

SZAKMA MÓDSZERTÁR

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
A és B							X							X			
ABC-módszer			X	X												X	
Adáshiba: képhiba/hanghiba							X							X			
Akadályverseny															X		
Akvárium							X	X								X	
Amnéziaparti		X					X								X		
Angyali telefon		X										X					
Asszociációs lánc			X	X											X		
Asztalterítő	X		X			X											
Atomok mozgásban		X						X	X								
Az állatok konferenciája		X										X					
Azonosulás			X	X													
Beszélgetés írásban				X											X	X	
Beszélőkő						X	X										
Bolondokháza	X																
Brainstorming			X	X		X											
Brainstorming írásban			X	X		X											
Buktatók																X	
Cettilavina						X											
Céltábla																X	
Címer	X						X										
Cluster						X											
Csak így tovább!																	X
Csoportbeszámoló másféleképpen								X									
Csoport-kép				X					X								
Csoport-rally									X						X		
Csoporttükör	X																
Diadalív																	X
A döntés köre						X											
Döntés-torta			X		X												
Dönts!							X			X							
Eleven statisztika	X		X														
Elidegenített képek			X														
Elvárások fája			X	X	X												
Elvárások plakátja			X		X												
Ember-gép										X							
Emésztés																X	
Esettanulmány											X			X			
Én vagyok a főnök		X															
Építőköckajáték										X							

SZAKMA MÓDSZERTÁR

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Érzelmek a kalapban			X	X													
Faliújság								X							X		
Feedback-levél									X								X
Fejtetőre állítva			X							X							
Feladatrally									X				X	X			
Felderítés												X					
Fogalomháló				X											X		
Fogalompantomim			X			X									X		
Forgó csoport								X									
Formák vakon						X			X	X							
Fuss, figyelj, írj!															X		
Galéria								X									
Golyóscsapág			X	X		X										X	X
Gombolyag	X		X			X			X						X		
Gondolat-buborék																X	
Gordiuszi csomó		X							X	X							
Graffiti			X	X												X	
Gyümölcskosár		X						X									
Ha-akkor plakát						X											
Halászháló és halastó																X	
Halmazok – részhalmazok			X	X													
Hangulatbarométer																X	
Hangulatgörbe																X	
Háromszög, ami összeköt						X											
Háromszög-módszer										X	X						
Ház-fa-kutya									X	X							
A helyem									X							X	X
Hetes számolás		X										X					
Hiba-árverés															X		
Hídépítés									X	X							
Horgony-ötletek			X	X													
Hógolyó			X			X	X										
Ideál-lista																	X
Idővonal												X	X				
Impulzusreferátum												X					
Információs sarkok			X									X					
Infóstand												X					
Infószőnyeg			X	X								X					
Interjú három lépésben			X	X		X									X		
Internet-rally												X					

SZAKMA MÓDSZERTÁR

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Internet-tudástár														X			
Intervízió										X	X						
Iskolatáska – szemetesvödör																X	
Izomlazító gyakorlatok												X					
Jelszó	X																
Jóslás	X																
Jurta		X								X		X					
Kapcsolat-játékok										X							
Karika-túra			X	X										X			
Kártyaválasz			X	X		X											
Keres – kínál														X	X		
Keress valakit, aki...	X		X														
Kevert csoport								X									
Képzelt riport														X			
Kérdezz - felelek														X	X		
Kérdésfa / ötletfa			X	X		X											
Kérdésgörgő			X	X		X											
Kérdéskocka																X	
Kérdészuhatag										X							
Két szó – egy szám	X																
Kézzrátétel																	X
Kincses láda																	X
Kiszámoló								X									
Koktélparti	X		X				X										
Kompetencia-kereszt						X											X
Körlevél			X	X						X							
Közlekedési lámpa			X														
Közös bennünk	X									X							
Közvélemény-kutatás							X							X			
Kulcs és zár								X									
Kulcskérdések																X	
Kvízmátrix																X	
Lánc			X													X	
Leglegleg	X									X							
Levél a barátomnak																	X
Levél a jövőbe						X											X
Lóverseny		X										X					
Mai műsorunk vendége								X						X			
Malom			X	X													X
Mesélő tárgyak	X																

SZAKMA MÓDSZERTÁR

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötlet, döntés	Kommunikációs készség fejl.	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Metafora			X														
Méhkas			X			X											
Méreg-öröm-torta			X	X													
Mind map						X			X					X	X		
Mormoló-szünet														X			
Most-hamarosan-később					X	X											
Motorellenőrzés																X	
Munkaterv-plakát						X											
Nagyhangúak és csendesek							X		X								X
Nekünk fontos	X		X		X					X							
Négy sarok	X		X				X										
Négyzetek									X	X							
Négyzetrács																X	
Néma párbeszéd																X	
Névjegykártyák	X																
Név-scrabble	X																
Névtábla-kollázs	X																
Nyomkeresés														X			
Olvasórally									X					X			
Olyan vagyok, mint te...									X								X
Ördögös széktronny							X		X								
Ötlet- és panaszfal						X										X	
Ötletfesztivál						X											
Ötletmix						X				X							
Ötletsprint						X											
Papírtálca	X																
Partnerinterjú	X		X														
Pár-madzag								X									
Phú!																X	
Pikkelyek	X																
Pozíciójáték							X										
Pókháló																X	
Pókhálóelemzés			X										X				
Prezentációs eszközök									X								
Pro-kontra-vita							X										
Puskaírás														X	X		
Quattro-vita				X			X										
Rádiós magazinműsor									X					X			
Sarok-rajzok	X								X								
Standogramm																X	X

SZAKMA MÓDSZERTÁR

A MÓDSZER NEVE

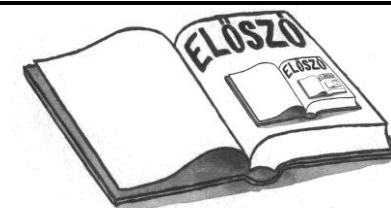
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Stop és folytasd!			X				X					X					
Svédasztal képekkel			X											X			
Szabadmunka feladatbankkal																X	
Szabó család		X						X									
A szakértő válaszol														X			
Szakértői kerekasztal							X		X								
Szavak mezején			X	X												X	
Szendvics-referátum				X										X			
Szerepjáték			X				X			X	X						
Szereplők konstellációja														X			
Szereplők találkozója														X			
A székem, a téma és én			X	X													
Szimuláció										X				X			
Szivacs-memoriter														X	X		
Szobor			X														X
Szoborcsoport																X	X
Szociometriai feedback																X	X
Szófoci – kérdésfoci															X		
Szövegforgó							X		X								
Szövegpuzzle														X	X		
Szövegszínház							X							X			
Sztriptíz							X	X									
Tabu							X									X	
Talkshow							X		X								
Tanítva tanulás									X					X			
Tanplakát								X						X			
Tanulási napló																	X
Tanulási szerződés					X												
Tanulóállomások - tanulókör														X	X		
Tanulódoboz															X		
Tapasztalatkigyó			X	X													
Táncoló kígyó		X	X									X					
Téma-rajzok			X							X							
Tématár / kérdéstár / ötlettár						X											
Tézis-előadás									X					X			
Tézis-vita							X										
Tojásteszt																	X
Toronyépítés										X	X						
Tortaalátét																	X
Tükörkép	X																

SZAKMA MÓDSZERTÁR

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Újságállat		X								X							
X-lapok			X														
Vakvezetés										X	X						
Vállonveregetés																	X
Vándorkártyák																X	
Vásártér								X									
Véleménykigyó			X			X											
Véleménypingpong						X											
Véleményvonal / vitavonal						X											
Vidám Vili	X																
Villanófény																X	
Visszhang						X											
Vita csoporttámogatással						X			X								
Wanted	X																
Westminster						X									X		
Zsebrevágva												X					

ELŐSZÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	egyéni / pármunka	-	5-10p		lapozgatás, célzott keresés, tapasztalatcsere	összes
célok megfogalmazása						
ismeretszerzés: orientáció						

Kedves Kolléga!

A SZAKMA Módszertár, melyet Ön a kezében tart, azt a cél kívánja szolgálni, hogy segítse mindennapi munkáját a tanórák tervezésében és lebonyolításában. Egy jó szertárhoz hasonlóan segédeszközöket kínálunk benne, olyan kooperatív technikákat, iskolai keretek közt jól bevált makro- és mikromódszereket, munkaformákat és játékokat, melyek segítenek Önnek abban, hogy a szakiskolában, közismereti és szakmai alapozó órák során kooperatív, tevékenység alapú tanulási lehetőségeket kínálhasson fel tanulóinak. Ezek közül biztosan sokat ismer és használ, de talán sikerül néhány új módszerrel gazdagítanunk az Ön „módszertárát” is.

A módszerek igyekeznek végigkísérni az egész tanulási folyamatot: Hogy mi mindent talál a SZAKMA Módszertárban?

- Játékokat és kooperatív technikákat, melyek segítenek „elindulni” a közös úton. Céljuk, hogy a tanulók megismerjék egymást, el tudják mondani, milyen elvárásaik vannak, és meg tudják fogalmazni rövid és hosszú távú tanulási céljaikat. Vannak benne a mindennapi tanórák bevezetésére szánt aktivitások is, melyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a tanulók ténylegesen „megérkezzenek” az előző szaktárgyi óra és a szünet után az Ön órájára, ráhangolódjának az új témára, és mozgósítsák ismereteiket a témával kapcsolatban.
- Számos olyan módszert, mely a projektmunka fontos kezdeti lépését támogatja: hatékonyan elősegíti a projektötletek gyűjtését, válogatását, megkönnyíti a döntési folyamatokat, segít a konkrét munka megtervezésében és figyelemmel kísérésében.
- Kommunikatív készségeket fejlesztés célzó módszereket, melyek vélemény-nyilvánításra ösztönzik a tanulókat, és segítik vitakultúrájuk fejlesztését.
- Kooperatív folyamatok szervezését segítő technikákat, melyek a csoportmunka és a projektmunka során kerülnek előtérbe: Hogyan alkossunk csoportokat? Milyen módszerrel tudják legeredményesebben bemutatni a csoportok az eredményeiket? Hogyan fejleszthetjük a tanulók szociális kompetenciáit? Mindehhez számos prezentációs eszközt és formát, problémamegoldó, csapatépítő és konfliktuskezelő játékot mutatunk be. Ezek közül néhány talán „luxuscikknek” tűnhet, de hatásukat tekintve feltétlenül megérik a befektetett perceket!
- Módszereket, melyek igyekeznek megtörni a hosszú, a tanulók számára gyakran nehezen emészthető frontális input gyakorlatát, és aktívan bevonják a tanulókat a tanári előadásba, ill. lehetővé teszik, hogy önállóan szerezzenek ismereteket. Ezekhez társul számos, az aktív ismétlést szolgáló munkaforma.
- Játékokat – csak úgy, közbevetve, melyeknek célja a lazítás, és amelyek után újra koncentráltan tudnak dolgozni a tanulók.
- Eljárásokat, melyekkel a rövidebb-hosszabb tanulási folyamatokat és saját teljesítményüket értékelhetik a tanulók, ill. visszajelzést adhatnak egymásnak.

Hogy miből mennyit? Sokat azokból a módszerekből, amelyek gyakori helyzeteket igyekeznek kiszolgálni: bizonyára többféle ismerkedési játékra lesz szükség, hiszen nem kezdheti minden tanár 9. osztályban „Vidám Vili”-vel az első óráját. A ráhangoló és az ötletgyűjtési fázis sem lehet egyhangú, hiszen a brainstorming és az asszociogramm sem érdekes már, ha aznap negyedszer kezdődik ezzel az óra. Más esetben az indokolja a módszerek nagyobb számát, hogy a felhasználás körülményei is sokfélék lehetnek: a különféle inputok, a többféle módon rögzített csoporteredmények más-más ismeretszerzési ill. prezentációs módszereket kívánnak.

Hogy melyiket válassza? Gondolja át, milyen tevékenységeket végeznek szívesen a tanulók? Milyen erősségeik vannak, amire építeni tud? Milyen kompetenciákat szükséges fokozott mértékben fejleszteni? A döntést igyekeztünk megkönnyíteni a SZAKMA Módszertár táblázatos tartalomjegyzékével, mely megmutatja, melyik módszer milyen funkciót tölt be, továbbá a funkciók alapján csoportosított regiszterekkel, ahol egy helyen találja meg az összes hasonló funkciót betöltő módszert. Sok nyelvtanár továbbképzéseken megismerhette a „Mixgruppét” vagy a „jigsaw”-t – a három nyelvű névmutató segít megtalálni, hogy az adott módszer ezúttal a „kevert csoport” nevet kapta a keresztségben.

Ha egy-egy név felkelti a figyelmét, a fejléc további támpontokat adhat:

- Funkció: Milyen funkciót tölt be az adott módszer? Milyen tanítási / tanulási célokat lehet vele megvalósítani? A tanulási folyamat mely fázisában alkalmazható? Egy-egy módszernél több funkciót is megjelöltünk, ha egyidejűleg többet is betölthet, vagy ha több céllal, több munkafázisban is alkalmazható.
- Munkaforma: Hogyan dolgoznak a tanulók? Párban? Csoportban? Egyénileg? Sok esetben variációs lehetőségeket adtunk meg, többlépcsős módszerek esetén pedig → jellel választottuk el az egyes szakaszokra jellemző munkaformákat.
- Anyagok / eszközök: Mire lesz szükség a módszer megvalósításához? Gyakran több megoldás is lehetséges, hogy melyik a legoptimálisabb, azt a helyi igényeknek és adottságoknak megfelelően Önnek kell el döntenie.
- Idő: Kb. mennyi ideig tart a leírt aktivitás? Egy átlagértéket adtunk meg, de ez a csoporttól és az aktuális feladat tartalmától függően lehet hosszabb vagy rövidebb is.
- Rokon módszerek: Ha nem szeretett bele rögtön az adott módszerbe, vagy netán már sokszor alkalmazta, és valami újat, de hasonlókat keres, itt további lehetőségeket találhat. A regiszter további módszereket is ajánl, a fejlécben csak a szoros rokonság bemutatására szorítkoztunk.
- Folytatás: Hogyan tovább? A tanóra tervezéséhez fontos segítség lehet, hogy a leírt aktivitás milyen más bemutatott módszerekkel folytatható a következő lépésben.
- Tantárgyak: Igyekeztünk átgondolni, mely tanórákon lehet a leginkább alkalmazni az adott módszert, de valószínűleg léteznek még további lehetőségek is. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy egy módszer sem mindenható, és nem alkalmazható az adott tárgy minden témája és minden tananyaga esetében.

A módszerek leírásában megpróbáltuk pontosan megfogalmazni azokat a tanulási célokat, melyek az adott módszer segítségével megvalósulhatnak, és részletesen leírni azokat a tanulási helyzeteket, melyekben a módszer eredményesen működik. A hely szűke, valamint a sokirányú felhasználási lehetőségek miatt konkrét példákat csak illusztráció jelleggel szerepeltettünk. A különböző módszerek konkrét tartalommal való megtöltését szeretnénk az Ön fantáziájára és kreativitására bízni.

Válogatásunkban több mint 200 módszert talál, néhol a hozzájuk tartozó fénymásolható melléklettel együtt, ABC-sorrendbe rendezve. A módszerek tárháza persze szinte kimeríthetetlen, és hát evés közben jön meg az étvágy is: ezért előrelátóan nem számoztuk be az oldalakat, hiszen úgy tervezzük, hogy lehetőség szerint tovább bővítjük a SZAKMA Módszertárt. Ezen túl pedig bizton számíthatunk arra is, hogy jó gyakorlataiból, olvasmány- és továbbképzési élményeiből merítve Ön és Kollégái is ezt teszik a saját példányukkal – e célt szolgálja a mappában és a CD-n található üres módszer-lap. Természetesen nagyon örülnénk annak is, ha megosztanák ezeket a „kincseiket” velünk.

Végezetül szeretnénk Önt bátor próbálkozásra, a módszerek egyéni kombinálására és továbbgondolására biztatni. Sok sikert kívánunk Önnek a Módszertár kipróbálásához és személyes, tanári módszertárának bővítéséhez!

A szerzők

A ÉS B



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés kommunikációs készség fejlesztése	pármunka	feladatlap-pár	10-15p	Zsebvégvága	egyéni kutatás, referátum / kvíz	összes

A módszer célja új ismeretek szerzése ill. idegen nyelv esetén a beszédkészség fejlesztése. A módszer az információhiányra épít, ami szükségszerűen kommunikációs helyzetet teremt, és az együttes, valamint az egymástól való tanulás lehetőségét kínálja.

A tanulók párban dolgoznak. A feladatot A és B feladatlapon kapják meg. Mindkét feladatlap a megoldáshoz szükséges információknak csak az egyik felét tartalmazza. A tanulók nem láthatják egymás feladatlapjait. Ahhoz, hogy a tanulók ki tudják tölteni a saját feladatlapjukat a hiányzó információkkal, kérdéseket kell feltenniük egymásnak.

Folytatás lehet az, hogy további információkat, képeket keresnek a témával kapcsolatban, majd közösen referátumot tartanak az osztályban – ehhez az szükséges, hogy az osztályban többféle feladatlappal dolgozzanak a tanulók.

Ha mindenki ugyanazzal a feladatlappal dolgozott, folytathatjuk a feladatot partnerkvízzel is.

Forrás: Dreke-Salgueiro: Wechselspiel junior. Langenscheidt.

A 1991 szeptember 19-én az Alpokban, 3200 m magasban egy férfi holttestet találtak. A testet és a körülötte levő tárgyakat megvizsgálva megállapították, hogy „Ötzi” 5000 éves. Mi történt vele pontosan? Kérdezd a partnered, és te is válaszolj az ő kérdéseire.

Tanulmányozták a koponyáját és a fogai állapotát...		A halál oka: Kimerülten elaludt, és megfagyott.
25-40 éves lehetett		A tegez és a kész nyilak a halála előtt megsérültek, és a férfi épp újakat készített, mielőtt meghalt.
A test mellett a jégben polleneket találtak...		A zsineget valószínűleg az új ij húrjának akarta felhasználni.
Nyár végén, kora ősszel halhatott meg.		Valamilyen szerencsétlenség következtében menekülnie kellett. Eközben elhagyta az iját, a nyilait megsérültek.
A férfi kora ősszel, 3200 m magasban halt meg...		A nyilak méretéből kiderült, hogy valószínűleg a husángból akarta elkészíteni az új iját.
A tegezeit tőle 5m-re találták meg, annak tönkrement részeit viszont a közelében...		Nem sokkal a halála után belepte a hó. Ez szigetelte a testet, ami a szél hatására később mumifikálódott.
Mind a 12 féléksz nyíl ugyanabban az állapotban volt...		Pásztor volt, aki a hegyekben kecskéket és birkákat őrzött.
A test közelében egy kecskebak csontjait találták, ami 3200 m-en nem él meg...		
A ruháin és a tárgyain kicsépeelt búza maradványait találták...		

B 1991 szeptember 19-én az Alpokban, 3200 m magasban egy férfi holttestet találtak. A testet és a körülötte levő tárgyakat megvizsgálva megállapították, hogy „Ötzi” 5000 éves. Mi történt vele pontosan? Kérdezd a partnered, és te is válaszolj az ő kérdéseire.

A holttest meglepően jó állapotban volt... Hó belepte rögtön → szárazon tartotta. szél → múmia		A tegezt meg akarta javítani, amilyen gyorsan csak lehetett.
A holttestet megröngtenezték: Nem volt beteg, halálos sérülése nem volt. A férfinék eltört a bordája.		Aratás idején, valószínűleg szeptember második felében a völgyben levő településen tartózkodott.
A férfinél volt egy 1,82 m hosszú husáng...		A koponya állapotából arra következtetnek, hogy 25-40 év között volt a férfi.
A tegezeiben 2 kész, de nem ép, valamint 12 féléksz, ép nyilat találtak...		Veszélybe került, és menekült valami vagy valaki elől.
A tegezeiben 1,90-2,10 m hosszú feltekert zsineg volt...		A csontokon húsmaradványok voltak. A húst a férfi a völgyből hozta magával, és a halála előtt megette.
A ruháját alacsony hőmérsékletre tervezték, a felszerelése szerint valószínűleg hosszú távra készült...		A pollenelemzés alapján a férfi valószínűleg nyár végén, kora ősszel halt meg.
Az aratás után a férfi újra a hegyekbe ment...		A férfi sorozatgyártásban készítette a nyilakat.

ABC-MÓDSZER



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	a) egyéni munka / csoportmunka b) plénum	feladatlap / moderációs kártyák csomagolópapír, filctollak, (zene)	10-15p	Horgonyötletek, Asszociációs lánc, Fogalomhá- ló, Méreg-öröm- torta		összes
előismeretek mozgósítása						
értékelés						

a) A módszerrel olyan új témákat vezethetünk be, amivel kapcsolatban a tanulóknak már vannak előismeretei, vagy ismétlő órán visszatekinthetünk az előző tartalmi egység főbb csomópontjaira. A tanulók egyedül, párban vagy kisebb csoportokban dolgoznak. A tanulók ill. a csoportok kapnak egy-egy feladatlapot, rajta az ABC egymás alá írt betűivel. A témával kapcsolatosan az egyes betűkkel kezdődő szavakat, fogalmakat, adatokat... írnak a feladatlapra. Egy betűhöz kerülhet több fogalom is. Az sem baj, ha néhány betű kimarad. Amikor készen vannak, felolvassák a szavakat, és csomagolópapíron közös listát készítenek az osztályban. A közös listára válogatás nélkül minden olyan szót felveszünk, amit az osztály tanulói a témához kapcsolódónak tartottak.

Variációk:

- Megkönnyíti a közös lista készítését, ha a csoportok az egyes betűkhöz rendelt szavakat moderációs kártyákra írják, majd ezeket plénumban a táblán vagy a földön ABC-sorrendbe rendezik.
- A téma egy fontos kulcsszavát írjuk függőlegesen a feladatlapra, és a tanulók a kulcsszó minden egyes betűjéhez keresnek a témával kapcsolatos szavakat.

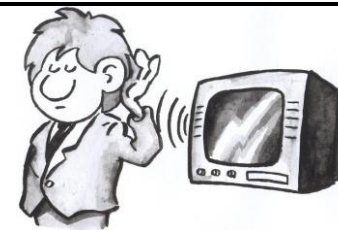
b) Használhatjuk a módszert lezárt *tanulási folyamatok tartalmi értékelésére*. A módszer inspirálóan hat, kreatív energiákat szabadít fel, mivel a tanulók szeretnék lehetőleg minden betűhöz írni valamit. Hosszú plakátra (kb. 3 csomagolópapír, hosszú csíkká összeragasztva) felírjuk egymás alá az ABC betűit. (Q, X, Y, W is!) A plakátot lefektetjük a tanterem közepére úgy, hogy jól hozzá lehessen féni mindkét oldalról. Ha a teremben nincs ennyi hely, menjünk ki a folyósóra. Válasszunk valamilyen kellemes, lassú, halk aláfestő zenét. (Ha a folyosón vagyunk, ezt célszerű mellőzni.)

A tanulók feladata, hogy gondolják át, mit tanultak, mit csináltak az előző szakaszban. Mi az, amit hasznosnak, érdekesnek, emlékezetesnek, könnyen feldolgozhatónak tartanak, olyanoknak, ami megkönnyítette a munkát. Mi az, ami nem volt hasznos, nehéz, kevésbé érdekes vagy unalmas volt, amire szerintük soha nem lesz szükségük, szinte biztos, hogy el fogják felejteni, ill. ami nehezítette a munkát.

Ami eszükbe jut, írják fel az egyes betűkhöz – MELEG színekkel, ha az pozitív tanulási élmény, HIDEG színekkel, ha negatív. A gyűjtés közben lehetőleg ne beszélgessenek egymással, a többiek feljegyzéseit viszont kommentálhatják írásban, FEKETE színnel.

A végén körbeálljuk a plakátot, és mindenki tehet fel kérdéseket, ha valamilyen feljegyzést nem ért, vagy ha valamit mégiscsak szóban szeretne kommentálni.

ADÁSHIBA: KÉPHIBA / HANGHIBA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés kommunikációs készség fejlesztése	egyéni → csoportmunka → plénum	filmrészlet, multi-médiás eszköz, feladatlap	3 + 15p + prezentáció	Stop és folytasd!	kevert csoport, csoportbeszámolók	magyar, idegen nyelv, társ. tud.

A módszer a film „többcsatornás” jellegét használja ki, a feladat idejére szétválasztva a hangot és a képet. A módszer fókuszában a verbális és a nonverbális jelek összekapcsolása áll. A cél a jelenet intenzív feldolgozása, azáltal, hogy a tanulók egyszerre, egy időben vagy csak a hangra, vagy csak a képre koncentrálnak, így a megfigyelőképességük is pontosabbá válik.

Képhiba: A tanár egy filmből olyan jelenetet választ ki, amelyben a hangnak, a beszédnek különösen fontos szerepe van. (A képhiba-feladat előtt esetleg már néhány részletet láthattak a tanulók a filmből.)

A kiválasztott jelenet alatt a tanulók hátat fordítanak a tévének / vetítőfelületnek, és kizárólag a hang alapján próbálják elképzelni. Mit láttat a kamera, milyen helyszínt, milyen perspektívából, milyen kameravezetéssel... stb.? Ötleiteket a jelenet meghallgatása után kis csoportokban megvitatják, és megegyeznek egy mindenki számára elfogadható megoldásban.

További lehetőség: Levesszük a fényerőt, vagy sötét anyaggal letakarjuk a tévét.

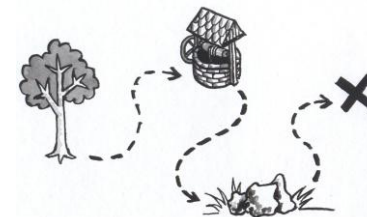
A csoportmunkát, ill. a megfigyelést segíthetjük egy filmes technikákkal foglalkozó feladatlapmal, amely a különböző alaptermékkel kapcsolatosan tartalmaz információkat (pl. nagy totál, totál, közelp. svenk, stb.)

Hanghiba: A kiválasztott jelenetet úgy nézik meg a tanulók, hogy a képet látják ugyan, de levesszük a hangot. (Ebben az esetben nem szükséges, hogy lássanak előtte már hanggal is jeleneteket, hiszen érdekes lehet az is, milyen erősségű és tónusú hangot képzelnek el az egyes szereplőkhöz.) A tanulók feladata, hogy átgondolják, miről beszélnek a szereplők. A lehetséges dialógusokat csoportokban megvitatják.

A csoportmunka eredményét prezentálhatjuk → KEVERT CSOPORTOKKAL, vagy csoportbeszámolókkal. A hanghiba esetén ügyesebb csoportok hangalámondással is próbálkozhatnak.

A prezentációkat követően a tanulók megnézik a jelenetet, és összehasonlítják ötleteiket a valódi filmrészlettel.

AKADÁLYVERSENY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
gyakorlás, ismétlés	pármunka / csoportmunka	feladatok, állomás-jelölők, egyéb kellékek a tartalomtól függően	min. 45p	Internetrally, Felderítés	-	összes

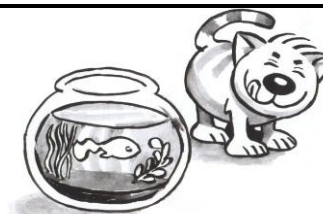
A módszer sokban hasonlít a kincskereső játékokhoz és a klasszikus akadályversenyekhez, éppen ezért játszható az iskola épületében vagy a szabadban is.

A tanulók párban vagy kis csoportokban egymás után indulva, menetlevéllel haladnak végig a pályán. Az állomásokon a tantárggyal kapcsolatos feladatokat találnak, a megfejtéshez és/vagy a következő feladathoz feladványok, rejtvények megoldásával juthatnak el a tanulók.

Az is elképzelhető, hogy egyes állomásokon "kincseket" ill. egy nagyobb "kincs" egyes elemeit rejtettük el, melyek összegyűjtése a cél.

Olyan esetekben is használható a módszer, amikor személyes tapasztalatszerzés a cél. Különböző intézményekbe, hivatalokba, postára, bankba, önkormányzathoz, munkaügyi központokba, könyvtárakba küldhetünk tanulókat olyan feladatlappal, melynek megoldása azt igényli, hogy az intézményen belül különböző állomásokat és személyeket keressenek fel.

AKVÁRIUM



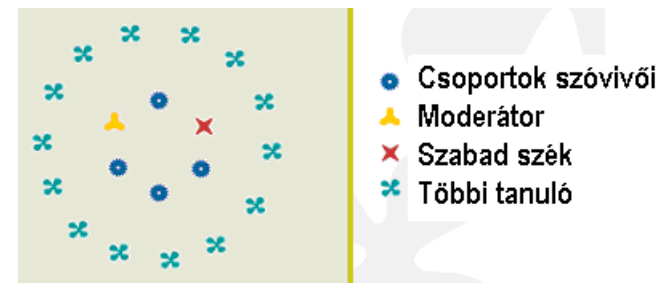
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	plénium	székek	20-30p	Golyóscsapágy, Méhkas, Malom. Szakértői kerekasztal	-	összes
prezentáció						
értékelés						

A módszer célja az, hogy feloldjuk a prezentációk egymás utániségéből adódó gyakori monotonitást. A csoportok eredményeit szóvivők adják elő, de úgy, hogy a prezentáció egy belső körben beszélgetve zajlik. A beszélgetésbe a külső körben figyelő tanulók azonban bármikor bekapcsolódhatnak. A beszélgetést vezetheti a tanár, vagy egy diák-moderátor.

Előzetesen a csoportokban a közös munka eredményeit címszavakban rögzítik a tanulók. A prezentációhoz kialakítunk két kört székekből. Minden csoportból egy vagy két képviselő helyet foglal a tér közepén a belső körben. A belső körbe még további két széket teszünk, egyet a moderátor számára és egy másikat, ami egyelőre üresen marad. A többi tanuló a külső körben foglal helyet.

A csoportok szóvivői előadják csoportjuk eredményeit / véleményét. Az előadásoknak nincs szigorú sorrendje, a belső körben ülők közül bárki kiegészítheti az előtte szóló megjegyzéseit, vagy ellentétes véleményének is hangot adhat. A külső körben ülők is bekapcsolódhatnak a beszélgetésbe. Ebben az esetben be kell menniük a belső körbe, és le kell ülniük az üresen maradt székekre. Amikor befejezték a mondanivalójukat, újra el kell hagyniuk a belső kört, lehetővé téve mások számára is véleményük kifejtését.

A módszer tanulási folyamatok, pl. projektek és projekthetek értékelésére is alkalmas: az egyes csoportok a munka egyes fázisait vagy más-más aspektusait értékelik, majd a csoport képviselője beszámol erről az „akváriumban”.



AMNÉZIAPARTI



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés	körtélpárti	névkártyák, gémkapocs / ruhacsipesz / biztosítótű, zene	5-10p	Keress valakit, aki ...		összes
ismétlés						
kommunikációs készség fejlesztése						

A nap indítására, bemelegítésre és a tanulók szellemi-fizikai átmozgatására alkalmas játék, amely ha híres felfedezők, írók, történelmi személyek, kutatók neveivel játszunk, mozgósítja a tanulók más tantárgyakban szerzett ismereteit is. Szaktárgyi órán a híres személyiségeket az adott tantárggyal kapcsolatosan válasszuk.

A tanulók által feltehetőleg ismert híres emberek nevét kártyákra írjuk. Annyi kártyára van szükségünk, hogy minden tanulónak jusson egy. Készítsünk pár tartalék kártyát, ha netán valamelyik nevet nem ismerné senki.

Minden tanuló húz egy kártyát, és felrakja valamelyik társának a hátára, úgy, hogy az ne lássa, milyen név van a kártyán. A rögzítéshez használhatunk gémkapcsot, ruhacsipeszt vagy biztosítótűt. A tanulók körbejárnak, és a barkochba szabályainak megfelelően eldöntendő kérdéseket tesznek fel a személlyel kapcsolatban, akinek a neve a hátukra van tűzve. Egy-egy társukat csak addig kérdezhetik, amíg az valamelyik kérdésükre igennel nem válaszol. Ekkor tovább kell menniük, és más társukat kell tovább faggatni. Ezzel biztosíthatjuk, hogy a csoport összekeveredjen, és mindenki mindenkitől szerezzon információkat.

Ha a tanulók úgy gondolják, hogy tudják, ki az a személy, akinek a neve a hátukon levő cédulán szerepel, rákérdezhetnek. Kétszeri rákérdezési lehetőség van, ezzel elérhetjük, hogy a tanulók ne csak találgassanak, hanem addig kérdezzék társaikat, amíg úgy nem érzik, hogy most már biztosra mennek.

Aki kitalálta, kinek a neve áll a hátára tűzött cédulán, az leveszi a névkártyát, de továbbra is részt vesz a játékban, hogy segítse a többieket.

Limitálhatjuk a játékidőt, és aki adott idő alatt nem találta ki a feladványt, megnézheti a hátán lévő cédulát.

ANGYALI TELEFON



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
koncentrációs képesség fejlesztése	plénum	székek	10p	Lóverseny, Az állatok konferenciája, Hetes számolás, Gyümölcskosár		összes
bemelegítés						

A játék célja, hogy a tanulók komolyabb és nehezebb feladatok előtt átmozgassák magukat, javuljon a koncentrációs képességük, és jókedvvel folytassák a munkát. A játék mindkét agyféltekét aktiválja. Alkalmazhatjuk óra elején – kiváló jégtörő játék, óra közben lazításként, nyelvórán hallásértési feladatként.

A tanulók körberakják székeiket, és leülnek.

Első feladat a játék ritmusának, a telefonos kapcsolat fenntartásának begyakorlása: 1. ütem: mindkét kézzel a térdre csap, 2. ütem: taps, 3. ütem: bal kéz ökölben, hüvelykujj a bal fül mellett hátramutat, 4. ütem: jobb kéz ökölben, hüvelykujj jobb fül mellett hátramutat.

Ha ez már jól és viszonylag gyorsan megy, hívószámokat osztunk ki az ülésrendnek megfelelően. Az első négy széken ülők egy-egy arkangyal nevét kapják (Gábrriel, Rafael, Uriel, Mihály) a többi közönséges angyal pedig növekvő sorrendben számokat. (Tudatosítsuk, hogy a hívószám a székekhez = felhőkhöz, és nem személyekhez tartozik, költözéssel módosulni fog).

A hívást mindig Gábrriel arkangyal kezdi. A 3. ütemnél, a bal keze felemelésekor bemondja a hívó, azaz a saját nevét, majd a 4. ütemnél, jobb keze felemelésekor pedig a hívott fél nevét vagy számát. A hívott félnek a következő két ütem (térd + taps) után reagálnia kell, be kell jelentkeznie (bal kéz = saját szám vagy név), és hívnia kell valaki mást (jobb kéz = hívott szám vagy név). Visszahívni tilos (nehezítés esetén a szomszédot hívni is tilos).

Ha valaki hibázik (elvéti a ritmust, elfelejt bejelentkezni, visszahív, nem létező számot vagy nevet hív...), feláll, és az utolsó székre ül – megkapva annak a székeknek a számát. Az eddigi utolsó angyal egy székkal előre megy, stb. – így feltöltjük a helyeket addig a szépig, ahol a hibázó eddig ült. A költöző játékosoknak új hívószámot kell megjegyeznie, és következik az új kör. Azok a szerencsések, akiknek nem kellett költözniük, megtartják addigi hívószámaikat.

Ha már jól megy a játék, gyorsítsuk tovább az ütemet („csúcsidő”).

Érdekes, ha a tanár is részt vesz a játékban, a tanulók élvezik, ha hibázunk ☺. A játék közben megfigyelhetjük azt is, hogyan viselik a tanulók, ha hibáznak, ill. kiknek vannak mozgáskoordinációs vagy koncentrációs problémái.

ASSZOCIÁCIÓS LÁNC



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	plénum	tábla, fólia	5-10p	Brainstorming, Lánc	beszélgetés, kutatómunka, olvasási feladat	összes
előismeretek mozgósítása						
ismétlés						

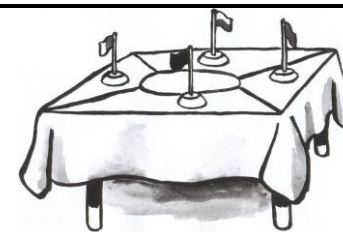
Ez a módszer egy téma asszociatív megközelítésére alkalmas.

A táblára felírunk egy szót vagy fogalmat, ami az óra témájával kapcsolatos, és a tanulók érzelmeire is hatást gyakorolhat. Kérdőjelet rajzolunk a szó mellé, és elkezdjük a láncot egy olyan fogalommal, amely az elsővel összefüggésben van.

A tanulók feladata, hogy a mindenkori utolsó elhangzott szóhoz asszociáljanak. A tanulók szabadon bekiabálhatnak, de ha körben ülnek, az ülésrendet is követhetjük.

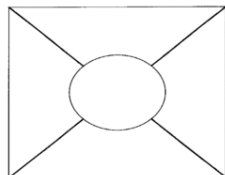
Az elhangzott asszociációkat sorban felírjuk közben egy fóliára. Ez alapján a későbbiekben beszélgetést, kutatómunkát kezdeményezhetünk, vagy olvasási feladatot fogalmazhatunk meg a soron következő tankönyvi leckéhez. (pl. „Olvasd el a leckét: Melyik azok a fogalmak ill. nevek, amelyek szerepelnek a könyvben?”)

ASZTALTERÍTŐ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni → csoportmunka (4 fő) → plénum	csomagolópapír cikkekre osztva, 4 darab különböző színű filctoll minden csoportnak	10-20p	Brainstorming, Brainstorming írásban, Malom, Véleménykígyó, Sarok-rajzok	csoportmunka, projekt	összes
ötletek gyűjtése						
egymás megismerése						

A módszer célja, hogy a tanulók egy adott témával / problémával kapcsolatban megfogalmazzák ötleteiket, véleményüket, megismerjék és kommentálják másokét, és kis csoportban közös véleményt alakítsanak ki. Lehetőséget biztosít a visszahúzódó tanulóknak, hogy véleményt nyilvánítsanak, a „lustább” tanulókat is arra készíti, hogy aktívan részt vegyenek a közös gondolkodásban. A módszer alkalmas arra is, hogy a tanulók jobban megismerjék egymást.



A tanulók négyfős csoportokban helyet foglalnak az „asztalterítővel megterített” asztalok körül. Minden tanulónak van egy saját mezője, és mindenkinek más színű filctolla. Középen található a csoport közös mezője.

A saját területén mindenki felírja a központi kérdéshez / problémához kapcsolódó véleményét / ötleteit. Két-három perc után fordítanak a terítőn, elolvassák, amit a mellettük ülő társuk írt, és írásban kommentálják azt. Közben tilos beszélgetni.

Addig forgatják a terítőt, míg mindenki elolvasta, és kommentálta az asztalnál ülő összes társa ötletét, véleményét, és a többiek megjegyzéseivel ellátva visszakapta a sajátját.

Ekkor már szabad beszélgetni: a feladat az, hogy megegyezzenek, mi kerüljön a csoport véleményének összefoglalásaként a közös területre. Amiben megállapodtak, középre feljegyzik, és mindannyian aláírják. Plénumban a csoport egy képviselője beszámol a közös eredményről.

Példák: ötletgyűjtés projektekhez, következő dolgozathoz, problémamegoldási javaslatok, vélemény egy konkrét kérdéssel vagy tézissel kapcsolatban.

ATOMOK MOZGÁSBAN



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés	körtélparti → pármunka → hármas → négyes... csoport	zene	5p	Szabó család, Táncoló kígyó, Élő statisztika	csoportmunka	összes
csoportalkotás						
kooperáció						

A nap indítására, bemelegítésre és a tanulók átmozgatására alkalmas játék. A tanulók gyors ritmusú, jó hangulatú (átmozgató) zenére mozognak a teremben, majd a zene leállításakor utasításokat hajtanak végre, majd újra táncolnak, stb.

Javaslatok az 1. utasításra: Körbejárnak, minél több társukkal kezet fognak és mindenkit nevének szólítva üdvözölnek (ezzel gyakorolva a neveket is...), vagy keresztnévük kezdőbetűje alapján sort alkotnak az ABC szerint, vagy sorba állnak születésnapjaik sorrendjében, vagy a zene leállása után megpróbálnak minél több társukkal kezet fogni (vagy legalább megérinteni őket), anélkül, hogy elmozdulnának a helyükről, stb.

Javaslatok a 2. utasításra: A tanulók párban, a hozzájuk legközelebb álló társukkal beszélgetnek pl. az előző nap eseményeiről vagy más aktuális témáról, vagy megdicsérik egymást, vagy viccet mesélnek egymásnak, vagy egymás hátára szavakat írnak, amit ki kell találniuk...stb.

Javaslatok a 3. utasításra: A tanulók hármas csoportokat alkotnak, majd megpróbálnak hárman két lábon állni... (megoldható!), vagy az egyik csoporttagot gyorsan körbeviszik a termen, anélkül, hogy leesne, stb.

Javaslatok a 4. utasításra: Négyes csoportok, egymás kezét fogva gyorsan megérintik a terem négy sarkát vagy előkészített plakátokat, s közben igyekeznek nem szétszakadni, vagy találnak egy közös dalt, és egymást túlharsogva igyekeznek a saját dalukat érvényesíteni, vagy keresnek valamit, ami mindannyiukra jellemző, és ezt a tulajdonságukat pl. pantomimmal bemutatják az osztálynak, vagy megfogják egymás kezét, és gyorsan forognak az egyik, aztán a másik irányban, stb.

Javaslatok az 5. utasításra: 5-6... stb. fős csoportok: Mini hangversenyt imitálnak dirigenssel, vagy egy szobrász szobrot formáz a többiekből (akár adott témához), vagy felemelnek egy tanulót minél magasabbra, vagy megfogják egymás kezét, és csukott szemmel mozognak a teremben, stb.

A legvégső lépésben kialakult csoportok fognak a következő munkafázisban együtt dolgozni, ezért a legvégső utasítást a kívánt csoportlétszámnak megfelelően fogalmazzuk meg.

Variáció: A tanár kockával dob, olyan feladatot ad, ami a dobott számnak megfelelő számú tanulót mozgósít. (Az utolsónál „csalhatunk” kicsit, ha meghatározott számú csoportra van szükség a következő lépésnél...)

AZ ÁLLATOK KONFERENCIÁJA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés	plénum	Kästner: Az állatok konferenciája (részlet), cédulák állatnevekkel, székek	5p	Gyümölcskosár, Szabó család		összes
koncentrációs képesség fejlesztése						

A nap indítására, bemelegítésre és a tanulók testi-szellemi átmozgatására alkalmas játék. Fejleszti a tanulók koncentrációs képességét.

A tanár kiválaszt Erich Kästner „Az állatok konferenciája” c. művéből egy szövegrészletet. A benne előforduló állatok nevét cédulára írjuk, lehet egy-egy állatfajtából több példány is, ha az osztály nagyobb. Minden tanuló húz egy cédulát.

A tanulók körben ülnek (asztalok nélkül.) A játékvezető helyet foglal a terem közepére rakott széken, és elkezdi olvasni a szöveget.

Amelyik állat hallja a saját nevét, felpattan, és háromszor megkerüli a széket, amin a játékvezető ül, majd újra leül a helyére. Ha az hangzik el, hogy „az állatok”, vagy „minden állat”, mindenkinek fel kell ugrania, és meg kell kerülnie a játékvezetői széket.

AZONOSULÁS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás előismeretek mozgósítása	pármunka / csoportmunka → plénum	plakát, filctollak	15p	A székem, a téma és én, Metafora	Cluster	összes

A módszer célja, hogy a tanulók emocionálisan közelítsenek egy témához, ill. hogy feltárják annak olyan aspektusait, amelyek eddig nem kerültek a figyelem középpontjába.

A tanulókat megkérjük, hogy próbáljanak belebújni egy, a témával kapcsolatos tárgy, személy, élőlény... bőrébe, és gondolják át, hogy milyen más tárgyakkal / személyekkel / élőlényekkel kerülnek kapcsolatba, ill. ezeket a kapcsolatokat hogyan élik meg.

Pl. „Mit mond / gondol egy fa a savas esőről?” „Mit gondol a vízerőmű turbinája a folyóról, ill. az áramról, amit előállít?” „Mit gondol az autópálya a körülötte levő tájról, a településekről és az autókról, akik rajta haladnak?”

A tanulók kártyákon rögzíthetik az ötleteiket vagy jegyzetelhetnek. A kártyákat → CLUSTER módszerrel rendszerezhetjük, az ötletekről plénumban beszámolnak a tanulók. A módszer alkalmas projektötletek gyűjtésére is.

BESZÉLGETÉS ÍRÁSBAN



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés	egyéni / pármunka → plénium	A3-as lapok	20-45 p	Fogalomháló, Cetlilavina	Dolgozatkérdések összeállítása	összes
értékelés						
előismeretek mozgósítása						

A módszer célja – egy-egy téma lezárásaként – a tanulók ismereteinek rendszerezése, de alkalmazhatjuk egy új tematikus egység elején a tanulók előismereteinek mozgósítására is. A munkaforma lehetővé teszi, hogy minden tanuló gazdagíthassa valamilyen formában a közös eredményt, akkor is, ha néhány témához / kérdéshez egyáltalán nem, vagy csak keveset tud hozzászólni. Előnye, hogy a tanulók saját maguk győződhetnek meg aktuális teljesítményszintjükről, és az egyébként kevésbé aktív vagy lassúbb tanulók is bekapcsolódnak a munkába az ismétlés során.

A témával kapcsolatos központi fogalmakat ill. kérdéseket egyesével A3-as lapokra írjuk. A csoport méretétől függően némelyik fogalmat kétszer-háromszor is szerepeltethetjük. A megfogalmazásnál gondoljuk át, milyen teljesítményt várunk el a tanulóktól, ill. hogy nagyjából azonos komplexitásúak legyenek a résztémák.

A lapokat körbeadjuk, minden tanuló levesz egyet felülről. Ügyeljünk arra, hogy a lapokat úgy rendezzük, hogy a szomszédok ne azonos tartalmú lapot kapjanak. A tanulók feladata, hogy címszavakban felírják, mit tartanak a témával kapcsolatban fontosnak, ügyelve arra, hogy a lapoknak távolról is viszonylag jól olvashatónak kell lenniük.

Előre meghatározott idő után a lapokat továbbadják a tanulók (pl. mindig tovább a jobb szomszédnak, két szóval tovább jobbra, aztán meg öt szóval tovább balra...) Az újonnan kapott lapok tanulmányozása után a tanulóknak ki kell egészíteniük azokat saját ötleteikkel, ill. jelölniük kell (pl. villám jellel), ha valamivel nem értenek egyet.

Ha már néhány tanulónál jártak a lapok, kezdődhet a kiértékelés. Az azonos lapokat egymás mellé csoportosítják a tanulók, tanulmányozzák a rajtuk levő információkat, megvitatják a vilámmal jelölt részeket. Mivel a lapon szereplő adatok mellett nem szerepel a szerző neve, a hibák javítása is tárgyilagosabb, és kevésbé sértő a „szerzők” számára.

BESZÉLŐKŐ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	plénum	1 db kő	15-20 p	Gombolyag	-	összes
ötletgyűjtés						

A módszer célja a kulturált beszélgetési szokások tudatosítása és az aktív odafigyelés tréningezése azáltal, hogy a tanulók csak szigorú játékszabályok betartásával kérhetnek és kaphatnak szót a beszélgetés vagy mesélés során. A módszer különösen jól alkalmazható olyan csoportokban, ahol a tanulók folyamatosan egymás szavába vágják, ill. nem engedik, hogy társuk befejezze a mondandóját. Ebben az esetben ugyanis egyszerű hivatkozni a játékszabályra: csak az beszélhet, akinél a kő van. A rituálé-jelleg miatt a tanulók ezt általában könnyebben el is fogadják, mint a kérést, hogy ne vágjanak egymás szavába. A módszerrel olyan tanulókat is aktivizálhatunk, akik sosem vesznek részt plénumban folytatott beszélgetésekben és vitákban.

A „beszélőkő” módszerhez szükség van egy szép formájú, a tenyérbe jól belesimuló, érdekes kőre. Minden osztálynak lehet saját beszélőkőve, amit a tanulók az általuk gyűjtött kövekből közösen választanak ki, és amire festhetnek is, mintákkal láthatják el stb.

A tanulók székeikkel ülőkört alakítanak ki. A feladat egy adott téma megbeszélése, ill. egy ötletadó impulzus nyomán egy történet közös kitalálása. A lényeg az, hogy a szólás joga nem tanári felszólításhoz vagy tanári „engedélyhez” kötött: mindig az a tanuló beszélhet, akinél a kő van. Szabály lehet az, hogy amint valaki érzi, hogy melegszik a kő a kezében, lassan be kell fejeznie a mondandóját, és tovább kell adnia valakinek a követ. A követ lehet kérni, ill. az aktuális beszélő is felkérhet valakit, hogy vegye át tőle a követ, és folytassa a történetet ill. mondja el a véleményét.

A beszélgetés során természetesen többször is szabad kérni a követ, sőt ritkán a tanár is kérheti magának, de fontos, hogy nagyon keveset beszéljen (ne várja meg a kő felmelegedését ☺ !)

BOLONDOKHÁZA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	koktélparti → plénum	-	5+5p	Vidám Vili		összes

A játék célja, hogy megkönnyítse a tanulók számára a kapcsolatfelvételt és a keresztnévek megtanulását, oldja az ismerkedési helyzet merevségét és az ezzel kapcsolatos félelmeket.

Minden tanuló körbejár az osztályban (kb. 2 percig), és a többiek felé fordulva ismételve a saját keresztnévét. Pl.: „Ági vagyok” – „Ági vagyok”....

Ezután megkérjük a tanulókat, hogy keresztnéveik kezdőbetűinek szerint álljanak sorba az ABC-nek megfelelően – közben persze még kérdezgethetik egymástól a neveiket..

A névsorba állt tanulók egymás után jó hangosan kiabálva bemutatkoznak: pl.: „Ági vagyok!” – mire mindenki kórusban kiabálva köszönti: „Szia / Jó reggelt, Ági!”

BRAINSTORMING



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	plénum	vizualizálási lehetőség: tábla, csomagolópapír, filctollak	10-15p	Brainstorming írásban, Asszociációs lánc, Metafora, Cetli-lavina		összes
előismeretek mozgósítása						
ötletgyűjtés						

A legismertebb ötletelési technikák egyike. Egy megadott fogalomhoz, témához, tényhez a tanulóknak kell a tiszta, céltudatos gondolkodástól elrugaszkodva, szabadon asszociálni, összegyűjteni mindazt, ami az eszükbe jut. A spontán kijelentéseket rögzítjük, ábrázoljuk, s ezek megmutatják a tanulók érdeklődésének, korábbi, meglévő ismereteinek teljes spektrumát. Előnye, hogy a csoport rövid idő alatt sok ötletet halmozhat fel. A módszer fejleszti a nyitott gondolkodást, és mindenkit megmozgat.

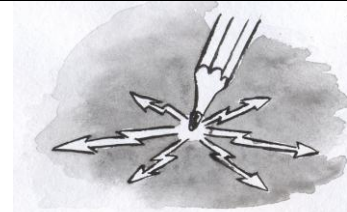
Szabályok:

- A mennyiség szempont megelőzi a minőséget. Mindenki akadálytalanul kimondhatja a gondolatait.
- Nincs rossz megoldás – a pillanatnyilag értelmetlennek tűnő ötletek is hasznosnak bizonyulhatnak a későbbiek során.
- Egymást kinevetni, bírálni tilos.
- Mások ötleteit tovább lehet fejleszteni.
- A brainstorming addig tart, amíg valakinek vannak ötletei.

Mire figyeljünk?

- Érthetően fogalmazzuk meg az indító kérdést / fogalmat.
- Minden ötletet jól láthatóan fel kell írni (→ ASSZOCIOGRAMM, KÁRTYAVÁLASZ)
- A végén tekintsük át a kapott ötleteket, a tanulók kiválaszthatják azokat, amelyekkel részletesebben akarnak foglalkozni.

BRAINSTORMING ÍRÁSBAN



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	egyéni munka → plénum	A4-es lapok, vastag filctollak	15-20p	Brainstorming, Asztalterítő, Cetylilavina, Kérdésfa / ötletfa, Ötletmix, Ötletsprint, Körlevél		összes
előismeretek mozgósítása						
ötletek gyűjtése						

A módszer a → BRAINSTORMING írásos formája, ami különösen akkor hasznos, ha minden tanuló azonos lehetőséget kell, hogy kapjon az ötletek előadására a munka során. A lassabban dolgozó tanulók a módszer segítségével nagyobb eséllyel, produktívabban tudnak részt venni a feladatban.

A feladat alkalmas a tanóra elején rövid ötletgyűjtésre is.

Ismertetünk egy konkrét problémát és megbeszéljük ennek kiindulópontját. Minden tanuló kap egy papírt, amire feljegyzi spontán, első megoldási ötleteit, ha ezekből kifogyott, gyorsan szabaduljon meg a laptól, tegye azt a gyűjtőhelyre.

Mi is készítsünk el pár megoldást és ezeket még a tanulói munka megkezdése előtt helyezzük középre, erre azért van szükség, hogy az a tanuló, aki először készen van ki tudja cserélni lapját és dolgozhasson tovább.

15-20 perc után a papírokat szétosztjuk, ezeket a tanulók tanulmányozzák és elmondják, mely ötleteket tartják a legjobbaknak, és miért.

Készíthetnek ranglistát is a megoldásokról.

Megvitathatják csoportmunkában is a megoldásokat, ebben az esetben 5-6 papírt kap egy csoport.

BUKTATÓK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	plénum	kartondobozok, cédulák, filctollak, székek körberakva	15p	Háromszög-módszer		összes

A módszer célja, problémák, negatív faktorok megnevezése és összegyűjtése egy hosszabb tanulási folyamat – pl. projekthét végén, esetleg félidőben. A buktató, mint elnevezés minden olyan megoldatlan problémát szimbolizál, amely akadályozza a közös munkát, blokkolja a továbbhaladást, és ezért el kell azt távolítani az útból.

Kezdetként képeket vetíthetünk, melyek az eddigi munka során készültek, bejárhatjuk közösen a termet és megnézhetjük az eddigi eredményeket, eközben felidézhetjük a munka eddigi állomásait. Ezután a csoport körbe ül, a kör közepén sok üres dobozt (sokkal többet, mint amennyi diák van az osztályban) helyezünk el, melyek a buktatókat szimbolizálják. A dobozok legyenek különböző méretűek, a gyufásdoboztól kezdve, a cipős dobozon át, egészen a nagyméretű kartondobozig. A dobozokra, azok méretétől függően ragasszunk cédulákat.

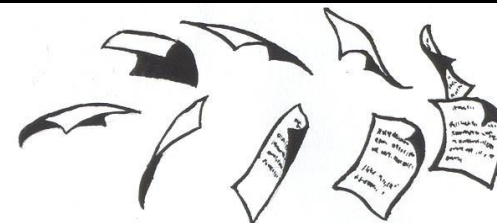
Minden tanuló kap egy vastag filcet. Megkérjük a tanulókat, hogy járják körbe a dobozokat, és képzeljék el, hogy ezek azok a buktatók, melyek a közös munkát vagy egy konkrét probléma megoldását nehezítik. Gondolják át, mik is ezek valójában, és mekkorák. Ami eszükbe jut, írják rá a megfelelő méretű dobozon levő cédulára. Egy cédulára egy probléma kerülhet. A feliratozott dobozokat a tanulók helyezik a bejárati ajtó elé.

Ezután megkezdődik a buktatók megtekintése és rendszerezése: a tanulók csoportokba rendezik az azonos feliratú dobozokat, és elmondhatják, ki mitől érzi kisebbnek vagy nagyobbak az adott akadályt.

Az akadályok kiküszöbölésére vonatkozó ötletek megvitatása után a tanulók eltávolíthatják azt a dobozt, amelyről úgy érzik, már tudják, hogyan hárítsák el az azon megfogalmazott akadályt. Ezzel újra felszabadul az út, új lehetőségek nyílnak a további munkára.

Variáció: Ha nincs elég kartondobozunk, fénymásolhatunk különböző méretű buktatókat rajzon, a lapokat szétszórjuk a teremben. A lapokat a végén összegyűjthetjük → PANASZFAL módszerrel, az eljárás egyébként marad ugyanaz.

CETLILAVINA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ötletgyűjtés	egyéni munka / csoportmunka → plénum	A4-es lapok	10-15p	Brainstorming, Brainstorming írásban, Kártyaválasz, Kérdésfa / Ötletfa, Ötletmix, Körlevél	Cluster	összes

A módszer célja, hogy a tanulók nyugodtan átgondolhassák egy-egy feladattal / témával kapcsolatos ötleteiket, megismerjék társaik ötleteit, azokat kritikusan megvizsgálják, tárgyilagosan kommentálják, és továbbgondolják. A módszer nagyon dinamikus, minden tanuló aktív, a játékszabály gyors olvasásra és reagálásra készíti őket. Olyan témák esetén alkalmazható jól a módszer, amellyel kapcsolatosan a tanulóknak sok-sok ötletük lehet.

A módszer alkalmas projektek tervezésére is.

A termet úgy rendezzük be, hogy a tanulók a munkaforma során használt cédulákat gyorsan tovább tudják adni egy meghatározott irányba (plénum esetén ülőkör javasolt, csoportmunka esetén egymástól kissé távol álló, számozott csoportasztalok).

A tanulók ill. a csoportok választanak maguknak egy tetszőleges színű filctollat (a munka végeztével érdekes a színek alapján azonosítani, hogy ki mit írt), és egy lapra mások számára is érthetően leírják a témával / megoldandó problémával kapcsolatos legjobb ötletüket.

Hangjelzésre (kopogás az asztalon, csengő...) továbbadják a jobb oldali szomszédnak / a következő számú csoportnak a lapjukat. Az újonnan kapott lap tanulmányozása után a tanulók kommentálják és kiegészítik a társuk / társaik ötletét. Ha vannak kérdéseik, feljegyzik azokat is. Újabb hangjelzésre újra továbbadják a lapot.

Az egyes fázisok egyre hosszabbak lesznek, mivel ekkor már nem csak az eredeti ötletet kell tanulmányozniuk és kommentálniuk a tanulóknak, hanem a többiek kiegészítéseit is.

A munka végén minden tanuló vagy kis csoport visszakapja az eredeti lapját, tanulmányozza, mi lett az ötletéből. Összeállítják, ezekből mit visznek plénum elé, ill. mit valósítanak meg a következő munkafázisban.

Ha szükségesnek ítéljük meg, felhívhatjuk a tanulók figyelmét arra, hogy vicces kommentárok megengedettek ugyan, de nem ezekkel tudják legjobban segíteni egymás munkáját.

CÉLTÁBLA



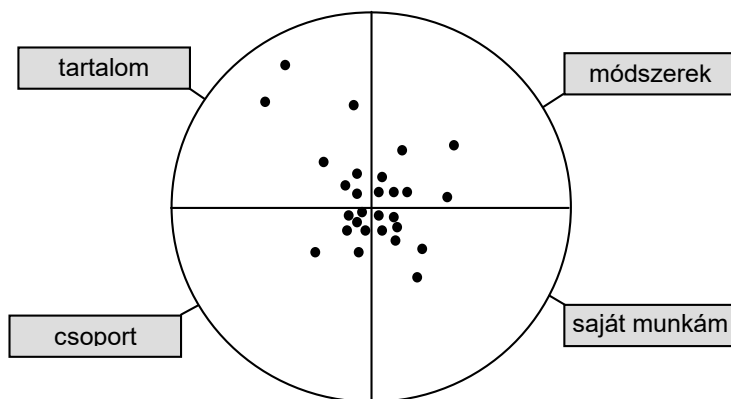
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni	csomagolópapír, filc-tollak / jelölőpontok	5p	Négyzetrács, Hangulatbarométer, Hangulatgörbe, Pókháló	-	összes

A módszer célja lezárt tanulási folyamatok vagy részfolyamatok gyors értékelése, melynek során láthatóvá válik a csoport egészének vélekedése.

Csomagolópapírra nagy kört rajzolunk, amit egyenlő cikkekre osztunk. Minden cikkhez hozzárendelünk egy-egy értékelési szempontot. pl. tartalom / munkamódszerek / csoporthangulat / együttműködés a csoportban / saját munkám / egyéni aktivitásom, stb.

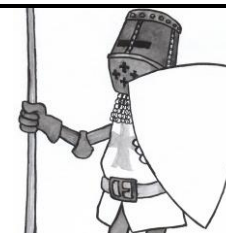
A tanulók jelölőpontokat ragasztanak minden körcikkbe, vagy belerajzolnak egy-egy pontot. Minél közelebb helyezik el a pontot a kör középpontjához, annál elégedettebbek a megelőző munkafolyamattal az adott szempont szerint.

Példa:



Kevésbé (ön)kritikus, ill. a reflexióban kevésbé jártás csoportokban gondot okozhat, hogy gyakran túl sok pont kerül – esetleg indokolatlanul – a kör közepére vagy a céltábla szélére, ezen kívül itt is érvényesülhet a „tömegvonzás”. Mindezt kiküszöbölhetjük a → NÉGYZETRÁCS módszerrel.

CÍMER



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	
egymás megismerése	egyéni munka → plénum	A3-as lapok üres címerrel, vastag filctollak / színes ceruza	10+20p	Koktélparti, Két szó, egy szám, Név-scrabble, Pikkelyek, Név-táblakollázs, Mesélő tárgyak, Papírtálca, Wanted		összes
kommunikációs készség fejlesztése						

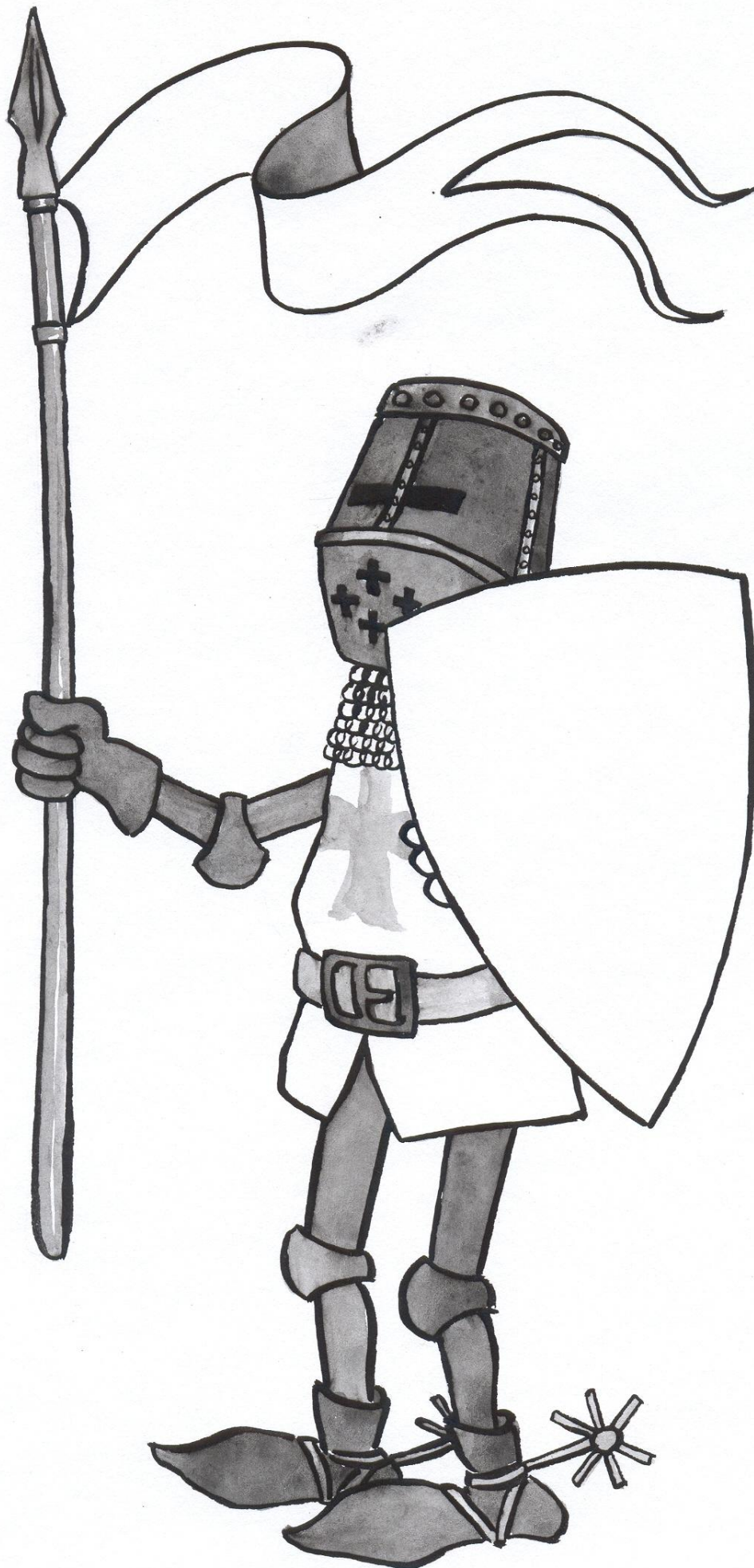
A módszer célja, hogy a tanulók játékos módon mutatkozzanak be egymásnak.

Minden tanuló kap egy A3-as lapot, amin egy üres címer és egy üres zászló van (ld. melléklet). A zászlóba be kell írnia a nevét és egy jellemző tulajdonságát, pl. „József, a beszédes”.

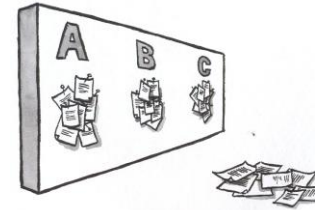
A címer négy részre van osztva, ide kell beírniuk a tanulóknak a különböző, mindenkire érvényes kérdésekre adott személyes válaszait. Alkalmazható kérdések:

- Kinek a bőrébe bújnék szívesen?
- Mi volt eddigi életemben a legjobb tettem?
- Ki a példaképem?
- Mi az, ami bosszant?
- Mi az, amit nagyon jól tudok csinálni?
- Ha egy kívánságom lehetne, mi lenne az? ...stb.

Amikor minden tanuló kitöltötte a címerét, ülőkört alkotunk. A tanulók egymás után középre állnak, felolvassák, és pár szóval kommentálják a címerüket. Eközben ügyelniük kell arra, hogy folyamatosan tartsák a szemkontaktust a társaikkal. Amikor egy-egy diák végzett a bemutatkozással, kérdéseket tehetnek fel neki a társai.



CLUSTER



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ötletek rendszerezése	plénum	tábla / szurkatábla, csomagolópapír, Blu Tack, szurkatúk, vastag filctollak, moderációs kártyák	10-20p	Fogalomháló	Tématár / kérdéstár / ötlettár, munkamegosztásos csoportmunka, projekt...	összes

A módszer a → KÁRTYAVÁLASZ folytatása, célja az összegyűjtött tartalmak, ötletek, kérdések rendszerezése, ezáltal világossá válnak a csoport által fontosnak tartott tartalmi súlypontok.

A kártyákat minden rendszer nélkül összegyűjtöttük a földön, kiragasztottuk a falra / táblára, vagy elhelyeztük őket a szurkatáblán. A falas és szurkatáblás megoldás esetén borítsuk be előzőleg a felületet csomagolópapírral, hogy tudjunk írni a kártyák köré, ill. később „hordozható” legyen az elkészült eredmény.

Miután mindenki megtekintette az összes kártyát, közösen, meghatározott szempontok szerint a kártyákat nagyobb csoportokba rendezik a tanulók, tanári irányítás és impulzusok nélkül. Általános rendező elv nincs, a szempontokat az aktuálisan összegyűjtött kártyák alapján tudják a tanulók pontosan megfogalmazni. Alapelv: A hasonlóságok keresése. Vizsgálják meg, mi tartozik össze, mit célszerű együtt feldolgozni, mely kérdésekre kínálóznak hasonló megoldások?...

Az azonos csoportba sorolt kártyákat a tanulók filctollal ill. krétával körberajzolják, és a keletkezett halmazok fölé címszavakat írnak.

A létrejött tematikus kupacok jó kiindulási alapot képezhetnek munkamegosztásos csoportmunka szervezéséhez, érdeklődés szerinti csoportok kialakításához, de alkalmasak az új tankönyvi szövegrészlet feldolgozását segítő szelektív olvasási feladatok megfogalmazásához is.

CSAK ÍGY TOVÁBB!



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
visszajelzés	egyéni munka	A4-es lapok	15+5 perc	Tortaalátét		összes

A módszer segítségével a tanulók visszajelzést adhatnak egymásnak, megerősítést és tanácsokat kaphatnak társaiktól a további munkájukhoz.

Minden tanuló kap egy A4-es lapot, amelyre felírja a nevét, és elkészíti az alábbi táblázatot:

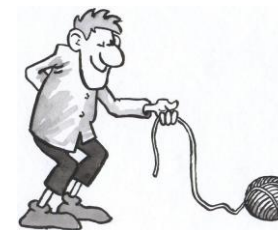
Sebestyén László		
1. Folytasd! Csak így tovább!	2. Hagyd abba!	3. Láss neki!

A lapot minden tanuló a saját asztalán hagyja, majd körbejár, és megjegyzéseket ír a többiek lapjaira a társuk tanórai viselkedésére, munkájára és a társakkal való együttműködésére vonatkozólag, ahogyan azt ő megélte. A cél az, hogy egy-egy tanuló minél több társának adjon visszajelzést. Jó, ha indoklást is ír melléje (folytasd: „Továbbra is vállald, hogy te csinálod a plakátokat, ebben jó vagy!” Vagy Hagyd abba: „Ne beszéljess, miközben a másik csoport szóvivője beszél, engem pl. kifejezetten zavart, hogy nem figyeltél rám...”) Tisztázzuk a munka kezdetekor, hogy kizárólag a közös munkára vonatkozó visszajelzések visznek előre, személyeskedő, a társakat sértő megjegyzések ne kerüljenek a lapokra.

A következő szabályok vannak érvényben: Mindenkinek körbe kell járnia, senki sem maradhat a saját lapjánál. Ha valaki a 2-es, vagy a 3-as oszlopba szeretne írni, előtte írnia kell az 1-es oszlopba is. A visszajelzéseket alá lehet írni, de nem muszáj. Kb. 15 perc múlva kérjük meg a tanulókat, hogy térjenek vissza a helyükre, és olvassák el a saját lapjukat. Ezt követően ajánlatos → VILLANÓFÉNY módszerrel megérdeklődni a tanulóktól, mi a legfontosabb számukra a kapott visszajelzésekből.

Variáció: Minden tanuló önmagának válaszolja meg a kérdést, hogy mit folytat / mit hagy abba / minek lát neki. Maga vonja le a következtetéseit, megfogalmazza további munkájához a céljait, majd megosztja gondolatait egy kiválasztott partnerrel, esetleg a tanárával.

CSOPORTBESZÁMOLÓK MÁSKÉNT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	plénum	módszertől függően	módszer- től függően			összes

A prezentáció célja, hogy megteremtse a csoportban az egymástól való tanulás lehetőségét, és a csoportok megosszák egymással a csoportmunka során szerzett speciális tudásukat. A csoportmunka eredményeit legtöbbször a csoportok szóvivői mutatják be plénumban. A következő egyszerű módszerek azt a célt szolgálják, hogy intenzívebbé és változatosabbá tegyék a prezentációt, és elkerüljük, hogy a csoportok szóvivői túl hosszán, vagy túl unalmasan mutassák be az eredményeket. Erre különösen akkor lehet szükség, ha egy nagyobb létszámú osztályban sok csoportunk volt, és már 5 perces bemutatókkal is túl hosszúra nyúlna a prezentáció.

Fontos az is, hogy ezek a módszerek aktívan bevonják a hallgatóságot, ezáltal nem csak a tanárnak szól a prezentáció. Ha rá akarjuk szoktatni a szóvivőt, hogy a hallgatósághoz beszéljen, egyrészt hívjuk fel erre a figyelmet, másrészt helyezkedjünk el úgy a teremben, hogy a szóvivőnek csak a perifériás látómezőjébe kerüljünk.

Vigyázat! Hosszabb, komplexebb csoportmunka után válasszunk más, nem plenáris prezentációs módszert (→ KEVERT CSOPORT, → FORGÓ CSOPORT), ill. olyan prezentációs eszközöket, melyeket nem szükséges szóban bemutatni, hanem meg lehet tekinteni, végig lehet járni (→ GALÉRIA, → VÁSÁRTÉR).

„Egy mindenkiért, mindenki egyért”: Azonos csoportfeladat esetén alkalmazhatjuk. A prezentálás sorrendjét kisorsoljuk. Az első csoport képviselője részletesen beszámol a csoport eredményeiről. A többi csoport közben összehasonlítja az elhangzottakat saját vázlatpontjaival, és jegyzeteket készít. A következő csoport képviselője itt felveszi a fonalat, és már csak a saját kiegészítéseit említi meg, ill. azt, amit ők másként látnak... Így folytatjuk az összes csoporttal.

Kommuniké: Minden csoportképviselő röviden, legfeljebb 2-3 mondatban összefoglalja a csoportja eredményét. Más csoportok tagjai ezek alapján kiegészítő kérdéseket tehetnek fel.

Tézisek: Minden csoport 3-6 – akár provokatív, de mindenképpen vitára érdemes – tézisben megfogalmazza a csoport véleményét, amit fólira felírva → SZTRIPTÍZ-módszerrel bemutat, és egymás után vitára bocsát a szóvivő.

Újsághír: A csoport az eredményeket újsághír / tudósítás formájában fogalmazza meg, meghatározott méretben / szavak vagy mondatok maximális számának megadásával. A híreket a faliújságra ragasztják ki, ezeket GALÉRIA formájában tanulmányozzák a többiek. Plénumban a hasonlóságokról és különbségekről beszélünk, valamint azokról a kérdésekről, melyek vitatottak, esetleg azokról az állításokról, melyek kiegészítésre szorulnak.

Kérdések: A témához kapcsolódóan minden csoport 2-3 kérdést fogalmaz meg, melyek a csoportmunka folyamán bennük felmerültek, és szívesen megvitátnák a többiekkel.

CSOPORT-KÉP



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	csoportmunka	csomagolópapír, zsírkréta, festék	min. 10-15p + reflexió	Sarok-rajzok, Téma-rajzok		összes
kooperáció						

Játékos módszer, amely különösen jól sikerül, ha a csoport tagjai szeretnek rajolni, festeni. A cél az, hogy az új témával kapcsolatos érzéseiket, eddigi tapasztalataikat – a szokásos verbális módszerekkel szemben – ezúttal vizuálisan jelenítsék meg. Kitűnően alkalmazhatjuk ezt a módszert, ha erősíteni szeretnénk a csoporttagok összetartozását, ill. akkor, ha egy adott témával kapcsolatban az érzelmi beállítottságokat szeretnénk megjeleníteni.

Eszközként festék vagy vastag zsírkréta javasolt, mivel ezekkel viszonylag gyorsan nagy felületeket is ki lehet tölteni.

Az adott csoportban dolgozók közösen rajzolnak valamit az új anyag témájával kapcsolatban. Fontos szabály, amit a játék során mindenkinek végig be kell tartani, hogy a csoporttagok nem beszélhetnek egymással, csak nonverbális úton kommunikálhatnak. A rajz konkrét témája spontán alakul a rajzolás közben – a tanulóknak folyamatosan oda kell figyelniük egymásra, közösen kell alakítaniuk a képet, továbbrajzolni társaik ötleteit.

A képeket állítsuk ki. Miután minden tanuló körbejárt, a tárlatlátogatók és az alkotók értelmezhetik is a műveket.

A munka után érdekes megbeszélni a rajz keletkezési körülményeit:

- Meghatározható, kié volt az alapötlet?
- Ki melyik felületeken dolgozott?
- Voltak-e szín-felelősök?
- Ki rajzolt merészen, ki óvatosabban?
- Hogyan adták egymás tudtára, mi az, ami tetszik, és mi nem?
- Módosítottak munka közben a rajzon? Hogyan?...

CSOPORT-RALLY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés	egyéni munka → csoportmunka	2 db feladatsor, megoldókulcs	3x15p	Keres - kínál		összes
kooperáció						

A módszer célja egy adott tanegység átismétlése, dolgozat előtti ismétlés, hiányosságok feltárása, és ezek pótlása. Ismétléskor gyakran használunk konkurencia-elvű formákat, a csoport-rally ezzel ellentétben a kooperációra épít. Segít abban, hogy a tanulóknak tudatosodjon a csoportmunka additív jellege: a csoporttagok tudása kiegészíti egymást, egyedül sokkal kevesebbet tud mindenki, mint a csoport tagjai együtt.

Minden olyan feladatsor alkalmas csoportrallykhoz, melyekben a feladatok gyorsan, önellenőrzéssel ellenőrizhetők és értékelhetők.

A tanulók csoportasztaloknál ülnek, mindegyik csoport lehetőség szerint ugyanannyi résztvevőből áll. A csoportokat véletlenszerűen alakítsuk ki, kivéve, ha a tanulók állandó ülésrendje a csoportasztal-ülésrend.

Az első körben minden tanuló egyedül, az asztalnál ülők segítségével megold egy olyan feladatsort, ami ellenőrzi az aktuális tanegység legfontosabb tanulási céljait. A tanulók a megoldókulcs segítségével ellenőrzik magukat. Felírják, hány pontot értek el, majd összeadják a csoport tagjainak pontszámait. A pontszámot jól láthatóan, nagy számokkal felírják egy lapra, és kitűzik az asztalra vagy az asztal mellé a falra.

Ezután, a második körben a feladatlapot újra végignévezve a csoportban lehetőség van arra, hogy egymásnak segítsenek azon feladatoknak a megoldásában, ahol valaki valamit nem értett, vagy egyáltalán nem tudta, hogyan kezdjen neki a feladatnak.

A harmadik körben a tanulók kapnak egy céljaiban és nehézségi fokát tekintve az elsőhöz hasonló feladatsort. Minden tanuló megint egyedül dolgozik. Az önellenőrzés után újra felírják az egyéni pontszámokat, kiszámítják a csoportpontszámot, és azt is, hány százalékkal nőtt a csoport eredménye a harmadik körben az első kör eredményéhez képest.

A csoportrally akkor érte el a célját, ha a csoportok a második feladatlapnál magasabb pontszámot értek el, mint az elsőnél.

CSOPORTTÜKÖR



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	egyéni munka → plénum	csomagolópapír / moderációs kártyák, vastag filctollak	5+15p	Wanted, Koktél-parti	Partnerinterjú	összes

A módszer célja, hogy a tanulók megismerjék egymást, megtalálják a lehetséges kapcsolódási pontokat, ezzel megkönnyítve mindenki számára a kapcsolatfelvételt. A közös munka megkezdése előtt alkalmazható jól, akkor, amikor a csoporttagok még egyáltalán nem ismerik egymást.

Csomagolópapíron előkészítünk egy táblázatot a csoporttagokra vonatkozó kérdésekkel, vagy a kérdéseket / címszavakat egyenként kártyákra írjuk, és az osztályban a legnagyobb szabad felfelületre kirakjuk. Kisebb csoportnál vízszintesen, nagyobb csoportnál inkább függőlegesen helyezük el a kérdés-kártyákat.

Név	Hobby	Szakma	Amit szerettek	Amit nem szerettek
Ildi	bicikli, tánc	fodrász	zöld szín csokifagyi	matek!!!
Balázs	számítógép	klíma-szerelő		

A táblázat kitöltésénél gyorsabb, ha az információkat a tanulók kártyákra írják, és azokat a megfelelő sorokba / oszlopokba ragasztják.

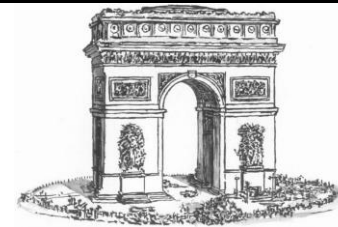
Ha később, ill. más teremben szükség lesz a csoporttükörré, a falat borítsuk be csomagolópapírral, ezzel együtt könnyen leszedhető és elszállítható az eredmény.

A kész csoporttükör tanulmányozása közben a tanulóknak az a feladata, hogy keressenek 3-4 olyan osztálytársat, akivel van valamilyen közös tulajdonságuk, érdeklődési területük, stb..

Rövid időre leülhetnek, és beszélgethetnek egymással a táblázatban megjelenített információkról, de akár másról is.

A közös jegyek alapján csoportokat is alakíthatunk, akik a csoporttükör után együtt tudnak dolgozni.

DIADALÍV



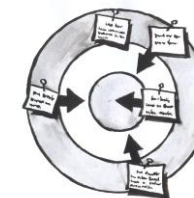
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
visszajelzés	csoporthmunka → plénum	székek, asztalok, a tanterem berende- zési tárgyai...	15+5 p	Vállonveregetés	-	összes

A módszert egy komolyabb munkafázis lezárásaként használhatjuk. Célja, hogy a tanulók átéljék a közös munka sikerének örömét, és megünnepeljék magukat.

Az osztályt két csoportra osztjuk, vagy ha eddig csoportban dolgoztak a tanulók, mindenki marad a csoportjában. A csoportok feladata egy-egy diadalív építése a tanterem berendezési tárgyaiból és saját magukból, valamint a diadal-ceremóniát kísérő külsőségek megtervezése: zene, ritmikus dobolás, ujjongás, taps...

A feladat végén mindegyik csoport ünnepélyesen áthalad a másik csoport diadalíve alatt.

A DÖNTÉS KÖRE



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ötletek kiválasztása	csoporthmunka → plénum	ötletkártyák, 2m x 2m-es plakát	min. 30p	Most-hamarosan-később, Témaár / kérdéstár / ötlettár, Munkaterv-plakát, Ha-akkor plakát	projekt	Összes

A módszer célja, hogy egy megelőző lépésben → BRAINSTORMING keretében vagy → CETLILAVINÁVAL összegyűjtött projekt-ötletek halmazából a tanulócsoporth kiválassza a leginkább életképes ötleteket, és egyúttal első közelítésben azt is megvizsgálja, hogy azok hogyan, milyen feltételek között valósíthatók meg eredményesen.

Az osztályt véletlenszerűen 3-6 fős csoportokra osztjuk. Mindegyik csoport kijelöl egy csoportvezetőt, aki a beszélgetést moderálja, és ügyel arra, hogy minden csoporttag elmondhassa a véleményét. A terem közepén a földön elhelyezünk egy nagy plakátot (2mX2m), melyre előzőleg koncentrikus köröket rajzoltunk, a körökbe pedig a következő – a projektötletek megvitatását segítő – standard kérdéseket írjuk kívülről befelé haladva:

1. Érdekes, hasznos ötlet?
2. Működőképes? Technikailag megvalósítható?
3. Mi meg tudjuk valósítani? Engedik a ránk vonatkozó szabályok?
4. Adottak az anyagi feltételek? Rendelkezésre áll a megvalósításhoz szükséges pénz-/ anyag-/ eszközmennyiség? Ha nem, van ötletünk, hogy honnan tudunk pénzt / anyagot / eszközöket ill. támogatókat szerezni?
5. Adottak a személyi feltételek? Rendelkezik a csoport a szükséges szakértelemmel?
6. Van elég időnk a megvalósításhoz?
7. Számunkra is hasznos a projekt terméke/ hozadéka, vagy csak az utánunk jövők fogják élvezni a projektmunka eredményét?

Minden csoport kap egy adagot az előzetesen kártyákra írt ötletekből, melyeket a kör kérdéseinek segítségével egyenként ellenőriz. Az ötleteknek kívülről befelé haladva át kell jutniuk a kérdések „akadályain”. Ha a csoport egy kérdésre igennel válaszol, a kártya továbblép a soron következő kisebb körbe, ha nem, akkor marad az előző körben. Plénumban már csak azokkal a kártyákkal dolgoznak tovább a tanulók, melyek az összes akadályon túljutottak, és bekerültek a legbelső körbe.

A munka végén a „kiselejtezt” ötleteket a tanár vagy a csoportmunkát moderáló tanuló hangosan felolvassa. Ha valaki nem ért egyet azzal, hogy egy adott ötlet nem került bele a válogatásba, hangosan ALLJ!-t mond, és az ötletet újra meg kell vitatni a kérdések segítségével, ezúttal plénumban.

DÖNTÉS-TORTA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka / csoportmunka	csomagolópapír, vastag filctollak	15-20p	Tématár / kérdéstár / ötlettár, Most, hamarosan, később	Galéria	összes
célok megfogalmazása	→ plénum					

A feladat elvégzésével különösen plasztikus módon lehet egy-egy tanulói csoport véleményét és / vagy érdeklődését kifejezésre juttatni. Könnyen világossá tehető, mely tényező mennyire tűnik hangsúlyosnak az adott csoport tanulói számára. Hasznos, hogy a módszer alkalmazása közben átgondolhatjuk a következő munkafolyamat tervezéséhez fontos tartalmi prioritásokat.

A tanulók csoportokban a következő tanegység témájához kapcsolódóan olyan résztémákat gyűjtenek, melyek érdeklik őket. Ezután plénumban összegyűjtjük, és beszámozzuk az ötleteket

Minden csoport kap egy ív csomagolópapírt, amire előzetesen rajzoltunk egy nagy kört. A feladat az, hogy a tanulók súlyozzák az összegyűjtött ötleteket, aztán ábrázolják a döntésüket úgy, hogy a résztémák fontosságának megfelelő nagyságú tortadarabokra – körcikkre – osztják fel a kört. Mindegyik körcikket el kell látniuk a megfelelő felirattal.

A kész tortákat → GALÉRIAKÉNT kiállíthatjuk, majd plénumban megvitathatjuk a közös és az eltérő vonásokat.

DÖNTS!



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	plénum → egyéni munka → csoportmunka → plénum	filmrészlet / szövegrészlet / újságcikk	20-45p	Szimuláció, Stop és folytatás! Szereplők találkozója, Intervízió		magyar, idegen nyelv, társ. tud., földrajz
problémamegoldás						

A módszer célja, hogy a tanulók játékos formában – de nem szerepet játszva – megbeszéljék, hogyan döntenének egy fiktív konfliktushelyzetben.

A tanulóknak bemutatunk egy filmrészletet, felolvassunk egy szövegrészletet vagy egy újsághírt, vagy elmesélünk egy történetet, amely problémás esetet tartalmaz. Addig a pontig ismeretjük a cselekményt, amíg az esetben érintettek döntéshozatalra nem kényszerülnek.

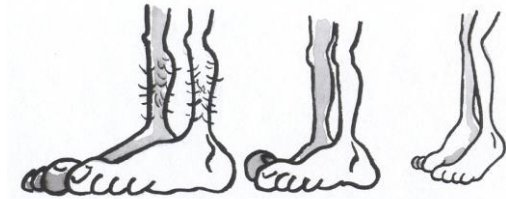
Az eset kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy a tanulók saját élettapasztalataik és ismereteik alapján képesek legyenek behelyezkedni a szituációba, és döntést tudjanak hozni a megadott idő alatt, további információk beszerzése nélkül. Fontos az is, hogy ne egyértelműen eldönthető esetet válasszunk, a vita ugyanis hamar ellaposodik és oka fogyottá válik, ha minden tanuló rögtön tudja, hogyan döntene, ill. ha az osztály tanulói nagyjából azonosan látják a helyzetet.

Az eset megismerése után 2-3 perc alatt minden tanuló átgondolja, és címszavakban leírja magának, hogyan döntene.

Majd két csoportra, döntő és megfigyelő játékosokra bontjuk az osztályt: A döntő játékosok feladata, hogy 10-15 perc alatt megbeszéljék a helyzetet, és közös döntést hozzanak, szem előtt tartva az érintettek céljait, lehetőségeit és a jogi helyzetet. A megfigyelő játékosok közben feljegyzik, milyen érvek és ellenérvek hangzanak el a vita során.

Az idő lejártá után a megfigyelők elmondják, mit figyeltek meg a döntéshozatal folyamatával kapcsolatban, és mit gondolnak a csoport döntéséről: Mely érvek hatottak legerősebben a döntő játékosokra a beszélgetés során? Az érzelmi vagy a tárgyilagos érvelési kísérletek voltak hatásosabbak? Mennyire próbáltak behelyezkedni a döntést hozó játékosok az egyes érintettek helyzetébe? A megfigyelők mennyiben érveltek vagy döntöttek volna másként? Miért?

ELEVEN STATISZTIKA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	plénum	-	15p	Négy sarok, Közös bennünk, Jelszó		összes
bemelegítés						

A módszer ismerkedéskor, ill. a tanóra bevezető fázisában laza bemelegítésként alkalmazható.

Kritériumokat nevezünk meg, melyek szerint a tanulóknak rendeződniük kell a teremben. Ez a rendeződés kifejeződik pl. számszerűségben, sorrendiségben, ABC- sorrendben vagy más, egyéb megállapodásban. Növelheti a jó hangulatot, ha a szokásostól eltérő rendezőelveket határozzunk meg, a tanulók rendeződhetnek pl. a cipőméretük szerint, a kisujjuk hossza alapján, vagy a születési napjuk sorrendjében.

Az osztályterem négy sarkát is választhatjuk rendeződési helyszíneknek: az egyik sarokba mennek. az „egykék”, a másikba azok, akiknek, egy testvérük van, a harmadikba a két testvéresek, a negyedikbe pedig azok, akiknek kettőnél több testvérük van.

ELIDEGENÍTETT KÉPEK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka / pármunka / csoportmunka	képek, színes filctollak, olló, ragasztó, fénymásoló, (internet / nyomtató), számítógép	10-20p	Svédasztal képekkel, Karika-túra	Galéria, Tématár / kérdéstár / ötlet-tár	magyar, idegen nyelv, társ. tud., filozófia

A módszer differenciál, mozgósítja a tanulók előismereteit és tapasztalatait. A képek adta lehetőségek miatt rendkívül intenzív témafelület eredményez. Több és sokrétűbb asszociációkat tesz lehetővé, mint a szöveg alapú témabevezetések.

A cél az, hogy egy-egy kép eredeti mondanivalóját a tanulók még jobban hangsúlyozzák, ill. kifejezzék a témával kapcsolatos személyes véleményüket. Dolgozhatunk annyi fajta képpel, ahány tanuló az osztályban van, de az sem baj, ha néhány kép kétszer-háromszor szerepel. A tanulók választanak egy-egy, a témával kapcsolatos jó minőségű - papíralapú vagy digitális - képet, amit különböző módszerekkel elidegeníthetnek.

A tanulók

- a kép egy részét kivágva azt új kontextusba, új háttérbe és környezetbe helyezhetik,
- történelmi eseményeket vegyíthetnek aktuális képekkel,
- a képet más színekkel, más technikával újra rajzolhatják,
- az eredeti képből kollázst készíthetnek,
- a képet tükrözhetik, vagy torzíthatják,
- megváltoztathatják a színeket,
- kiegészíthetik további elemekkel, törölhetnek vagy megváltoztathatnak meglévő elemeket (rajzzal, kollázs-technikával).

A képek elidegenítése különösen egyszerű számítógépes programokkal.

A képeket → GALÉRIA formájában vagy személyes kommentárokkal kísérve (kivetítéssel) is bemutatathatják a tanulók. A munka folytatása lehet: → TÉMATÁR / KÉRDÉSTÁR / ÖTLETTÁR.

ELVÁRÁSOK FÁJA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni → plénium	csomagolópapír, kártyák, vastag filctollak (zöld és piros)	10-15p	Elvárások plakátja		összes
előismeretek mozgósítása						
elvárások, célok megfogalmazása						

A módszer alkalmas új témára való ráhangolásra, azáltal, hogy a tanulók megfogalmazzák a témával ill. a közös munkával kapcsolatos elvárásaikat, aggodalmaikat. Ebből kiindulva aztán egyéni ill. közös célokat fogalmazhatnak meg.

A csomagolópapírt két részre osztjuk, a bal felére fát rajzolunk, a jobb felére egy fejszét.

A tanulók zöld színű filctollal kártyákon rögzítik a témával kapcsolatos egyéni elvárásaikat. Piros színnel azt írják kártyákra, hogy mitől tartanak, mi az, amit nem szeretnének.

A → KÁRTYAVÁLASZ alapelveinek megfelelően egy kártyára egy gondolat kerül. A zöld kártyákat a fára tűzik, a pirosakat a fejszére.

Ezek után a tanulók megbeszélik a kártyák tartalmát plénumban: csoportosíthatják a kártyákat, mindenki elmondhatja, mivel tudna hozzájárulni ahhoz, hogy az elvárások teljesüljenek, és véletlenül ne hogy „kivágjuk a fát”. A tanárnak itt lehetősége nyílik a következő szakasz programját, módszereit bemutatni.

Fontos: Ha valaki ezt a módszert alkalmazza, tisztában kell lennie azzal, hogy a tanulók elvárják, hogy kívánságaik lehetőleg teljesüljenek is. Mérlegelni kell, hogy a kívánságokat figyelembe tudjuk-e venni egy-egy tananyag kapcsán, és ha igen, akkor hogyan? Azért, hogy ne keletkezzenek téves elvárások, világosan ki kell jelteni, hogy mit nem tudunk megtenni, mert nincs rá elég idő, nincs kellő kompetenciánk, nem egyezik a fejlesztési célokkal, ellentmond az iskolai szabályoknak, nem adottak a feltételek stb.

A munkafázisok közben (köztes értékelés), ill. a közös munka végén, értékelésként, a tanulók dolgozhatnak az elkészült plakáttal: megnézhetik, elvárásaik közül melyek teljesültek, és milyen aggodalmaik, félelmeik igazolódtak be. Adott idő elteltével, vagy akár rendszeres időközönként vizsgáljuk meg a fát, és vegyük le róla azokat az elvárásokat, melyek már teljesültek.

ELVÁRÁSOK PLAKÁTJA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	plénum	moderációs kártyák, filctollak	15-20p	Elvárások fája, Méreg-öröm-torta		összes
célok megfogalmazása						

Az elvárások plakátja azt a célt szolgálja, hogy összegyűjtsük az új témával, új tantárggyal kapcsolatos tanulói elvárásokat, és megpróbáljuk az osztály közös céljait megfogalmazni úgy, hogy mindenki azonosulni tudjon velük. Jól használhatjuk a módszert pl., ha átveszünk egy osztályt, de alkalmazható szakmai kirándulások előkészítésekor is.

A módszer segítségével már a közös munka legelején tisztázhatjuk, mit szeretnének a tanulók, és mire számítanak, hiszen ha nem fogalmazzák meg elvárásaikat, az később könnyen hátráltathatja a közös munkát. Fontos az is, hogy eközben a tanulók összehasonlíthatják elvárásaikat és céljaikat társaik elvárásaival és céljaival, ezáltal átgondolhatják, és súlyozhatják azokat.

Megkérjük a tanulókat, hogy írják le, mit remélnek, mit várnak az adott tantárgytól ill. a közös munkától. Az egyes elvárásokat a tanulók egyenként moderációs kártyákon rögzítik, ha szeretnék, ráírhatják a nevüket is.

A kártyákat összegyűjtjük, és közösen csoportosítjuk. Összehasonlítjuk őket, megállapítjuk az osztálytagok közös és eltérő elvárásait. A tanár eztán elmondja, mit tervezett, mely új kéréseket tudja integrálni az eddigi tervekbe, vázolja munkamódszereit, elmondja, mik a tantervi elvárások, és ezek hol és hogyan kapcsolódnak a tanulók elvárásaihoz.

A kártyákat plakáton is gyűjthetjük, amit megőrzünk, a falon összegyűjtött kártyákat pedig lefényképezhetjük. A közös munka folyamán, ill. a félév / tanév végén értékelésre, összegzésre is használható a plakát, ill. a fotó.

EMBER-GÉP



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	csoporthmunka (5-6 fő)	-	10+4+10p	Toronyépítés, Ördögös szék-torony, Hídépítés, Négyzetek, Atomok mozgásban, Formák vakon, Újságállítás, Ház-fa-kutya		összes

Játékos feladat, mely a csapatépítést és a szociális kompetencia fejlesztését szolgálja.

Öt-hat fős csoportokba rendezzük a tanulókat. A csoportokban egy tanuló a mérnök, a többiek a gépkatrészek. A mérnök utasításai szerint kell az alkatrészeket „összeszerelni”: a tanulóknak a kezüknél, csípőjükénél, térdükénél, bokájuknál... össze kell kapcsolódniuk. A gépnek hangokat is ki kell adnia, és 4 percig szétesés nélkül kell működnie, tehát valami konkrét feladatot kell végeznie – pl. „szétesés nélkül” el kell haladni az egyik saroktól a másikig. Ha a gép nem működik, a mérnöknek meg kell javítania.

Értékelés: Hogyan lett a gép megtervezve, kivitelezve? Hogyan viselkedtek az alkatrészek? Hogyan érezték magukat az „alkatrészek” és hogyan a „mérnök”? Az értékelés történhet csoportmunkában vagy plénumban, értékelhet a tanár vagy a diákok.

EMÉSZTÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka → plénum	moderációs kártyák, 4 db csomagolópapír	20p	Iskolatáska – szemetesvödör, Halászháló és halastó, Kincses láda, Néma párbeszéd, Kézrá-tétel		összes

A módszer célja hosszabb lezárt tanegységek, tanulási folyamatok személyes hozadékának értékelése. A tanár számára a módszer fontos csoportszintű visszajelzéseket ad.

A tanterem négy falára négy csomagolópapírt ragasztunk a következő feliratokkal: „Ízletes és könnyen emészthető” – „Vitamindús” – „Magas tápértékű” – „Nehezen emészthető”.

A tanulók a → KÁRTYAVÁLASZ szabályainak megfelelően moderációs kártyákra írják a tanulási folyamat számukra fontos tartalmait ill. faktorait. Ezeket előtte közösen össze is gyűjthetjük, vagy a tanulókat felkérhetjük, hogy lapozgassák a könyvet és a füzetet, és merítsenek azokból ötleteket. A tanulók feladata, hogy megítéeljék, ezek mennyire voltak számukra „emészthetők”, és a megfelelő plakátra ragasszák a céduláikat.

Ezután a tanulókkal közösen bejárjuk a termet: plakátról plakátra haladunk, a tanulók tanulmányozzák a kártyákat, kérdezhetnek társaiktól, és, ha a többiek igénylik, kommentálhatják a sajátjaikat. Érdekes tapasztalat lehet a tanulók számára, hogy csupán nézőpont kérdése, ki mit és mennyire tart emészthetőnek, és fontos a lehetséges okokról is beszélgetni az osztályban.

ESETTANULMÁNY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
problémamegoldás	csoportmunka → plénum	feladatlap, dosszié háttéranyagokkal	45-90p	Projekt, Szimuláció, Intervízió, Háromszög-módszer	Felderítés, Közvéleménykutatás, Megfigyelés	összes, főleg társ. tud.
ismeretszerzés						

A módszer célja a problémamegoldó, elemző ismeretszerzés konkrét esetek és a hozzájuk tartozó dokumentumok elemzésével. Az esettanulmány az exempláris, feladatorientált, a valósághoz szorosan kapcsolódó tanulás egyik fő módszere, melynek során a valóság eseményeit és történéseit egyszerűsített és sarkított formában tanulmányozzák a tanulók. Cél, hogy a tanulók a konkrét esetekből általános érvényű megállapításokat tegyenek, és közben kulcsifejezéseket sajátítsanak el.

Iskolai keretek közt különösen alkalmas a módszer a tanulókat közvetlenül érintő témák feldolgozására, melyekben – érintettségük miatt – egyébként nehezebben nyilatkoznak meg (a konkrét eset kapcsán mindez könnyebb). Olyan közéleti problémák feldolgozására is jó a módszer, melyeket hajlamosak a tanulók leegyszerűsítve, feketén-fehéren látni, vagy átsiklanak felette („engem nem érint”).

Újságokból, magazinokból folyamatosan gyűjtünk aktuális, konfliktust hordozó híreket, tudósításokat és hozzájuk kapcsolódó háttéranyagot, melyek alkalmasak tantárgyunk bizonyos tartalmainak megvilágítására. Az eseteknek alkalmasnak kell lenniük arra is, hogy általános következtetéseket vonhassanak le belőlük a tanulók. Készítsünk hozzájuk feladatlapot ill. egy dossziét a szükséges háttéranyagokkal.

A tanulók a tanórán megismerkednek egy konkrét esettel, majd megkapják az ehhez tartozó dossziét, melynek segítségével kiegészíthetik az eset megítéléséhez szükséges ismereteiket. Az anyagok ismeretében megvizsgálják az esetet az érintettek szemszögéből és külső szemlélőként is.

Ehhez segítő kérdéseket kapnak a feladatlapon: Kiket érint az eset? Milyen helyzetben vannak az érintettek? Mik a probléma főbb okai? Milyen fázisokra osztható az eset alakulása? Mi a végeredmény? Milyen külső feltételek gyakorolnak hatást az esetben érintett személyekre? Milyen nyilvánvaló vagy feltételezhető célokat követnek az érintettek? Milyen eszközöket használnak fel érdekeik érvényesítéséhez? Hogyan látják és kommentálják maguk az érintettek az eseményeket? Milyen információkra lenne még szükség, hogy minél jobban bele tudj helyezkedni az érintettek helyzetébe? Te másként jártál volna el? Ha igen, hogyan, és miért?

Több szereplőt érintő eseteknél lehetőség van arra is, hogy minden csoport más-más szereplő perspektíváját elemezze.

Az elemzést plénumbeszélgetés zárja.

ÉN VAGYOK A FŐNÖK!



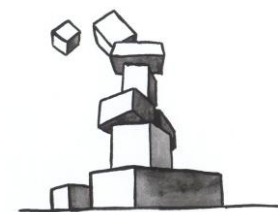
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés	plénum	papírcsákó / jellegzetes tárgy, zene	3-5p	Táncoló kígyó, Az állatok konferenciája, Atomok mozgásban		összes

A nap indítására, bemelegítésre és a tanulók átmozgatására alkalmas játék.

A játékvezető feltesz egy papírcsákót a fejére, vagy kezébe vesz egy tárgyat, ami egy főnök attribútuma lehet (pl. pálca, alma, palást...). Valamilyen jól utánozható mozdulatsort végez, miközben a zene ritmusára körbejár a teremben (pl. tapsol, dobbant a lábaival, döngeti a mellét, lóbálja a feje fölött a tárgyat, integet, stb.)

A tanulók utánozzák a főnököt, és mögé felsorakozva követik őt a teremben. A mozdulatokat váltogassuk, majd egy idő után adjuk át a papírcsákót ill. a tárgyat valamelyik tanulónak...

ÉPÍTŐKOCKA-JÁTÉK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	plénum	építőköcek (3-5 db / fő)	20p	Hídépítés, Négyzetek, Toronyépítés, Ház-fa-kutya		összes

A játék célja az osztályon belüli együttműködés kialakítása vagy erősítése, a saját csoporton belüli szerep tudatosítása. Ha nagy az osztály (20 fő fölött), bontsuk két kisebb csoportra, akik egymástól függetlenül dolgozhatnak.

A tanulók körben ülnek, középen mindenki számára jól hozzáférhető az „építési terület”. Mindenki kap 3-5 db különböző méretű és formájú építőköcét: köcököt, hasábokat, gúlát, kúpokat, hengereket, íveket... A feladat az, hogy az építőköcökből közös stabil, esztétikus épületet hozzanak létre a kör közepén, úgy, hogy mindenki felhasználja a nála levő összes elemét.

A játék elején ismertessük a szabályokat:

- Nem szabad beszélgetni.
- Egyszerre csak egy tanuló állhat fel a székéről, és építheti tovább a közös művet.
- Egy építő egyszerre csak egy építőköcöt rakhat hozzá az épülethez.
- A következő tanuló csak akkor mehet építeni, ha az előző építő már újra a helyén ül.
- Ha a munka folyamán az építmény ledől, a tanulók a megmaradt „romot” építhetik csak tovább, a ledőlt elemeket már nem használhatják fel újra, ezért mindenkinek célszerű megfontoltan dolgoznia.

Megfigyelési szempontok a tanár számára (két építő csoport esetén szükség van egy kolléga vagy egy vállalkozó diák segítségére):

- Milyen jelekkel egyeztetik a tanulók, hogy ki a soros építő?
- Ki az, aki keveset gondolkodik, és gyorsan épít?
- Ki az, aki óvatosabban vesz részt a munkában?
- Ki az, aki tolakodik vagy türelmetlen?
- Ki az, aki legelőször lerakta az összes építőköcét?
- Ki épít biztonságosan, ki konstruktívan, ki túlzottan rizikósan? Van-e, aki veszélyezteteti az építőmunkát?
- Figyelmeztetik-e egymást, ha nem érzik stabilnak vagy célravezetőnek azt, amit a másik épít, és ha igen, hogyan?

Igény szerint a tanulók a mű elkészülte után beszélhetnek a tapasztalataikról. Mi tetszett nekik leginkább az építés során? Miért? Milyen nehézségekkel küzdöttek közben? Mi volt az oka? Milyennek érezték magukat? Óvatosnak? Kivárónak? Konstruktívnak? Türelmetlennek? Milyennek látták társaikat?

ÉRZELMEK A KALAPBAN



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás előismeretek, vélemények mozgósítása	egyéni → csoportmunka → plénum	kalap, cédulák, filctollak	5-10p	Méreg-örömtorta, Elvárások fája	-	összes

A módszer célja, hogy a tanulók kifejezhessék az új témával vagy akár a tantárggyal kapcsolatos érzelmeiket, megfogalmazzák a témához való emocionális viszonyukat. Használhatjuk egy új téma bevezetésekor, ill. a közös munka első óráján.

Egy kalapba papírlapokat dobunk, többet, mint ahány tanuló van a csoportban. Minden papírra egy-egy érzélem kifejezésére alkalmas bevezető tagmondatot írunk:

- „Tetszik, hogy...”
- „Hiányolom, hogy...”
- „Nekem gondot okoz, hogy...”
- „Azt szeretném, ha...”
- „Nyomaszt, hogy...”

A tanulók húznak ezekből néhányat, és gyorsan, gondolkodási idő nélkül befejezik a mondatokat a tananyagra vonatkozólag. A gyakorlat elején hívjuk fel a figyelmet arra, hogy gyorsan kell válaszolni, és a válaszok kizárólag az aktuális érzéseket tükrözik.

Ezek után kis csoportokban átnézik a tanulók a cédulákat, a csoport szóvivője pedig plénumban beszámol a főbb tendenciákról, ill. a szélsőséges véleményekről. Közben jegyzeteljük, majd később, tanórán kívül tanulmányozzuk az összes cédulát, ez segíthet a program összeállításában, a tartalmak és módszerek kiválasztásában.

FALIÚJSÁG



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	csoportmunka → plénum	csomagolópapír / tapéta- / papírte- kercs / vastag filc- tollak	20-45p	Galéria, Vásártér, Infóstand, Infor- mációs sarkok		összes
ismétlés						

A módszer használható komplex, információban gazdag csoporteredmények sűrített bemutatására, később pedig a tanult anyag ismétlésére, dolgozat előkészítésére.

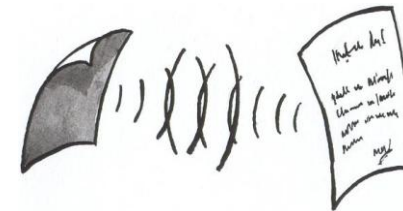
A tanterem falaira a terem teljes hosszában csomagolópapírt rögzítünk. A csoportok megegyeznek abban, kinek mekkora felületre van szüksége ahhoz, hogy kiállíthassák a csoportmunka eredményeit: plakátjaikat, táblázatokat, diagrammokat, rövid összefoglaló jellegű szövegeket, képeket, fontos idézeteket, stb. Fontos, hogy minden információ a csoport tagjainak kiegészítő magyarázatai nélkül is érthető, és 1 m távolságról jól olvasható legyen.

A prezentáció során a tanulók tanulmányozzák a többi csoport faliújságját, jegyzeteket készítenek, és felírják, milyen kérdésekre várnak választ a csoportoktól. Plénumban a csoportok válaszolnak a feltett kérdésekre, de igény szerint a tanár is kiegészítheti a válaszokat.

Lehetséges feladat a prezentáció során, hogy a tanulók a faliújságok tartalmával kapcsolatos kérdésekre keresnek a válaszokat. A kérdéssort vagy a csoportok állítsák össze a saját faliújságukra vonatkozóan, vagy a tanár – ez utóbbi esetben nem kell, hogy beazonosítható legyen, melyik faliújságra vonatkoznak az egyes kérdések.

A prezentáció után a faliújságok lehetőség szerint maradjanak a falakon, azért, hogy a csoport tanulói az információkat a tanegység folyamán mindig láthassák, vissza tudjunk csatolni hozzájuk későbbi kapcsolódási pontokon, és a csoportok kiegészíthessék azokat újabb elemekkel. A dolgozat előtt a faliújság újbóli bejárásával a tanulók összegyűjthetik a témával kapcsolatos legfontosabb információkat, és lehetséges dolgozatkérdéseket fogalmazhatnak meg segítségével.

FEEDBACK-LEVÉL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
visszajelzés	egyéni munka	A4-es lapok	10-15p	Tortaalátét, Olyan vagyok, mint te..., Csak így tovább		összes
kooperáció						

A módszer célja, hogy a tanulók személyes visszajelzést adjanak egy véletlenszerűen kiválasztott társuknak arról, hogyan dolgozik ő a csoportban. A feladat által a tanulók azokra a társaikra is jobban kell, hogy figyeljenek, akikkel esetleg keveset foglalkoznak, mivel nem tartoznak a baráti társaságukba.

Minden tanuló felírja a nevét egy cédulára, ezeket összegyűjtjük, majd mindenki húz egyet. Ezután levelet kell írnia annak a társának, akinek a nevét húzta: írhat személyes élményeiről, milyennek látja nap mint nap a társát, leírhat eseményeket, melyben a társa szerinte kulcsszerepet töltött be. A levél címe lehet pl. „Amit mindig is el szerettem volna mondani neked”. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy ne csak kritikát, hanem dicséretet is fogalmazzanak meg, igyekezzenek tárgyilagosak és konkrétak lenni, és semmi esetre sem sértőek.

A levelet alá kell írni, hogy ezzel elősegítsük a további beszélgetéseket. A kézbesítés történhet személyesen, de a tanár is átvállalhatja a postás szerepét, miután minden tanuló leadta a kész, borítékba zárt levelet.

FEJTETŐRE ÁLLÍTVA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	plénum → csoportmunka	csomagolópapír, fólia, moderációs kártyák, filctoll	15-20p	Elidegenített képek, Metafora, Háromszög-módszer, Cetlilavina	Galéria, csoportbeszámolók, Sztriptíz, Cluster	összes
problémamegoldás	→ plénum					

A módszer alkalmazása akkor ajánlott, ha a tanulók teljesen „leblokkolnak”, ha megfeneklik az ötletelés, nincsenek gondolataik és megoldásaik az adott problémával kapcsolatban. Ez a technika új nézőpontokat eredményezhet, új megoldások megtalálását segítheti elő.

Kiindulásképp elemezzük a feldolgozandó problémát, és fogalmazzuk meg azt plénumban. Ezután következik a problémafelvetés „fejreállítás”: állítsuk a probléma ellenkezőjét.

Kis csoportokban a tanulók megoldási javaslatokat gyűjtenek a „fejre állított” problémára vonatkozóan, és címszavakban rögzítik javaslataikat. Ezt követően konkrét megoldási javaslatokat fogalmaznak meg az eredeti problémára vonatkozóan oly módon, hogy „talpra állítják” az előző lépésben összegyűjtött, „fejre állított” probléma megoldásait. Végezetül írásos formában rögzítik a megoldási javaslatokat (plakáton, fólián, moderációs kártyákon...) Lehetőség van arra is, hogy mindeközben rangsorolják a megoldási lehetőségeket a tanulók. (pl.: könnyű – nehéz, költséges – kevésbé költséges... stb.)

Ezután plénumban bemutatják a csoportok a javaslatokat. (Plakát → GALÉRIA, fólia → SZTRIPTÍZ, moderációs kártyák → CLUSTER).

FELADATRALLY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
gyakorlás, ismétlés önálló ismeretszerzés kooperáció	pármunka / csoportmunka	feladatlapok, megoldókulcsok	min. 45p	Akadályverseny, Tanulóállomások, Olvasórally	-	összes

A feladatrally módszert akkor használhatjuk, ha a téma megkövetel egy bizonyos sorrendet a feladatok megoldásában. Alkalmazhatjuk akkor is, ha fontos, hogy a gyakorlás során a tanulók lehetőség szerint minden feladatot megoldjanak, vagy akkor, ha azt szeretnénk, hogy bizonyos feladatokat mindenki megoldjon (ilyenkor a feladatrally végén található az „extrák”). Heterogén csoportokban gyakorlások során is szerencsés módszertani megoldás, mivel mindenki a saját tempójában haladhat.

A tanulócsoporthoz / tanuló párokhoz konkrét feladatokat kapnak, amiket egyesével, külön feladatlapokon rögzítünk. A feladatlapokat sorrendben, egymás után hozzák el a tanulók a gyűjtőhelyről (pl. a tanári asztalról). A feladatok – hasonlóan a → TANULÓÁLLOMÁSOK feladataihoz – igényeljenek változatos munkamódszereket, fejlesszenek többféle kompetenciát, valamint legyenek zártak, azaz legyen konkrétan definiált megoldásuk, és a tanulók ezáltal tudják saját magukat ellenőrizni.

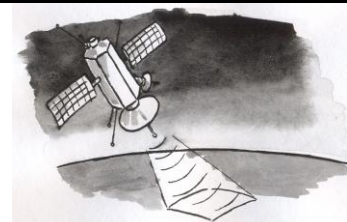
Ha a tanulók kész vannak egy feladattal, a megoldást egy kijelölt helyen található megoldókulccsal ellenőrzik, kijavítják az esetleges hibákat, átgondolják, mi vezetett azokhoz, esetleg további forrásokat is megnézhetnek.

Ezután visszaviszik a megoldókulcsot, és elhozzák a következő sorszámú feladatot.

A feldolgozott / jól megoldott feladatokat ún. „menetlevél” jelölik, a jó megoldásért pontot szerezhhetnek. Néhány esetben időkorlátot is adhatunk, a pontosságért pluszpont járhat. Az a csoport nyer, akinek a legtöbb pontja van.

Jó, ha az egyes feladatok kb. ugyanannyi idő alatt megoldhatók. Annyi feladatot tervezzünk be, hogy a kötelező feladatokat lehetőleg minden tanulócsoporthoz meg tudja oldani a rendelkezésre álló idő alatt. Az extrák beiktatásával a gyorsabban dolgozó tanulók sem unatkoznak, ha már kész vannak a kötelezőkkel, de a lassabban ill. alaposabban dolgozók is biztonságosan teljesíthetik a kötelező penzumot.

FELDERÍTÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeret- és tapasztalatszerzése	csoportmunka → plénum	fényképezőgép, diktafon, videokamera, kérdőív, jegyzetfüzet...	1-5 óra	Nyomkeresés, Közvélemény-kutatás	Faliújság, Vásártér, Galéria	összes

A módszer célja önálló ismeretek, tapasztalatok szerzése egy kevésbé ismert helyszín felkutatásával. A kutatás – a tanulók aktivitását tekintve – különbözik a hagyományos kirándulásoktól, mert a helyszínen nem idegenvezetés történik, hanem a tanulók önállóan fedezik fel azt. A kutatások sikeres végrehajtása érdekében néhány technikát alapszinten ismerniük kell a tanulóknak. Ide tartozik többek között a célzott megfigyelés, a kérdőívezés, az interjúkészítés technikája, jegyzőkönyv és vázlatok készítése, sajtóbeli információk nyomon követése, stb. Egyéni kutatási feladatot adjunk viszonylag egyszerűbb megfigyelési céloknál, csoportos kutatást javasoljunk a komplexebb összefüggések feltárásához, amelyek kölcsönös segítséget és támogatást is igényelnek a csoporton belül.

Előkészítésként rögzítjük a felderítési célokat és felvesszük a kapcsolatot olyan személyekkel, akik kapcsolatban vannak a kutatni kívánt hellyel. Meg kell állapodnunk az időpontban, amikor a helyszínen fogadni tudják a tanulókat. Fel kell mérni, hogyan, mennyi idő alatt és milyen költségekkel tudunk eljutni a helyszínre. Meg kell állapodnunk az iskolavezetéssel és a kollégákkal, figyelembe véve a kutatással járó sajátos időbeosztás órarendre tett hatásait. Egyes helyszínek esetén balesetvédelmi oktatásra is szükség lehet.

A téma kiválasztásánál fontos, hogy a tanulóknak legalább alapismeretekkel rendelkezniük kell az adott kutatási témáról. Politikai és társadalmi területen végzendő kutatásoknál a tanulói előismeretek kiemelt jelentőséggel bírnak. A tanulókat fel kell készítenünk a szakszerű megfigyelésre, közösen gyűjtünk kérdéseket és megfigyelési szempontokat, tisztázzuk a kutatási lehetőségeket. Közösen vagy a kutatócsoportokban meg kell határozni a munka lépéseit, és ki kell jelölnünk a felelősöket. A tanulóknak gyakorolniuk kell a fontosabb kutatási technikákat és a szükséges technikai eszközök használatát.

A helyszínen kérdőívekkel, interjúkkal, feljegyzésekkel, vázlatokkal, fotókat és videofelvételeket készítve a tanulók információkat gyűjtenek. A helyszíntől függően a látogatás 1-5 órát is igénybe vehet. Az iskolába visszatérve beszámolnak a benyomásaikról és élményeikről.

Eztán előkészítik a gyűjtött információkat és anyagokat a dokumentáció ill. a prezentáció számára.

FOGALOMHÁLÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés előismeretek mozgósítása	egyéni munka / pármunka → plénum	moderációs kártyák, Blu Tack / szurkatábla	20-45p	Beszélgetés írásban, Cluster	Dolgozatkérdések összeállítása, Kompetencia-kereszt	összes

A módszer alkalmas egy nagyobb tematikus egység átismétlésére, a tanulók elért eredményeinek szondázására, de használhatjuk egy új tematikus egység elején a tanulók előismereteinek mozgósítására is. Előnye, hogy a tanulók saját maguk győződhetnek meg aktuális teljesítményszintükről. A módszerrel újrendezhetnek tartalmakat, ill. egyértelműen elhelyezhetik azokat a mentális lexikonjukban.

A témával kapcsolatos központi kifejezéseket / kérdéseket kártyákra írjuk (több kártyát készítsünk elő, mint ahány tanuló van az osztályban / csoportban). Ügyeljünk arra, hogy nagyjából ugyanolyan komplexitású kérdéseket fogalmazzunk meg.

Minden tanuló húz egy kártyát, és átgondolja, mi mindent tud arról elmondani. Ezt a lépést pármunkában is végezhetjük. Biztosítsunk lehetőséget „cserekereskedelemre”: a cél az, hogy minden kártyával kapcsolatban a lehető legtöbb meglévő ismeretet ill. előismeretet mozgósítsuk az osztályban, nem pedig az, hogy lássuk, egyes tanulók mit tudnak, vagy mit nem. A cserelehetőség részben csökkentheti a szerepléssel kapcsolatos félelmeket is, mivel mindenkinek csak arról kell beszélnie, amiről úgy gondolja, hogy az nem okoz neki gondot.

Ha minden tanuló ill. tanulópár biztos benne, hogy a kártyáról tud valamit mondani, egy tetszőleges tanuló / tanulópár elmagyarázza, mit jelent a kifejezés a kártyáján / választ ad a kérdésre, és elhelyezi a kártyát a táblán / a szurkatáblán. A többiek kiegészíthetik az elhangzottakat, ill. korrigálhatják az esetleges hibákat.

Ez után olyan valaki folytatja a sort, aki tematikusan kapcsolódni tud ehhez a kártyához, vagy bármely olyan kártyához, ami már a táblán van. Innentől kezdve a kártyákat már strukturálva rakják fel a tanulók a táblára, ezzel mintegy vizualizáljuk az osztály kollektív mentális lexikonját. (Rokon módszer: → CLUSTER).

A módszer folytatása ismétlés esetén: lehetséges dolgozatkérdések megfogalmazása kis csoportban, saját teljesítményszint meghatározása pl. → KOMPETENCIAKERESZT módszerrel.

FOGALOMPANTOMIM



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás ismétlés kommunikációs képesség fejlesztése	(csoportmunka →) plénum	feladatkártyák	10-20p	Tabu, Kérdezz-felelek, Kérdés-kocka		összes

A módszer célja tanult fogalmak átisméltése játékos formában, nonverbális kommunikációs eszközök felhasználásával.

Ebben a pantomimjátékban két csapat egymást váltva küldi ki játékosait a játéktérre, akik különböző fogalmakat mutogatnak el a másik csapatnak. A fogalmakat a játékvezető is adhatja, de elképzelhető, hogy a játék kezdete előtt, kiscsoportban feladványokat találnak ki a tanulók, és ezeket felírják egyesével cédulákra. A játékot korlátozhatjuk konkrét témákra (pl. legutóbbi tananyag, átisméltendő leckék, stb.)

A csapat egy játékosa húz a közös, tanár által összeállított feladatokból, vagy a másik csapat által gyűjtött cédulákból. Ezt a feladványt kell adott idő alatt a saját csapatának elmutogatnia, közben nem beszélhet, nem írhat a táblára, és semmilyen tárgyra nem mutathat rá, saját magán levő tárgyakon és saját testrészein kívül. A saját csapatának tagjai folyamatosan találgathatnak, hangosan bekiabálva ötleteiket.

Az időt pontosan kell mérni (pl. 1 perc feladványonként). Minden időn belül kitalált fogalomért a csoport egy pontot kap.

A tanulók környezetében számos fogalom van, amelyek alkalmasak a játékra (az absztrakt fogalmakat és az összetett szavakat viszont különösen nehéz elmutogatni).

FORGÓ CSOPORT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	csoportmunka	feladattól függően kártyalapok a csoportalakításhoz	20p + min. 5p / csoport	Kevert csoport	-	összes

A módszer célja a csoportmunka ill. a prezentáció intenzívebbé tétele. Ezáltal biztosított, hogy minden tanuló ugyanolyan aktívan vesz részt a munka fázisában, mivel utána mindannyi-uknak képesnek kell lennie az eredmény bemutatására. Olyan csoportfeladatok esetében érdemes használni, ahol komplex csoporteredmények (plakát, modell, makett...) készülnek, melyeket egyéni jegyzetek alapján, a konkrét termék tanulmányozása nélkül nem lehet bemutatni.

A módszer érdekessége, hogy nemcsak a munka, hanem az eredmények bemutatása is csoportmunkában történik. A módszer két ill. három fázisú: Az első fázisban a tanulók a törzs- vagy szakértői csoportban dolgoznak, a másodikban az értékeléshez új csoportokat hoznak létre, majd a harmadik fázisban visszatérnek a törzscsoportba.

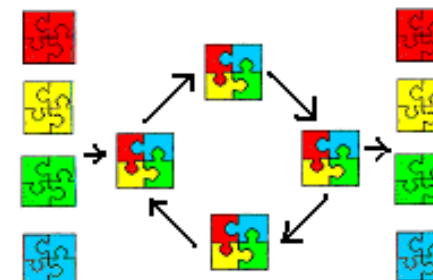
A munka-fázisban a csoportok más-más feladaton dolgoznak, vagy olyan feladaton, amely nagy valószínűséggel különböző eredményeket hoz. Minden tanuló aktívan részt vesz a csoport termékének létrehozásában.

A prezentációhoz új csoportokat hozunk létre, ahol minden törzscsoportot legalább egy tanuló képvisel, aki be tudja mutatni csoportja eredményét az elkészült termék alapján. Közben jegyzeteket készít a többiek kommentárjairól, kiegészítő / módosító javaslatairól és ötleteiről.

A kevert csoporttól annyiban különbözik a módszer, hogy a csoporteredmények bemutatása során a termékek annál az asztalnál maradnak, ahol azok készültek, és a csoportok „forognak” a teremben, asztalról asztalra járva megismerik az egyes csoporteredményeket. Mindig az a tanuló mutatja be az asztalon látható terméket, aki részt vett annak elkészítésében. A többiek először tanulmányozzák a munka eredményét, a prezentáló tanuló pedig válaszol a kérdéseikre és igény szerint részletesen is bemutatja a terméket.

A prezentáció után a tanulók visszatérnek az eredeti csoportjukba, és beszámolnak annak eredményeiről. A csoport ezután tovább dolgozhat a feladaton, és véglegesítheti azt.

A csoportokat legegyszerűbben kártyalapokkal alakíthatjuk ki: Az első körben együtt dolgoznak a színek (treff, káró...), a másodikban a figurák (király, dáma...). Kivételt képez, ha a munka kezdetekor a törzscsoportok érdeklődés szerint szerveződnek. Ebben az esetben elég a prezentáció előtt körbeszámolni a csoportokban (1-2-3-4...), és a prezentációhoz a számok alapján szerveződnek (az összes egyes, az összes kettes... stb.) az új csoportok.



FORMÁK VAKON



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció problémamegoldás kommunikációs képesség fejlesztése	plénum	hosszú köté / vastag madzag	10p	Jurta, Gordiuszi csomó, Újság- állat, Ház-fa- kutya	-	összes

A módszer célja a kooperációs készség ill. az extrém körülmények közti problémamegoldási kompetencia fejlesztése.

Az összes tanuló körben áll egy köté körül, melyet a két végén összekötöttünk. A köté a földön fekszik. A tanulók bekötik egymás szemét, vagy szorosan becsukják a szemüket. A játék közben tilos kinyitni a szemüket, vagy levenni a kendőt. Mindenki lehajol, és megfogja a kötelet, amit a játék során nem szabad elengedniük, legalább egy kézzel mindig fogniuk kell.

A játékvezető megad a tanulóknak egy formát, amit a köté segítségével ki kell alakítaniuk. Kezdetben adjunk meg egyszerű alakzatokat (négyzet, háromszög, kör...), aztán nehezíthetjük a feladatot (valamilyen betű, két egyforma nagyságú kör, amik érintkeznek, rombusz....) A tanulók beszélgethetnek egymással, de nem nyithatják ki a szemüket.

Ha a tanulók úgy gondolják, kész a feladat, kinyithatják a szemüket ill. levehetik a kendőt, és ellenőrizhetik a „művet”.

Ha a tanulók túl frusztráltak, megengedhetjük, hogy egy tanuló elengedje a kötelet, és vakon – tapogatóssal – ellenőrizze, hol tart a csoport, ill. instrukciókat adjon, hol kéne változtatni az aktuális állapotban.

A játékvezető nem adhat megoldási javaslatokat a játék során! Ha viszont észrevesszük, hogy valamelyik tanuló túlzottan dominál, súgjuk a fülébe, hogy innentől kezdve egy percre nem beszélhet.

„FUSS, FIGYELJ, ÍRJ!”



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
gyakorlás (helyesírás), ismétlés	pármunka	rövid szöveg 4-5 példányban, Blu Tack	10p	Szivacs-memoriter		összes

A módszer célja, hogy a gyakorlás folyamatának egyhangúságát feloldja, és motiválja a tanulókat az általában kevésbé kedvelt tollbamondás-feladat elvégzéséhez. A módszer a helyesírás gyakorlásán túl más tantárgyak esetében ismeretek memorizálására is alkalmas.

Egy rövid szöveget (10-12 mondatot) több példányban, kissé felnagyítva lemásolunk, és a teremben több helyen kifüggesztünk. A szövegeket úgy kell elhelyezni, hogy a tanulók könnyen hozzájuk férjenek, és jól olvashatók legyenek.

A tanulók pármunkában dolgoznak. Az egyik tanuló odaszalad a szöveghez, elolvassa, memorizál belőle, amennyit bír, majd visszaszalad a párjához, és lediktálja a szövegrészletet. Ha a jegyzetelő tanuló bizonytalan egy-egy szó leírásában, visszaküldi a párját, hogy nézzen utána. A feladat elvégzésére 10 perc áll minden pár rendelkezésére, ezalatt a „futó” annyiszor megy vissza a szöveghez, ahányszor csak akar.

Végül a tanulók saját magukat javítják, minden pár megkapja a teljes szöveget.

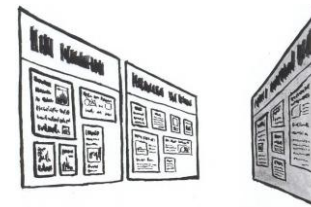
A tanulók versenyezhetnek is, az a pár nyer, amelyik először lesz kész – természetesen hiba nélkül – a teljes szöveggel.

Variáció:

Konzervdoboz-tollbamondás: Egy 10-12 mondatos szöveg mondatait egyenként papírcsíkokra írjuk, megszámozzuk, és megszámozott konzervdobozokba / papírpoharakba tesszük. (20 főnél nagyobb osztályokban készítsük el az anyagot két példányban, hogy ne keletkezzen torlódás.) A konzervdobozokat mindenki számára ugyanolyan távolságra – pl. az ülőkör közepén elhelyezett asztalra – rakjuk. A tanulók előkészítik a lapjukat, és annyi részre osztják, ahány konzervdobozt készítettünk elő.

Most is párban dolgoznak, egyikük odafut a dobozokhoz, az egyik szabad dobozból kiszedi a mondatcsíkot, memorizálja a mondatot, majd visszatesszi a papírt a dobozba. A társához visszafutva megmondja a mondat számát, és lediktálja neki a mondatot.

GALÉRIA



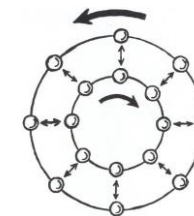
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	plénum	a tanulók plakátjai, Blu Tack / Tesa-krepp, kommentár-cédulák (feladatlap)	15-20p	Vásártér, Faliújság	-	összes

A módszer célja a tanulók által csoportokban elkészített plakátok bemutatása. A plakát, mint forma, magáért kell, hogy beszéljen. Ha jól sikerült, önmagában informatív, nincs szükség arra, hogy az alkotók értelmezzék.

A csoportok a plakátjaikat kiragasztják a falra, egymástól kellő távolságra, úgy, hogy jól hozzá lehessen félni. Aztán a tanulók, mint egy tárlaton, körbesétálnak a teremben, és tanulmányozzák egymás kirakott munkáit. Jegyzeteket készítenek, felírják, mit kérdeznének meg az alkotóktól, de minden egyes plakátnál kis cédulákon (ragasztós papíron) ott is hagyhatják megjegyzéseiket (pl.: jó ötlet, nem értem, nem tetszik...). Ezeket a galéria utáni megbeszéléskor felhasználhatják a csoportok, válaszolhatnak társaik kérdésére, elmondhatják, ők miért tartottak valamit fontosnak vagy jó ötletnek, továbbgondolhatják a kapott ötleteket. A csoportok ezután akár tovább is dolgozhatnak az adott témán, figyelembe véve a többiek kommentárjait.

A tárlat megtekintéséhez megfigyelési lapot is készíthetünk, pl. egy táblázatot, melyet a plakátokon szereplő információk segítségével tudnak kitölteni a tanulók. Ennek előzetes feltétele, hogy a tanulók munkamegosztásos csoportmunkát végeztek, ahol minden csoport más, jól elhatárolt részfeladaton dolgozott.

GOLYÓSCSAPÁGY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	plénium (max. 30 fő, páros létszám)	kettős székkör	15-30p	Malom, Vita csoporttámogatással	Tématár / kérdéstár / ötlettár	összes
előismeretek mozgósítása						
kommunikációs készség fejlesztése						
értékelés						
visszajelzés						

A módszer alkalmas nagyobb létszámú csoportban intenzív beszélgetések kezdeményezésére, miközben minden egyes tanulónak (az egyébként kevésbé aktív és ritkán hozzászólóknak is) módja van elmondani a véleményét. Mivel a módszer alkalmazása közben mindenki több társsal is beszél, ennek folyamán többfajta nézőponttal is találkozhatnak a tanulók. Előnye, hogy „védett” környezetben és szabadabban beszélnek, mivel a tanár nem hallja a beszélgetést, még indirekt módon sem befolyásolja a véleményalkotást. A módszer kiválóan alkalmas az egyébként „csendes” csoportok aktiválására. Alkalmazhatjuk szakmai és személyes témák megbeszélésére is. Sikeresen fel lehet frissíteni a módszerrel a tanulók előismereteit, alkalmas tehát az adott tantárgyon belüli ismétlésre egy új téma bevezetése előtt, ill. tantárgyközi kapcsolatok tudatosítására is. Ugyanezzel a módszerrel – más kérdésfeltevéssel – értékelhetünk lezárt tanulási folyamatokat is.

Terem berendezése: Kettős székkör a terem közepén, egymás felé fordított székekkel. Ügyeljünk arra, hogy a székek a belső körben se legyenek túl közel egymáshoz, mert a tanulók zavarhatják egymást a beszélgetésben.

Előzetesen a témával kapcsolatos 4-5 rövid, beszélgetés indítására alkalmas vitaindító kérdést vagy tézist fogalmazunk meg.

A tanulók egymással szemben ülnek, párban, egy kettős körben. A velük szemben ülő párjukkal véleményt cserélnek az elhangzott vitaindító kérdéssel kapcsolatosan. Meghatározott idő után (ez a kérdéstől függően változó lehet, de ne legyen hosszabb 5 percnél) befejezik a beszélgetést. Az idő leteltét jól hallható jellel (pl. csengő, üvegpohár kocogtatása...) jelezzük.

Ekkor a külső és a belső kör is egy-egy székkal tovább ül, egymással ellenkező irányban elmozdulva. Ily módon mindenki új beszélgetőtársat kap, mi pedig feltesszük a 2. kör kérdését...

A beszélgetés hossza a téma komplexitásától és a csoport beszélgetési kedvétől függ. Folytatása lehet plénumbeszélgetés, ill. → TÉMATÁR / KÉRDÉSTÁR / ÖTLETTÁR összeállítása, amely a további munkát strukturálja.

GOMBOLYAG



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	plénum	színes gombolyag (vastag szálú, erős, de puha fonalból)	10-20p	Beszélőkő, Westminster		magyar, történelem, idegen nyelv
ráhangolás						
ismétlés						
kommunikációs készség fejlesztése						
kooperáció						

A módszer használható az új témára való ráhangolásra, a tanultak rendszerezésére, valamely szöveg tartalmának összefoglalására, történetek kitalálására.

A tanulók körben ülnek, a tanár elkezdi egy történetet, ill. egy megtörtént eseménysorozat első mozzanatait elmeséli. Közben kezében tartja a játék nélkülözhetetlen kellékét, egy nagy, színes, puha fonalgombolyagot. Néhány mondat után odadobja a körben ülők egyikének a gombolyagot, úgy, hogy közben a fonal végét erősen megfogja, vagy ráhurkolja az ujjára. A soron következő tanuló folytatja a történetet ill. az események elmesélését. Három-négy mondat után ő is tovább dobja a gombolyagot, a fonalat ráhurkolja az ujjára, és ezután nem enged ki a kezéből.

A tanulók jelezhetik, hogy kéri a gombolyagot, de az aktuális mesélőé a döntés joga. Ha senki nem jelentkezik, néhány mondat után ő választ a többiek közül. A játék során egyes tanulókhöz többször is kerülhet a gombolyag.

A történet végére a fonalból kialakul egy háló a tanulók között, ami jelzi a sztori szövevényességét és a tanulók között létrejött kapcsolatokat.

A játék végén vissza is fejthetjük a történetet, ill. a gombolyagot: elmesélhetjük visszafelé a történetet, vagy összefoglalhatjuk az eseményeket.

GONDOLAT-BUBORÉK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	plénum	plakát, filctollak, kártyák, Blu Tack	5p	Villanófény	-	összes

A módszer célja a lezárt tanulási folyamat gyors értékelése, a személyes hozadék megfogalmazása.

A terem ajtajára erősített, vagy belülről az ajtó mellé ragasztott nagyméretű csomagolópapírra egy figurát rajzolunk, aki épp elhagyja a termet ill. az épületet. Feje fölött nagyméretű üres gondolatbuborék.

A tanulókat megkérjük, hogy cédulákra írjanak a pillanatnyi gondolataikhoz és érzéseikhez illő egy-két mondatot:

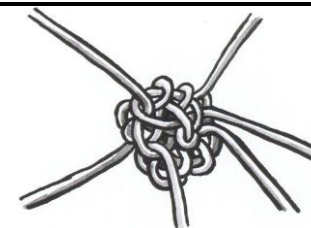
- Mit viszel magaddal a mai óráról?
- Mit viszel magaddal innen a mai napra?
- Mi jár a fejedben most, hogy kilépsz a folyosóra / hogy hazamész?

A terem elhagyásakor mindenki fölragasztja a céduláját a buborékba.

Tipp: Ha Blu Tack-vel ragasztják fel a tanulók a cédulákat, a kép többször is használható. A mellékelt rajzot könnyen plakáttá alakíthatjuk, ha először fóliára másoljuk, azt a megfelelő méretű csomagoló- vagy flipchart-papírra kivetítjük, és a rajzot vastag filctollal átmásoljuk.



GORDIUSZI CSOMÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés	plénum	-	változó (5-15p)	Formák vakon, Jurta, Kapcsolat- játékok	-	összes
kooperáció						
problémamegoldás						

A játék célja a csoporton belüli kommunikáció élnkítése, segítségnyújtás az akadályok és félelmek leküzdéséhez, valamint a kooperáció és a problémamegoldás fejlesztése.

A tanulók körben állnak, kezüket kinyújtják a kör közepe felé, és becsukott szemmel lassan lépkednek a kör közepe felé. Ha már összeérnek az ujjai, minden tanuló megfog két kezét (egyik se lehet a szomszédé). Mikor már mindenki fog két kezét, kinyithatják a szemüket, és amennyire lehet, hátrálépnak, anélkül, hogy elengednék a kezeket, amiket fognak. A csoport feladata, hogy a keletkezett csomót kibogozza, úgy, hogy közben nem szabad elengedni a kezeket. A cél az, hogy a tanulók egymás kezét fogva körben álljanak. (Általában sikerül, ritkább esetben két, egymásba láncolt kört kapunk.)

A tanulóknak jól kell ismerniük a társaikat, mivel előfordulhat, hogy hosszabb-rövidebb ideig igen közel kerülnek egymáshoz. Biztassuk őket, hogy ne adják fel túl gyorsan, de ha látszik, hogy kibogozhatatlan a helyzet, tehessenek javaslatot, hol kellene, hogy két tanuló egy pillanatra elengedje egymás kezét. Játékvezetőként ne avatkozzunk be a döntési folyamatba, engedjük, hogy érvényesüljön a csoport dinamikája.

A játék hossza attól függ, mennyire bonyolult a csomó.

Tanárként megfigyelhetjük, melyik tanuló milyen szerepet vállal a feladat megoldásában.

- Hogyan születnek a döntések?
- Ki lesz gyorsan aktív?
- Ki az, aki inkább csak megfigyelő, és más ötleteire vár?
- Van-e, aki destruktív, vagy ok nélkül pesszimista?

Ezekről a kérdésekről a játék végén plénumban beszélünk a tanulókkal.

GRAFFITI



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	plénum	csomagolópapír, Blu Tack, vastag filctollak	15p	Néma párbeszéd, Vándor-kártyák, Gondolat-buborék, Kézzrátétel	Tématár / kérdéstár / ötlettár, csoportmunka, programelőzetes	összes
előismeretek mozgósítása						
értékelés						

A módszer célja olyan téma bevezetése, amellyel kapcsolatban a tanulónak már vannak előismeretei, ill. lehet valamiféle véleményük.

Az új tartalommal összefüggő mondatkezdeteket írunk egy-egy csomagolópapírra, melyeket a terem különböző pontjain – falon vagy asztalokon – helyezünk el, úgy, hogy egyszerre több tanuló is jól hozzájuk tudjon férni.

Mondatkezdet-javaslatok:

Pl. A (TÉMA)-ban az tetszik hogy...

A (TÉMA)-val kapcsolatos legfőbb probléma az, hogy...

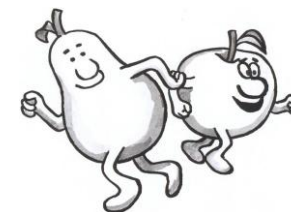
A (TÉMA) azért fontos a számomra, mert...

A tanulók feladata a mondatok befejezése. Körbejárnak a teremben, és mindegyik plakátra írnak valamit. Közben beszélgethetnek is egymással.

A megbeszélés során plakátról plakátra járunk, a plakátok előtt megállva mindenki elolvashatja a többiek kommentárjait, szóban kiegészítheti azokat, kérdéseket tehet fel. Megnézhetjük, mi az osztály többségének a véleménye, mely vélemények térnek el ettől, és megbeszélhetjük, mi lehet ennek az oka... stb..

Nagyon hosszú ideig ne maradjunk egy-egy plakátnál, a heves vitát kiváltó kérdéseket, véleményeket írjuk fel. Nem szükséges ezeket aktuálisan megvitatni, viszont a későbbiekben kerítünk alkalmat a felmerült kérdések tisztázására. Zárásként pár mondatos ízelítőt adhatunk a következő tanegység struktúrájáról, összefüggésbe hozva a plakátok kommentárjaival.

GYÜMÖLCSKOSÁR



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés	plénum	-	5p	Szabó család, Az állatok konferenciája	hosszabb csoportmunka	összes
csoportalkotás						

A módszer célja véletlenszerű csoportok alakítása, valamint a csoport átmozgatása hosszas üléssel járó, ill. stresszes feladat vagy tanóra után. Sok mozgással és nevetéssel jár, s minde mellett a tanulók érdekérvényesítő képességét is meg lehet figyelni. Akkor érdemes használni, ha utána komolyabb, hosszabb csoportmunka következik.

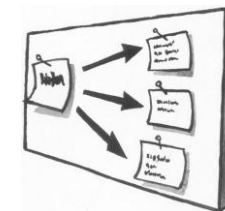
A tanulók körben ülnek. Valamilyen bevezető történet után (pl. séta a helyi piacon, a büfében elfogyasztott gyümölcslé elemzése, stb.) Az említett gyümölcsök neveit szétosztjuk az osztályban az ülésrendnek megfelelően (kiszámlás: Alma – körte – dinnye – szőlő – barack. Alma - körte.... stb.). Annyi gyümölcsnevet válasszunk, ahány csoportra a végén majd szükség lesz. Saját magunknak is osszunk ki egy gyümölcsnevet.

Beállunk a kör középebe, majd elkezdünk mesélni egy történetet, melyben szerepelnek ezek a gyümölcsök. Ha a tanulók hallják a saját gyümölcsük nevét, fel kell állniuk, és gyorsan helyet kell foglalniuk egy szabad széken – mi pedig eközben szintén megpróbálunk helyet szerezni magunknak. Akinek nem jut szék, beáll a kör középebe, és folytatja a történetet.

Ha egy mondaton belül több gyümölcsöt is megneveztünk (pl. „alma és körte”), az összes almának és körtének új helyet kell keresnie, a „gyümölcs” szó hallatán pedig mindenkinek – ekkor jó nagy lesz a kavarodás. 😊

Max. 5 percig tartson a játék, a végén igyekezzünk mi szék nélkül maradni, kerekítsük le a történetet, és ültessük le a tanulókat gyümölcs-csoportonként a következő munkafázishoz.

HA–AKKOR PLAKÁT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ötletek rendszerezése, projekttervezés	plénum	csomagolópapír, kártyák, filctollak	20p	A döntés köre, Most-hamarosan-később		összes

A módszer célja a véleménycsere és a tartalmi összefoglalás nagyobb döntések előtt (pl. témaválasztás, projekt tervezése...), közös döntéshozás előkészítése, miközben megállapíthatjuk, hogy az egyes tanulók mit tehetnek, ill. mit hajlandók tenni a sikerért.

Minden lehetséges témát / projektet egy nagy, üres csomagolópapírral jelképezünk, ezekre felül ráírunk egy-egy téma megnevezését. Mindegyik cím alatt az alábbi szöveg szerepeljen: „Ha ezt a témát választjuk, akkor...”

Középre kiteszünk jó néhány moderációs kártyát, amikre a tanulóknak fel kell írniuk, milyen személyes és általános következményei lennének, ha egy adott témát választana az osztály. (Egy kártyára egy kommentár kerüljön, akkora betűkkel, hogy messziről is jól olvasható legyen.)

A táblára vagy kártyákra segítő kérdéseket (4-5 db) írhatunk:

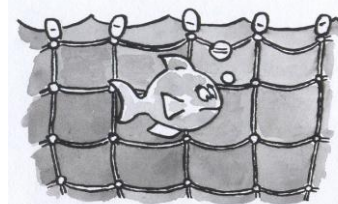
- „Mit teszek a projektért / a projekt során?”
- „Mi az, amit valószínűleg meg fogok tanulni a projekt során?”
- „Mi fog a projekt által változni az osztály / az iskola / a város... életében?”
- „Mennyi időt / energiát vagyok hajlandó befektetni a projektbe?”
- „Javul-e lényegesen a helyzetünk, ha ezt a projektet választjuk?”

A cél, hogy azt rögzítsék, mit tennének, és ne azt, mit nem tennének. Természetesen nem kell minden plakátra minden tanulónak írni.

A tanulók bemutatják és felragasztják a megfelelő helyre a kártyáikat. Haladjunk sorban, plakátról plakátra. A végén a csoportnak meg kell próbálnia megegyezni **egy** témában, kiválasztani **egy** projektet. Mérlegelniük kell, hosszú távon melyikből tanulnak a legtöbbet, melyik projekt kecsegtet a legnagyobb sikerrel.

Szavazhatunk jelölőpontos módszerrel (→ TÉMATÁR, KÉRDÉSTÁR, ÖTLETTÁR) vagy kézfeltartással is.

HALÁSZHÁLÓ ÉS HALASTÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka → plénum	csomagolópapír, moderációs kártyák, krétával rajzolt háló a földön / plakát	min. 20p	Iskolatáska – szemetesvödör, Emésztés		összes

Minden összefoglalás lényege, hogy a tanultakból – az olvasottakból és a hallottakból – mit tartunk megjegyzésre érdemesnek, s mi az, ami számunkra esetleg felesleges információ. Analógiaként egy halász példája hozható fel, aki kihúzza a hálóját, szemügyre veszi zsákmányát, és minden kifogott hal esetében eldönti, hogy megtartja-e azt, vagy visszadobja a vízbe.

Csomagolópapírra egy halastót és egy halászhálót rajzolunk. Félévi vagy év végi ismétlés esetén a rajzot krétával a tanterem padlójára is elkészíthetjük, nagy méretben. Ilyenkor célszerű körülülni az ábrát.

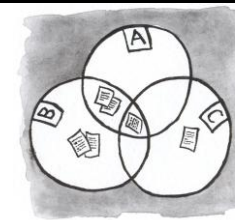
A tanulók moderációs kártyákra írják, hogy az összefoglalandó anyagrészből mely tartalmak azok, amelyeket a jövőben – nagy valószínűséggel – használni fognak, melyek azok, amelyeket feltétlen hasznosnak tartanak, és ezeket a hálóba rakják. A hálón kívüli rész, vagyis a halastó az, ahová a feleslegesnek tartott tartalmak kerülnek.

A hálóban feltüntetett információkat kisebb és nagyobb betűkkel vagy rajzokkal is megkülönböztethetik a tanulók, attól függően, hogy mennyire tartják fontosnak azokat a tartalmakat. Ha az összefoglalás folyamata hosszabb időt vesz igénybe – nagyobb feldolgozott tananyagra vonatkozik – akkor a tanulók a Halászháló és halastó módszer alkalmazása előtt füzeteiket, könyveiket is átnézhetik.

A módszer alkalmazása során előfordulhat, hogy a tanulók ugyanazt a tartalmat különbözőképpen ítélik meg. A tanultak elmélyítése, átisméltése érdekében kérjük meg a diákokat, hogy a kártyáikon szereplő fogalmak jelentését, tartalmát röviden ismertessék a többiekkel, és indokolják meg, miért rakták a hálóba ill. a halastóba az adott kártyát. A megbeszélés során az esetleges hiányosságokat is lehet pótolni.

A kezdetben csak a halastó és a háló rajzát tartalmazó plakát a munka során fokozatosan megtelik kártyákkal. Nem csak a fontos és a kevésbé lényeges tartalmakat mutatja meg ilyenkor a kép, hanem a tanult ismeretek és megszerzett készségek mennyiségét is. Mindez a tanulóknak azt az érzést kelti, hogy az időt hasznosan és értelmesen töltötték el, és sikerélménnyel zárják az adott munkafolyamatot.

HALMAZOK ÉS RÉSZHALMAZOK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	csoportmunka → plénum	csomagolópapír, vastag filctollak, mo- derációs kártyák, tankönyv, lexikon, atlasz, internet...	20-30p	Cluster		összes
előismeretek mozgósítása						

A módszer segítségével ráhangolhatjuk a tanulókat az új témára, felelevenítve mindazt, amit azzal kapcsolatban korábban tanultak. Hasonlóságok és különbségek kiemelésére alkalmas módszer, melynek során három téma / fogalom / esemény / tárgy, stb. kapcsolódási pontjait állapíthatják meg, és ábrázolhatják a tanulók.

Három egymást metsző halmazt rajzolunk a táblára vagy egy csomagolópapírra. Miután ismertettük a három témát vagy fogalmat, a tanulók csoportokban velük kapcsolatos elemeket vagy jellemzőket gyűjtene, és egyenként moderációs kártyákra írják azokat. Ezt követően már plénumban vitatjuk meg, melyik kártya melyik halmazba ill. részalmazba kerül.

Az osztályozásnál a többség véleménye dönt, vitás esetekben a tanulók támaszkodjanak segédeszközökre. Az osztályozás közben új jellemzők is felmerülhetnek, ezeket a moderátor kártyákra írja, és besoroljuk őket a megfelelő helyre.

HANGULATBAROMÉTER



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni	plakátok, jelölőpontok / vastag filctollak	5-10p	Négyzetrács, Hangulatgörbe, Pókháló, Céltábla		összes

A módszer célja, hogy betekintést nyerjünk a tanulók pillanatnyi érzelmeibe egy-egy lezárt munkafolyamattal kapcsolatban. Előnye, hogy a tanulóknak nem kell megfogalmazniuk szóban a véleményüket. Gyors eljárás, a kicsengetés előtti néhány perc alatt is kivitelezhető. Akkor célszerű használni, ha csak gyors visszajelzést szeretnénk kapni (pl. nem vagyunk biztosak abban, hogy egy újításunkat hogyan fogadta az osztály), vagy ha úgy érezzük, hogy a tanulóknak szükségük lehet egy „szelep”-funkciót betöltő értékelésre. Ne alkalmazzuk akkor, ha a tanulók döntésének okaira is kíváncsiak vagyunk.

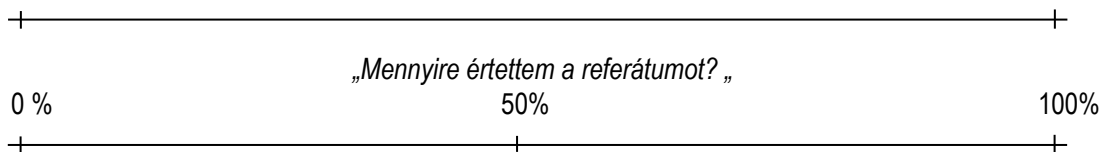
Külön csomagolópapírokon 2-3 skálát készítünk elő. Mindegyik skála fölé írunk egy értékelő kérdést vagy állítást, a két végpont pedig a kérdéssel kapcsolatos két szélsőséges véleményt fejez ki. Alkalmazhatunk folyamatos skálát is (1. példa), de segíthet a tanulóknak, ha osztott skálát használunk (2. és 3. példa). Skálák helyett rajzolhatunk hőmérőt vagy barométert is. A tanulók jelölőponttal vagy X-szel megjelölik a skálákon azt a pozíciót, ami pillanatnyi érzéseiknek, gondolataiknak a legjobban megfelel.

Pl.

„Ma figyelembe vették a csoportban a véleményemet.”

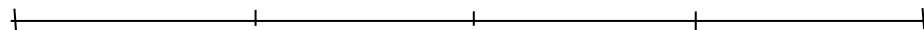
egyáltalán nem igaz

teljesen igaz



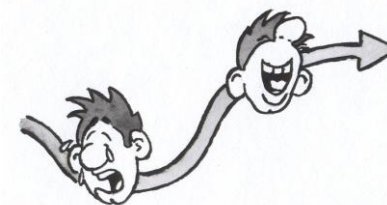
„A beszélgetésre szánt idő...”

Túl rövid volt kicsit rövid volt pont elég volt kicsit hosszú volt túl hosszú volt



A skálákat jól látható és hozzáférhető helyen az óra utolsó perceiben felragasztjuk a falra, ajtóra vagy az ablaktáblákra. A végén mindenki megvizsgálhatja a kapott képet, és ha van rá idő, esetleg megbeszélhetjük, hogy hasonló eredményekre számítottak-e, ill. mi lehet az oka az eredménynek.

HANGULATGÖRBE



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka → csoportmunka / plénum	csomagolópapír / színes filctollak tábla / színes kréta	10p	Hangulatbarométer, Négyzet-rács, Céltábla, Pókháló		összes

A módszer célja, hogy megtudjuk, hogyan értékelik a tanulók egy hosszabb, lezárt munkafolyamat alakulását. A módszer jellemzője, hogy a tanulóknak nem kell megfogalmazniuk szóban a véleményüket. Ez bizonyos esetekben előnyös lehet, pl. reflexióban kevésbé járatos tanulók esetén. A rajzos ábrázolás ezen felül jól megmutatja az esetleges hullámzásokat, csúcspontokat és mélypontokat. Arra készíti a tanulókat, hogy az egyes szakaszokat külön-külön értékeljék, és ne alkossanak általánosító, sematikus véleményt („Ez egy unalmas óra volt.”).

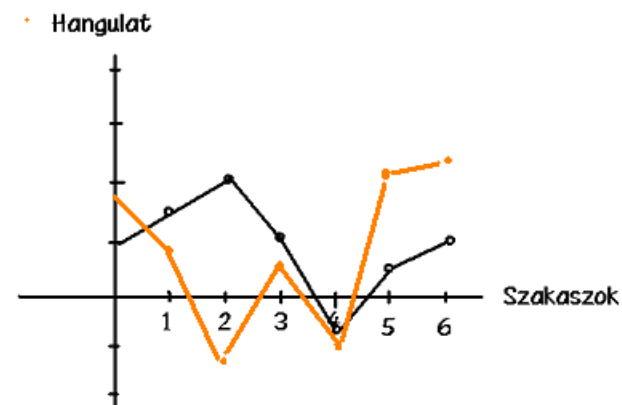
A terem három-négy pontján csomagolópapíron ábrázolt nagy méretű koordináta-rendszereket helyezünk el, melyek vízszintes tengelye az időt jelenti: ezen az egyes tanórákat (pl. a lecke 1., 2., 3. órája...) vagy a tanegység fontosabb szakaszait jelezhetjük (pl. 1. feladat, 2. feladat...). Emlékeztetőként felírhatjuk azt is, mi is történt ott (pl. versehallgatás, értelmezés, szövegalkotás...).

A koordináta-rendszerek függőleges tengelyei különböző aspektusokat ábrázolnak, melyekkel kapcsolatban érdekel minket a tanulók véleménye (pl. csoporthangulat, eredményesség, hasznosság, érdekesség...). Ügyeljünk arra, hogy minden rajzon ábrázolva legyen a negatív tartomány is.

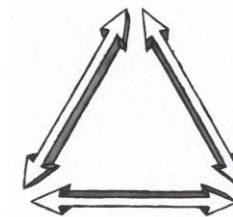
A tanulók feladata, hogy más-más színnel ill. vonaltípussal bejelöljék a személyes hangulatgörbéiket az egyes koordináta-rendszerekben. Fontos, hogy jól el tudjuk különíteni az egyes vonalakat egymástól.

Ha túl nagy az osztály, a hangulatgörbék ábrázolása és értelmezése problémás lehet.

Plénumban vagy kiscsoportokban kiértékelhetjük az egyes koordináta-rendszerek görbéit, leginkább a fő egyezésekre és a nagy különbségekre, valamint a kiugróan magas értékekre és az egyértelmű mélypontokra kitérve. A tanulók elmondhatják, mi okozta a görbe ilyen alakulását, min szeretnék változtatni, mit szeretnék a következő, hasonló jellegű munkafázisokban csinálni, stb.



HÁROMSZÖG, AMI ÖSSZEKÖT



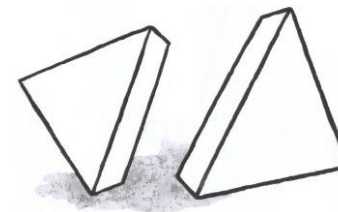
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	csoporthmunka (3 fő) → plénum	írásvetítő, fólia, fóliafilcek	20+20p	Közös bennünk		összes, osztályfőnöki, pályorientáció

A módszer segítségével a tanulók jobban megismerik társaikat. Segítségével vizualizálhatók a tanulók közti hasonlóságok, ezáltal erősödhet a csoportösszetartás. A módszer időigényes lehet, mert mindenki beszélni akar magáról, a prezentáció során pedig a társairól.

Minden háromfős csoport kap egy-egy fóliát és három különböző színű filctollat. A fóliára a tanulók rajzolnak egy háromszöget. A háromszög sarkaiba írják a neveiket, életkorukat és a választott szakmájukat. Ezután azokat a közös vonásaikat, tulajdonságaikat írják fel, amelyeket az iskolai élet és a közös munka során a valamelyik társukban és önmagukban felfedeztek. Mindig a háromszög egy oldalára kerülnek a két adott emberben meglévő közös tulajdonságok, míg a háromszög közepébe azt írják, ami mindhármukban közös.

A végén plénumban, a fólia segítségével mindenki bemutatja saját csoportjának egy tagját és ezáltal a csoporton belüli viszonyokat is.

HÁROMSZÖG-MÓDSZER



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
problémamegoldás konfliktuskezelés	plénum → csoportmunka	papírlap	15+15+15p	Fejtetőre állítva, Metafora	Kevert csoport	társ. tud., osztályfőnöki

A módszer célja a tanulók saját problémáinak, konfliktusainak felismerése, vagy társadalmi jellegű konfliktusok megfogalmazása, valamint a problémák kialakulásához vezető okok elemzése, ezek után pedig megoldási stratégiák keresése közösen, a tanulók saját ötletei alapján.



A tanulók által fontosnak tartott problémát vagy konfliktushelyzetet felírjuk egy „labilis” háromszögbe. A háromszög szimbolizálja a konfliktushelyzetet, amely csak akkor marad fenn tartósan, ha a kiváltó okok a helyzetet fenntartják.



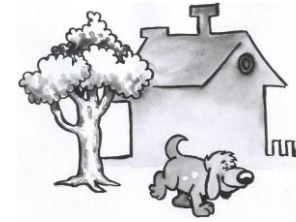
Csoportokban a tanulók megkeresik a „pillérekt”, melyek a labilis konfliktus fenntartásához, stabilizálódásához hozzájárulnak.



A csoportban a tanulók megoldási stratégiákat keresnek, melyek ezeket a „pillérekt” „elfűrészelik”, melyek kiiktatják azokat az erőket, amik hozzájárulnak a konfliktushelyzet fenntartásához.

A tanulók → KEVERT CSOPORT módszerrel összehasonlítják háromszögeiket. Plénumban kidolgozhatunk egy közös csoportstratégiát a konfliktus kezelésére. Ha az osztályt érintő valós konfliktus kezelését céloztuk meg a módszerrel, későbbi időpontban megbeszélhetjük, beváltak-e a javaslatok.

HÁZ-FA-KUTYA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	pármunka	papírlap, páronként 1 db filctoll	5+15p	Vakvezetés, Újságállat, Formák vakon, Négyzetek, Építőkockajáték		összes
problémamegoldás						

A módszer célja a tanulók személyes és szociális kompetenciájának fejlesztése, a társaikkal szembeni tolerancia, az egymásra való odafigyelés, a kooperációs készség fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése.

Véletlenszerű párokat alakítunk ki, vagy arra kérjük a tanulókat, válasszanak maguknak egy partnert, akivel eddig még nem, vagy csak nagyon ritkán dolgoztak együtt. Minden párnak adunk egy papírlapot és egy filctollat.

A feladat az, hogy közösen rajzoljanak egy képet, amin van egy ház, egy kutya, egy macska, virágok, egy fa és egy kerítés. Mind a ketten folyamatosan fogják a rajzolás közben a filctollat, és nem beszélgethetnek egymással. Ha kész vannak, szignálniuk kell a képet egy közös művészi aláírással.

A végén – pl. ruhaszáritó kötél – kiállítjuk a rajzokat, majd a reflexió során minden tanuló beszámolhat arról, hogyan oldották meg a feladatot, és hogyan érezték magukat eközben.

- Átvette-e valamelyik tanuló a kezdeményezést? Hogyan történt meg ez?
- Hogyan határozták meg, mit, hova és hogyan rajzolnak?
- Hogyan egyeztek meg, milyen legyen a közös művészi szignó?

A HELYEM



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció önértékelés visszajelzés	egyéni munka → plénum	cirkusz alaprajza, névkártyák	20p	Szociometriai feedback, Leglegleg		összes

A játék célja, hogy a tanulók reflektálják, milyen helyet foglalnak el az osztályon belül, és ennek tudatosításával javuljon a csoportklíma. A tanulók számára gyakran nehézséget okoz, hogy a közösségben betöltött helyüket reálisan lássák. A reflexió során tapintatos moderációra lehet szükség.

A tanár nagy plakáton bemutatja a csoportnak egy cirkusz alaprajzát: a cirkuszban van manézs, a vendégek számára ruhatár, előtér, nézőtér széksorokkal, olcsóbb állóhelyek, páholy, rendezői páholy, öltözők a művészeknek, sminkes szoba, WC-k, telefonfülke, büfé, világítástechnikai szoba, az állatok ketrecai, stb. (Választhatunk más helyszínt is, amit a tanulók jól ismernek, pl. kalózhajó, színház, várkastély...)

Minden tanuló arra a helyre írja be magát, ill. oda teszi a névkártyáját, ahol – átvitt értelemben – szívesen látná magát, és plénumban megindokolja a véleményét. (Lehetséges az is, hogy egy helyre több tanuló is beírja magát.) A csoport többi tagja elmondja, hogy ők hová gondolják az illető tanuló helyét.

Alternatíva: A tanulók az aznapi munka során betöltött, vagy a közösen végzett projekt alapján érzékelt / betöltött helyüket határozzák meg.

HETES SZÁMOLÓS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
belemegítés koncentrációs képesség fejlesztése	plénum (ülő- v. állókör)	-	5-10p	Angyali telefon, Jurta, Lóverseny		összes

Ez a módszer lazításra alkalmas, két intenzívebb munkafázist köthetünk vele össze, de koncentrációs gyakorlatnak is használható. Mivel a feladat végrehajtása komoly odafigyelést igényel, a módszert nagyon fáradt tanulók esetében nem ajánljuk.

A tanulók körben ülnek vagy állnak. Sorban számolnak 1-től növekvő sorrendben úgy, hogy minden hetest tartalmazó, vagy héttel osztható számnál nem a számot, hanem „bamm”-ot mondanak. A számolás addig folytatódik, míg valaki nem hibázik, ekkor az a személy, aki hibázott, előlről kezdi a számolást. Menet közben változtatható a számolás tempója is.

1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - **Bamm** - 8 - 9 - 10 - 11 - 12 - 13 - **Bamm** - 15 - 16 - **Bamm** - 18 ...

Ha a csoport jól megoldotta a feladatot, és hiba nélkül eljut 30-ig, ill. ha a játékban gyakorlott csoportról van szó, nehezíthetjük a feladatot, úgy, hogy a hatos, vagy hattal osztható számoknál „bimm”-et mondanak, ezt követően pedig a nyolcas számot és többszörösét is kiválthatják pl. „bamm”-al. Ez utóbbi már elég nehéz:

1 - 2 - 3 - 4 - 5 - **Bimm** - **Bamm** - **Bumm** - 9 - 10 - 11 - **Bimm** - 13 - **Bamm** - 15 – **Bimm-Bumm** (Vigyázat! 16: 8 és 6!!!!)- **Bamm** – **Bimm-Bumm** (Vigyázat! 18: 6 és 8!!!!) – 19 – 20 ...

HIBA-ÁRVERÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés	egyéni / partner- v. csoportm. → plénium	„árverési katalógus” „betétkönyv”	20-30 p	Hibavadászat	Szabad munka feladatbankkal, Tanulóállomások	összes

A hiba-árverés célja egy nagyobb tanulási egység átismétlése, ill. a tanulók típushibáinak tudatosítása – ennek segítségével a tanulók meghatározhatják pl. a → SZABAD MUNKA vagy a → TANULÓÁLLOMÁSOS gyakorlás céljait. A módszer minden tanulót megmozgat, az ismereteken kívül azonban jó stratégiára is szükség van a játék megnyeréséhez: jól kell tudni licitálni, és fontos lehet ráérezni arra is, hogy melyek azok a mondatok / állítások, melyeket valószínűleg kevesen tudnak kijavítani, mert ezeket a játék során majd viszonylag olcsón lehet megszerezni.

Kb. 15-20 (nyelvi vagy tartalmi) hibát tartalmazó állítást írunk fel egy feladatlagra, ezeket lehetőség szerint a tanulók saját szövegeiből vagy szóbeli megnyilvánulásaiból válasszuk ki, úgy, hogy könnyebben ill. nehezebben felismerhető hibákat egyaránt tartalmazzon a lista. A hibákat természetesen ne jelöljük. Ez lesz az árverésünk katalógusa.

Az árverés szabályainak tisztázása után néhány percig a tanulók egyéni, pár- vagy kiscsoportos munkában tanulmányozhatják a katalógust, bejelölhetik és javíthatják a mondatokban levő hibákat. Eztán a tanulók (egyéni vagy párban) kapnak egy „betétkönyvet”, benne pl. 50.000 Euróval, ennek segítségével tudják majd az árverés folyamán követni a saját pénzmozgásaikat, és rögzíteni azt is, mely mondatokat sikerült megszerezniük.

Vásárolt mondat száma	Kiadás	Egyenleg	Nyereség
15.	3000	47.000	+10000 😊
3	4500	42.500	0 😞

Az árverés minimális tétje – az egyszerűbb számolás kedvéért – 500 vagy 1000 Euró legyen. Minden helyesen kijavított mondat 10.000 Eurót fog majd érni a végső összesítésnél. A kiáltó (a tanár) sorban felkínálja megvételre az egyes mondatokat, a tanulók pedig licitálnak. Az a tanuló, ill. tanulópár / -csoport, aki a végső ajánlatot tette, levonja a tétet a számlájáról, és megkapja a mondatot, ha ki tudja javítani. Ha nem sikerül kijavítani a mondatot, az utána következő licitálónak ajánljuk fel azt, aki a saját utolsó tétjének összegéért megveheti. A kiáltásban nem feltétlenül kell a mondatok sorrendjében haladnunk, ez növeli a hallgatóság figyelmét, mert nem tudják kiszámítani, mikor melyik mondat következik.

Az a tanuló vagy tanulópár / -csoport nyer a végén, aki a legtöbb „értéket” halmozta fel: Összeadják a nyereséget (= a helyesen kijavított mondatokért járó 10.000 Eurót), és ehhez hozzáadják még a megmaradt pénzüket is.

HÍDÉPÍTÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	csoportmunka (5 fő + csoportonként 1 megfigyelő)	10cm madzag, 10 db befőzőgumi, 1 db boríték, 10 db gemkapocs, 10 db szívószál, 1 db A4-es karton + olló, ragasztó, ceruza, értékelő ívek	20p + reflexió (Toronyépítés, Gordiuszi csomó, Négyzetek, Építőkocka-játék		összes
problémamegoldás						

A hídépítés során a tanulók megtanulhatják, hogyan értékeljék saját viselkedésüket, elgondolkozhatnak a másokhoz való viszonyukon, ill. hogy azon miben változtassanak. Fontos felismerés lehet az is, hogy egy külső megfigyelő a csoportban történeteket elfogulatlanabban tudja értékelni, mint egy csoporttag.

A csoportok megkapják az építőelemeket, ezekből kell egy hidat építeni. A hídnek egy A4-es papír hosszának megfelelő távolságot kell átívelnie, mozgathatónak kell lennie, és legalább 30 másodpercig el kell bírnia egy nehezebb tankönyvet vagy lexikont. A ragasztó, az olló és a ceruza csak munkaeszköz, nem szabad őket beépíteni.

A csoport dolgozni kezd, a megfigyelő pedig jegyzeteket készít a csoport viselkedéséről, anélkül, hogy nekik visszajelzést adna. 20 perc elteltével mindegyik hidat teszteljük.

A tanulók (a megfigyelők is) megkapják az értékelő íveket (ld. oldalt), amit egyedül kitöltenek. Aztán a csoport újból összeül, és megbeszéli a kérdésekre adott válaszokat. A tanulók megbeszélik és értékelik a csoportmunkát támogató és gátló viselkedésformákat, és megoldási javaslatokat keresnek. A megfigyelők külön csoportban beszélnek meg a tapasztalatokat, közben kiemelten kezelik a több csoportban felmerült, hasonló problémákat, és megoldási javaslatokat keresnek ezekre.

A megbeszélés után a megfigyelők visszatérnek a csoportjukhoz. A csoport tagjai elmondják a munkára vonatkozó saját értékelésüket. A megfigyelő elmondja, ő mit látott másképp (pl. XY véleményét nem igazán vette figyelembe a csoport, vagy négy csoporttag közül kettő a feladatot teljesen magához ragadta, stb.) Megállapításait feljegyzéseivel alá kell támasztania („XY azt mondta, aztán YZ azt csinálta...”).

Ezek után az osztály közös feladata, hogy következtetéseket vonjon le a jövőbeli csoportmunkákra vonatkozólag, szabályokat fogalmazzon meg, és rögzítse ezt – pl. plakáton.



MÉRLEGEN A CSOPORTMUNKA

Jelöld be a megfelelő állítást, ami igaz a csoportotok munkájára.	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen jellemző
ÉN* ,				
... jól éreztem magam a csoportban.				
... úgy éreztem, fontos vagyok a többieknek.				
... jól dolgoztam.				
... sokat tanultam a csoportmunka során.				
... elégedett vagyok a közösen elért eredménnyel.				
MI				
... senkit nem hagytunk ki a munkából.				
... barátságosan bántunk egymással.				
... segítettünk egymásnak.				
... figyeltünk egymásra, és meghallgattuk egymás véleményét.				
... senkibe se fojtottuk bele a szót.				
... céltudatosan dolgoztunk.				
... a problémákat nyíltan és tárgyilagosan megbeszéltük.				
A FELADATOT				
...rögtön az elején közösen megbeszéltük.				
... gyorsan és lelkiismeretesen elvégeztük.				
... érdekesnek találtuk.				

* Írjátok mellé a monogramotokat!

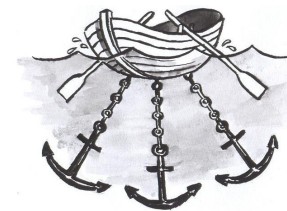


MÉRLEGEN A CSOPORTMUNKA

Jelöld be a megfelelő állítást, ami igaz a csoportotok munkájára.	Egyáltalán nem jellemző	Inkább nem jellemző	Inkább jellemző	Teljesen jellemző
ÉN* ,				
... jól éreztem magam a csoportban.				
... úgy éreztem, fontos vagyok a többieknek.				
... jól dolgoztam.				
... sokat tanultam a csoportmunka során.				
... elégedett vagyok a közös eredményünkkel.				
MI				
... senkit nem hagytunk ki a munkából.				
... barátságosan bántunk egymással.				
... segítettünk egymásnak.				
... figyeltünk egymásra, és meghallgattuk egymás véleményét.				
... senkibe se fojtottuk bele a szót.				
... céltudatosan dolgoztunk.				
... a problémákat nyíltan és tárgyilagosan megbeszéltük.				
A FELADATOT				
...rögtön az elején közösen megbeszéltük.				
... gyorsan és lelkiismeretesen elvégeztük.				
... érdekesnek találtuk.				

* Írjátok mellé a monogramotokat!

HORGONY-ÖTLETEK



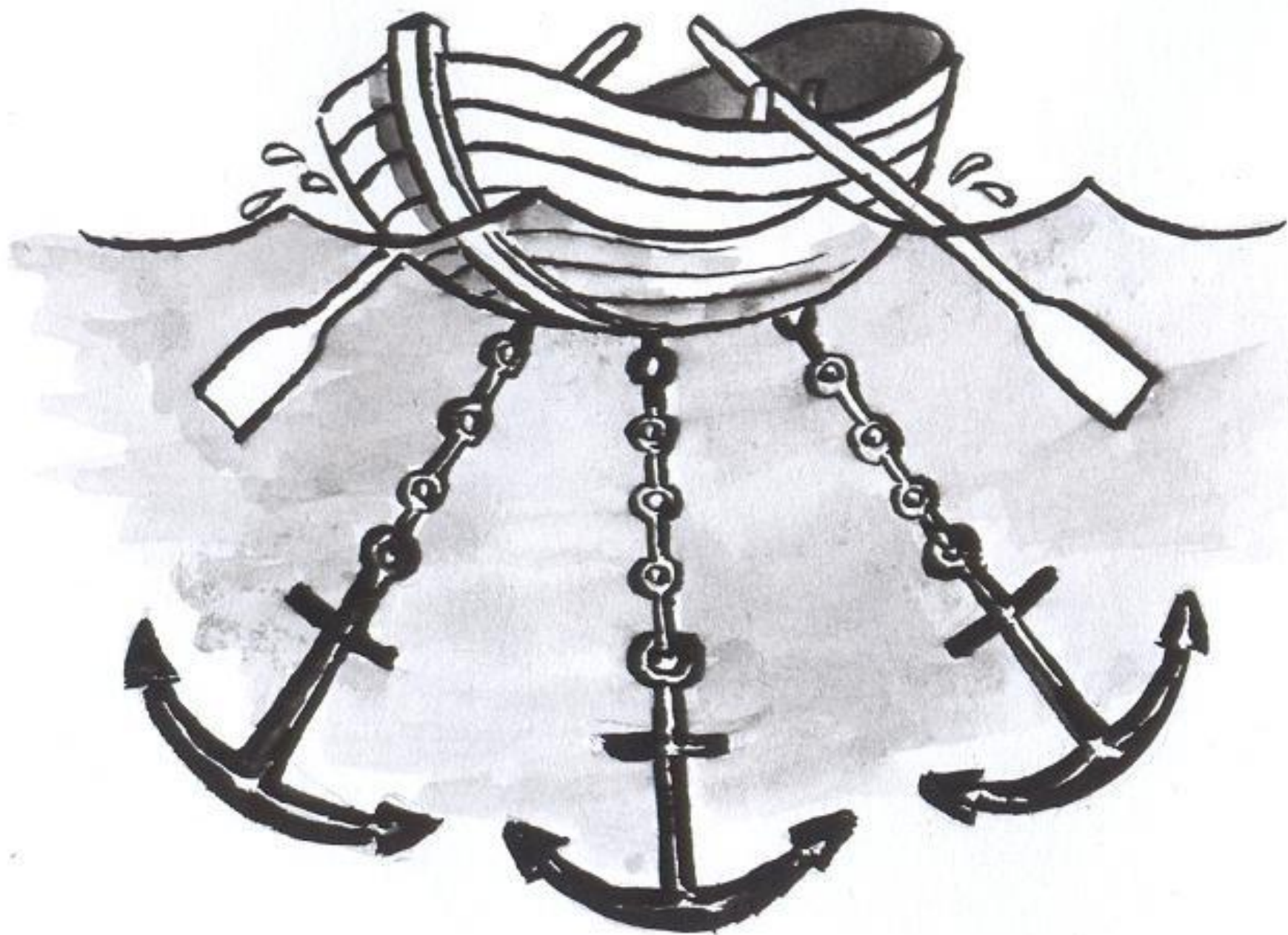
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás előismeretek mozgósítása	egyéni munka → plénum	moderációs kártyák, vastag filctollak, tábla / csomagoló-papír	10-20p	Asszociációs lánc, Fogalom-háló		összes

A módszer célja, hogy a tanulókat felkészítsük az új tananyag befogadására, miközben kihasználjuk azt a tanuláspszichológiai felismerést, hogy az új anyagot könnyebben megjegyezzük, ha már rögzült, meglevő ismeretekhez kapcsoljuk. A horgony-ötletekkel a tanulók „lehorgonyozzák” az új anyagot az eddigi ismereteik rendszeréhez.

Az új témával kapcsolatban → BRAINSTORMINGGAL vagy → KÁRTYAVÁLASZ módszerrel összegyűjtjük a tanulók eddigi tapasztalatait és ismereteit.

Ezután egy hajót rajzolunk a táblára vagy egy csomagolópapírra, ami az új anyagot jelképezi. A tanulók címszavakban ötletet fogalmaznak meg arra vonatkozólag, hogyan függ össze az új anyag eddigi ismereteikkel és tapasztalataikkal. A kártyákat a hajóból kivetett horgonyokként ábrázolják a táblán vagy a plakáton.

Fényképezzük le a plakátot, tegyük el a kártyákat, így a téma lezárásakor újra elővehetjük az eredményt, és kiegészíthetjük új horgonyokkal.



HÓGOLYÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka →					
kommunikációs készség fejlesztése	pármunka → csoportmunka → plénum	moderációs kártyák, Blu Tack	5+5+5+15p	Tézis-vita, Interjú három lépésben		összes
ötletgyűjtés, döntés						

A módszer célja, hogy a tanulók először egyedül átgondoljanak egy problémát vagy tézist, majd egyre több társukkal beszéljék meg azt, igyekezzenek megtalálni a közös nevezőt, és felismerni azokat a pontokat, melyekben eltérnek véleményeik. A módszer előnye, hogy a kisebb csoportok védelme alatt mindenki könnyebben elmondja azt, amit a „csoportnyomás” és az esetleges elutasítástól való félelem miatt plénumban nem adna elő.

A módszer alkalmas ötletek gyűjtésére is, a végén megkönnyítve a közös döntést, mivel a többség által nem támogatott ötletek a munka közben folyamatosan kihullanak.

1. lépés: EGYÉNI MUNKA: Minden tanuló kap egy önállóan megoldandó feladatot, ez lehet pl. ötletek gyűjtése, vélemény megfogalmazása címszavakban egy kép / szöveg / idézet alapján, adott listából a legfontosabb X számú elem kiválasztása, valamilyen dolog legfontosabb jegyeinek összegyűjtése (pl. „a jó tanár jellemzői”), stb. Adott idő alatt a tanulók listát / jegyzetet készítenek.

2. lépés: PÁRMUNKA: Minden tanuló keres magának egy partnert, elmondják egymásnak ötleteiket / megoldásaikat, bemutatják listáikat. Ezután, adott idő alatt, meg kell egyezniük egy közösen képviselhető álláspontban, vagy a két lista alapján készíteniük kell egy közöset. Erre vonatkozólag adjunk számszerű információt: pl. írják fel a mindkettőjük számára legfontosabb 5 vagy 6 jellemzőt, 5 vagy 6 legjobb ötletet... stb.

3. lépés: 4-ES vagy 6-OS vagy 8-AS CSOPORTOK (az osztály méretétől függően, de ügyeljünk arra, hogy ne keletkezzen ebben a lépésben 4-nél több csoportunk): Két, három vagy négy pár alkot csoportot, az eljárás ugyanaz, mint a 2. lépésnél. A csoportok ezúttal is megegyeznek a mindenki által fontosnak tartott 5 vagy 6 elemben, és ezeket ezúttal egyenként moderációs kártyákon rögzítik, majd választanak egy csoportképviselőt.

4. lépés: PLÉNUM: A csoportok képviselői bemutatják a csoportjuk eredményét. A prezentációt jelentősen könnyíti, hogy nem a saját véleményét adja elő a képviselő. Az egymás után következő csoportok képviselőit kérjük meg, hogy az azonos / rokon kártyákat ragasszák egymás mellé, ezzel megkönnyítjük az osztály véleményének vizualizálását: Jól láthatóvá válik, hogy a sokszor / többször megnevezett ötletek / témák / vélemények az osztály nagy részének fontosak, az egyszeri megnevezés megmutatja, hogy az, az osztály egészét tekintve kevésbé fontos, de hangsúlyozhatja pl. az ötlet eredetiségét...

IDEÁL-LISTA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önértékelés	csoportmunka → egyéni → plénum	újsághirdetések, A4-es lapok	20p	Kompetencia-kereszt	Tanulási szerződés, saját fejlesztési program összeállítása	Pályaorientáció osztályfőnöki óra

A tanulók a módszer segítségével összevetethetik a személyes kompetenciáikat a velük szemben támasztott elvárásokkal. Tudatosíthatják egyéni tanulási céljaikat, meghatározhatják a fejlesztendő területeket, és megkezdenek a szükséges változtatások végrehajtását.

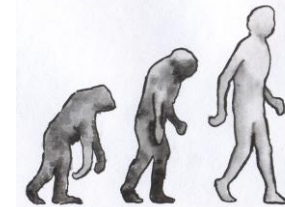
Minden tanuló összegyűjt néhány, a saját szakmája képviselőinek szóló állásajánlatot az internetről vagy újságokból. Ezekből csoportmunkában kigyűjtik az ideális jelölttel szemben támasztott elvárásokat és feltételeket, ezeket saját tapasztalataik alapján kiegészíthetik, majd az alábbihoz hasonló táblázatban rögzítik. Az összegyűjtött szempontokat egyeztetésük plénumban, így minden tanuló kiegészítheti a saját táblázatát.

Az ideális (pl. PÉK)		Én ilyen vagyok	A rossz (pl. PÉK)
1.	Tiszta, ápolt	—————	Koszor, ápolatlan
2.	Jól bírja az extrém meleget	—————	Extrém melegben elájul
3.	Pontosan tud mérni	—————	...

Ezután a táblázatot mindenki önállóan kitölti, az osztatlan skálán X-szel jelezve, hogy az adott tulajdonság szempontjából a két pólus között ő hová helyezi önmagát. Pármunkában összehasonlítják és kiegészíthetik egymás értékelését. Ehhez kölcsönös bizalomra és egymás ismeretére van szükség, ezért a párválasztást bizzuk a tanulókra.

Végül plénumbeszélgetést kezdeményezhetünk arról, hogy mely kompetenciák hogyan fejleszthetőek leginkább, mit tudnak az iskolában, tanórai keretek közt vagy a gyakorlati órán megtanulni a tanulók, és mi az, ami iskolán kívüli tevékenységek során sajátítható el.

IDŐVONAL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés	egyéni munka / pármunka	-	feladattól függően			történelem, magyar, term. tud.
ismétlés						

A tanulók – előismereteikre ill. tippjeikre hagyatkozva – kronologikus sorrendbe állítanak megadott eseményeket.

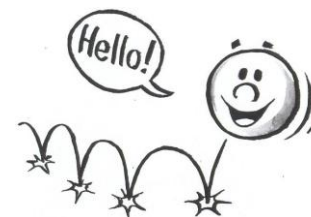
A következő lépésben segédanyagot használhatnak – tankönyvet, internetet, más szövegeket –, hogy részletes információkkal egészítsék ki az egyes bejegyzéseket. Végül az eseményeket idővonalként plakáton rögzítik.

Az eseményeket lehet illusztrálni, grafikonná, ábrává átalakítani. Az idővonalat a közös munka során a tanulók folyamatosan kiegészíthetik. Állandó része lehet pl. a füzetnek, hogy amikor az adott szakaszból tanulnak, a tanulók az óra végén, lezárásként önállóan felírják az adott szakaszhoz a fontos információkat.

Variációk:

- Új anyag esetén minden pár kap egy információt, ami az idővonal egy szakaszán elhelyezett eseményre vonatkozik. Segédanyag tanulmányozásával megkeresik, melyik lehet ez az esemény, és további információkat gyűjtenek hozzá. A prezentáció során a párok az események időrendi sorrendjében elmondják, ami a saját témájukkal kapcsolatban fontos.
- A tanulók pármunkában megkapják az idővonalat, mindegyiküknél más-más részletek hiányoznak, a kettő együtt kiadja a teljes képet. Össze kell foglalniuk egymásnak, mi van a saját lapjukon, és ki kell egészíteniük a saját, hiányos idővonalukat. (→ A ÉS B)

IMPULZUSREFERÁTUM



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés	frontális munka és plénum / csoportmunka váltakozva	vizualizálás: plakát, fólia, tábla, stb., moderációs kártyák, Blu Tack	5+10p / résztéma	Tézis-előadás, Mormoló-szünet	Beszélgetés / munkamegosztásos csoportmunka	összes

A módszer segítségével rövid idő alatt sok információt közvetíthetünk, és emellett a tanulók érdeklődése is növelhető az adott téma iránt. A módszert akkor célszerű alkalmazni, ha a szakértőnek (aki lehet a tanár vagy egy, a témában jártas diák) lényegesen több információja van az adott témáról, mint a hallgatóságnak, ill. ha kevésbé lenne hatékony inductív módon eljuttatni az adott információkat minden egyes tanulóhoz.

Az impulzusreferátum rövid terjedelmű, a téma központi kérdéseire koncentrál, csak a legfontosabb tényeket sorolja fel. Azokat, amelyek elegendőek ahhoz, hogy a referátumot követő vitát elindítsák. A klasszikus előadástól tehát terjedelmében, és a sokkal pregnánsabb, szinte mozaikszerű bemutatási módban is különbözik. Feladata, hogy rövid betekintést nyújtson a témába, világossá tegye a tanulók számára a téma legfontosabb aspektusait, ill. a vitatott kérdéseket. Nagy segítséget nyújt a módszer abban is, hogy a tanulókat hozzászoktassuk az önálló munkához és a csoportmunkában történő témafeldolgozáshoz.

A tanár vagy a témában jártas diák (ez az adott szituációtól vagy osztálytól függ) megindokolja, hogy miért szükséges a témával, kérdéssel foglalkozni. Kiindulhat konkrét példából vagy esettanulmányból is. Meggyőződik arról, hogy vannak-e olyan tanulók, akik valamelyest jártasak a témában. Minden diák elmondja, amit arról tud, vagy ami arról az eszébe jut. Az elhangzott információkat az előadó felírja a táblára vagy moderációs kártyákra a falra, táblára, csomagolópapírra rakja, hogy mindenki jól láthassa.

Az előadó – tartalomjegyzékhez hasonlóan – megadja a referátum felépítését, és megnevezi azt a 3-4 főbb szempontot, amivel foglalkozni fog. A szempontok alapján a tanulókkal együtt csoportosíthatja az előzőleg elkészített kártyákat, és megjelölheti azokat, amelyekre a referátum során ki fog térni. Legfeljebb 5 percen belül beszél az első nagyobb témáról. Az adott kérdéskörben az előadónak törekednie kell minél több gyakorlati példa bemutatására.

A résztéma lezárása után a tanulók lehetőséget kapnak arra, hogy plénumban vagy kiscsoportban megbeszéljék az elhangzottakat, kérdéseket fogalmazzanak meg, melyekre a következőkben választ szeretnének kapni. Az előadó válaszol azokra a kérdésekre, melyek szigorúan az első résztémához kapcsolódnak, amelyek pedig a következő résztémát érintik, azokat beleszővi a 2. referátumrészbe. Ezután minden résztémát hasonló módon dolgoz fel.

Összegzésként vissza lehet térni a táblán, falon, csomagolópapíron található kártyákhoz, mindenki kiemelheti az elhangzott résztéma információi közül a számára legfontosabbakat. Folytatható a téma a vitás kérdések megbeszélésével, vagy csoportok alakíthatók, amelyek a téma vázlatos ismerete alapján már képesek maguknak önálló tevékenységi területet választani.

INFORMÁCIÓS SARKOK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka → csoportmunka	témától függően rövid szövegek, plakátok, hanganyagok, grafikonok...	10 + 35p	Infóstand, Faliújság	Kevert csoport, Forgó csoport, Galéria, Vásártér	összes
önálló ismeretszerzés						

A módszer lehetővé teszi, hogy a különböző érdeklődésű tanulókat egyidejűleg motiváljuk az új téma feldolgozására, és elősegítheti egy téma különböző aspektusainak gyors áttekintését.

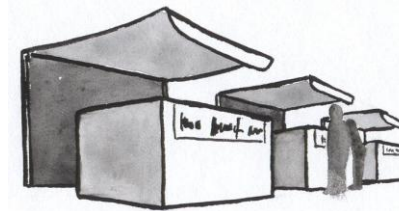
Változatos információs anyagok összeállításával lehetőséget adunk a tanulóknak, hogy az új témát több nézőpontból közelítsék meg, aszerint, hogy őket a témának melyik aspektusa érdekli leginkább. Az óra elején több „információs sarkot” készítünk elő (ez nem feltétlenül a terem négy sarkát jelenti). Ezek a helyeken a tanulók olyan szövegeket, diagrammokat, képeket, újságcikkeket, modelleket, esetleg tárgyakat stb. találnak, amelyek valamilyen ismeretet, információt közölnek az adott témával kapcsolatban. Fontos, hogy minden információs sarokban a téma egy adott résztemájáról legyen szó, így több nézőpontból megközelítve azt.

Az információs sarkok számát a csoport / osztály létszáma határozza meg. Annyi információs sarkot kell összeállítanunk a teremben, hogy egy-egy helyen legfeljebb 4-6 diák tud dolgozni. Fontos, hogy a témával kapcsolatos anyagok minden információs sarokban gyorsan áttekinthetőek, szemléletesek és érdekesek legyenek.

A tanulók az óra elején áttekinthetik az egyes információs sarkokat, és eldönthetik, melyik helyen szeretnének dolgozni. Azt a sarkot, ami nem váltotta ki a tanulók érdeklődését, ki lehet iktatni az adott órai feldolgozásból. Ha bizonyos sarokban túl sokan, máshol pedig túl kevesen szeretnének dolgozni, akkor segítenünk kell, hogy a tanulók lehetőség szerint optimális létszámban dolgozzanak az egyes helyeken. Ahol nagyon sok az érdeklődő, érdemes megfontolni, hogy nem lehet-e a tanulókból két csoportot kialakítani és / vagy a témát két részre bontani. Fontos viszont, hogy ne kényszerítsük a diákokat olyan téma feldolgozására, amit nem választottak.

Az egyes sarkokban a tanulók nemcsak tájékozódnak, hanem konkrét feladatokat is megoldanak csoportmunkában, így elkerülhető a céltalan nézelődés. Például kérdésekre keresnek választ az ott található szövegekből, vagy diagrammot értelmeznek, stb. Az ezekhez szükséges feladatlapokat, kellékeket is készítsük oda előzőleg a az információs sarkokba.

INFÓSTAND



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés	pármunka	plakátok / vizualizált anyagok + 4-5 szurkatábla vagy csomagolópapír, Blu Tack	2x45p	Információs sarkok, Faliújság	Tanplakát, Akvárium, Tézisvita, Pódiumbeszélgetés	társ. tud., magyar, term. tud.

A módszer célja új ismeretek közvetítése. A tanári előadásokkal és az olvasásos inputokkal szemben elősegíti az új anyag aktív feldolgozását, ösztönöz annak megvitatására, megkérdőjelezésére és továbbgondolására.

A feldolgozandó témával kapcsolatos, többféle nézőpontból megközelített tényanyagot (hasonlóan az → INFORMÁCIÓS SARKOK-hoz) 4-5 főbb csoportba rendezzük, és változatos formában - rövidebb szövegekkel, képekkel, táblázatokkal és diagrammokkal, modellekkel, idézetekkel, plakátokkal, karikatúrákkal, stb. – prezentáljuk. Az egyes csoportokhoz tartozó információkat külön-külön szurkatáblákon vagy nagy csomagolópapírokon rendezzük el, úgy, hogy azokat jól körül lehessen állni / előttük le lehessen ülni.

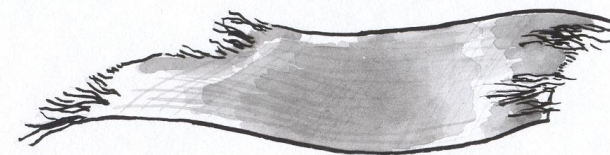
Minden résztémát konkrét kérdésekkel, vagy tézisekkel zárjunk. A kérdések ne azt célozzák, hogy a tanulók egyszerűen megtalálják a tényanyagban a választ, hanem hogy a tanulókat állásfoglalásra, összegzésre, értékelésre, megvitatásra és továbbgondolásra készítsék. Pusztán tények és absztrakt módon megfogalmazott információk nem vezetnek a következő lépésben érdemi beszélgetéshez vagy vitához.

A tanulók feladata, hogy egy olyan társukkal, akit maguk választottak, tanulmányozzák az összes infóstandot, készítsenek jegyzeteket, és minden standon vitassák meg a záró kérdést / tézist. Az infóstandok meglátogatásának sorrendje tetszőleges, mindenütt annyi időt töltsenek, amennyit szükségesnek tartanak. Féldőben figyelmeztessük őket a lejárt időre.

A párok az infóstandok után valamilyen formában összefoglalhatják a számukra legfontosabb ismereteket és felismeréseket (→ PREZENTÁCIÓS ESZKÖZÖK), kutatómunkába foghatnak a számukra legérdekesebb résztémákkal kapcsolatban, de továbbvezethetjük az infóstandokat valamilyen módszerrel viták irányába is.

Az infóstandok ösztönözhetik a tanulókat projektötletek fejlesztésére is.

INFÓ-SZŐNYEG



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka / pármunka / csoportmunka	feladatlap	10-15p			összes
előismeretek mozgósítása						
új ismeretek rögzítése						

Az Infó-szőnyeg lehetőséget biztosít a tanulóknak döntési ill. rendszerezési képességük fejlesztésére. Alkalmazható a ráhangolási szakaszban, ill. az új ismeretek rögzítésekor.

Az feladatlapon az óra anyagával kapcsolatos állítások találhatóak. A tanulók feladata, hogy ezeket egy megadott szempont szerint szétválogassák, jobbra vagy balra rendezzék. Két dolog jellemzőit összekeverve egymás alá írjuk, a jobb ill. a baloldalon megnevezzük a két fogalmat. Nyilakkal kell jelölni, hogy melyik jellemző illik a jobb, vagy a bal oldali dologra.

⇐ **Röghegység** vagy **lánchegység** ⇒
Gondold át, majd jelezd a megoldásodat nyilakkal!

gyűrődéssel keletkezett
 felszínét rögök, árkok, medencék tagolják
 színes- és nemesfémércekben gazdag
 területén gazdag kőszénlelőhelyek találhatóak
 jellemző szerkezeti formája a vetődés
 fiatal hegység
 földrengések és vulkánkitörések jellemezhetik
 ...

Bármilyen témakörben és tantárgyban jól használható. Ha új ismeretek rögzítése a cél, akkor egyértelműen megítélhető állításokat kell választanunk. (ld. példánk: lánchegység, röghegység vagy mindkettő). Az infó-szőnyeget ekkor egyénileg rendezik a tanulók, és megoldókulccsal vagy a tankönyvükkel ellenőrizhetik megoldásukat.

Ha előismeretek mozgósítása és vitaindítás a cél, akkor jobban megfelelnek a nem egyértelműen eldönthető feladatok. (A szecesszióra vagy a szimbolizmusra jellemző inkább? – betegség kultusza / burjánzó képek / elkülönülés dicsérete / népi motívumok / központi motívum szerepeltetése / deviáns magatartásformák dicsérete / nagyváros és vidék szembeállítása...) A felsorolt elemek érvelésre, meggyőzésre is sarkallhatnak, ha nem lehet egyszerűen és egyértelműen eldönteni, hova tartoznak az állítások, és többféle megoldás is lehetséges. Ekkor dolgozhatnak pár- vagy csoportmunkában tanulók, megvitatják megoldásaikat, meghallgatják egymás érveit, ellenérveit, és így alakítanak ki közös álláspontot, amit plénumban aztán megvitatnak.

INTERJÚ HÁROM LÉPÉSBEN



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	csoportmunka (3 fő) → plénum	-	5+5+5p	Tézis-vita, Hógolyó		összes
előismeretek mozgósítása						
kommunikációs készség fejlesztése						
ismétlés						

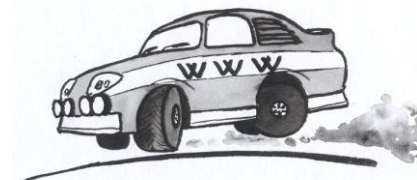
Aktív odafigyelést és célzott kérdések alkalmazását igénylő módszer. Egy-egy új téma kapcsán olyan kérdések megvitatására alkalmazható, melyek személyesen érintik a tanulókat, nemcsak ismereteik, hanem személyes tapasztalataik és többé-kevésbé határozott véleményük is van azokról. Alkalmas összefoglalásra is, arra, hogy egy olvasott szövegrész tartalmáról, az információk fontosságáról alkotott véleményüket, vagy akár egy megismert (pl. irodalmi) szöveggel kapcsolatos gondolataikat megfogalmazzák a tanulók. Előnye, hogy minden tanulónak ugyanannyi ideje van a véleménye elmondására, ezzel az egyébként domináns tanulók nem nyomják el a lassabb vagy csendesebb társaikat.

A tanulókat hármassával csoportokba osztjuk. Feladatuk, hogy egy konkrét kérdésből kiindulva beszélgessenek egymással, és rögzítsék a beszélgetés eredményeit:

- Első lépésben A készít interjút B-vel a témáról, miközben C megfigyelőként jegyzeteket készít a fontosabb információkról, és zárásként pár mondatban összefoglalja a legfontosabbnak tartott gondolatokat.
- Második lépésben B készít interjút C-vel, miközben A jegyzetel.
- Harmadik lépésben C készít interjút A-val, miközben B jegyzetel.

Ezután plénumban összegyűjtjük a beszélgetések legfontosabb tapasztalatait.

INTERNET-RALLY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés	egyéni munka / pármunka → csoportmunka / plénum	feladatlap / WORD-dokumentum / online-feladatlap, internet, (linklista)	min. 20p	Feladatrally, Akadályverseny		összes

A módszer célja a szelektív ill. részletes olvasás gyakorlása, irányított információkereséssel egybekötve. A tanulók internetes oldalakon keresnek választ speciális kérdésekre egy-egy témakörön belül. A módszer használata mellett sok érv sorolható fel: motiválja a tanulókat az ismeretszerzésre, sikerélményt biztosít, megtanítja a tanulókat a releváns, hiteles és a kevésbé hiteles információk szétválasztására. A konkrét feladatlapok és példák megoldása után a tanulók később önállóan is képesek lesznek tájékozódni, társaiknak hasonló feladatokat összeállítani az általuk érdekesnek tartott, és az adott tananyaggal összefüggő internetes oldalak segítségével.

A keresés történhet segítségnyújtással (pl. megadjuk egy vagy több internetes oldal címét, ahol a kérdésre vonatkozó információk megtalálhatók), vagy egyszerűen keresőprogram használatát javasoljuk szó vagy kifejezés megadásával. Fontos, hogy a konkrét óra előtt a megadott címeket ellenőrizzük és megnézzük, hogy a keresett információk jelenleg ott megtalálhatóak-e.

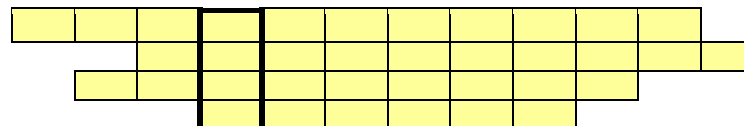
A tanulók papíralapú vagy digitális feladatlapot kapnak meghatározott kérdésekkel (pl. „*Ki kapta az idei irodalmi Nobel-díjat?*”), vagy meghatározott feladatokkal (pl. „*Tölts le képeket vagy gyűjts információkat X témával kapcsolatban!*”). A kérdésekre a válaszokat vagy a feladatok megoldásait a témával foglalkozó internetes oldalak linklistáinak segítségével adhatják meg a tanulók. A tanulói teljesítmények ellenőrzése több módon történhet: a kérdések, melyekre választ keresnek a tanulók, lehetnek zártak vagy nyitottak. Zárt kérdések esetén készíthetünk rejtvényt, amibe a keresett szavakat, kifejezéseket kell beírni (ld. példa). A kapott kulcsszót a tanulóknak e-mailben kell elküldeniük a tanárnak.

Keress válaszokat a kérdésekre a következő oldalakon:

1. kérdés... (www.oldal.hu)
2. kérdés... (www.masikoldal.hu)
3. kérdés... (www.harmadikoldal.hu)
4. kérdés...

A rejtvényt megoldását küldd e-mailben a tanar@suli.varos.sulinet.hu címre.

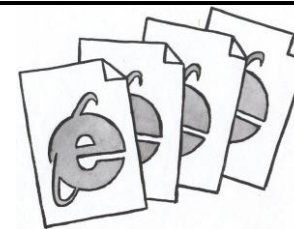
Válasz:



Nyitott kérdések esetén a tanulók készíthetnek plakátot, ill. összehasonlíthatják megoldásaikat csoportmunkában.

Ha a tanulók biztonsággal eligazodnak az internetes oldalakon, és hozzászoktak már hasonló munkához, nehezebbé a feladat azzal, ha a feltett kérdések megválaszolásához nem adunk meg konkrét linkeket, hanem egy nagyobb terjedelmű linkgyűjteményből kell választaniuk. Ebben az esetben a megoldás megtalálásán kívül a keresés gyorsasága is értékelési szempont lehet. Ha mindenki számára azonos volt a feladat, a teljesítmény értékelése történhet párokban, de lehet csoportban és plénum előtt is értékelni.

INTERNET-TUDÁSTÁR



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés	egyéni munka / pármunka / csoportmunka	internet	min. 20p		Internet-rallye, kvíz, kutatás	összes

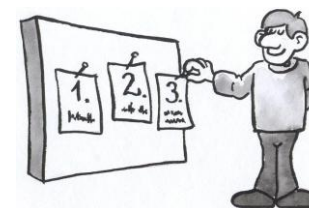
A módszer egy-egy témakörön belüli címszavas keresések eredményeinek összegyűjtésére, rendezésére irányul, bizonyos későbbi feladatok megoldásának megkönnyítése és meggyorsítása céljából.

A téma, témakör megnevezése után a tanulók → BRAINSTORMING módszerrel spontán ötletek alapján címszavakat gyűjtenek össze, és azokra rákeresnek az interneten. Ha úgy látjuk, hogy az adott témában a címszavak összegyűjtése nehezen menne a csoportnak, ezen úgy segíthetünk, hogy előkészítünk egy, a témakörrel összefüggő rövid, érdeklődést felkeltő szöveget, amiből a tanulók olvasás közben címszavakat jegyzetelhetnek ki. Az internetes keresés eredményeit először párban, majd csoportban értékelik, és a hasznosnak ill. a megfelelőnek tűnő oldalak címeit könyvjelzőként tárolják és rendszerezik.

A tanulók későbbi feladatok elvégzése során a csoporttagok által összegyűjtött minden „könyvjelzőt”, keresőoldal címet, kereső címszót felhasználhatnak.

Folytatás: a tanulók meghatározott témákhoz csoportmunkában információkat gyűjtenek a tudástár segítségével, majd feladatokat állítanak össze a többi csoportnak. Ezek megoldásához a feladatot összeállító csoport saját internet-tudástárának átadásával is segítséget nyújthat

INTERVÍZIÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
problémamegoldás	plénum	tábla, (jelölőpontok)	15-20p	Dönts! Esettanulmány, Háromszög-módszer		társ. tud., osztályfőnöki
konfliktuskezelés						

A módszer célja a tanulók saját problémáinak, konfliktusainak közös megoldása, a tanulók ötletei alapján. Tudatosítsuk a tanulóknak, hogy nem az a célunk, hogy eldöntsük, melyik a legjobb javaslat, és az sem fontos, hogy melyik ötlet kié, az a fontos, hogy minél több perspektíva megjelenhessen a beszélgetés során.

A tanulók U-alakban ülnek a tábla előtt. Ismertetjük a beszélgetés központi témáját, ez lehet pl. egy, az osztályban / társakkal kialakult konfliktus, egy konkrét iskolai esemény, tanórai problémák, konfliktus a családban, más felnőttekkel, pályaválasztási problémák... stb.

A tanulóknak a központi témával kapcsolatos konkrét problémáit → BRAINSTORMINGGAL vagy → KÁRTYAVÁLASZ módszerrel összegyűjtjük a táblán, majd az osztály – pl. jelölőpontokkal vagy beikszeléssel eldönti, melyik problémát tartja MOST a legfontosabbnak, amit eddig a többségnek nem sikerült kielégítően megoldania.

Az a tanuló, aki a problémát megnevezte, részletesen beszámol egy konkrét esetről, ahol ez felmerült. Elmondja, kik voltak benne érintettek, miért zavarta a helyzet, mi lehetett a probléma kiváltó oka, milyen kísérőjelenségei és következményei voltak, ill. ő mit próbált tenni a megoldás érdekében. A többiek kérdéseket tehetnek fel neki, majd a probléma „gazdája” elhagyja az U-alakot, és a csoport mögé ül megfigyelőnek.

A csoport többi tagja ezután ötleteket gyűjt arról, ők hogyan oldották volna meg a helyzetet, és megnevezik azt is, hogy a javaslataiknak szerintük milyen következményei lettek volna. (Ha..., akkor...). Fontos, hogy mindenki próbálja röviden összefoglalni a javaslatát. Moderátorként ne avatkozzunk bele a folyamatba, még kérdésekkel sem!

Kb. 10 perc után zárjuk le az ötletgyűjtést, a probléma „gazdája” ekkor újra csatlakozzon a többiekhez, és mondja el, melyik javaslatot tartja jónak, melyiket kevésbé, de ha nem akar róla beszélni, elég, ha csak megköszöni a többiek tanácsait.

Ha a csoportnak kedve van, hasonló módon foglalkozhatnak a táblán szereplő további egy-két ötlettel is, de elő lehet venni azokat a következő órák valamelyikén is.

ISKOLATÁSKA-SZEMETESVÖDÖR



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka	papírlap, (filctollak)	10p	Halászháló és halastó, Kincses láda, Emésztés	beszélgetés	összes

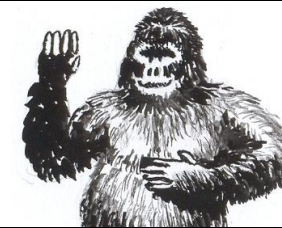
A módszer célja az, hogy a tanulók egy hosszabb folyamat végén megszűrjék a feldolgozott ismereteket, az átélt és gyakorolt módszereket, annak alapján, mennyire látják azokat hasznosnak munkájuk során vagy további tanulmányaik szempontjából.

Mindenki lerajzolja a saját iskolatáskáját, és azokat a témákat, ismereteket, készségeket, módszereket, tanulási technikákat stb. írja bele, melyeket feltétlenül „hazavisz”, mert hasznosnak találja azokat. Eközben lapozgathatja a füzetét, tankönyvét, végignézheti a feldolgozott feladatlapokat. Minden, ami nem kerül az iskolatáskába, egy virtuális szemetesvödörben landol, ezt viszont nem feltétlenül kell ábrázolni.

A iskolatáskákat kisebb csoportokban összehasonlíthatják a tanulók. Plénumban a csoportok képviselői arról számolhatnak be, milyen közös pontokat fedeztek fel, ill. milyen meglepő dolgokat vettek észre az összehasonlítás folyamán.

A saját rajzát mindenki hazaviszi. A beszélgetés során, tanárként készítsünk jegyzeteket, ezek fontosak lehetnek a további tanulási folyamatok tervezése szempontjából.

IZOMLAZÍTÓ GYAKORLATOK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
koncentráció, izomlazítás	plénum	-	3-5p	Jurta		összes

A gyakorlatok célja a tanulók átmozgatása, felfrissítése egy-egy nehéz feladat, munkafázis után vagy közben. A gyakorlat előtt érdemes az osztályban röviden megbeszélni a lazító tevékenység értelmét és célját.

Minden esetben a tanár maga mutassa be a gyakorlatot, hogy ezzel is oldja a diákok bátortalanságát, húzódozását a szokatlan tevékenység elvégzésétől. Nagyon fontos, hogy nem szabad senkit kényszeríteni a gyakorlatokra, ha néhányan nem vesznek részt benne, ebből nem kell problémát csinálni, lehet, hogy később maguktól bekapcsolódnak.

Gyakorlatonként kétszer 10 másodpercet ajánlott a lazításra szánni, rövid szünettel a két fázis közt. Az izmok megfeszítését és ellazítását lassan lehet fokozni.

Lazító gyakorlatok:

- A két tenyerünket összetesszük a mellkasunk előtt, és erősen összenyomjuk, lazítás, majd ismétlés.
- Az ujjainkat összekulcsoljuk a mellkasunk előtt, és aztán megpróbáljuk őket széthúzni...
- A két kezünket összefogjuk a tarkónkon, a fejünket hátra, a kezünket pedig előrenyomjuk.
- A két tenyerünket nyújtott karral az asztalra fektetjük, és az asztalt a padló felé nyomjuk a kezünkkel.
- A két kezünket a combunkra tesszük, a lábunkat kinyújtjuk, lábujjhegyre állunk, és a kezünkkel lefelé nyomjuk a combunkat.
- Leülünk a székre, a két kezünket oldalt a szék alá tesszük, és felfelé húzzuk a széket.
- „Gorilla”: A két lábunkat vállszélességben szétterpesztjük, a törzsünket teljesen megfeszítjük, fejünket hátradöntjük, és a kezünkkel többször megütögetjük a mellkasunkat.

Az utolsó feladat nagyon gyorsan oldja a feszültséget, nagy derűtséget, vidámságot okoz a tanulók körében. Nem szabad félni, hogy esetleg fegyelmezetlenséghez vezet. Ha az utasítások pergőek, és a diákok azt látják, hogy a tanár is komolyan veszi a gyakorlatot, szívesen csinálják.

Ügyeljünk a személyes hangvételre! Példa:

„Eddig nagyon eredményesen dolgoztatok. Lazítsunk egy kicsit! A lazító gyakorlatokat egyszer mindig bemutatom, majd közösen is megismételjük! Álljatok a székek mögé, és lélegezzetek tízszer jó mélyen, hasi légzéssel! Tegyétek össze a tenyereteket a mellkasotok előtt, és préseljétek erősen össze! Így. Most csináljuk együtt! Számoljunk lassan tízig! Aztán lazítunk.... És újra...”

JELSZÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	koztélparti		15-20p	Keress valakit, aki..., Eleven statisztika, Közös bennünk, Négy sarok		összes

Ez a módszer nagyszerűen alkalmazható a kezdeti feszültség oldására, ha a tanulók még nem ismerik egymást, a tanárt, az iskolát, ha minden új számukra, megilletődöttek, vagy kicsit bizonytalanok. Alkalmas arra, hogy mindenki találjon magának olyan osztálytársakat, akikkel van közös érdeklődési körük vagy tulajdonságuk, és rövid idő alatt néhány információt szerezzen róluk. Helyszíneként válasszuk az iskolaudvart vagy a folyosót.

A moderátor egymás után különböző feladatokat ad a tanulóknak:

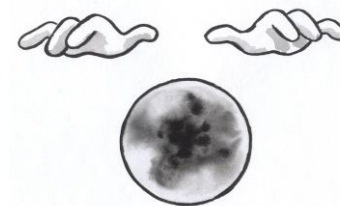
„Keress valakit a csoportban,...

- aki ugyanabban a városrészben (faluban) lakik, ahol te.
- akinek ugyanannyi testvére van, mint neked.
- aki ugyanabban az évszakban született, mint te.
- akinek ugyanolyan színű a szeme, mint neked.
- aki körülbelül ugyanolyan magas, mint te.
- akinek ugyanaz a hobbjaja, mint neked.
- akinek ugyanaz a kedvenc tantárgya, mint neked.
- ...”

Az így keletkezett párok röviden bemutatkoznak egymásnak, és amire még kíváncsiak, megbeszélik.

Pár perc után jelt adunk, megnevezzük a következő párkeresési szempontot, és a tanulók új partnert keresnek.

JÓSLÁS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	csoporthmunka		15-20p	Közös bennünk, Nekünk fontos		összes

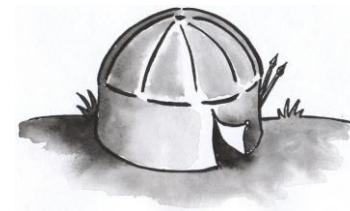
A módszer célja, hogy a tanulók megismerjék egymást. Bármely tantárgy első óráján vagy az első osztályfőnöki órán jól alkalmazható.

3-5 fős csoportokat képezünk. A csoportokból mindenki kiemelt szerepet kap egy alkalommal, ami azt jelenti, hogy egy középre helyezett székre ül. A csoport tagjai elmondják, mit gondolnak róla: pl.

- Mit csinálhatott a hétvégén?
- Hol lakhat (vidéken vagy városban)?
- Vajon milyen zenét hallgat szívesen?
- Ki lehet a kedvenc filmsztárja?
- Melyik lehet a kedvenc tantárgya?
- ...

Az érintett tanuló meghallgatja a vele kapcsolatos „jóslatokat”, aztán mesél magáról, és jóváhagyhatja vagy korigálhatja a jóslatokat.

JURTA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	plénum	-	5p	Gordiuszi csomó, Formák vakon, Kapcsolatjátékok, Izomlazító gyakorlatok, Hetes számolás	reflexió	összes
koncentrációs képesség fejlesztése						
bemelegítés						

A módszer célja nyugodt munkakörülmények, pozitív klíma létrehozása, a kooperáció fejlesztése és a csapatépítés. A jurta fejleszti az egymás iránti felelősségérzetet, mivel az egymástól való függés itt konkrétan érzékelhető és megtapasztalható.

A játékot akkor kezdhethetjük, ha már mindenki előtt világosak a játékszabályok, és relatív nyugalom uralkodik az osztályban.

A páros számú résztvevőből álló tanulócsoport (szükség esetén be kell szállnia a tanárnak is) körbeáll, mindenki a kör közepe felé néz. Körbeszámolunk: 1-2-1-2-1-2... Ezután szorosabban összehúzódnak a tanulók, megfogják egymás kezét, a vállak érjenek össze, a lábak legyenek szorosan egymás mellett. Meghatározott jelre, az egyensúlyát kibillentve, szép lassan minden egyes számú tanuló elkezd előre, minden kettes számú az egész testével hátrafelé dőlni. (Nem elég csak derékban meghajolni!) Ezáltal egy szoros cikkcakk-kör keletkezik, ahol gyakorlatilag egymást tartják a körben állók.

Nem mindig sikerül elsőre létrehozni a jurtat, néha több kísérletre is szükség lehet, valamint arra is, hogy átrendezzük a csoportot, pl. ha egy kisebb növésű tanuló két nagy, erősebb tanuló közt áll. (A megoldásra a csoport maga is rájön, elemezve, miért nem tökéletes a jurta.)

Ha már jól megy a cikk-cakk-kör, nehezíthetjük a feladatot azzal, hogy a jurta egyes és kettes részei adott jelre folyamatosan pozíciót váltanak, ezzel hullámoztatjuk - „szellőztetjük” - a jurtat.

KAPCSOLAT-JÁTÉKOK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	csoporthmunka	zene	10-20p	Jurta, Gordiuszi csomó, Formák vakon		összes

A játékok célja a csoportklíma és a kooperáció fejlesztése.

1. *Szobor-áthelyezés:* Az osztály fele gyorsan kialakít egy szobrot, majd megmerevedik az utolsó pózban. Jól megjegyzik a pózt és a szoborcsoporton belüli pozíciójukat, mindez fontos lesz a reflexiónál. Az osztály másik felének is meg kell jegyezni, ki hol és hogyan helyezkedett el, mert nekik az lesz a feladatuk, hogy vigyék át a szobrot a tanterem másik felére. A „szobor részei” közben nem használhatják a saját lábukat.

A játék végén a szobornak a lehető legjobban kell hasonlítania az eredetihez. A szobrot alkotó tanulók nem segíthetik a másik csoport munkáját. Közben mérjük az időt! Ezután cseréljen szerepet a két csoport.

Szemponatok a reflexióhoz:

- Milyen problémamegoldási stratégiát használtál? Hogyan memorizáltad az eredeti szobor pozícióját?
- Mennyire sűrgetett az idő?
- Milyen érzés volt, hogy nem segíthettél? Mit éreztél, ha rosszul voltál beállítva? Mit éreztél, amikor átvittek a termen?
- Mi volt kellemesebb, szobornak vagy szobrásznak lenni?

2. *Csoport-tánc:* 6-8 fős csoportok feladata adott ritmikus zenére egy sajátos, újszerű, közös csoporttánc kitalálása és bemutatása, mely határozottan megkülönbözteti őket a többi csoporttól. Ugyanazt a zeneszámot kétszer-háromszor játszunk le, ez idő alatt gyakorolhatnak, és ezután mutassák be a csoportok a közös táncukat.

3. *Város-pantomim:* 5-6 fős csoportok pantomim-módszerrel jellegzetes jelenetekkel ábrázolnak egy várost, annak jellemző részletét vagy szimbólumát, amit feltehetőleg minden társuk ismer (pl. Párizs – Eiffel-torony, Budapest – a Duna és a hidak, Szeged – Dóm tér, Velence – gondolás, stb.).

Az osztály többi részének ki kell találnia, melyik városa gondoltak. Sorra megnézzük az összes pantomimot, a publikum az utolsó „város” megtekintése után kezdheti a találgatást. Minden ötletet meg kell indokolni a látottak összefoglalásával / leírásával.

KARIKA-TÚRA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás előismeretek / vélemények mozgósítása	csoporthmunka	5-6 karikatúra azonos témában, Blu Tack, feladatlap	3p / kép + 10-15p	Svédasztal képekkel, Elidegenített képek	Kevert csoport / Forgó csoport	társ. tud., term. tud., magyar

A módszer célja egy társadalmi / politikai / gazdasági probléma értelmezése a karikatúra, mint ábrázoló és interpretáló műfaj segítségével. A karikatúrák poénra kihegyezett, túlzó és sarkító módon láttatják a problémákat, ezért megkönnyítik a tanulók számára az értelmezést, ill. a témához való közelítést.

A Karika-túrához 5-6 karikatúrát választunk, melyek nagyjából lefedik kiválasztott témánk főbb tematikus gócpontjait. Használhatunk csak rajzos és szöveges karikatúrákat. Idegen nyelvű karikatúrák esetén meghagyhatjuk az eredeti szöveget, különösen, ha a tanulók ezt az idegen nyelvet tanulják, és megadhatjuk a szöveg fordítását. Az A4/A3-as méretre nagyított karikatúrákat a terem különböző pontjain helyezük el a falon, szemmagasságban, jól hozzáférhető helyen.

Annyi csoportot alakítunk ki, ahány karikatúrát kiválasztottunk. A tanulók kis csoportokban megtekintik a karikatúrákat, és értelmezik őket irányító kérdések segítségével:

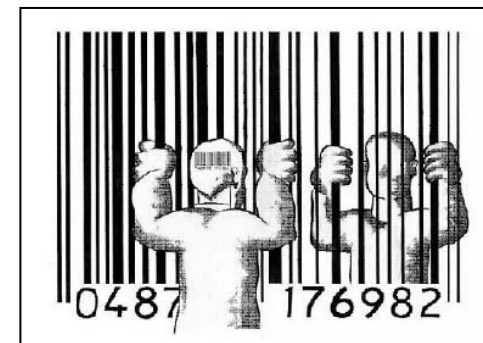
- Hogyan látja / láttatja a rajzoló a témát?
- Milyen problémára ill. a probléma mely aspektusára hívja fel a figyelmet?

2-3 perc után hangjelzésre a csoportok az óramutató járásával megegyezően tovább mennek a következő karikatúrához. Ha a csoportok már mindegyik karikatúrát értelmezték, levesszük azokat a falról.

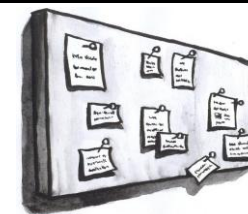
Ezek után minden csoport húz vagy választ egy karikatúrát, és részletesen elemzi írásban is, egy feladatlap segítségével.

- Téma: Mit ábrázol a rajzoló? Mely jelenségre hívja fel a figyelmet?
- Képi elemek: Hogyan, milyen eszközökkel (tárgyak, alakok, szimbólumok, színek, stb.) ábrázolja a témát?
- A rajzoló szándéka: Érzékelhető-e a rajzoló állásfoglalása? Ha igen, hogyan foglal állást? Szerintetek miben nyilvánul ez meg?
- Saját vélemény: Hogyan értékelitek ti a karikatúra mondanivalóját?
- Milyen kérdések merültek fel bennetek a karikatúrával kapcsolatban, amiket tisztáznunk kellene, amiknek utána kellene nézni?

Javaslat a csoportmunka eredményeinek értékelésére: → KEVERT CSOPORT, → FORGÓ CSOPORT.



KÁRTYAVÁLASZ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás előismeretek mozgósítása ötletgyűjtés	egyéni → plénum	moderációs kártyák, vastag filctollak, szurkatú és szurka- tábla vagy Blu Tack	20-30p	Brainstorming / Asszociogramm	Cluster, Tématár / kérdéstár / ötlet- tár	összes

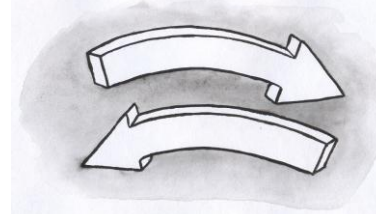
A módszer lehetőséget kínál arra, hogy egy-egy téma kapcsán a legkülönbözőbb információkat ill. a tanulókat leginkább érdeklő kérdéseket összegyűjtsük, és mobilizáljuk a diákok meglevő ismereteit, tapasztalatait. Segíti az új témára való ráhangolódást és az összes tanuló bevonását a munkába. Lehetőséget biztosít arra, hogy az új információk megszerzése előtt az osztály gyorsan felelevenítse a korábban tanultakat, ill. megfogalmazza, milyen további kérdésekre szeretne még választ kapni.

Kérdésként megfogalmazva bevezetjük az új témát, a kérdést moderációs kártyára vagy csomagolópapírra írjuk. A moderációs kártyát lehet szurkatáblára, mágneses táblára, csomagolópapírra rögzíteni, és e köré gyűjteni később a tanulók kártyáit.

A tanulók üres szókétyákat és vastag filctollakat kapnak, melyekre minden gondolatukat felírják, ami a témával kapcsolatban eszükbe jutott. Egy kártyára egy gondolatot írhatnak, címszavakban, érthetően, jól olvashatóan, nyomtatott kis betűkkel. Ajánlott elmondani, hogy az olvashatóság és értelmezhetőség érdekében egy kártyára nem szabad 3 sornál többet írni.

Miután a tanulók a kártyáikat elhelyezték az első gondolatébresztő kártya körül, úgy üljenek le, hogy mindenki jól lássa az összegyűjtött kártyákat.

KERES-KÍNÁL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés	körtélpárti → plénum	moderációs kártyák két színben / v. két színű filctoll minden tanulóknak, plakát	45p	Csoportrally		összes
ismétlés						

A módszer célja, hogy elősegítsük az egymástól való tanulást. Akkor használhatjuk, ha az osztály tagjai különböző előismeretekkel rendelkeznek, ill. ha az ismétlés során tudatosítani szeretnénk, hogy a tanulók ismeretbeli hiányosságait egymás segítségével is pótolhatják. Ezzel saját tudásukat még inkább elmélyíthetik. A módszer nemcsak azt teszi világossá a tanulók számára, mit kell még átnézniük egy-egy számonkérés előtt, hanem azt is, mit tudnak már biztosan.

Előkészítésként plakátot készítünk: KERES (1. szín), KÍNÁL (2. szín) és NYERESÉG (3. szín) oszlopokkal. A színek azért fontosak, mert ezeknek kell visszaköszönniük a tanulók kártyáin is, megkönnyítve a tájékozódást.

A tanulók különböző színű moderációs kártyákra, (vagy különböző színű filctollakkal) felírják azt a 3-4 résztémát, amiben biztosan segíteni tudnak a többieknek (KÍNÁL, 1. szín), ill. milyen témában várnak segítséget társaiktól (KERES, 2. szín). KERES-kártyából mindenki annyit írhat, amennyit jónak lát. A tanulók mindkét típusú kártyát maguknál tartják.

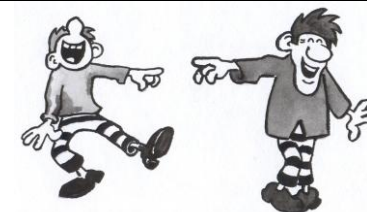
Ezután mindenki igyekszik találni valakit az osztályban, aki segíteni tud neki abban a kérdésben, amit valamelyik KERES kártyáján megfogalmazott. A résztéma bonyolultságától függően állva, vagy a helyükre visszaülve megbeszéljük a kérdést. Ha kielégítőnek találja a „kereső” tanuló a segítséget, zsebre teszi a saját KERES-kártyáját, és mindketten új partnereket keresnek. Az akcióra min. 30 percet szánunk.

A börze lezárása után mindenki ráírja a nevét a kezében levő kártyákra, majd kirakja a zsebre tett KERES-kártyákat a NYERESÉG oszlopba. Az összes olyan KERES kártyát, amire nem kapott kielégítő választ, a KERES oszlopba teszi, és az összes olyan KÍNÁL kártyát, amivel kapcsolatban nem keresték a börze során, a KÍNÁL-ba.

Plénumban még lehetőség van a nyitott kérdések (KERES oszlop) tisztázására – ha ezekhez nincs megfelelő ajánlat a tanulóktól (nincs ehhez kapcsolódó KÍNÁL kártya a táblázatban, és tanulóknál sem maradt ilyen), a tanár is bekapcsolódhat.

A módszer alkalmas annak felmérésére is, hogy milyen gyakorlófeladatokat célszerű előkészítenünk a következő órára.

KERESS VALAKIT, AKI...



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	körtélparti	feladatlap, esetleg zene	10p	Jelszó, Eleven statisztika, Közös bennünk, Négy sarok, Körtélparti		összes
ráhangelés						

A módszert használhatjuk a közös munka elején egymás megismerésére, ekkor a nevek tanulása a fő cél. Új téma bevezetésére is alkalmas, ha az a cél, hogy a tanulók képet kapjanak arról, társaik mit tudnak, hogyan vélekednek, milyen tapasztalatokkal rendelkeznek az adott témával kapcsolatban.

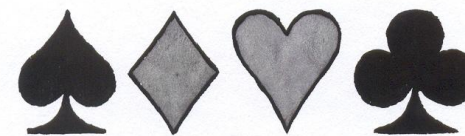
Minden tanuló kap egy feladatlapot, amely alapján partnert kell keresnie, pl. „Keress valakit, aki ma busszal jött iskolába / aki szívesen menne sétálni”, stb., vagy: „Keress valakit, aki tudja, milyen színnel ég a magnézium / aki szeret kísérletezni...”.

A feladatlapot listaszerűen vagy táblázatként készítsük el, úgy, hogy legyen hely beírni az egyes állítások mellé / alá a megtalált partner nevét.

A tanulóknak a feladat megoldására adott idő áll rendelkezésükre, ez alatt kell lehetőleg minél több szempontoz egy-egy partnert találniuk. Ha a tanulók betartják azt a szabályt, hogy csak addig szabad valakinek kérdéseket feltenni, amíg az igent nem mond valamire, majd feltétlenül tovább kell haladniuk, a feladat végére a legtöbb társukkal találkoztak, és váltottak néhány szót.

Cél, hogy a tanulók minél több keresési szempontoz találjanak egy „igen”-nel válaszoló személyt. A legtöbb nevet összegyűjtő tanulót valami aprósággal jutalmazhatjuk.

KEVERT CSOPORT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	csoportmunka	feladattól függően kártyalapok a csoportalakításhoz	20p + min. 5p / csoport	Forgó csoport	-	összes

A módszer célja a csoportmunka ill. a prezentáció intenzívebbé tétele. A cél az, hogy minden tanuló ugyanolyan intenzíven vegyen részt a munka fázisában, mivel utána mindannyiuknak képesnek kell lenni az eredmény prezentálására. A módszerrel elkerülhetjük a csoportokban gyakran tapasztalható szóvivő-választási huzavonát is.

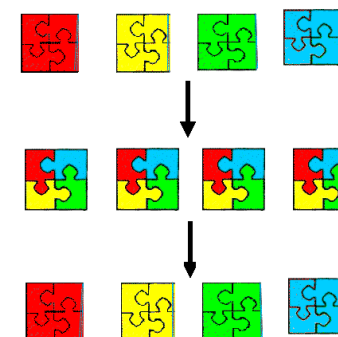
A kevert csoport módszer érdekessége, hogy nemcsak a munka, hanem az eredmények bemutatása is csoportmunkában történik. A módszer két, ill. három fázisú: Az első fázisban a tanulók a törzs- vagy szakértői csoportban dolgoznak, a másodikban új csoportokat hoznak létre, majd a harmadik fázisban visszatérnek a törzscsoportba.

A munka-fázisban a csoportok más-más feladaton dolgoznak, vagy olyan feladaton, amely nagy valószínűséggel különböző eredményeket hoz. Minden tanuló aktívan részt vesz a csoport termékének létrehozásában, és közben jegyzeteket készít magának.

A prezentációhoz új csoportokat hozunk létre, ahol minden törzscsoportot legalább egy tanuló képvisel, aki be tudja mutatni csoportja eredményeit saját jegyzetei alapján. További feljegyzéseket készít a többiek kommentárjairól, kiegészítő / módosító javaslatairól és ötleteiről.

A prezentáció után a tanulók visszatérnek az eredeti csoportjukba, és beszámolnak annak eredményeiről. A csoport ezután tovább dolgozhat a feladaton, és véglegesítheti azt.

A csoportokat legegyszerűbben kártyalapokkal alakíthatjuk ki: Az első körben együtt dolgoznak a színek (treff, káró...), a másodikban a figurák (király, dáma...). Kivételt képez, ha a munka kezdetekor a törzscsoportok érdeklődés szerint szerveződnek. Ebben az esetben elég a prezentáció előtt körbeszámolni a csoportokban (1-2-3-4...), és a prezentációhoz a számok alapján szerveződnek (az összes egyes, az összes kettes... stb.) az új csoportok.



KÉPZELT RIPORT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés	csoportmunka	szöveg / újságcikk	olvasás + 20p	Mai műsorunk vendége: ..., Szövegszínház	Forgó csoport	társ. tud. / term. tud. / magyar / idegen ny.

A módszer szövegek kreatív feldolgozására alkalmas. Érdekes lehet, hogy szövegeket úgy dolgozunk fel, hogy azokat megváltoztatjuk, átalakítjuk. Az egyébként hasznos, de általában motiválatlan tartalmi összefoglalást ezáltal szívesebben végzik a tanulók.

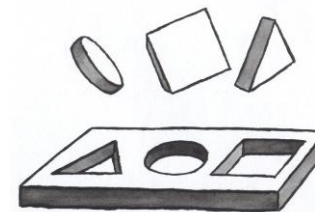
A szöveg (tankönyvrészlet, újságcikk, történelmi forrásszöveg, irodalmi szöveg, stb.) elolvasása után a benne található információkat egy képzelt riport formájában foglalják össze a tanulók, amelyben valamelyik megismert szereplőt, ill. egy, a szövegben megnevezett személyt a téma szakértőjeként szólaltatnak meg.

Kérdés-felelet struktúrájú lesz az újonnan keletkezett szöveg, melyben a riportalany válaszai tartalmazzák az eredeti szöveg fontos információit.

A feladatot azért hasznos csoportban végezni, mert így többszörösen végiggondolják, mérlegelik az eredeti szöveg hangsúlyos elemeit, könnyebben értelmeznek nehezebb szövegrészeket is, és több ötlet érvényesülhet a szövegalkotásban.

Az írott riport szövegek értékelése történhet → FORGÓ CSOPORT módszerrel.

KÉRDEZZ - FELELEK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés	csoportmunka plénum	kérdés-válasz- kártyák (min. 10), tankönyv, Blu Tack	10p + olvasás	Fogalompantomim, Kérdés-kocka, Kvízmátrix, Kulcskérdések, Szófoci – kérdésfoci, Tabu	Dolgozatkérdések megfogalmazása, Kompetencia-kereszt	összes
ismétlés						

A „Kérdezz-felelek” módszerrel a tanulók önállóan feldolgozhatják az új tananyagot, ill. átismételhetnek vele nagyobb tanegységeket.

Az új anyaghoz kapcsolódó kérdéseket, ill. az ezekre adott válaszokat külön-külön kártyákra írjuk. Ezekből annyi szettet készítünk, ahány csoportban dolgoznak a tanulók. A feladatuk csoportmunkában megtalálni minden kérdésre a megfelelő választ, eközben előismereteikre ill. hipotéziseikre kell, hogy támaszkodjanak.

Munkájuk helyességét a tankönyv segítségével önállóan is ellenőrizhetik.

Egy variáció ismétlő-gyakorló órára: Több kérdés–válasz kártyát készítünk, legalább annyit, ahány tanuló van az osztályban. Mindenki kap egy kérdést, s egy más kérdéshez tartozó választ. A tanulók körbe ülnek, sorban felolvassák a kérdéseket, és aki úgy gondolja, hogy nála van a helyes válasz, felolvassa a kártyájára írt szöveget. Mindig az osztály dönti el, hogy elfogadja-e a választ. Vitás esetekben a tankönyvben utánanézhettek a megoldásnak. Tanárként csak akkor szóljunk bele a munkába, ha a tankönyv segítségével se tudják eldönteni, mi a helyes válasz. A kérdés-válasz kártyákat a táblára ragasztva gyűjtjük össze.

Ismétlés céljára a kérdés- és válaszkártyákat a tanulók is elkészíthetik kis csoportokban vagy pármunkában.

KÉRDÉSFA / ÖTLETFA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	csoportmunka → plénum	csomagolópapír, vastag filctollak	10p + 15p	Brainstorming, Cetlilavina, Kártyaválasz, Ötletfal, Mind map, Tématár / kérdéstár / ötlettár	Csoportmunka, Projekt, Olvasórally	összes
előismeretek mozgósítása						
ötletgyűjtés, projekt előkészítése						

A módszer segítségével a tanulók ráhangolódhatnak az új témára, a kérdések megfogalmazásával mozgósíthatják a témával kapcsolatos előismereteiket és tapasztalataikat.

A tanulók feladata, hogy előző tanulmányaikból már részben ismert, most viszont részletesebben, vagy más aspektusból tárgyalandó témával kapcsolatban minél több kérdést fogalmazzanak meg. Egy központi kérdésből induljunk ki, melyből elágazva további kérdéseket tesznek fel. A gondolatmenetüket vizuálisan is ábrázolják a tanulók: csomagolópapírra vastag filctollal lerajzolnak egy fát, a vastag ágak a fontosabb, a vékonyabbak pedig a részletkérdéseket ábrázolják.

A csoportok által így elkészített kérdésfákat össze lehet hasonlítani, majd kiválaszthatjuk a mindenki által központinak megítélt kérdéseket, és azokat egy közös kérdésfa formájában ábrázolhatjuk.

A fa-módszerrel ötleteket is gyűjthetünk és vizualizálhatunk, ezzel hosszabb munkafolyamatokat, pl. projekteket is tervezhetünk. Ez az „ötletfa” a projekt során végig a falon maradhat, és iránymutatóként szolgálhat.

KÉRDÉSFORGÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	egyéni munka → plénum	4-5 csomagolópapír, vastag filctollak	15p	Azonosulás, Kérdésfa-ötletfa, Cetilavina, Kérdés-zuható, Ötletmix, Körlevél, Pókháló-elemzés	Munkamegosztásos csoportmunka, Olvasórally, Szövegolvasás	összes
előismeretek mozgósítása						
ötletgyűjtés						

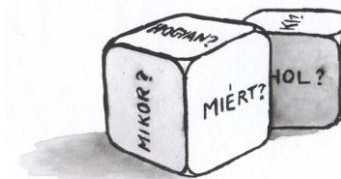
A módszer segítségével a feldolgozandó témát a tanulók kérdések segítségével rendszerezhetik, azt különböző szempontok szerint újból áttekinthetik, miközben mozgósítják eddigi tapasztalataikat és előismereteiket. A tanulóktól érkezett különböző és szerteágazó kérdések által a feldolgozott témát még szélesebben áttekinthetjük.

Előkészítünk 4-5 csomagolópapírt, melyekre olyan különböző nézőpontokat, területeket írunk fel, amelyek szempontjából a témát megvizsgálhatjuk (pl. a fast food témát vizsgálhatjuk a táplálkozás, az egészség, a környezetvédelem, a társadalom, a gazdasági helyzet, stb. szempontjából is).

A plakátokat körben a földre, vagy a falakra rakjuk, úgy, hogy a tanulók valamennyit meg tudják nézni. Eközben mindegyikre az adott vizsgálati szemponttal kapcsolatos kérdéseket írunk fel, melyeket fontosnak tartanak.

Miután mindenki az összes szempont szerint átgondolta az adott témát, a plakátokat jól láthatóan kifüggesztjük az osztályban. A tanulók végigjárják az összes plakátot, majd megnézhetik, a tankönyv e témával kapcsolatos fejezete milyen kérdésekre ad választ, ill. közösen kiválaszthatják, mely témákkal kívánnak ezen túlmenően részletesebben foglalkozni. Projektterveket készíthetnek, munkacsoportokat alakíthatnak, stb.

KÉRDÉSKOCKA



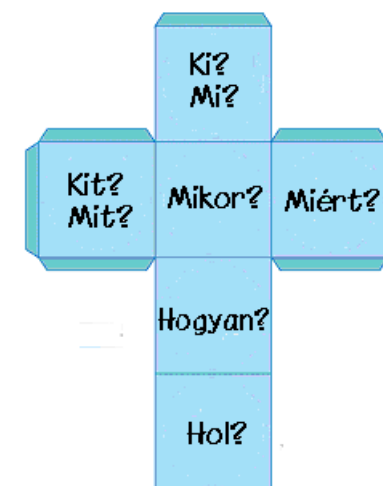
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés	csoportmunka	speciális dobókocka	min. 20p	Kérdezz-felelek, Fogalompantomim, Kvízmátrix, Kulcskérdések, Szófoci – kérdésfoci, Tabu		társ. tud., term. tud., magyar

A módszer segítségével a tanulók aktívan és önállóan átismételhetik a lezárt tanegységet. Előnye, hogy az ismétlés során a kérdéseket is ők maguk teszik fel, ezzel egyben azt is átgon-
dolják, milyen témák lehetnek fontosak a következő dolgozatnál. Teljesítményüket a munka során a tanulók saját maguk értékelik. Az ismétlés során tudatosíthatják magukban, mely
területeket kell még pontosabban átnézniük.

A módszer egy speciális dobókockát igényel, melynek minden oldalán kérdőszavak találhatóak. Fontos, hogy mindig legyen „miért” kérdés is a kockán. A dobókockát elkészíthetjük vastag kartonból, vagy felcímkézhetünk nagyobb méretű dobókockákat erre a célra.

A tanulók 4-5 fős csoportokban dolgoznak. Dobnak a „kérdéskockával”, majd a dobott kérdő névmással kezdődő, és a feldolgozott témával kapcsolatos kérdést tesznek fel a sorban utánuk következő csoporttársuknak. Minden helyes válasz egy pontot ér, ezeket a játék végén összesítjük, így értékelve a tanulók teljesítményét. A pontok helyett – mint a szerencsejátékoknál – korongok, zsetonok is adhatók, így szívesebbé, játékosabbá tehető a feladat.

A válaszok helyességéről a csoport dönt, és ha nem értenek egyet valamiben, utánanéznék a tankönyvben, vagy segítségül hívhatják a tanárt.



KÉRDÉS-ZUHATAG



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
problémamegoldás	plénum	-	10-15p	Kérdésfa-ötletfa, Cetlilavina, Pók-hálóelemzés		összes

A módszer célja az, hogy alkalmazásával sikerüljön bizonyos problémák legmélyebb okait megfejteni. Mindezt úgy érhetjük el, hogy – a kisgyerekekhez hasonlóan – nem elégszünk meg az első kapott válasszal, hanem újra meg újra rákérdezzük a miértekre.

Plénumban dolgozunk, felteszünk egy kérdést: Pl. „Miért áll le a gép?”

A tanulók által megnevezett legelső választ – pl. „Mert a biztonsági kapcsoló leállítja.” – tovább fűzzük: Miért lépett működésbe a biztonsági kapcsoló?

Mert a gép túlmelegedett. - Miért melegedett fel a gép?

Mert túl sokáig volt működésben. - Miért működött túl sokáig?

Mert a munkadarab túl vastag volt.stb.

Akkor állunk meg, ha a tanulók jelzik, hogy szerintük elértük a probléma gyökerét. Ezután közösen el lehet gondolkozni azon, hogyan akadályozható meg, hogy ismét fellépjen a probléma.

KÉT SZÓ – EGY SZÁM



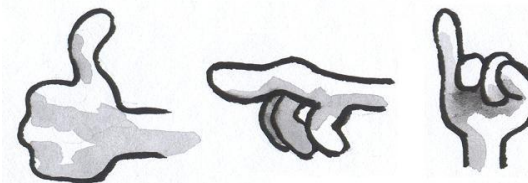
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	egyéni munka → plénum	-	15p	Címer, Leglegleg, Mesélő tárgyak, Névtáblakollázs, Papírtálca, Wanted	Párinterjú	összes

A játék célja, hogy megkönnyítse a tanulók számára a kapcsolatfelvételt. Mindenkinek csak három gyorsan kiválasztott információt kell elárulnia magáról, ez még a kevésbé közlékeny tanulók számára sem okoz nehézséget.

Az osztály minden tanulója átgondolja, mely három információt szeretné magáról elárulni. Mindenki két szót és egy számot, vagy két számot és egy szót mondhat magáról. Ezek az információk legyenek a tanulók számára valamilyen szempontból fontosak. Hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy nehezítsék meg kicsit a többiek dolgát, és készítsék őket találgatásra.

Plénumban minden tanuló elmondja a három információt, a többiek pedig találgatnak, mit jelenthetnek azok a társuk számára. Kis találgatás után mindenki elmondja, miért fontos neki ez a három dolog.

KÉZRÁTÉTEL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka → plénum	A4-es papír, filctollak	10-20p	ABC-módszer, Graffiti, Emésztés, Tojásteszt, Vándorkártyák, Néma párbeszéd		összes

A módszer célja, hogy a tanulók kreatív módon, saját véleményüket határozottan vállalva értékeljék a lezárt tanulási folyamatot. A tanulók kezdetben egyedül és írásban dolgoznak, így lehetőségük van arra, hogy átgondolják élményeiket, és több szempontból is értékeljék a közös munkát. Az írásos megnyilatkozásra korlátozott hely áll a tanulók rendelkezésére, ezért motiváltabbak lesznek („ennyit még én is tudok írni”), és rákényszerülnek a gondolataik tömör megfogalmazására. A módszer jól betölti a „szelep” funkcióját is.

Minden tanuló kap egy üres A4-es lapot és filctollakat. A lapon körülrajzolják a kezüket, és minden egyes ujjukba más-más impulzushoz írhatnak rövid megjegyzéseket a lezárt tanulási folyamattal kapcsolatban.

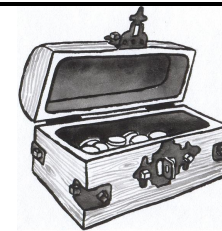
Az impulzusokat előzetesen írjuk fel moderációs kártyákra vagy fóliára.

- hüvelykujj ("klassz"): "Különösen tetszett..."
- mutatóujj ("mutat"): "Szeretnék rámutatni..., Feltűnt, hogy..."
- középső ujj ("..."): "Nem tetszett..."
- gyűrűs ujj ("érzelem"): "Hogy éreztem magam?"
- kisujj ("rövidke"): "Véleményem szerint erre nem maradt elég idő / erre nem szenteltünk elég figyelmet"

Ha mindenki kitöltötte a „kezet”, a lapokat kiragaszthatjuk a falra, vagy felcsíptethetjük egy ruhaszárító kötélre. A tanulók körbejárnak a teremben, és elolvashatják társaik megjegyzéseit. Zárhatunk beszélgetéssel, de az is elég, hogy mindenki megismerhette, mások hogy látják a lezárt tanulási szakaszt.

Utólag tanulmányozzuk részletesen a tanulók kommentárjait, és próbáljuk meg a tapasztalatokat beépíteni a következő tanulási szakasz tervezésébe és lebonyolításába.

KINCSES LÁDA



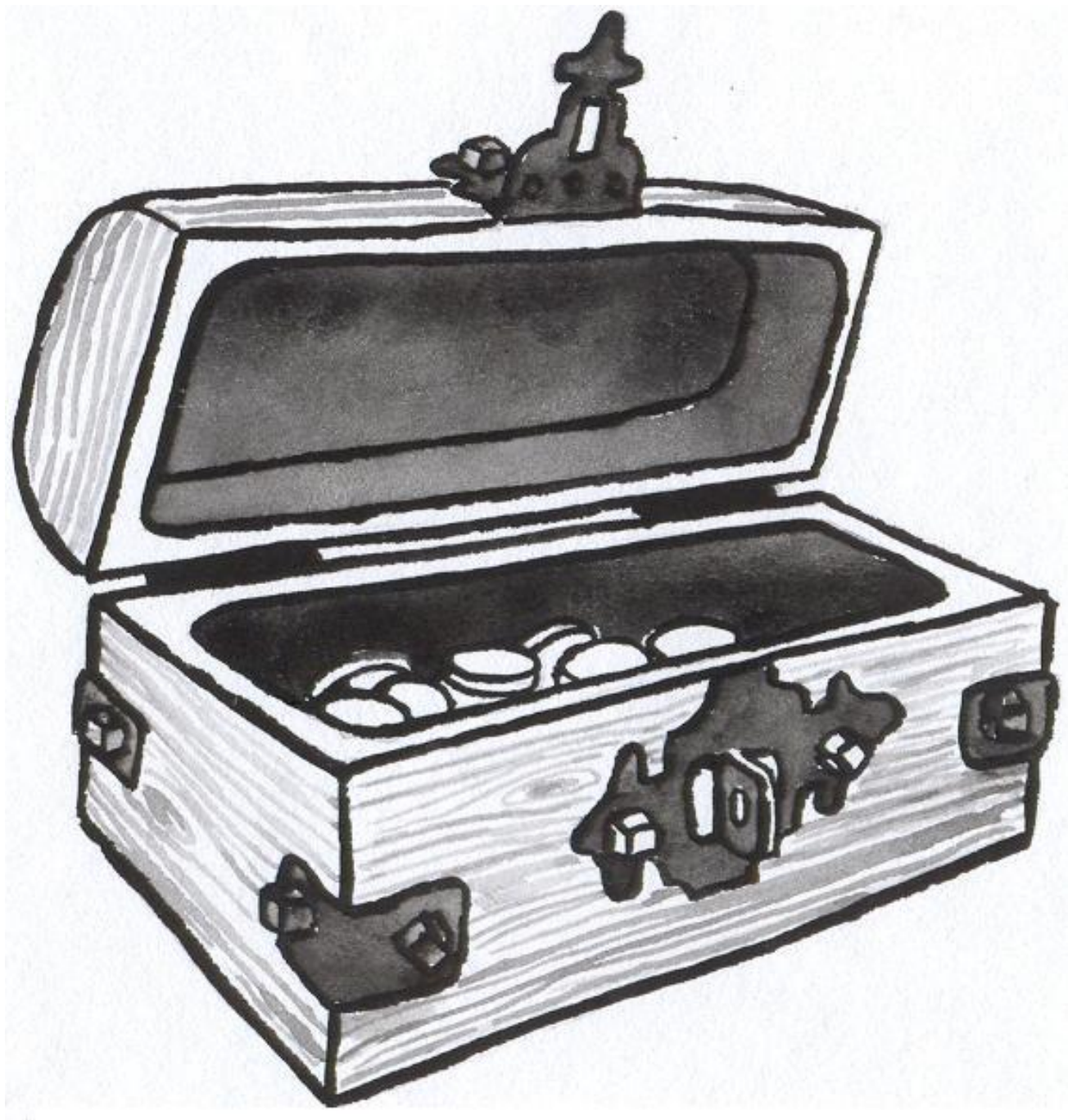
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka → plénum	kincses láda / kartondoboz / plakát egy kincses láda rajzával	10-15p	Emésztés, Iskolatáska – szemetesvödör, Tojásteszt, Halászháló és halastó		

A módszer célja, hogy mérleget készítsünk, értékeljünk egy aktuális vagy elért helyzetet, fókuszálva annak pozitív aspektusaira. A módszer jó munkaklimát teremt („Mégsem annyira rossz a helyzet”), megakadályozza, hogy a negatív tapasztalatok domináljanak, és ezek gátolják a közös munkát.

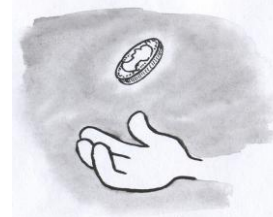
Előkészítés: Beszerzünk egy „kincses ládát”, ha ez nem megy, egy egyszerű kartondobozt átalakítsunk azzá, esetleg kincses ládát rajzolunk egy nagyobb plakátra. A mellékletben szereplő rajzot fóliára is másolhatjuk, és a falra vetíthetjük.

A kincses láda és a feladat céljának bemutatása után minden tanuló kártyákra vagy A4-es lapokra lerajzolja, vagy feljegyzi azokat a pozitív dolgokat, amelyek jelenlegi érzése szerint gazdagítják a csoportot. (A „kincskeresés” tárgya lehet bármi: iskola, város, konkrét tanóra...) Aztán mindenki bemutatja a „kincsét”, és berakja a kincses ládába.

A végén körbeadjuk a ládát, vagy körbeálljuk a plakátot, hogy mindenki láthassa, mennyi „kincs” van benne.



KISZÁMOLÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
csoportalkotás	plénum	-	1p	Kártyák, Képpuzzle	csoportmunka	összes

A módszer célja véletlenszerű csoportok kialakítása. A tanulók szokásos ülésrendjéből indul ki, és egy egyszerű, gyors módszerrel felbontja azt, más-más csoportba osztva azokat a tanulókat, akik egyébként közel ülnek egymáshoz, és gyakran dolgoznak együtt. Előnye az is, hogy semmilyen kelléket nem igényel.

A feladat ismertetése után sorban, ahogy a tanulók ülnek, körbejárunk, és minden tanulóra rámutatva számolunk (1-2-3-4, 1-2-3-4..., ahány csoportra szükségünk van, addig számoljunk). Előtte felhívjuk a figyelmet arra, hogy mindenki jegyezze meg a kapott számot. Ha a tanulók körben ülnek, maguk is számolhatnak, mindenki sorban mond hangosan egy számot, és megjegyzi azt.

„Kezdő” csoportnál a végén egyértelmű gesztussal jelöljük ki, mely munkahelyen gyűljenek össze az „egyesek”, a „kettesek”, stb., vagy bízzuk meg a mindenkori legelső egyest, kettest..., hogy gyűjtse össze a hozzá tartozó tanulókat. Gyakorlott csoportoknál erre már nincs szükség, valaki rendszerint magára vállalja a többiek összegyűjtését, s aztán együtt választják meg a munkahelyüket.

KOKTÉLPARTI



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	pármunka – váltakozó párokkal = koktélparti*	-	15p	Keress valakit, aki..., Wanted, Csoporttükör, Névjegykártyák, Névtábla-kollázs Malom		összes
ráhangolás						
kommunikációs képesség fejlesztése						

A módszer alkalmas arra, hogy a tanulók leküzdjék gátlásaikat a kommunikáció, a szóbeli megnyilatkozás területén. Az eljárás egy-egy óra, téma bevezetése során vagy új ismeretek elmélyítésekor is alkalmazható. Kiválóan megfelel akkor is, ha az osztály/csoport tanulóinak meg kell ismerkedniük egymással (pl. év elején), vagy ha órai ráhangolódásról van szó.

A játék alkalmazása előtt néhány mondatban érdemes a „koktélparti” jelentését és a szituációt a tanulóknak elmagyarázni. 9. és 10. évfolyamos tanulóknak nem egyértelmű, hogy konferenciákon, tréningeken a szünetekben találkozhatunk gyakran ezzel, amikor is fogyasztás közben a résztvevőknek kedvező alkalmuk nyílik arra, hogy ismeretségeket kössenek, új információkhoz jussanak, bővítsék munkakapcsolataikat stb.

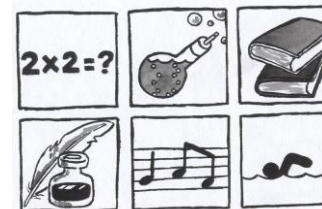
A diákoknak „smalltalk”-ot, vagyis rövid beszélgetéseket kell elképzelniük a büféasztalnál. (Esetleg lehet teával és keksszel szimbolizálni a szituációt.) A tanulók körbejárnak, és adott időn belül minden társukkal rövid beszélgetést kezdeményeznek. Ha egymás megismerése a cél, akkor lehet egymás neve, előző iskolája, hobbija után érdeklődni, de ha valamilyen ismeret elmélyítése a cél, akkor az adott témára vonatkozóan olyan kérdéseket kell feltenni, amelyekkel kapcsolatban érdekli a tanulókat a többiek véleménye.

Minden beszélgetés során három-három kérdés és válasz után búcsút kell venni egymástól, és másik beszélgetőpartnert kell keresni. A kérdések lehetnek mindig azonosak, hisz a beszélgetőpartnerek úgyis folyton változnak. A játék végén egy plénum beszélgetés keretei között elmondják az osztály / csoport tagjai, hogy milyen tapasztalatokat gyűjtöttek a beszélgetések során.

Fel kell hívni a tanulók figyelmét arra, hogy csak olyan kérdések és válaszok hangozzanak el, amelyek a csoport előtt is vállalhatók. Továbbá arra is, hogy senki sem köteles olyan kérdésre válaszolni, amire nem akar, vagy nem tud.

* *Erről a játékról kapta a nevét az a speciális, plénum-hatású munkaforma, melyben az egész osztály egyszerre aktív, mégis egyértelműen pármunkáról van szó, hiszen ennek során a tanulók folyamatosan mozognak a tanteremben, és közben változó párokkal dolgoznak.*

KOMPETENCIA-KERESZT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önértékelés	egyéni munka → pármunka	A4-lap	15p	Ideál-lista	Tanulási célok megfogalmazása, Tanulási szerződés	összes

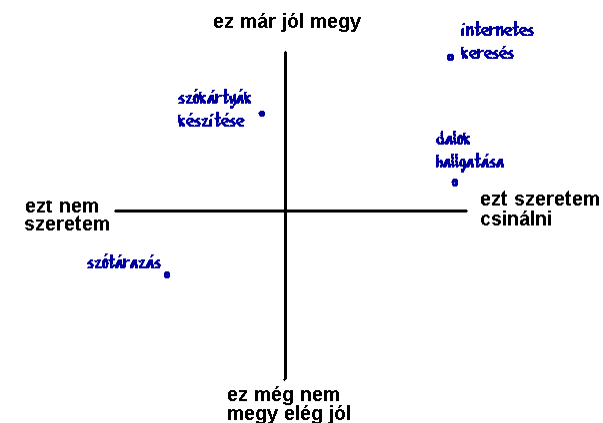
A módszer célja, hogy a tanulók önismerete fejlődjön, illetve képesek legyenek meghatározni erősségeiket, gyengeségeiket, gondolják át, mit tudnak jól, és melyek azok a területek, ahol még fejlődniük kell. Azáltal, hogy azt is megfogalmazzák, mit csinálnak szívesen, mit kevésbé, motivációjuk is erősödik.

Megkérjük a tanulókat, hogy mérjék fel az adott tantárgyon / szakterületen belüli kompetenciáikat, azaz vegyék számba, mennyire jól alkalmaznak egyes tanulási technikákat, milyen sikerrel sajátítottak el bizonyos készségeket, majd az egyes kompetenciákat írják bele az alábbi koordináta-rendszer kategóriáiba.

Segítségként adhatunk a tanulóknak egy, az adott tantárgy jellegéhez illő, tanulási technikákkal és kompetenciákkal kapcsolatos listát, amit további példákkal egészíthetnek ki.

Az egyéni munka után a tanulók párokat alkotnak, és párokban összehasonlítják a tanulásra vonatkozó jellemzőiket. Megkeresik az okokat, miért kerültek az egyes kompetenciák épp az adott helyre, és tippeket adnak egymásnak, hogyan javíthatnak egyes készségeiken ill. technikáikon, valamint hogyan kaphatnak kedvet eddig kevésbé kedvelt tevékenységekhez.

A kompetenciakeresztek tanulmányozásával sok hasznos információt szerezhetünk a tanulók céljairól, kívánságaikról, tanulási szokásaikról, jellemzőikről, amelyeket felhasználhatunk a tanítási-tanulási folyamat tervezésénél.



Példa idegen nyelv órára

KÖRLEVÉL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	csoportmunka	A4-es / A3-as lapok (esetleg behajtási jelöléssel)	45p	Cetli-lavina, Fejtetőre állítva, Ötletmix, Szimuláció		összes
előismeretek mozgósítása						
problémamegoldás						

A módszerrel többféle megoldást keresünk egy kérdésre ill. egy problémára. A cél annak a tudatosítása, hogy egy problémát többféleképpen is értelmezhetünk, ill. emiatt annak többféle megoldása is lehetséges, melyek „helyességét” a mindenkori kontextus és a mindenkori érintettek döntenek el.

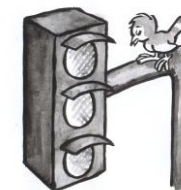
A tanulók négy csoportban dolgoznak. Minden csoportban felírnak a kapott lap tetejére egy lehetőleg tömören, lényegre törően megfogalmazott feladatot, vagy egy problémás helyzetet, amit az adott téma vonatkozásában fontosnak ítélnék. (pl. környezetvédelem: „Hogyan lehetne csökkenteni a földön a szénmonoxid-kibocsátást?”) Fontos lenne a tanulók figyelmét felhívni arra, hogy igyekezzenek olyan problémákat felvetni, ill. olyan feladatokat megfogalmazni, amelyekre ők maguk is több megoldási lehetőséget ismernek.

Ehhez kell megoldási lehetőséget találnia a szomszédos csoportnak. A lapot, melyen a probléma vagy feladat szerepel, átadják a szomszédos csoportnak, akik felírják a javasolt megoldásaikat a problémafelvetés alá.

Ezután legyezőszerűen összehajtják a lapot, úgy, hogy az újbóli továbbadásnál csak a feladat látszódjék, a felírt megoldás ne. Minden csoport problémát, feladatot kijelölő „levele” az előzőhöz hasonlóan jár körbe, csoportról csoportra. A feladat elvégzése előtt kérjük meg a tanulókat, hogy az előző csoport által leírt megoldási javaslatokat ne nézzék meg, törekedjenek az önálló munkára.

Az eljárást addig folytatjuk, amíg minden csoporthoz visszakerül a saját lapja. Ezután a tanulók a csoporton belül felolvassák a kapott problémamegoldó javaslatokat, ezeket összehasonlítják, és megvitatják. Az érdekesebb megoldásokat plénum előtt is érdemes áttekinteni.

KÖZLEKEDÉSI LÁMPA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	plénum	1-1 piros, sárga és zöld lap minden tanulóknak	10-20p	Quattro-vita, Golyóscsapágy, Malom, Méhkas, Véleményvonal / vitavonal, Pozíciójáték, X-lapok	téma lezárásaként még egyszer	összes

A módszer célja, hogy az új téma tematikus gócpontjait mindenki számára világossá tegye, a tanulók számára megvilágítsa, mennyire komplex az aktuális téma, és esetenként mennyire vitatott annak megítélése. A tanulók átgondolják egy téma különböző aspektusait, és leadják szavazatukat. A módszerrel mindenki számára transzparenssé válik az osztály véleményének teljes spektruma. Közben mindenki aktív, és még az egyébként keveset és ritkán beszélők is állásfoglalásra kényszerülnek.

A téma első megközelítésére azért alkalmas módszer, mert mindenkinek át kell gondolnia eddigi tapasztalatait és ismereteit alapján, mi a véleménye az egyes állításokról, de nem szükséges, hogy indokolja is a véleményét. Ezzel megkönnyítjük a tanulók számára, hogy a téma intenzívebb feldolgozása során később változtathassanak pozíciójukon, és mindezt képesek legyenek reflektálni is. A módszer nonverbális, alkalmas arra, hogy beszélgetést ösztönző kiinduló helyzetet teremtsen.

Minden tanuló kap 1-1 piros, sárga és zöld kártyát. A tanár felolvas egyenként 8-10 állítást vagy kérdést, melyek a témával kapcsolatosak. Az állításokat / kérdéseket fólián olvashatják is a tanulók, miközben a tanár mindig az aktuális állítást / kérdést fedi csak fel, a többit letakarja. → SZTRIPTÍZ

Miután elhangzott a kérdés vagy a tézis, minden tanuló átgondolja az ezzel kapcsolatos véleményét, és felmutat egy kártyát.: Ha egyetért a tézissel, ill. a kérdésre igennel felel, akkor a zöldet, ha nem ért egyet vele, ill. a válasza nem, a pirosat, ha pedig tartózkodik, a sárgát.

A szavazás eredményét táblázatban rögzítjük.(pl. 1. tézis: 7 piros, 13 zöld, 9 sárga), a téziseket viszont nem kommentáljuk, és nem is vitatjuk meg.

A kártyás szavazást új ismeretek közlése, ill. önálló ismeretszerzést célzó munkafázis követ, melyet beszélgetéssel zárhatunk, ahol újra kitérhetünk a közlekedési lámpa módszer során alkalmazott összes tézisére. A tanulók ekkor ismét állást foglalhatnak, elmondhatják, hogyan látják most a kérdést, miben változott meg kezdeti véleményük.

KÖZÖS BENNÜNK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	pármunka → csoportmunka → plénum	papír, toll	3+3+10p	Háromszög, ami összeköt, Négy sarok, Csoporttükör, Wanted, Nekünk fontos, Jelszó, Eleven statisztika	-	összes
kooperáció						

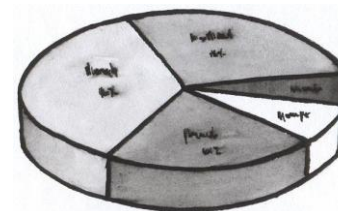
A feladat célja, hogy megkönnyítse a tanulók számára a kapcsolatfelvételt, ill. segít, hogy az első lépéseket megtegyünk a csapatépítés irányába, erősítve ezzel az összetartozás érzését. Első tanórán alkalmazhatjuk, amikor a tanulók még nem ismerik egymást, ill. később azzal a kitéttel, hogy a csoportok úgy szerveződjenek, hogy ezúttal az egymással ritkábban vagy egyáltalán nem dolgozó tanulók tevékenykedjenek együtt.

Minden tanuló választ magának egy partnert. A feladat az, hogy 3 perc alatt a lehető legtöbb olyan dolgot találják meg, ami közös bennük. Ezekről listát készítenek. A nyilvánvalóan közös dolgokat (ugyanabba az iskolába járunk, ugyanazt a szakmát tanuljuk, stb.) tabuként kizárhatjuk.

Ezután összeülnek négyesével (nagyobb osztálylétszám esetén hatosával), összehasonlítják a listáikat, és készítenek egy közös listát.

Ezután következhet egy nagyobb csoport (nyolc / tizenkettő) vagy rögtön plénum, ahol meg kell találni az összekötő dolgokat, és erről közös listát készít az osztály. A lista eközben folyamatosan szűkülhet, de bővíthet is, mivel nemcsak azok a jellemzők kerülhetnek a közös listára, amik az előző listán is szerepeltek, mert pl. erre nem is gondoltak az előző körben a beszélgetés során.

KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés kommunikációs képesség fejlesztése	plénium → csoportmunka → plénium	kérdőív, (számító- gép), fénymásoló a sokszorosításhoz	több nap	Interjú, Felderítés	Referátum	összes

A módszer célja, hogy a tanulók tervezett formában és módon, számukra ismeretlen vagy ismert személyek főleg aktuális témákkal kapcsolatos véleményét tudják meg, ezekből általános következtetéseket vonjanak le, tendenciákat és trendeket állapítsanak meg.

Valamilyen ötletgyűjtési módszer (→ BRAINSTORMING, CETLILAVINA, MIND MAP...) segítségével a csoport közösen meghatározza a közvélemény-kutatás legfontosabb témáit, megfogalmazzák a kérdéseket, eddigi tapasztalataik alapján átgondolják, milyen lehetséges válaszokat kaphatnak a megkérdezettektől, átgondolják, valamint azt is, hol, kivel, mikor, és hány fő megkérdezésével kívánják elvégezni a közvélemény-kutatást.

Módszerként választhatják a standardizált kérdőíves közvélemény-kutatást (kérdések + lehetséges válaszok – ha feltételezni tudják a lehetséges válaszokat, mivel a témában jártasak) ill. a nem standardizált módszert (nyitott kérdések), átgondolva a végrehajtással és az értékeléssel kapcsolatos esetleges problémákat. Előbbit bonyolultabb elkészíteni, viszont gyorsan válaszolhatnak a megkérdezettek és könnyű az eredményt értékelni, míg utóbbinál pont fordított a helyzet. A standardizált módszernél is ügyelni kell arra, hogy a megkérdezettek kapjanak lehetőséget arra, hogy szabadon válaszoljanak („más egyéb, éspedig...”)

Ha először végeznek a tanulók közvélemény-kutatást, mutassunk be, és közösen elemezzünk kérdőíveket, hogy a tanulók mindezt átgondolhassák, és megismerkedjenek az alapmódszerekkel.

A közvélemény-kutatás alapja lehet egy közös kérdőív, de kis csoportokban készülhet többféle, más-más aspektusokra vagy témára kiterő kérdőív is.

Az adatgyűjtést legjobb, ha párban végzik a tanulók, személyes vagy telefonbeszélgetésben, e-mailben, vagy levélben. A nem standardizált módszer esetén jegyzeteket vagy hangfelvétel készíthetnek. Az elemzést és értékelést csoportmunkában célszerű végezni.

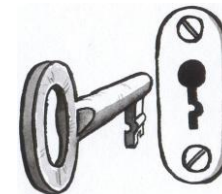
Az eredmények ábrázolásához módszertani segítségként kaphatnak a tanulók egy handoutot, mely összefoglalja a főbb diagramm-típusokat. (ld. melléklet)

Alapvető diagrammtípusok és azok felhasználása

<p>Vonaldiagramm</p>	<p>Két dimenzió (pl. érték / idő) összefüggéseit ábrázolja.</p> <p>Ha több szint használunk, több (3-5) változót is ábrázolhatunk vonaldiagrammal.</p>	<p>Euro / nap féléves bontásban</p>
<p>Oszlopdiaagramm</p>	<p>Egy változó alakulását ábrázolja az idő függvényében. (Itt: hőmérséklet – hónapok.)</p>	<p>°C</p>
<p>Csoportos oszlopdiaagramm</p>	<p>Több változó alakulását ábrázolja együttesen az idő függvényében, minden változót más-más szín jelöl.</p>	<p>Km / nap</p>
<p>Osztott oszlopdiaagramm</p>	<p>Két, egymással szorosan összefüggő változót ábrázol, melyek együttes összege is érdekes adat.</p>	<p>Az iskola környékén megsérült biciklerek száma</p>
<p>Sordiagramm</p>	<p>A sordiagramm alkalmas az értékek gyors összehasonlítására és rangsor felállítására. (Sokszor eleve rangsorolva ábrázolják a változókat.)</p>	<p>EUR / év</p>
<p>Osztott sordiagramm</p>	<p>Egy változó alakulását mutatja, két aspektus szerint (itt: nők / férfiak), egymás mellett összehasonlítva.</p>	<p>Nők Férfiak</p>

<p>Százalékos osztott sordiagramm</p>	<p>Több aspektus (itt kettő: fiúk / lányok) összehasonlítására alkalmas.</p> <p>Az értékeket nem számszerűleg, hanem százalékos megoszlásban mutatja a diagramm. Az összeg soronként mindig kiadja a 100%-ot.</p>	<p>Fiatalok pályaválasztási motívumrendszere a nemek függvényében</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Motívum</th> <th>fiúk</th> <th>lányok</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>érdekel, élvezem</td><td>38%</td><td>64%</td></tr> <tr><td>pénzt akarok keresni</td><td>42%</td><td>58%</td></tr> <tr><td>jól akarok keresni</td><td>57%</td><td>43%</td></tr> <tr><td>biztos munkahelyre vágyom</td><td>46%</td><td>54%</td></tr> <tr><td>megmutatni, mit tudok</td><td>43%</td><td>57%</td></tr> <tr><td>függetlennek lenni a szülőktől</td><td>51%</td><td>49%</td></tr> <tr><td>karriert csinálni</td><td>40%</td><td>60%</td></tr> <tr><td>humanizmus / környezetvédelem</td><td>35%</td><td>65%</td></tr> <tr><td>fejleszteni önmagam</td><td>38%</td><td>62%</td></tr> <tr><td>munkakörülmények</td><td>50%</td><td>50%</td></tr> <tr><td>kollégákkal való viszony</td><td>24%</td><td>76%</td></tr> <tr><td>külföldi munkalehetőség</td><td>55%</td><td>45%</td></tr> <tr><td>emberekkel foglalkozni</td><td>30%</td><td>70%</td></tr> <tr><td>társadalmi / vallásos okok</td><td>35%</td><td>65%</td></tr> <tr><td>anyagi körülmények</td><td>58%</td><td>42%</td></tr> </tbody> </table>	Motívum	fiúk	lányok	érdekel, élvezem	38%	64%	pénzt akarok keresni	42%	58%	jól akarok keresni	57%	43%	biztos munkahelyre vágyom	46%	54%	megmutatni, mit tudok	43%	57%	függetlennek lenni a szülőktől	51%	49%	karriert csinálni	40%	60%	humanizmus / környezetvédelem	35%	65%	fejleszteni önmagam	38%	62%	munkakörülmények	50%	50%	kollégákkal való viszony	24%	76%	külföldi munkalehetőség	55%	45%	emberekkel foglalkozni	30%	70%	társadalmi / vallásos okok	35%	65%	anyagi körülmények	58%	42%
Motívum	fiúk	lányok																																																
érdekel, élvezem	38%	64%																																																
pénzt akarok keresni	42%	58%																																																
jól akarok keresni	57%	43%																																																
biztos munkahelyre vágyom	46%	54%																																																
megmutatni, mit tudok	43%	57%																																																
függetlennek lenni a szülőktől	51%	49%																																																
karriert csinálni	40%	60%																																																
humanizmus / környezetvédelem	35%	65%																																																
fejleszteni önmagam	38%	62%																																																
munkakörülmények	50%	50%																																																
kollégákkal való viszony	24%	76%																																																
külföldi munkalehetőség	55%	45%																																																
emberekkel foglalkozni	30%	70%																																																
társadalmi / vallásos okok	35%	65%																																																
anyagi körülmények	58%	42%																																																
<p>Kördiagramm</p>	<p>Egy meghatározott mennyiség részegységeinek ábrázolása százalékos megosztásban.</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Part</th> <th>Arány</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>CDU</td><td>36.5%</td></tr> <tr><td>SPD</td><td>21.5%</td></tr> <tr><td>Zöldek</td><td>11.9%</td></tr> <tr><td>CSU</td><td>8.0%</td></tr> <tr><td>PDS</td><td>6.1%</td></tr> <tr><td>FDP</td><td>6.1%</td></tr> <tr><td>Egyéb</td><td>9.8%</td></tr> </tbody> </table>	Part	Arány	CDU	36.5%	SPD	21.5%	Zöldek	11.9%	CSU	8.0%	PDS	6.1%	FDP	6.1%	Egyéb	9.8%																																
Part	Arány																																																	
CDU	36.5%																																																	
SPD	21.5%																																																	
Zöldek	11.9%																																																	
CSU	8.0%																																																	
PDS	6.1%																																																	
FDP	6.1%																																																	
Egyéb	9.8%																																																	
<p>„Torta” -diagramm</p>	<p>Könnyen értelmezhető az egyes körcikkek eltérő színe miatt. Minél kisebb egy körcikk, annál élénkebb színt, vagy erősebb szürke árnyalatot válassz.</p>	<p>Hiányzások indokai május hónapban</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Indok</th> <th>Arány</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>betegség</td><td>37%</td></tr> <tr><td>igazolatlan</td><td>27%</td></tr> <tr><td>iskolai ügy</td><td>18%</td></tr> <tr><td>családi ok</td><td>9%</td></tr> <tr><td>egyéb</td><td>9%</td></tr> </tbody> </table>	Indok	Arány	betegség	37%	igazolatlan	27%	iskolai ügy	18%	családi ok	9%	egyéb	9%																																				
Indok	Arány																																																	
betegség	37%																																																	
igazolatlan	27%																																																	
iskolai ügy	18%																																																	
családi ok	9%																																																	
egyéb	9%																																																	
<p>„Torta” -diagramm körcikkekre bontva</p>		<p>Hiányzások indokai május hónapban</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Indok</th> <th>Arány</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>betegség</td><td>37%</td></tr> <tr><td>igazolatlan</td><td>27%</td></tr> <tr><td>iskolai ügy</td><td>18%</td></tr> <tr><td>családi ok</td><td>9%</td></tr> <tr><td>egyéb</td><td>9%</td></tr> </tbody> </table>	Indok	Arány	betegség	37%	igazolatlan	27%	iskolai ügy	18%	családi ok	9%	egyéb	9%																																				
Indok	Arány																																																	
betegség	37%																																																	
igazolatlan	27%																																																	
iskolai ügy	18%																																																	
családi ok	9%																																																	
egyéb	9%																																																	
<p>Illusztrált diagrammok</p>	<p>Az alaptípusok kombinálása képekkel: térképek, rajzok, alaprajzok... (Itt: Parlamenti patkó)</p>	<p>A képviselő helyek megoszlása a német Bundestagban 614 hely, abszolút többség: 308</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Part</th> <th>2002</th> <th>2005</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>SPD</td><td>222</td><td>251</td></tr> <tr><td>CDU/CSU</td><td>226</td><td>248</td></tr> <tr><td>Grüne</td><td>51</td><td>55</td></tr> <tr><td>FDP</td><td>61</td><td>47</td></tr> <tr><td>Linke</td><td>54</td><td>2</td></tr> </tbody> </table>	Part	2002	2005	SPD	222	251	CDU/CSU	226	248	Grüne	51	55	FDP	61	47	Linke	54	2																														
Part	2002	2005																																																
SPD	222	251																																																
CDU/CSU	226	248																																																
Grüne	51	55																																																
FDP	61	47																																																
Linke	54	2																																																

KULCS ÉS ZÁR



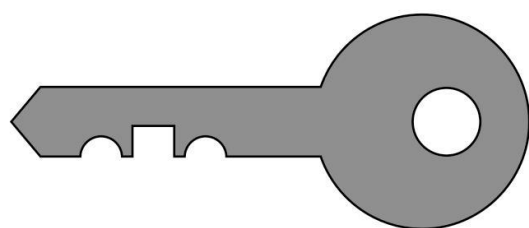
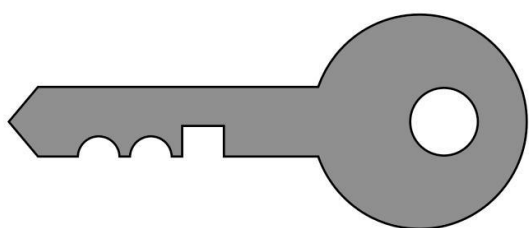
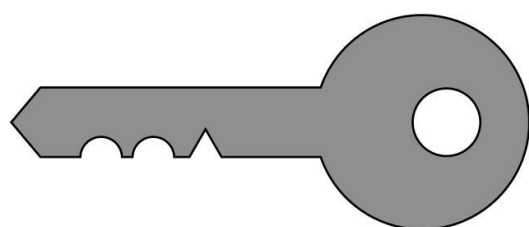
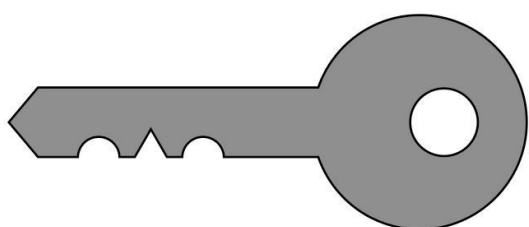
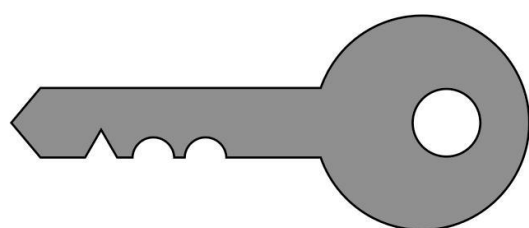
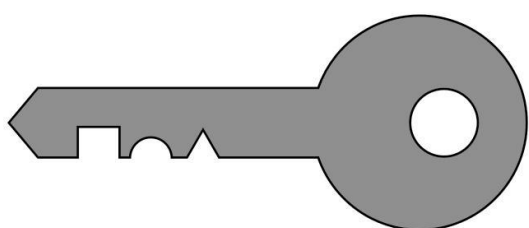
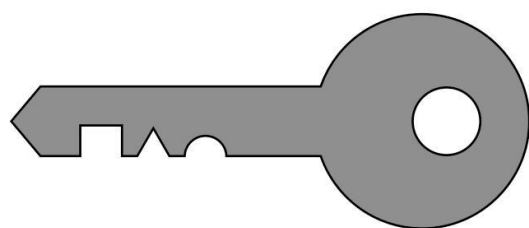
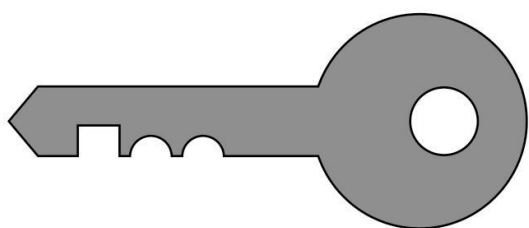
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
páralkotás	plénum	kartonból kivágott kulcsok és a kartonmaradék	kb. 3p	Puzzle, Kártyapárok, Pár-madzag	hosszabb pármunka, pl. Olvasórally, Tanulóállomások	összes

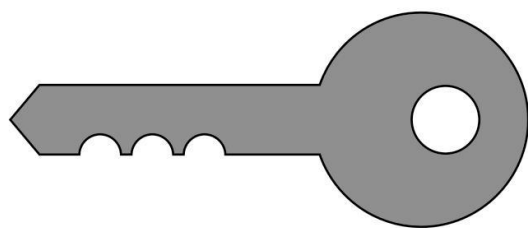
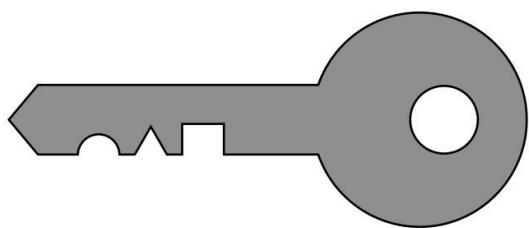
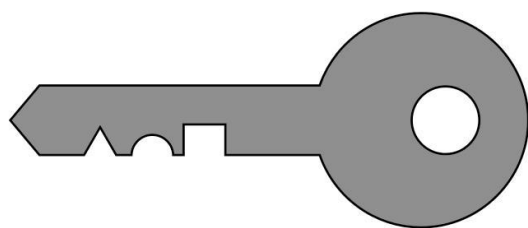
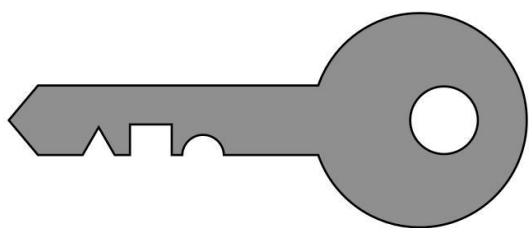
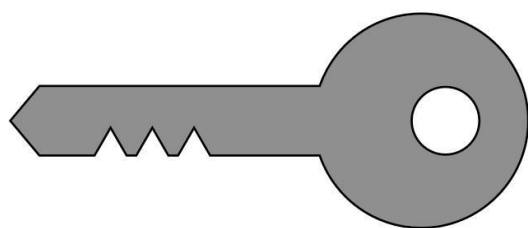
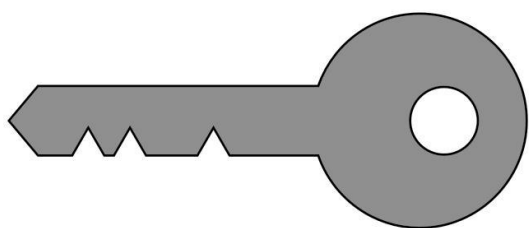
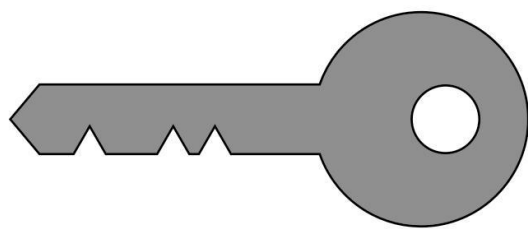
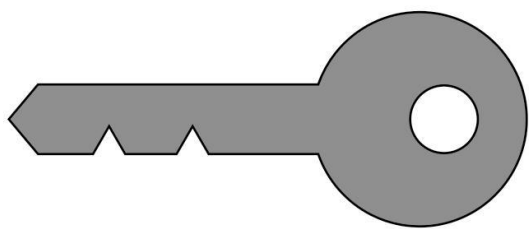
Párok kialakítására alkalmas módszer hosszabb munkafázisok idejére, amikor fontos, hogy ezúttal ne feltétlenül a gyakran együtt dolgozó tanulók (barátok, padtársak) dolgozzanak együtt, hanem az új társakkal való együttműködés során más munkamódszereket is megismerjenek a tanulók.

Azonos színű, B5 méretű kartonokból kulcsokat vágunk ki (ld. melléklet). Az osztálylétszám felével megegyező számú kulcsra van szükség. Ügyeljünk rá, hogy ne legyen két egyforma kulcs. Ha nem párosan vannak a tanulók, értelemszerűen az egyik fajta kulcsból két példányt készítünk.

A kulcsokat és a maradék kartondarabokat egy dobozban összekeverjük. A tanulók egyik fele „kulcsot”, a másik része pedig „zárat” választ magának, és gyorsan megkeresik, melyik kulcs vagy zár tartozik a náluk levő darabhoz.

A kartonokat laminálhatjuk is, vagy a zárat kivághatjuk mohagumiból is, hogy tartósabb és még érdekesebb legyen az eszköz.





KULCSKÉRDÉSEK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés	csoporthmunka → plénum	moderációs kártyák, vastag filctollak	15-25p	Kérdezz –felelek, Kvízmátrix, Fo- galompantomim, Kérdéskocka, Kvízmátrix, Szó- foci-kérdéscoci, Tabu		összes

A módszer alkalmazása során a tanulók egymásnak feltett kérdések segítségével ismétlik át a tanult anyag rész fontosabb részeit.

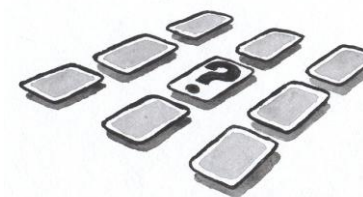
A tanulók kiscsoportban dolgoznak. Felosztják az anyag rész kisebb egységekre, és meghatározzák ezek kulcsfontosságú információit. Ezekkel az információkkal kapcsolatosan 10-12 kérdést fogalmaznak meg. Egyenként moderációs kártyákra írják a kérdéseket, megszámozzák őket, majd a kártya másik oldalra felírják a helyes válaszokat. A kártyákat a többi csoport számára is látható helyre, pl. maguk elé a padra teszik.

Plénumban dolgozunk tovább, az egyik csoport mond egy számot, egy másik csoport felolvassa a számnak megfelelő kérdését, és a számot megnevező csoport rövid megbeszélés után válaszol.

A módszer segítségével rendezhetünk kvíz-játékot is.

Variáció: Az összes csoportnak át kell gondolnia, mi a válasz a kérdésre. Ilyenkor adhatunk a válaszadásra gondolkodási időt is, (max. 1 perc), amíg a csoport tagjai konzultálhatnak. A csoportok tagjai felváltva válaszolhatnak.

KVÍZMÁTRIX



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés	csoporthmunka → plénum	moderációs kártyák, tábla, Blu Tack, vastag filctollak (tankönyv / atlasz, szótárfüzet)	20-45p	Kérdezz –felelek, Szófoci-kérdés-foci, Kulcskérdések, Országváros...		összes

A módszer célja nagyobb tanegységek játékos ismétlése, pl.: félévkor vagy év végén, esetleg témazáró dolgozatok előkészítése céljából. Nyelvtanulás során könnyen ismétélhetünk vele szavakat, más tantárgyak esetén jól használható nevek, adatok felelevenítésére.

Az osztályt csapatokra osztjuk, és minden csapatnak üres kártyákat adunk. A tanulók feladata olyan gyűjtőfogalmak keresése, melyek az adott tananyaggal kapcsolatosak, és sok példa sorolható fel hozzájuk.

Ezután összegyűjtjük a kártyákat, ha találunk azonosakat, az egyiket kivesszük. A maradékot Blu Tack-kel vagy Tesa-kreppel ragasszuk 5x5-ös vagy 4x4-es, ...stb. táblázatba, szöveggel lefelé fordítva a táblára. A sorokat számozzuk meg, az oszlopokat jelöljük betűkkel.

(Amennyiben nem sikerül annyi kártyát készíteni, amennyiből szimmetrikus táblázat készíthető, a problémát oldjuk meg rugalmasan, Pl.: 3x4, 5x6-os táblázat segítségével)

	A	B	C	D	E
1	magyar államférfi				hadvezér
2					
3				feledező	
4	csata színhelye				
5		királyi ház			fontos város

Az első csapat ezután kiválaszt egy cellát, (pl.: A1), a kártyát megfordítjuk, és minden csapatnak egy perc áll rendelkezésére, hogy fogalmakat / neveket... írjanak a kártyán levő gyűjtőfogalomhoz. Könnyíthető a feladat azzal, hogy segédeszköz (tankönyv, szótárfüzet, atlasz, stb.) használatát is engedélyezzük. Miután lejárt az idő, minden csapat mond egy számot, azaz fogad, hogy mennyi garantáltan helyes példát sikerült összegyűjtenie. Ezután az a csoport kezdheti a megoldások ismertetését, amelyek a legnagyobb számot mondta. Az osztály közösen dönti el, hogy az egyes példát elfogadja-e, vitás kérdéseknek utánanézhhetnek a tankönyvben, atlaszban, szótárban...

Ezek után a következő csoportok csak azokat a példákat olvashatják fel, amelyek még nem hangzottak el (de ezek is számítanak a pontozásnál!). A példák helyességének megállapítása után minden csoport összeszámolja a helyes megoldásait, és ha az megfelel az előzetes tétjüknek, megkapja az adott pontszámot. Az ezeken túl írt helyes megoldások nem számítanak bele a pontszámba. Ha nem éri el a csapat a fogadásban szereplő értéket, nem kap pontot. Ezután következik a második csoport, kiválaszt egy cellát, felfordítjuk a kártyát, stb. Játsható a játék fogadás nélkül is, ebben az esetben a csapatok helyes példáinak száma jelenti a pontszámot.

LÁNC



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	plénum	-	5-10p	Asszociációs lánc		összes
ismétlés						

A módszer célja, hogy ráhangoljuk a tanulókat az új témára, mozgósítva közben a témával kapcsolatos asszociációikat, de memorizálhatjuk vele az újonnan elsajátított ismereteket, és fejleszthetjük a tanulók emlékezetét is. Ezen túl fejleszti a tanulók kommunikációs készségét, segít az egymásra figyelésben és a figyelem összpontosításában.

A tanulók mindegyikének ugyanarra a kiegészítendő kérdésre kell válaszolnia, egy egyszerű szabály alkalmazásával: a válaszban a saját válasz előtt mindig meg kell ismételni az előző tanuló(k) által adott válasz(oka)t is.

Például: Milyen szerszámokkal, gépekkel dolgoznak a fagegmunkáló műhelyekben?
Vésővel. → Vésővel és satuval. → Vésővel, satuval és fűrészsel... stb....

Célszerű a gyakorlathoz körbe ültetni a tanulókat, ez megkönnyíti a memorizálást.

LEGLEGLEG



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	plénum	-	15-20p	Két szó - egy szám, Mesélő tárgyak, Név-scrabble		összes
kooperáció						

A módszer célja, hogy megismerjék egymást a tanulók. Lehetővé teszi, hogy mindenki elmondhassa, milyennek látja önmagát, és visszajelzést kapjon a többiektől, hogy azok hogy látják őt. Segít abban, hogy mindenki egyéniségként, de emellett a csoport tagjaként is láthassa önmagát. A közös munka későbbi szakaszaiban feedback-adásra is alkalmas.

A tanulókat megkérjük, hogy némán tanulmányozzák a számukra új osztály / csoport összetételét, majd mindenki válasszon egy felsőfokú (leg...-) melléknevet, ami őt a csoport többi tagjától megkülönbözteti, jellemzi, ill. őt a csoportból kiemeli. Pl.: a legfiatalabb, a legviccesebb, a legnagyobb, a legrövidebb hajú, stb.

Plénumban mindenki ezzel a melléknévvel mutatkozik be, röviden kommentálja a választását, majd közösen megbeszéljük, mindez megfelel-e annak a képnek, ami a többiekben első látásra ill. az eddigi közös munka során kialakult róla.

LEVÉL A BARÁTOMNAK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka	A4-es lapok, borítékok	15p	Levél a jövőbe		összes

Ezzel a módszerrel a tanulási folyamatok és helyzetek egyéni értékelését és véleményezését lehet elősegíteni.

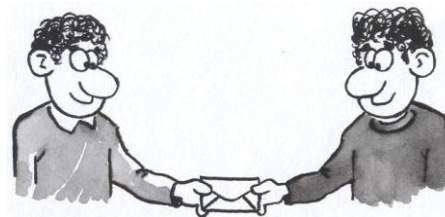
A tanulók levelet írnak az osztályban levő legjobb barátnőjüknek vagy barátjuknak címezve (ezzel a megszólítással: „Kedves Barátom!” „Kedves Barátnóm!”). A levélnek a következő három kérdésre kell válaszolnia:

1. Mi volt számomra különösen fontos a legutóbbi lecke / tanítási egység / a tanév... során? Mit csináltam jól?
2. Mi hiányzott? Mit nem csináltam (elég) jól?
3. Min fogok változtatni a következő hónapban / félévben / tanévben?

A levelet a tanulók aláírják, borítékba teszik, és megcímezik. Összegyűjtjük a leveleket, és azonnal szét is oszthatjuk, de elképzelhető az is, hogy csak a következő félév vagy a következő tanév elején kézbesítjük azokat a címzetteknek.

Variánsként fel lehet kínálni a tanulóknak, hogy a borítékukat lezárhatják, vagy nyitva is hagyhatják, ezzel jelezve nekünk, hogy elolvashatjuk-e a levelet kézbesítés előtt.

LEVÉL A JÖVŐBE



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni	papír, boríték	15p	Levél a barátomnakl		összes
célok megfogalmazása						

A módszer célja, hogy a tanulók saját maguk számára összegezzék lezárt tanulási folyamatok ill. részfolyamatok személyes tapasztalatait és hozadékát, megfogalmazzák a következő szakaszra vonatkozó terveiket, ezzel elősegítve a transzfert és a tanulási folyamatok hosszan tartó hatását.

Minden tanuló kap egy borítékot és egy darab lapot. A feladat az, hogy írjanak saját maguknak egy levelet, amit meghatározott idő múlva (néhány hét, néhány hónap múlva, következő félév ill. tanév elején) kézbesít a tanár. A levélben összegezniük kell, mit tartottak különösen fontosnak és hasznosnak a mögöttük álló tanulási folyamatban, milyen személyes tapasztalatokat szereztek, mit látnak másként, mint korábban, mit nem szeretnének elfelejteni, mivel szeretnének a továbbiakban is intenzíven foglalkozni. Ezeket a szempontokat emlékeztetőül felírhatjuk a táblára vagy moderációs kártyákra.

A tanulók a levelet borítékba zárják, hogy illetéktelenek (jelen esetben társaik vagy a tanáruk) ne olvashassák el, és megcímezik a borítékot. A tanár feladata, hogy a levelet az előre megbeszélt időben postára adja, vagy tanóra keretében személyesen kézbesítse.

A módszert alkalmazhatjuk a félév / tanév utolsó tanítási napján, vagy a képzés befejezése előtti időszakban. A levelet a következő tanév elején, vagy a téli / nyári szünet utolsó hetében kapják meg a tanulók.

További munka: Ha az osztály változatlan formában együtt marad, és a tanár személye sem változik, a kézbesítés után beszélgetést kezdeményezhetünk: Mit látnak a tanulók most másként, mint a levél megírásakor? Mi az oka, hogy megváltozott a véleményük? Miket valósítottak meg akkori terveikből? Milyen terveik vannak most? ...

LÓVERSENY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés, lazítás	plénum	-	5-10 p	Angyali telefon, Hetes számolós		összes
koncentráció						

A játék során a tanulók hangokkal és különböző mozdulatokkal utánozzák egy lóverseny jellemző eseményeit. A játék célja, hogy a tanulók komolyabb és nehezebb feladatok előtt átmozgassák magukat, javuljon a koncentrációjuk a következő feladathoz, és jókedvvel folytassák a munkát. Alkalmazhatjuk óra elején, óra közben lazításként (nyelvórán hallásértési feladatként). Kiváló „jégtörő”!

A játék során a tanulók hangokkal és különböző mozdulatokkal utánozzák egy lóverseny jellemző eseményeit. A tanulók a földön körben térdelnek, úgy, hogy a válluk összeérjen. (Ülőkörben, széken ülve is működik.) Elkezdünk mesélni egy történetet egy lóversenyről, és a kezünkkel ritmikusan a combunkra csapva imitáljuk a lovak ügetésének a hangját. Minden tanuló utánozza. Aztán közösen összegyűjtjük, mi minden történik egy díjugrató versenyen, milyen feladatokat kell végrehajtania a lovasoknak és a lovaknak, majd bemutatjuk a gesztusokat és hangeffektusokat, melyekkel ezeket a feladatokat utánozni tudják a tanulók.

Néhány ötlet a versenyhez:

- ügetés / galopp → változtatjuk a ritmust, esetleg hangot is adhatunk
- jobb kanyar / bal kanyar → jobbra / balra dőlünk a körben
- akadály → mindkét kezünkkel azt imitáljuk, mintha átugranánk valamit
- kettős akadály → kétszer csináljuk ugyanezt
- fahíd → ököllel dübörgünk a mellkasunkon
- vizesárok → ugrást imitálunk + „pliccs-placcs”
- vágta → gyors ritmusra váltunk

A verseny befejezése:

- tribün előtt → hangos taps és üdvívalgás
- a győztes integet → mosoly, több irányba forgatjuk a fejünket, bólintunk, és elegánsan integetünk
- fotósok → fényképezőgépet imitálunk + „klikk-klikk”

Miután minden mozdulatot és hangeffektust begyakoroltak a tanulók, kezdődhet a verseny: „Lovak a starthoz” – nyugalom, aztán ritmikus ügetésbe kezdünk. A játékvezető „tudósítja” a versenyt, az utasításait mindenki követi. Váltsunk gyakran feladatot, változtassuk az ütemet.

MAI MŰSORUNK VENDÉGE: ...



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	csoporthmunka → plénum	nagyméretű kartondoboz (= TV), (könyvtár, internet)	prezentáció max. 5+10p / csoport	Képzelt riport, Talkshow, Szakértői kerekasztal Rádiós magazin műsor	Tématár / kérdéstár / ötlettár	összes

A módszer célja a csoportmunka eredményének hatékony és érdekes bemutatása. Olyan témák feldolgozása során érdemes alkalmazni, melyek középpontjában egy vagy több híres ember, nagy egyéniség áll (pl. felfedezők, kutatók, írók), és amelyekkel kapcsolatban a tanulók korábbi kutatások, más tantárgyak révén már rendelkeznek ismeretekkel.

Az új anyagot kisebb résztémákra osztjuk. A tanulók érdeklődésüknek megfelelően választanak maguknak egy csoportot, amelyikben szívesen tevékenykednek. Azt a feladatot kapják, hogy tájékozódjanak az adott témáról könyvek ill. az internet segítségével, és közben keressenek olyan élő vagy fiktív személyeket, akiket a csoportmunkában feldolgozott témával kapcsolatban szakértőként meghívnának egy ismeretterjesztő műsorba. Ki kell választaniuk a legérdekesebb / legfontosabb személyt, és interjút kell készíteniük vele.

A műsor elején röviden be kell mutatniuk a vendéget, majd a megszerzett ismerteket egy 5-10 perces interjúban adják át a többi csoportnak.

Érdemes a tanulókat arra biztatni, hogy az interjú szövegét ne írják le, csak jegyzeteket készítsenek maguknak a lehetséges kérdésekkel és válaszokkal kapcsolatban, majd próbálják el – ha szükséges többször is – a beszélgetést. Ezzel fejleszthetjük a beszédképességüket is.

A prezentációhoz a tanári asztalból és egy nagy kartondobozból közben tévét alakítunk ki.

A csoportok 5-10 percben bemutatják az interjút. Megfigyelési feladat a többi tanulónak: Milyen új információkat szereztem az interjúból? Mit szeretnék megkérdezni a műsor vendégétől?

Közvetlenül az interjú után a megfigyelők összefoglalják azt, ami új volt számukra, és felteszik kérdéseiket. A „szakértői csoport” válaszol, ill. feljegyzi azokat a kérdéseket, amelyeket nem tud megválaszolni, és aminek a következő órára utána néz.

MALOM



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	kocktélparti	zene	10-15p	Golyóscsapágy, Kocktélparti, Méhkas		összes
előismeretek mozgósítása						
értékelés						

A módszer célja, hogy a tanulók rövid beszélgetésekkel ráhangolódnak az új tananyag témájára, felelevenítsék erre vonatkozó előismereteiket, ill. elmondhassák véleményüket bizonyos kérdésekről. A malom-beszélgetés során gyakorolhatják az érvelést és az egymásra való aktív odafigyelést is. Mivel a beszélgetések pármunkában zajlanak, olyan kérdések megvitatására is használható a módszer, melyek személyes jellegűknél fogva sem csoportban történő, sem pedig plénumban zajló megbeszélésekre nem alkalmasak. A módszer erőssége egyben a gyengéje is: mindig csak két ember tudja meg egymásról, miként látják az adott kérdést, ezért fontos kérdések esetén a tanegység egy más pontján szükség lehet komolyabb vitamódszerek beiktatására.

A módszerhez át kell alakítanunk a termet úgy, hogy elég nagy hely álljon rendelkezésre a szabad mozgáshoz. Ezután elmagyarázzuk a játék menetét.

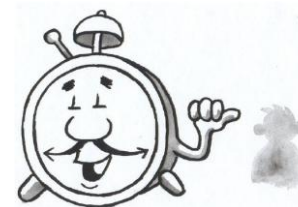
A tanulók először zenét hallgatnak (ütemes zenét válasszunk, amire lehet táncolni, mozogni), ezalatt a teremben szabadon sétálhatnak a tanulók. Kb. fél perc múlva kikapcsoljuk a zenét, ekkor minden tanuló gyorsan párt keres magának. Páratlan számú tanuló esetén lesz egy háromfős csoportunk, ezért hívjuk fel előre a figyelmet, hogy aki hirtelen pár nélkül marad, csapódjon oda a neki legszimpatikusabb vagy a hozzá legközelebb álló párhoz.

Ha mindenkinek van már párja, felteszünk egy kérdést, ami a következő témánkkal kapcsolatos, (hogyan látod, mi a véleményed róla, mit hallottál már erről, voltál-e már ebben a helyzetben?...) A párok erről a kérdéstről beszélgetnek, úgy, hogy mindketten el tudják mondani röviden a véleményüket. A kérdések kiválasztásánál figyelembe kell venni a tanulók érdeklődését, hiszen ha nem érdekli őket a felvetés, akkor arról nem, ill. nem arról fognak beszélgetni.

Néhány perc múlva ismét bekapcsoljuk a zenét, a párok elválnak egymástól, a tanulók tovább táncolnak. Pár taktus után újra leállítjuk a zenét, új párok alakulnak ki, és egy új kérdéssel kapcsolatosan kezdődik a következő beszélgetés. Négy-öt körnél tovább nem érdemes folytatni a játékot, mert unalmassá válhat a procedúra..

A módszert NEM zárja plénum-megbeszélés, legcélszerűbb, ha ezek után egyből átvezetünk az új anyaghoz, felhívva a tanulók figyelmet arra, hogy a következőkben próbáljanak választ keresni a beszélgetések során felmerült nyitott kérdéseikre. A tananyag zárásaként újra elővehetjük a módszert, esetleg néhány beszélgetési impulzus is maradhat ugyanaz.

MESÉLŐ TÁRGYAK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése kommunikációs képesség fejlesztése	plénum	személyes tárgy	3-5p / fő	Címer, Legleg- leg, Két szó - egy szám		összes

A módszer célja, hogy a tanulók megismerjék egymást. A bemutatkozást könnyíti, hogy az egyetlen aspektusra korlátozódik, és a tanulók egész idő alatt „belekapaszkodhatnak” egy számukra fontos tárgyba.

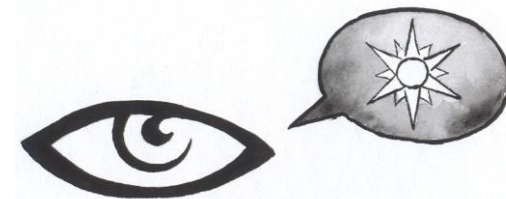
Kreativitás és humor jellemzi ezt a módszert. Mindenki kiválasztja egy hétköznapi, személyes tárgyát (a tárgy lehet nála, de választható olyan tárgy is, amiről csak mesélni fog, mert épp nincs ott az iskolában). A tanulók átgondolják, hogy az adott tárgy hogyan „mutatná be” őt, a „gazdáját”, például „mi mindent mesélne rólam ez a biciklizár, ez a kulcscsomó, ez a toll vagy a táskám”.

Ezt követően plénumban mindenki „bemutatkozik”: „A táskám nemrég panaszkodott rám, hogy...”

Variáció:

A bemutatkozásukat először leírják a tanulók, majd ezt követően plénumban felolvassák. Olyan csoportok esetében, akik már jobban ismerik egymást, begyűjthetjük a leírt szövegeket, majd véletlenszerűen kioszthatjuk azokat a tanulók között, akiknek ki kell találniuk, ki írhatta az adott bemutatkozást.

METAFORA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka → plénum	moderációs kártyák	10p	Azonosulás, Fejtetőre állítva		összes

A feldolgozandó, megvitatandó témánk tényszerű oldala mögötti hangulati elemek felfedezésére szolgáló módszer. Különösen alkalmas egy téma érzelmi oldalról való megközelítéséhez, ill. arra, hogy információkat szerezzünk a tanulók szubjektív világlátásáról.

Megkérjük a tanulókat, hogy a következő anyagrész központi kifejezésével kapcsolatban találjanak ki metaforákat, és ezeket írják fel kártyákra.
pl. a politika egy ...; a szív egy...; a versírás egy; a világűr egy....; a pályaválasztás egy...; az iskola egy...; stb.

Összegyűjtjük a kártyákat, majd plénumban megpróbálják a tanulók leírni a metafora mögött rejlő érzelmi töltést, hangulatot. A tanulók vizualizálhatják is ezeket a metaforákat a táblán vagy plakáton.

Ha a témánk sok megoldatlan problémát rejt magában, érdekes azt is végiggondolni, milyen megoldási lehetőségek vannak a metaforákban, amik a tanulók eszükbe jutottak. Ha pl. az „iskola / tanítás”-ról a labirintus jut eszükbe, mi lehet a gombolyag, aminek segítségével ki lehet jutni ebből a labirintusból?

MÉHKAS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás ötletgyűjtés, döntések előkészítése	csoporthmunka → plénum	-	6 p / impulzus	Golyóscsapágy, Malom	feladatmegosztásos csoportm.	összes

Ez a módszer jól használható rövid tapasztalat- és véleménycserére, mellyel a tanulókat ráhangolhatjuk az új témákra, de alkalmas arra is, hogy ötleteket gyűjtsünk, és döntéseket készítsünk elő

Véletlenszerűen hat tanulóból álló csoportokat alakítunk ki, akik az általunk megnevezett kérdés alapján hat percig beszélgetnek. (Pl. „Miért írnak az emberek egyáltalán verseket?”). A kérdéseket előkészíthetjük papírcsíkokon vagy fólián is, amit egymás után felrakunk a táblára ill. megmutatunk. A beszélgetés közben egy tanuló feljegyzi a csoport tagjainak véleményét ill. az elhangzott ötleteket.

Ezután újabb hat fős csoportok alakulnak véletlenszerűen, és egy újabb kérdéssel újabb impulzust adunk a beszélgetéseknek. (Pl. „Milyen helyzeteket tudtok elképzelni, ahol egy vers megváltoztathatja a dolgok menetét ill. egyes emberek / embercsoportok sorsát?”)

Az eljárást 3-4-szer ismételhetjük.

A munka során célszerű, ha nem csoportasztaloknál ülnek a tanulók, hanem állnak, hiszen az asztaltól sokkal lassabban és kevésbé szívesen állnak fel a tanulók, hogy új csoportba szerveződjenek. Jó, ha nagy szabad felületet alakítunk ki a terem közepén, melyet ülökörrel veszünk körül – erre a következő fázisban szükség lesz.

Ezt a méhkas zúgására emlékeztető fázist plénummal folytatjuk, és megbeszéljük a kiscsoportokban felmerült legfontosabb kérdéseket / ötleteket, melyek nyomán újabb kiscsoportok alakulhatnak az egyes főbb témák kidolgozására.

MÉREG-ÖRÖM-TORTA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	egyéni munka → csoportmunka → plénum	A4-es / A3-as lapok	10+10p	Érzelmek a kálapban, ABC-módszer, A szé-kem, a téma és én	Tématár / kérdéstár / ötlettár, a tankönyv új fejezetének tanulmányozása	összes
előismeretek mozgósítása						

A módszer célja, hogy a tanulók átgondolják az új témával kapcsolatos előismereteiket és tapasztalataikat, ill. hogy hogyan viszonyulnak az új témához.

Minden tanuló készít egy listát arról, mi az, ami az adott témával kapcsolatosan bosszantja ill. érdeklí / örömet okoz neki. Aztán kap egy nagyobb méretű papírt (A3), és rajzol rá két tortát, amelyek nagyságukat és arányukat tekintve is szimbolizálják bosszúságait és örömeit. A listából minden elemet egy-egy szeletként ábrázol a tortát jelképező körben, úgy, hogy ezeknek a körcikknek a mérete arányos legyen az elemek fontosságával.

A vizuális ábrázolás után a tanulók 3-4 fős csoportokban bemutatják egymásnak tortáikat, majd plénumban beszámolnak, miben hasonlítanak, és miben különböznek a lerajzolt tortáik.

MIND MAP



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ötletgyűjtés	egyéni, pár- vagy csoportmunka → plénum	tábla, kréta, csomagolópapír vagy A3-as lap, vastag filctollak	15-30p	Brainstorming + asszociogramm, Tanplakát, Kérdésfa / ötletfa	Galéria, munkamegosztásos csoportmunka, internetes keresés	összes
ismeretszerzés - ismeretfeldolgozás						
prezentáció						
ismétlés						

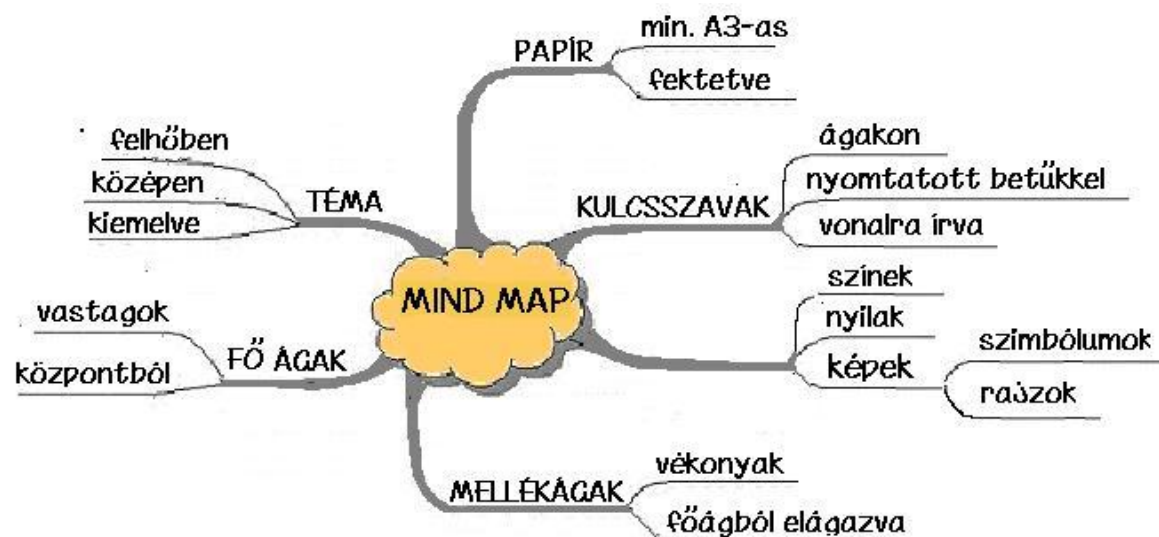
Témák / ötletek rendszerezésére és dokumentálására, új anyag, pl. olvasott szöveg információinak vizualizálására és tananyag ismétlésére, információk rendszerezésére alkalmas módszer. Csoporteredményeket is vizualizálhatnak a tanulók ezzel a módszerrel. A mind map, mint módszer arra szolgál, hogy az adott témához kapcsolódó témákat láthatóvá tegye. Mindenki a folyamat részesévé válik, a tanulók kifejezhetik, összevetik gondolataikat egymással. A módszer elősegíti a kommunikációt, egyfajta „ötlettár” lehet, amely kiegészíthető és módosítható. Az asszociogrammal szemben strukturált, és azt is ábrázolja, milyen módon kapcsolódnak össze az egyes ötletek / résztémák.

A központi témát a lap közepére írjuk, és bekarikázzuk. Ebből vonalakat ágaztatunk el, hasonlóan a fa koronáját alkotó ágakhoz – ezek lesznek a főbb témák megfelelői. Ezek résztémáit kisebb ágak és hajtások szimbolizálják. Az ágakra nyomtatott betűvel kulcsszavakat írunk.

A mind map-be feljegyzett szavakat, kifejezéseket rajzokkal is kiegészíthetjük. Az ábrán nyilakkal jelölhetjük az egyes témák összekapcsolódását is.

Mind mapet lehet egyedül, pármunkában és kiscsoportos munkában is készíteni, majd plénumban be lehet mutatni vagy → GALÉRIA módszerrel ki is lehet őket állítani..

A mind map alkalmas internetes keresések előzetes strukturálására is, ezzel a tanulók meghatározhatják azokat a témákat és kulcsszavakat, amire rá tudnak majd keresni keresőprogramok segítségével. Ezzel lényegesen intenzívebbé válik a számítógépnél végzett tényleges munka.



MORMOLÓ-SZÜNET



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés	pármunka	(kérdés-cetlik)	max. 20p+ 10-12p, 2-3p szü- netenként	Szendvics-refe- rátum, Impulzus- referátum, Tézis- előadás	-	társ. tud., magyar, term. tud.

A módszer célja a tanári előadások feldolgozásának megkönnyítése, az aktív figyelés elősegítése.

A tanári előadást a nagyobb tematikus egységek után kb. 3-5 percenként megszakítjuk. A szomszédos tanulók csendben megbeszélhetik és kommentálhatják az elhangzottakat. Egybevetik az elhangzottakat saját tapasztalataikkal és eddigi ismereteikkel, ill. értékeli az előadásnak ezt a részét a saját céljaik és elvárásaik tükrében. Kérdéseket fogalmaznak meg a számkra nem teljesen világos vagy még nyitott részekhez – ezeket előre elkészített kérdés- cédulákon rögzíthetik is, és előreadják a tanári asztalra.

2-3 perc beszélgetés után folytatjuk az előadást, a gyorsabban megválaszolható kérdéseket lehetőség szerint szőjük bele a következő tartalmi egységekbe, majd az új tartalmi egység után újra iktassunk be mormoló-szünetet.

Az előadás – mormoló-szünetek nélkül – ne legyen hosszabb 20 percnél, átlagosan ennyi ideig képes az ember aktívan koncentrálni.

Az előadás végén térjünk ki plénumban a komplexebb kérdés-cédulákra.

MOST – HAMAROSAN – KÉSŐBB



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
döntések / projektek előkészítése	plénum → csoportmunka → plénum	moderációs kártyák, csomagolópapír, vastag filctollak	20-30p	Ha-akkor plakát, Munkaterv-plakát, A döntés köre	projektmunka	összes

A módszerrel a tanulók meghatározzák a tervezett projekt elemeit és lépéseit, továbbá időrendi valamint nehézségi szint szerint rendezik azokat, hogy tisztázhassák a további lépéseket és feladatokat. A módszer célja, hogy motiválja a csoportot az első lépések megtételére, segítsen megszerezni az ötleteket, elkészíteni az első projekt-vázlatot, és segítséget nyújtson a további tervezéshez.

Ha már több lehetséges projektötlet körvonalazódott az osztályban, írjuk fel a leendő projektek nevét kártyákra, és rakjuk ki jól láthatóan a terem különböző helyein. A tanulók azon a helyen gyülekezzenek, amelyik projektötlet pillanatnyilag a legjobban érdekli őket. Ezzel kialakulnak az érdeklődés alapján szerveződő kiscsoportok.

A most-hamarosan-később módszer során a tanulók kis csoportokban egyesével moderációs kártyákra írják a tervezett projekttel kapcsolatos ötleteiket. A kártyákat eztán minden csoport elrendezi egy csomagolópapíron előkészített most-hamarosan-később táblázatban. Ha nem tudnak megegyezni, hogy egy kártya hova kerüljön, ezt villámmal jelölik. Ezeket a kártyákat később plénumban megbeszélik, kikérve a többiek véleményét. Ha a csoport egy ötletet nem tart megvalósíthatónak, azt félrerakja. Nem szabad semmit kidobni, a kártyát célszerű később plénumban vitára bocsátani!

Ha minden kártya a helyére került, plénumbeszélgetés következik: bejárjuk közösen a termet, sorban megnézzük a plakátokat, megbeszéljük a villámmal jelölt és az ideiglenesen félretett kártyákat. Ha a beszélgetés után a csoportok szükségesnek tartják, változtathatnak a kártyák rendszerén.

A legvégén a kiscsoportok felragasztják a végleges helyükre az előzőekben újra átgondolt moderációs kártyákat, és kész a terv.

A következő pontok megbeszélése vár még a csoportokra (valaki a csoportból készítsen róla jegyzőkönyvet!):

- Mikor lesz a következő projektmegbeszélés?
- Ki az, aki aktívan részt vesz a projektben?
- Milyen feladatokat kell a következő megbeszélésig elvégezni?
- Ki, mit csinál ebből, milyen határidővel?

MOTORELLENŐRZÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	plénum	szék, kellemes, nyugtató zene	5p	Standogramm, A székem, a téma és én, Szobor, Tojásteszt		összes

A módszer célja egy rövidebb munkafolyamat gyors értékelése. Ezáltal bepillantást nyerhetünk abba, hogy az osztály hogyan látja az addigi munkát. Előnye, hogy mindenkinek állást kell foglalnia, de nem szükséges szóban is kommentálnia a véleményét.

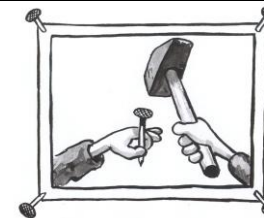
A terem közepére állítunk egy széket, egy tárgyat, egy rajzot vagy egy képet, ami az adott tanítási egység tartalmait szimbolizálja. A tanulók rövid ideig sétálhatnak a teremben, és eközben elgondolkodhatnak azon, hogyan értékelik a tanórát vagy az eddigi közös munkát. Végiggondolhatják azt is, mi mindent tanultak és éltek át együtt a tanórán, hogyan vélekednek annak célkitűzéseiről, tartalmáról, munkaformáiról, milyen viszonyban vannak pillanatnyilag az osztály tagjaival, illetve a tanárral.

Kapcsoljunk be eközben valamilyen nyugtató, kellemes, halk zenét.

Ha elhallgat a zene, minden tanulónak el kell helyezkednie valahol a teremben, úgy, hogy a széktől való távolság megválasztásával, a testtartásával, a mimikájával kifejezésre juttassa a véleményét. Teljesen legitim, hogy a tanulók a pozíciójukkal csak a számukra pillanatnyilag legdominánsabb aspektust (tartalom, módszer, csoportdinamika, tanár munkája...) fejezik ki.

Ez után felajánlhatjuk a tanulóknak, hogy értelmezzék a számukra legérdekesebb / legnehezebben megfejthető... „szobrokat”. Az elhangzott vélemények után maga a szobor is megszólalhat, ha szeretné pontosítani vagy javítani a társai értelmezését.

MUNKATERV-PLAKÁT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ötletgyűjtés, projekt tervezése	csoportmunka	csomagolópapír / A3-as papír, vastag filctollak	15p	Most-hamarosan-később, A döntés köre, Ha-akkor plakát		összes
célok meghatározása						

A munkaterv lehetőséget nyújt arra, hogy a csoportok megtervezzék a projekt lefolyását, az egyes lépéseket és azok határidejét, és rögzítsék, melyik csoporttag milyen feladatot vállal magára. A munkaterv-plakát erősíti a tanulóknál azt az érzést, hogy mindannyian felelősek a közös eredményért, hogy a munka sikere konkrétan tőlük, az általuk vállalt részfeladattól is függ. Tanárként a módszer segítségével áttekintést kaphatunk a csoport tevékenységéről, a tagok szerepvállalásairól ill. a munkafolyamatok állásáról.

A munkaterv-plakát alkalmas arra is, hogy a munka folyamán ellenőrizzék, melyik feladat van már kész, mennyi idejük van még egyes feladatok elvégzésére, ezzel módot adva arra, hogy átcsoportosíthassák erőiket, ha valaki lemaradt a részfeladatával. A rendelkezésre álló idő végén gyorsan végigfuthatnak rajta a tanulók, hogy mindennel sikerült-e elkészülni.

Minden csoport kap egy csomagolópapírt. Bemutatjuk a munkaterv-plakát mintáját egy elkezdett plakáton vagy fólián:

Feladat	Ki csinálja?	Mire van szükség hozzá?	Mikorra kell kész lennie?	✓

A munkatervet a projekt megtervezése során a tanulók kitöltik. A plakátot a csoport munkahelye mellett a falra ragasztják a tanulók. A plakát a munka során végig kinn marad, ezzel lehetőséget adva a munkafolyamatok aktuális állapotának ellenőrzésére.

A módszerrel tanárként áttekintést kaphatunk a csoport tevékenységéről, a tagok szerepvállalásairól ill. a munkafolyamatok állásáról.

NAGYHANGÚAK ÉS CSENDESEK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	csoportmunka	feladatkártyák	20p	Visszhang, Vita csoporttámogatással		összes
kooperáció						
visszajelzés						

A módszer célja a vitakészség és a kommunikációs készségek fejlesztése. A tanulók elgondolkodhatnak a kommunikáció során mutatott viselkedésükön, egymásnak visszajelzést adhatnak, milyennek élik meg egymást az osztálytermi kommunikációkban, viták és beszélgetések során. Elősegíti azt, hogy a tanulók szükség esetén változtatni tudjanak viselkedésükön. Azokat a tanulókat is aktivizálja, akik egyébként keveset beszélnek, mivel ők most egymás között maradnak, a sokat beszélők pedig megtapasztalhatják a hasonlóan viselkedők közegeiben az érvényesülés nehézségeit.

A hasonló kommunikációs szokásokkal rendelkező tanulók lehetőséget kapnak arra, hogy mindenkori tapasztalataikat kicseréljék. A terem egyik sarkát „nagyhangú” saroknak, a másikat „csendes” saroknak nevezzük ki. A tanulók abban a sarokban foglalnak helyet, amelyik magatartásmód az adott tantárgy óráin, a közös beszélgetések során rájuk inkább jellemző. A csoportok a mindenkori tanórai tapasztalataikról, a beszélgetések során tanúsított kommunikációs szokásaik okairól és következményeiről beszélgetnek.

Ezek után mindegyik csoport két képviselőt küld a másik csoportba, akik összefoglalják a saját csoportjukban felvetődött gondolatokat, majd kommentár nélkül meghallhatják, mit szólnak ehhez a másik csoport tagjai. Ezután visszatérnek az eredeti csoportjukba, és beszámolnak a hallottakról.

Lehetséges folytatás: Mindkét csoport ötleteket gyűjthet beszélgetési szabályokhoz, melyek az órai kommunikációt szabályozzák, vagy minden tanuló önállóan átgondolhatja, mik azok, amiken a jövőben változtatni szeretne, és néhány pontban rögzítheti ezeket.

NEKÜNK FONTOS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	csoportmunka (4-5 fő)	csomagolópapír / A3-as papír, vastag filctollak	20p	Háromszög, ami összeköt, Közös bennünk, Asz- talterítő		összes
ráhangelés						
célok megfogalmazása						

A módszer használható a csoport tagjainak megismerésére, egy adott téma körülhatárolására és kifejtésére, ötletek gyűjtésére, közös csoportmunka tervezésének segítésére.

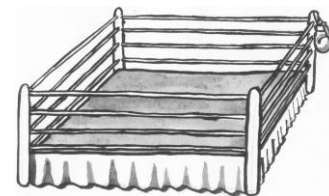
A csoporttagok jegyzeteket készítenek az alábbi megkezdett mondatokhoz:

- Ami ismereteket, készségeket, tapasztalatot, problémákat, kérdéseket a tantárggyal / az új témával kapcsolatban magammal hozok:
- Ami ebben a tárgyban a leginkább érdekel / számomra a legfontosabb:
- Amit ezen az órán feltétlenül szeretnék / egyáltalán nem szeretnék csinálni....

Ezután 4-5 fős csoportokban mesélnék magukról, majd azokat a pontokat, melyek mindegyikükben közösek ill. mindannyiuknak fontosak, egy plakáton rögzítik: készíthetnek karikatúrát, vázlatot, vagy megfogalmazhatnak egy közös jelmondatot, ill. tézist.

A csoport egy képviselője a plakát segítségével plénumban bemutatja – név szerint – a csoport tagjait.

NÉGY SAROK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	plénum csoportmunka	moderációs kártyák / A4-es lapok	5p / impulzus	Quattro-vita, Pozíciójáték, Vélemény-vonal, Jelszó, Méhkas, Golyóscsapág, Eleven statisztika		társ. tud., term. tud., magyar, idegen nyelvek
ráhangolás						
kommunikációs készség fejlesztése						

A módszert arra használhatjuk, hogy feltérképezzük, az osztályon belül mely tanulók gondolkodnak hasonlóan bizonyos dolgokról, kiket érdekelnek ugyanazok a problémák vagy témák.

Az új témával kapcsolatban kérdéseket fogalmazunk meg, majd mindegyikhez négy válaszlehetőséget is, és ezeket egyesével moderációs kártyákra vagy A4-es lapokra írjuk.

Pl. „Hogyan tudsz legjobban tanulni? a) ha olvasok valamiről b) ha valaki elmagyarázza c) ha hangosan memorizálom az anyagot d) ha feladatokat oldok meg.”

„Milyen úticélt választanál, ha lehetséges lenne az időutazás? a) ókori Egyiptom b) a császárkori Róma c) a honfoglalás kori Magyarország d) a Szentföld a keresztes hadjáratok idején”

A kérdésekre adott válaszokat szétválogatjuk, a, b, c, d-kupacokra, egymás tetejére rakjuk az azonos betűjelű kártyákat úgy, hogy mindig felülre kerüljön az első kérdésre adott válasz. A négy kupacot négy asztalra tesszük (az egyik asztalra kerül az összes a-válasz, a másikkra az összes b, stb). Minden asztalhoz tegyünk több széket, mint az osztálylétszám negyede. Ha nagy az osztály, asztalok helyett a terem négy sarkába is ragaszthatjuk egymás tetejére a lapokat Blu Tack-kel, ekkor is felülre rakva a legelső kérdésre adott választ. Ez esetben hagyjunk elég helyet, hogy a tanulók egy-egy csoportja a sarokban össze tudjon gyűlni.

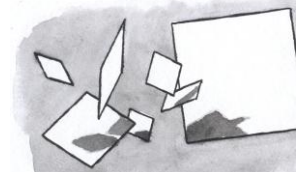
Feltesszük az első kérdést. A tanulók körbejárnak, minden asztalnál elolvassák a lapon szereplő választ, majd leülnek ahhoz az asztalhoz, ahol számukra a legelfogadhatóbb, legvonzóbb választ találják. Kb. 5 percig beszélgetnek egymással.

- Megnézik, kik ülnek még az asztalnál.
- Ki nincs itt, bár számítottak rá, hogy ő is ideül?
- Ugyanazon okok miatt választottuk ezt az asztalt?

Ezután feltesszük a következő kérdést, és megkérjük a tanulókat, fedjék fel minden asztalnál a következő kártyát / lapot. Az eljárás ugyanaz, mint az előző körben.

Négy kör ajánlott, a tanulók érdeklődése, ill. az új beszélgetések iránti motiváció ezután már természetesen lankadhat.

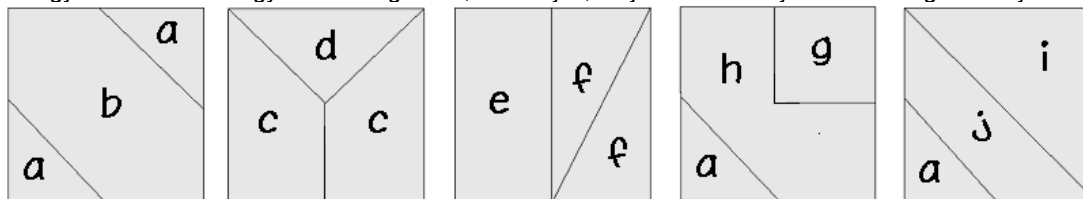
NÉGYZETEK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	csoportmunka (5 fős csoportok)	5 négyzet darabolva, 5 kis és 1 nagy boríték, 1 asztal, 1 feladatleírás / csoport	20p	Újságállat, Házfa-kutya, Építő-kocka-játék	-	összes
problémamegoldás						

A módszer célja a kooperációs készség ill. az extrém körülmények közti problémamegoldás fejlesztése. A saját érdekek és a csoportérdekek közt feszülő konfliktus megtapasztalása, a közös cél elérését szolgáló stratégiák kidolgozása.

Kartonból minden csoportnak 10x10 cm-es vagy 15x15 cm-es négyzeteket vágunk ki, lamináljuk, majd szétdaraboljuk őket a megadott rajz szerint.



A darabokat borítékba tesszük a következő felosztásban: 1. sz. boríték: i, h, e. 2. sz. boríték: a, a, a, c. 3. sz. boríték: a, j. 4. sz. boríték: d, f. 5. sz. boríték: g, b, f, c. Ezután mind az öt kisebb borítékot belerakjuk egy nagy alakúba, és mellékelünk hozzá egy feladatleírást. Mindezt annyiszor készítjük el, ahány csoport van.

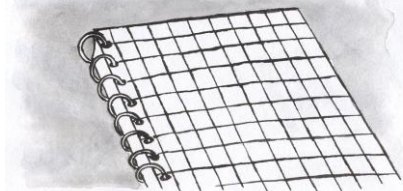
Feladatleírás (a borítékban): „A nagy borítékban találtok 5 kis borítékot. Vegyetek egyet-egyed. A kis borítékokban különböző alakzatokat találtok. A feladatokat az, hogy az alakzatokból 5 egyforma nagy négyzetet rakjatok ki. A feladatot akkor oldottátok meg, ha mindegyikötök előtt az asztalon kész van egy-egy négyzet. Közben nem beszélgethettek egymással, semmilyen más módszerrel sem jelezhetitek társaitoknak, hogy melyik darabra van szükségetek, de bármelyik darabot lerakhatjátok az asztal közepére, felajánlva a többieknek – innen bárki felveheti, de személyesen is odaadhatjátok valakinek, ha úgy látjátok, neki van szüksége rá. Az asztal közepén levő darabok körül nem kezdhettek újabb négyzetet építeni, és a társaitok elkezdett négyzeteibe sem nyúlhattok bele. Sok sikert!”

Az osztályban 6 fős csoportokat alakítunk ki, az egyik diák minden csoportban megfigyelőként ellenőrzi a szabályok betartását, figyeli a csoport munkáját, jegyzeteket készít, és méri az időt. Minden csoport adott jelre elkezdheti a feladatot.

Amelyik csoport kész van az öt négyzettel, megbeszélheti a feladat tapasztalatait. Akkor fejezzük be a feladatot, ha a legutolsó csoport is megoldotta a feladatot. Plénumban először a csoportok tagjai beszélhetnek a tapasztalatokról, ezeket kiegészítik a megfigyelők saját megfigyeléseikkel. Segítő kérdések a reflexióhoz:

„Mit éreztél, amikor valaki egy számodra fontos elemet magánál tartott, és nem vette észre, hogy szükséged lenne rá? Mit éreztél és hogyan reagáltál, amikor valakinek nem volt jó a négyzete, mégis úgy tűnt, elégedett az eredménnyel? Mikor érezted magad elégedettnek? Milyen érzéseid voltak a lassú csoporttagokkal szemben? Mit éreztél fontosabbnak, hogy kész legyen a saját négyzeted, vagy azt, hogy minden négyzet kész legyen?...”

NÉGYZETRÁCS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka → plénum	fólia, 1-1 cetli / tanuló, fóliafilctoll	5p	Hangulatbarométer, Céltábla, Hangulatgörbe		összes

Két szempont alapján történő értékelésre alkalmas módszer. Pl. szeretnénk tudni, mennyire találták élvezetesnek ÉS hasznosnak a tanulók a lezárt munkafolyamatot, vagy az újonnan megismert módszert; mennyire tartottak érdekesnek ÉS könnyen olvashatónak egy irodalmi művet, stb. Hasonlóan a → HANGULATBAROMÉTERHEZ és a → CÉLTÁBLÁHOZ ennél a módszernél is X berajzolásával jelölik meg a tanulók azt a pontot, ami kifejezi a pillanatnyi véleményüket, viszont kikerülhet vele a sokszor tapasztalt „tömegvonzás”-hatás, vagyis hogy a tanulók hajlamosak oda tenni az X-et, ahol már egyébként is sok jelölés van. Előnye még, hogy a tanulókat nem feszélyezi a nyílt vélemény-nyilvánítás felelőssége.

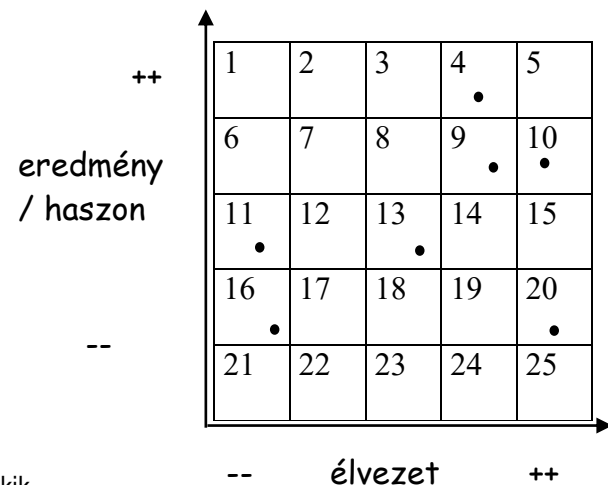
Az alábbi melléklet alapján fóliára elkészítünk egy olyan méretű mezőkre osztott koordináta-rendszert, amely messziről is jól látható. Ezen két értékelési szempont szerepel: az egyik függőlegesen, a másik vízszintesen.

Az adott válaszok a nullától távolodva egyre nagyobb elégedettséget fejeznek ki, azaz egyre pozitívabb az adott szempont értékelése (++)

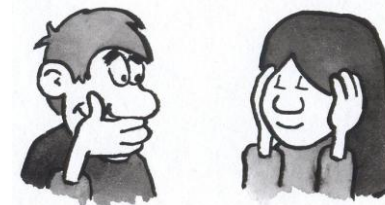
A tanulók név nélkül nyilvánítanak véleményt: egy papírra felírják a véleményüknek megfelelő négyzetrács számát. A cetliket összegyűjtjük, és bejelöljük az adott válaszokat.

A fóliát többször is felhasználhatjuk értékeléshez, ha a négyzetrácsot fénymásoljuk, és a mindenkori igényeknek megfelelően lemosható filctollal egészítjük ki a két értékelési szemponttal, majd az órán a tanulók jelöléseivel.

Plénumban érdemes megbeszélünk, hogy mi lehet az oka a kiugró értékeknek, ill. annak, ha egy négyzetben feltűnően sok pont van. Vigyázzunk, hogy ne hozzuk a tanulókat olyan helyzetbe, hogy meg kelljen mondaniuk, hova tették a pontjaikat. Fogalmazzunk általánosan (pl.: Szerintetek vajon mi miatt tették *sokan* ide a jelölőpontot? Mi lehetett a problémája *azoknak*, akik különösen alacsonyra értékelték az eredményességet? stb.).



NÉMA PÁRBESZÉD



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni	4-5 ív csomagolópapír, 4-5 asztal, vastag filctollak, zene	5p / plakát	Graffiti, Vándorkártyák, Kézrártétel, Emésztés	-	összes

Hosszabb tanulási folyamatok nyugodt, részletes értékelésére alkalmas módszer, mellyel minden tanuló lehetőséget kap arra, hogy elmondja a véleményét. Az egyébként hangadó tanulók itt kevésbé dominálnak, mindenkinek lehetősége van mások véleményét kiegészíteni és kommentálni.

Nagyméretű csomagolópapírok közepén egy-egy tézist vagy indító kérdést fogalmazzunk meg, esetleg karikatúrákkal, rajzokkal adunk impulzusokat.

Példa: „folytatnom kell,...” / „el kell kezdenem, ...” / „abba kell hagynom / másként kell csinálnom,...” - vagy: „számomra fontos ill. hasznos volt, ...” / „még nyitott kérdés számomra, ...” / „ezzel szeretnék tovább foglalkozni, ...” / „nehéznek találtam, ...”

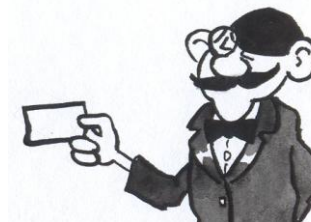
A csomagolópapírokat egymástól távol levő asztalokra vagy összetolt padokra fektetjük. Fontos, hogy a tanulók hozzáférjenek, és közben ne zavarják a szomszéd asztalnál állókat.

A tanulók a csomagolópapírra írva válaszolnak a kérdésekre, valamint ugyanott írásban reagálhatnak társaiknak a plakátra írt kommentárjaira. Eközben tilos beszélgetni! Hívjuk fel a figyelmet, hogy többször is térjenek vissza egy-egy papírhoz, nézzék meg, és kommentálják, amit a többiek írtak rá.

A végén nincs szükség plénumra, egy záró olvasási körrel fejezzük be a néma párbeszédet, ahol már ne írjon senki – ezzel mindenki megismerheti az összes kommentárt. Ekkor már mi is körbejárhatunk, és beleolvashatunk a plakátokba.

Háttérzeneként valamilyen csendes, nyugodt zene kellemes hangulatot teremthet az íráshoz, és így könnyebben elviselik a tanulók a „beszédtilalmat” is.

NÉVJEGYKÁRTYÁK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	egyéni munka → kocktélparti	tanulónként 6 db névjegykártya	20-30p	Névtábla-kollázs, Wanted, Papír- tálca, Pikkelyek, Kocktélparti		összes

A módszer célja hogy a tanulók megismerjék néhány társukat, tájékozódjanak azok céljairól, terveiről, megfogalmazzák a közös munkával, a tantárggyal, az iskolával kapcsolatos elvárásaikat, és összehasonlítsák ezeket az osztályban néhány véletlenszerűen (valószínűleg persze, inkább szimpátia alapján) kiválasztott társukkal.

A tanulók a megkezdett mondatokat folytatva kitöltik 6 db névjegykártyát.

Lehetséges mondatkezdetek:

- Leendő szakmám:
- Azért választottam ezt a szakmát / ezt az iskolát, mert...
- Ha nem ezt a szakmát választottam volna, akkor szívesen tanultam volna ...-nak/-nek is...
- Fontosnak tartom a következő tárgyakat, mert...
Hogy jó ... legyek, a következőkre van szükségem, mert...
- Hogy jó ... legyek, feltétlenül tudnom kell a következőket, mert...
- Kedvenc tantárgyam a(z)...., mert...
- Legjobban akkor tudok tanulni, ha.....

Azért választottam ezt az iskolát, mert...

.....
név

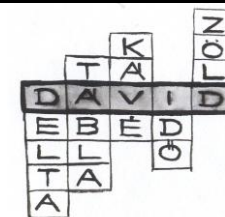
Ha kitöltötték és aláírták a névjegykártyákat, a tanulók körbejárnak, keresnek maguknak egy partnert. Választanak a saját kártyáik közül egyet-egyét (nem feltétlenül mindketten ugyanazt), és elmondják egymásnak, miért ezt írták a kártyára. A végén kicserélik egymással a választott kártyákat, majd új társat keresnek.

A névjegykártyák cseréjét addig folytatják, míg az összeset ki nem cserélték.

Szabály, hogy ugyanahhoz a beszélgetőpartnerhez még egyszer nem térhetnek vissza, tehát a játék végén 6 különböző osztálytárs névjegykártyája lesz minden tanulónál.

Az értékelést kis csoportokban tehetik meg, összehasonlítják céljaikat, elvárásaikat, terveiket. Erről beszámolhatnak plénumban, vagy készíthetnek egy összefoglalást is a tanár számára.

NÉV-SCRABBLE



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	
egymás megismerése	egyéni munka → plénum	A4-es lapok, vastag filctollak, Blu Tack	15-20p	Wanted, Névtábla-kollázs, Vidám Vili, Pikkelyek, Címer		összes

A módszer segítségével a tanulók megtanulják egymás keresztnévét, és néhány kulcsinformációt szereznek egymásról.

A tanulók ráteszik kezüket egy A4-es lapra, filctollal körberajzolják, majd kivágják azt.

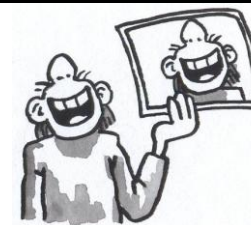
A kivágott papírkéz közepébe vízszintesen beírják a keresztnévüket. A név betűihez kapcsolódva, mint egy rejtvényben, néhány jellemző információt írnak magukról.

Az eredményt plénumban, egymás után bemutatják, esetleg röviden kommentálják az egyes információkat, majd kiteszik a kezet a táblára. Egy másik tanuló, aki tartalmilag kapcsolódni tud az előtte szólóhoz, (vagyis van olyan, önmagáról írt információja, amely hasonlít az előtte szólóhoz) folytatja. A kezet úgy ragasztja a táblára, hogy az hozzáérjen az előzőhöz. stb.

Az így elkészült „kéz-térkép” megmutatja a lehetséges kapcsolódási pontokat az osztályban, és erősíti az összetartozás érzését.



NÉVTÁBLA-KOLLÁZS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	egyéni munka → kocktélparti	névjegykítűzők, színes lapok, régi színes újságok, ragasztó, olló, filctollak	10+15p	Címer, Név-scramble, Pikkeltek, Papírtálca	Közös bennünk	összes / első osztályfőnöki óra

A feladat célja, hogy megkönnyítse a tanulók számára a kapcsolatfelvételt. A módszer alkalmazása során a tanulók bemutatkozásként (általában) nonverbális információkat közönek magukról, amiket a társaknak kell szóban értelmezni. A feladat fejleszti a tanulók kreativitását, a színes újságok ösztönzőleg hatnak az ötletgyűjtésben. Az eszközökből (olló, filctollak, ragasztó) ne tegyünk ki annyit, hogy minden tanulónak jusson egy-egy, ezáltal a tanulók rákényszerülnek, hogy a feladat megoldása közben kooperáljanak egymással. Idegen nyelv órán jó jégtörő-jellegű beszéd-készség-fejlesztő feladat. A módszert lehetőleg az első osztályfőnöki órán, vagy a közös munka legelső tanóráján használjuk, amikor a tanulók még egyáltalán nem ismerik egymást, hiszen utána kevésbé érdekes.

Minden tanuló kollázs-technikával névtábla-kítűzőt készít magáról, ami elárulja a legfontosabbakat arról, hogy kicsoda ő, mit szeret, mivel foglalkozik, milyen tervei, álmai vannak. Ehhez felhasználhatja a színes újságok képeit / szövegeit / betűit. (Idegen nyelv órán ezáltal olvasásértései hozadéka is van a feladatnak). A kollázst akkora papíron készíti el, ami belefér egy műanyag névtábla-kítűzőbe. Ha ilyen nem áll rendelkezésünkre, adjunk meg egy kb. ekkora méretet. (8-10 cm X 4-5 cm).

Ha kész vannak a tanulók, mindenki felrakja a névtábláját. Ehhez használhatunk műanyag névtábla-kítűzőt, de a tanulók egyszerű biztosítótűvel is rögzíthetik a névtáblákat. A diákok körbejárnak, folyton változó partnerrel elegyednek szóba, és megpróbálják értelmezni a partnerek névtábláit: „Ez azért van itt, mert te...”, „Azért zöld / piros minden, mert...” stb. A névtábla tulajdonosa a találgatás után elmondhatja, igaza van-e a társának, és pontosíthatja, ill. kiegészítheti az információkat.

A módszer alkalmas új tanulók integrálására is: otthoni munkaként készít magának névtáblát – ezúttal nagyobb, pl. A4-es, A3-as méretben, hogy mindenki jól lássa messzebről is, Bemutatja az osztályban, és minden tanuló plénumban találgathat, mit szeretett volna vele közölni magáról.

NYOMKERESÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeret- és tapasztalatszerzés	csoportmunka	diktafon, kérdőív, jegyzetfüzet prezentációhoz eszközök igény szerint	2x45p + interjú ideje	Felderítés, Szakértői interjú	Előadás, Galéria, Rádióműsor, Faliújság, Vásártér	társ. tud., magyar, idegen nyelvek

A módszer célja az, hogy korábban történt eseményekről önállóan szerezzenek ismereteket a tanulók, azaz keressenek ma is megtalálható nyomokat.

Először tisztáznunk kell a tanulókkal a célokat és a feladat menetét. Ezt követően egy alkalmas ötletgyűjtési módszerrel szedjük össze, milyen lehetséges területeken tevékenykedhetnek a tanulók. Mivel a feladatot csoportmunkában érdemes végezni, a csoportok kialakítása a következő feladatunk.

Következhet a tervezett témához kapcsolódó és rendelkezésünkre álló források, helyszínek felderítése, és azon személyeknek a felkutatása, akik „tanúként” be tudnának számolni az eseményekről.

Következő feladatként a tanulók összeállítanak egy interjúvázlatot, amely leginkább kiegészítendő kérdéseket tartalmaz, és kerüli a sugalmazó kérdésfeltevést.

Az interjúalany kiválasztása után egyeztetni kell vele egy időpontot. Az interjúalany az akkori környezetet jól ismerő személy lehet, pl. szülők, nagyszülők, rokonok, szomszédok, az iskola egykori tanárai, egykori közszereplők, stb.

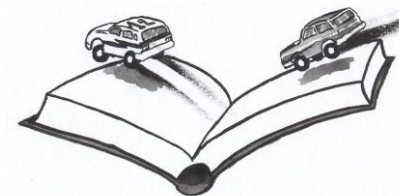
Amire figyelni kell:

- Az interjú megkezdése előtt tisztázni kell, hogy a kérdezett személy egyetért-e a diktafonos hangrögzítés alkalmazásával.
- Személyes dolgokra csak a riport végén kérdezzünk rá, hiszen ekkorra alakulhat ki bizalmi kapcsolat kérdező és kérdezett között.
- Az interjúalanyunk bizonyára számos tárgyi emléke is van, a tanulók kérdezzék meg, hogy lefényképezhetik-e azokat.
- Mivel az emlékek felelevenítése fárasztó feladat, az interjú ne vegyen túl hosszú időt igénybe.

A tanulók meglátogathatják és lefényképezhetik az eseménnyel kapcsolatos helyszíneket, korabeli forrásokat kutathatnak fel, amiket kiértékelnek.

A tanulók az iskolába visszatérve a következő tanórára előkészítik a bemutatót. A szerzett ismereteket sokféle módon mutathatják be: tarthatnak referátumokat, készíthetnek plakátot, faliújságot, rádióműsort. A bemutató órára meghívhatják a tanulók az interjúalanyokat is.

OLVASÓRALLY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés	pármunka	szövegek, „rallytérkép”	45-90p	Feladatrally, Szövegsház	Tanplakát, Kótblpartl, Malom, Akvárlum	társ. tud., term. tud., magyar, idegen nyelv
kooperáció						

A módszer célja szöveges információk önálló feldolgozása. Hasonlóan, mint a rallysportban, itt is minden teamben szükség van egy sofőrre és egy navigátorra, ezen kívül kell egy pálya (itt ezt a kiválasztott szövegek alkotják), egy pályatérkép (a szövegek címének listája), illetve egy pontos célmeghatározás.

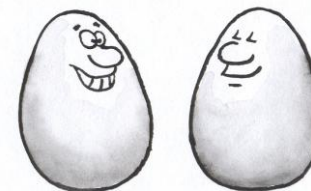
A feldolgozandó szövegek – amik lehetnek a tankönyv részletei is – mind ugyanannak a témának különféle aspektusait tárgyalják, esetleg egy-egy résztémát több szöveg is tematizálhat más-más szempontból. Úgy kell kiválasztanunk a feladathoz felhasználandó szövegeket, hogy azok értelmezhetőség, terjedelem, nyelvi megformáltság, keletkezési idő, szövegtípus... tekintetében különbözzenek egymástól. Egy szöveg általában ne legyen hosszabb egy oldalnál. Az egyes szövegeket. számozással, szimbólumokkal, betűkkel, vagy színekkel jelöljük.

A szövegek feldolgozását egy átfogó feladattal segítjük – pl. „Mit tudsz meg a szövegekből a honfoglaló magyarok életéről? Készíts jegyzeteket.” –, vagy a tanulók rendelkezésére bocsáthatunk egy megkezdett mind mapet is, melynek fő ágait (a szövegek fő témáit) előre megadjuk. Készíthetünk minden egyes szöveghez szövegolvasási ill. szövegértelmezési feladatot is. A tanulók kapnak egy pályatérképet a szövegek jellemzőivel (szám / jel, cím, szerző, forrás, szöveg hossza, téma címszavakban, nehézségi fok, hol található a teremben). A párok kiválasztják azt a szöveget, amivel először szeretnének dolgozni. A szövegek feldolgozásának sorrendje a továbbiakban tetszőleges, cél az, hogy az adott idő alatt alaposan, minél szélesebb körben tájékozódjanak a témában, nem pedig az, hogy „végigszáguldjanak” az összes szövegen.

A rallyban részt vevő tanuló párok számánál 2-3 darabbal több szövegre van szükségünk. A tanuló párok mindig EGY közös szöveget olvasnak, úgy, hogy közben folyamatosan közösen értelmezik a szöveget, kérdezik egymást, ha valamit nem értenek pontosan, ill. javaslatot tesznek, milyen információkat írjanak le a füzetükbe. Minden szöveg álljon két-három példányban rendelkezésre, hogy egy-egy rally-szakasznál ne keletkezzen torlódás. A tanulók tetszőleges sorrendben dolgozzák fel a kiválasztott szövegeket, jegyzetelnek vagy válaszolnak a szövegrészeket kísérő kérdésekre, melyet feladatlapon kapnak, vagy folytatják / kiegészítik a megkezdett mind mapet .

A rally folytatásaként a tanuló párok → TANPLAKÁT formájában foglalhatják össze a számukra fontos információkat, vagy → KÓTKÉLPTARTI , → MALOM vagy → AKVÁRLUM módszerrel megbeszélhetik, mit tartottak fontosnak / érdekesnek / meglepőnek, mit nem értenek teljesen, mivel szeretnének tovább foglalkozni, ill. egy általuk választott résztémában önálló vagy csoportos kutatásokat folytathatnak.

OLYAN VAGYOK, MINT TE – MÁS VAGYOK MINT TE



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció visszajelzés	pármunka → plénum	-	15p	Feedback-levél		összes

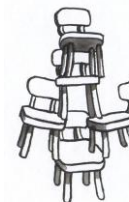
A módszer célja a kooperációs készség, a megfigyelőképesség – az aktív figyelés –, és a feedback-adási kompetencia fejlesztése.

A tanulók olyan párt keresnek maguknak, akivel eddig ritkán dolgoztak együtt. Először az egyikük beszél és felsorolja, hogy véleménye szerint miben hasonlítanak egymásra a beszélgetőpartnerével. Minden közlését az „olyan vagyok, mint te, én is...” bevezetéssel indítja. Két perc után jelt adunk a cserére, és most a másik tanuló mondja el, hogy milyen hasonlóságokat lát kettőjük között – itt olyan hasonlóságokat is említhet újra, amit már a társa is megnevezett.

A következő beszélgetési körben a különbségek kerülnek a középpontba. Az előző forduló második tanulója indítja a „más vagyok, mint te, én...” szókapcsolattal a gondolatait. Két perc múlva az adott jelre ismét szerepet cserélnek a tanulók.

A végén megbeszélik a partnerek, hogy mely pontoknál voltak egy véleményen. Plénumban, röviden beszámolnak a tapasztalatokról.

ÖRDÖNGÖS SZÉKTORONY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	plénum	5 db szék	20p	Hídépítés, Formák vakon, Toronyépítés, Gordiuszi csomó, Négyzetek, Újságállat		összes
kommunikációs készség fejlesztése						

A módszer célja az együttműködés, a megfigyelőkészség és a kommunikáció fejlesztése.

3-5 tanuló kimegy a teremből. A többiek 5 db székből 1-2 perc alatt tornyot építenek. Az osztályból valaki le is fényképezheti a tornyot, vagy vázlatos rajzot készíthetnek róla. A torony körül ülőkört alakítunk ki, ahol megfigyelőként helyet foglalnak a tanulók. Készítsünk be üres székeket a kiküldött tanulók számára is.

Behívunk egyet az előzőleg kiküldött tanulók közül, aki alaposan megnézi a tornyot, és megjegyzi magának, hogyan kapcsolódnak a székek egymáshoz. A következő fázisban ő lesz az „építésvezető”.

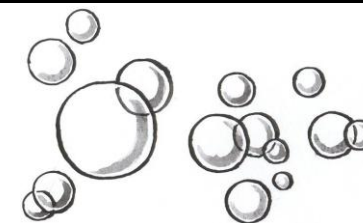
Ezután a tanulók lebontják az építményt, és behívják a következő tanulót, ő lesz az „építőmester”. Az „építésvezető” és az „építőmester” háttal állnak egymásnak úgy, hogy az „építésvezető” ne láthassa, mit fog majd az „építőmester” csinálni. Az „építésvezető” feladata, hogy a lehető legpontosabban és legrészletesebben leírja az „építőmesternek” a felépítendő széktornyot. A közönségből senki sem segíthet, sem kommentárokkal, sem hangjelzésekkel, sem tanáccsal. Ha kész az újonnan felépült torony, azt is lefényképezzük, vagy lerajzoljuk.

Az osztály ismét lebontja a tornyot, Behívják a következő „építőmestert”, és az előző kör „építőmestere” átveszi az „építésvezető” szerepét.

A procedúrát addig folytattuk, míg az utolsó kiküldött tanuló fel nem építette társa leírása alapján a tornyot.

A végén a fényképek ill. a vázlatos rajzok alapján összehasonlítjuk az építményeket, és kiértékeljük, hogy hol veszték el információk, milyen zavarok keletkeztek az „építésvezető” és az „építőmester” kommunikációjában, és mi lehetett ezeknek az oka.

ÖTLETFESZTIVÁL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ötletgyűjtés	csoportmunka / plénum	moderációs kártyák, vastag filctollak, óra	45p	Brainstorming, Brainstorming írásban, Ötletmix, Ötletsprint, Kérdésvorgó, Cetlilavina	Tématár / kérdéstár / ötlettár	összes
kommunikációs készség fejlesztése						

Ezzel a módszerrel – a tanulók kreatív gondolkodására támaszkodva – rövid idő alatt sok ötletet tudunk gyűjteni egy adott témához, úgy, hogy közben minden tanulót bevonunk a munkába. A módszer kiválóan alkalmas egy adott téma bevezetésére, felszabadítja a tanulók kreatív potenciáljait, segít kiaknázni a rejtett tartalékokat.

A tanulók 4-5 db (4-6 fős) csoportot alkotnak, s valamennyi csoport visszavonul a terem egy-egy sarkába. Minden csoport kap egy csomó moderációs kártyát és filctollakat. Megkérjük a csoportokat, hogy gondoljanak ki három-három fogalmat, melyek a feldolgozott témával csak közvetve függenek össze, majd azokat egy-egy kártyára írják fel.

A felírt fogalmakat a csoportok kicserélik egymás közt, és ezt követően valamennyi csoportnak 3 perc áll rendelkezésre, hogy a kapott fogalmakhoz kapcsolódó további kifejezéseket gyűjtsenek, melyek összefüggenek a központi témánkkal, és tovább viszik a közös munkát. Minden ötletet egyenként kártyára írnak a tanulók, és az összes kártyát kirakják jól láthatóan a terem közepére. Ezt a folyamatot kétszer-háromszor ismétljük, hogy sok kártyánk legyen, amivel tovább tudunk dolgozni.

Fontos, hogy a lépések sorrendjét és a viszonylag rövid részeit betartsuk, így a csoporttagok nem „cenzúrázzák” hirtelen ötleteiket, hiszen minden ötlet fontos lehet, és ezzel biztosíthatjuk, hogy az ötleteket nem szűri meg a csoport az esetlegesen kialakuló beszélgetések során.

Amint valamennyi kártya a terem közepén van, a tanulók tanulmányozzák a kártyákat, és kiválasztanak maguknak egy-egy kártyát, melyet a legérdekesebbnek találnak, és azt jól láthatóan maguk elé tarják. Ezután a tanulók olyan partnereket keresnek, akik olyan kártyákat tartanak maguk előtt, ami tematikusan kapcsolódik a sajátjukhoz. Ezáltal tematikus csoportok alakulnak ki. A csoportok 15-20 percet kapnak, hogy a témát szabadon, kreatívan feldolgozzák, legyen ez egy kép, egy plakát, egy dal, vagy akár egy rövid jelenet.

Végezetül a csoportok plénumban bemutatják csoportjuk eredményét. (A csoportmunka közben járunk körbe, és tájékozódjunk, melyik csoport milyen prezentációs formát választott, hogy meg tudjuk tervezni a prezentáció lefolytatását – időterv, eszközigény, teremrendezés, stb.)

ÖTLETMIX



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
problémamegoldás	egyéni munka → csoportmunka → plénum	A4-lapok, (fólia / moderációs kártyák)		Brainstorming, Cetlilavina, Körlevél		összes
ötletgyűjtés						

Ez a módszer leginkább abban az esetben alkalmazható, ha egy komplexebb témát szeretnénk feldolgozni, ill. egy összetettebb probléma megoldásához szeretnénk ötleteket gyűjteni. Lehetőséget kínál továbbá arra is, hogy felmérjük a tanulóknak a témával kapcsolatos ismereteit: egy téma bevezetésekor az előismereteket, annak lezárásakor pedig az eredményeket. Nagy osztálylétszám esetén nem ajánlott, mivel túl nagygyá, és ezáltal kevésbé működőképessé válhatnak a végén a csoportok. Ebben az esetben kérdőívek vagy feladatlapok hatékonyabbnak bizonyulnak.

Minden tanuló kap egy A4-es lapot, melyet 3-4 egyenlő részre oszt. (→)

Megnevezzük, hogy mely részen, mely kérdésre várunk választ. Az egyes mezőkbe a tanulók felírják ötleteiket, megoldási javaslatokat, kívánságaikat, stb. Tulajdonképpen egyéni → BRAINSTORMINGRÓL van szó írásos formában, melynek során egyszerre 3-4 indító kérdéshez egyéni munkában gyűjtenek ötleteket a tanulók. A brainstorming összes szabálya érvényes erre az ötletgyűjtésre is. (Nincs rossz ötlet, minden ötlet fontos lehet, minél több ötletet gyűjt egy tanuló, annál jobb, közben ne cenzúrázza túlzottan a gondolatait.)

A lapokat ezután rendben egymás tetejére rakjuk, és szétvágjuk, úgy, hogy minden irányító kérdéshez egy-egy kupacot kapjunk. (Célszerű esetleg gémkapoccsal összetűzni őket az egyes csikoknál ill. mezőknél, nehogy szétcsússzon a kupac.)

Ezután annyi csoportot alakítunk ki, ahány papírkupacunk van. A tanulók eldöntik, melyik kérdéssel szeretnének foglalkozni, kiértékelik az ötleteket, és az eredményt bemutatják plénumban. Készíthetnek listát – pl. fólián, vagy felírhatják a legfontosabb ötleteket moderációs kártyákra.

ÖTLET-SPRINT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	
(projekt)ötletek gyűjtése	csoportmunka	moderációs kártyák, csomagolópapír (szurkatábla)	45p	Cetlilavina, Ötletemix	A döntés köre	összes

A módszer célja projektötletek és kreatív ötletek versenyztetése, már kidolgozott problémakörök / kérdések megvalósítási módozatainak megvitatása, és a kreativitás fejlesztése.

Az ötlet-sprintben szereplő kérdéseket moderációs kártyákra írjuk. Egy alkalommal 3-4 kérdéshez / problémához gyűjtünk ötleteket, Pl.: „Milyen közös műsorszámmal tudnánk készülni az iskolai bemutatóra?” „Miről írjunk a partnerosztálynak?” „Hogyan tudnánk a partnerosztály látogatására szebbé tenni a diáklubot?” „Milyen programokat szervezzünk nekik?”... stb. A kérdéseket a tanulók a beérkezéskor nem látják. A kérdéseknek megfelelő számú szurkatáblát üres csomagolópapírral borítunk be, vagy ugyanennyi csomagolópapírt ragasztunk a falra. Az osztályban 4-5 kiscsoportot alkotunk, a tanulók kisebb ülőkörökben helyezkednek el, úgy, hogy lehetőleg ugyanolyan messze legyenek a moderátortól, így egy csoportot se juttatunk előnyhöz. Elmagyarázzuk a játékszabályokat, és bemutatjuk a zsűrit. A zsűri 2-3 tanulóból áll, akiket nem sokkal előtte választottunk ki, és avattunk be a játékszabályokba. A zsűri tagjai szintén az osztály tagjai, de most nem dolgoznak egyik ötletelő munkacsoportban sem.

Felolvassuk az első kérdést, és felrakjuk a kártyát az első szurkatáblára. A csoportok elkezdik az ötletelést, és minden ötletet külön-külön kártyára írnak. Minden kis csoport moderációs kártyákat kap (minden csoport más színűt), minden tanuló egy-egy vastag filctollat. (Ha nincs színes lapunk, a filctollak színe legyen csoportonként más-más.) A cél, hogy az adott kérdéshez / problémához a csoportok minél több ötletet gyűjtsenek össze. A csoportok egymás ellen „sprintelnek”, pontgyűjtésre játszva. Csoporton belül egy ötletet csak egyszer írhatnak fel. Ha a csoport összegyűjtött 10 ötletet, ezt hangos jeladással jelzik, a kártyákat leadják a moderátornak. Ekkor az összes csoportnak abba kell hagynia az ötletelést, és le kell adnia a kártyáit. Amelyik csoport először adja le a 10 kártyát, bónuszpontot kap, a szabályok be nem tartása viszont pontlevonáshoz vezet.

A moderátor az összegyűjtött ötletkártyákat kitűzi a szurkatáblára, és csoportonként szelektálva egyenként felolvassa azokat. A zsűri pontozza az ötleteket::

- elfogadható ötlet = 1 pont
- értelmetlen / rossz ötlet = 0 pont
- egy csoporton belül duplázás = -1 pont
- először leadott 10 kártyáért 3 pont jár (ha minden kártyát elfogad a zsűri, tehát nincs pl. duplázás)
- Az "őrült ötlet" különleges szabálya szerint a zsűri az extrém ötleteket 3 bónuszponttal jutalmazhatja, akkor is, ha az ötlet nem tűnik megvalósíthatónak.

Hogy mi számít elfogadható, értelmetlen vagy őrült ötletnek, azt a zsűri dönti el. Vitás kérdésekben mindig „a zsűrinek mindig igaza van” szabály érvényes. A kör végén az első csoport pontszámait összeadjuk, és a kártyák mellé írjuk. Ugyanígy járunk el a többi csoport összegyűjtött ötleteivel is. Az a csoport nyer, aki a legtöbb pontot gyűjtötte össze. A végén enyhíthetjük az esetleg kialakuló konkurenciaharcot és az esetleges konfliktusokat, ha összefoglaló értékelést végzünk. Pl.: „Nehéz megmondani, ki a győztes: X csoportnak volt a legtöbb kreatív és fantáziadús ötlete, viszont Y csoport dolgozta ki a legtöbb realista ötletet. A fő azonban az, hogy közösen (sok) ötletet tudatok összegyűjteni.”

PAPÍRTÁLCA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	egyéni munka → kocktélparti	papírtálca / 20 cm x 15 cm-es karton- papír, filctollak	20p	Név-scrabble, Wanted, Pikke- lyek, Csoport- tükör, Két szó, egy szám		összes

A módszer célja, hogy a tanulók bemutatkozzanak egymásnak. Előnye, hogy nem kell plénum előtt megszólalniuk, átgondolhatják, mit akarnak közölni magukról. A relatív kis közlési felület azokat is bátorítja, akik egyébként nemigen mernek megszólalni („ennyit még én is el tudok mondani”...)

Minden tanuló kap egy papírtálcát, vagy egy 20 X 15 cm méretű papírlapot. A lapon megválaszolja a következő kérdéseket.

- Hogyan szeretném, ha szólítanátok?
- Milyen geometriai alakzat jellemez engem leginkább?
- Melyik állat illik hozzám?
- Melyik országba utaznék el szívesen?
- Milyen eszköz illik leginkább a személyiségemhez?
- ... stb.

Ezután a tanulók maguk előtt tartva a papírtálcákat körbe járnak, elolvashatják egymás válaszait, kérdéseket tehetnek fel egymásnak, kereshetnek olyan tanulókat, akikkel hasonló választ adtak egy-egy kérdésre, és bemutatkozhatnak egymásnak.

PARTNERINTERJÚ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése ráhangolás	pármunka → plénum (ülőkör)	esetleg: interjú- kérdések / cím- szavak	10p + kb. 20 p			összes

A módszer célja, hogy a tanulók megismerkedjenek egymással. Előnye, hogy ezúttal nem plénumban mutatkoznak be, hanem egyetlen személynek, és ez után sem önmagukat kell bemutatniuk az osztály előtt, hanem egy társukat. Nem kell azon töprengeniük, hogy: „Miről beszéljek?”, „Mennyi ideig beszéljek a többiek előtt, hogy az ne legyen számukra terhes, vagy éppen ne tűnjek túl visszafogottnak?”, mert a társuk kérdéseire válaszolnak.

A tanulók párokat alkotnak. Ügyeljünk rá, hogy a párok tagjai alig, vagy egyáltalán ne ismerjék egymást, kérjük meg a tanulókat, hogy pl. az egy iskolából jött tanulók most ne válasszák egymást. Ha az osztálylétszám nem páros, lesz egy három fős csoportunk is. Hívjuk fel a tanulók figyelmét előre, hogy aki pár nélkül marad, válasszon magának egy szimpatikus duót.

A pároknak tíz percük van arra, hogy meginterjúvolják egymást, és röviden lejegyezzék a kapott válaszokat. Az interjú tartalmát a résztvevők szabadon megválaszthatják. Segíthetünk azzal, hogy előtte plénumban, közösen kérdéseket gyűjtünk, amik érdeklik a tanulókat, ezeket pedig plakátra írjuk. Pl.: Hogy hívnak? Hol születtél? Van példaképed? Van hobbid? Mi a legnagyobb vágyad? Hogyan képzeled el az életedet tíz év múlva? stb.

Hívjuk fel a tanulók figyelmét, hogy csak azt mondják el a partnerüknek, ami később elhangozhat az egész osztály előtt is.

Az interjúk után a tanulók székeikkel egy kört alkotnak, és pár mondatban bemutatják egymást. A pár egyik tagja a partnere széke mögé áll, és pl. ezt mondja: „Ez itt Máté. Máté 17 éves, a Gedóból jött, szeret jókat enni....”

Variáció:
Új téma bevezetéséként három hasábos kérdőívet is elő készíthetünk, amely a témával kapcsolatos kérdéseket tartalmazza (KÉRDÉS / AZ ÉN VÁLASZOM / A PARTNEREM VÁLASZA). Hagyjunk szabad helyet a feladatlapon, hogy a tanulók további kérdéseket is megfogalmazhassanak. A tanulók először megválaszolják az „ÉN VÁLASZOM” oszlopban a kérdéseket, ezt követően felteszik ugyanezeket a kérdéseket partnerüknek is, és feljegyzik a kapott válaszokat. Közben folyamatosan összevetik válaszaikat, és az egyezőket megjelölik. A legérdekesebb részekenél megállnak, és részletesebben beszélgetnek róluk. Utána nem szükséges plénumbeszélgetést tartani, vagy ha igen, ott csak ezekről a különösen érdekes információkról számoljanak be a párok.

PÁR-MADZAG



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
páralkotás	plénum	kb. 1 m-es madzag-darabok	1p	Kártyapárok, Kulcs és zár	Hosszabb pármunka	összes

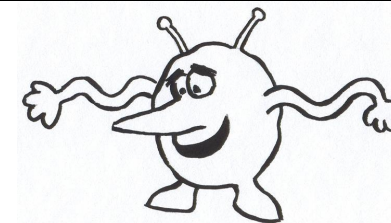
Párok kialakítására alkalmas, relatív gyors módszer. Akkor használjuk, ha fontos, hogy ne összeszokott tanulók (barátok, padtársak) dolgozzanak együtt. A módszer erősíti a keletkezett párok összetartozási érzését. Minden tanulónak ki kellett jönnie középre, elhagyva eddigi megszokott helyét, ezzel megkönnyítjük, hogy a következő munkafázisban közös munkahelyet tudjanak választani maguknak a párok.

Mint minden bonyolultabb pár- vagy csoportalkotási módszernél itt is ügyeljünk arra, hogy a rá következő pár-feladat feltétlenül legalább 15-20 percet igényeljen, különben a tanulók számára az eljárás túlzásnak tűnhet, mivel nem áll arányban a párképzésbe fektetett idő és felkészülés a következő feladattal.

Annyi, kb. 1 m hosszú, egyforma színű és vastagságú madzagra van szükségünk, ahány párt akarunk kialakítani.

Ismertessük a következő pármunkához tartozó feladatot. Ha a feladat már mindenki számára világos, megkezdhetjük a párok kialakítását. A hosszú madzagokat csomóba fogva középen lazán megtartjuk. A tanulók egyik fele a madzagok egyik végét, a másik fele a másik végét fogja meg. Ha elengedjük a csomót, mindenki ténylegesen össze lesz kötve valakivel – így alakítjuk ki a párokat, akik, miután megtalálták egymást, közös munkahelyet alakítanak ki maguknak, és rögtön nekiláthatnak a feladatnak.

PHÚ!



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka	2 papírlap / tanuló, filctoll	15-20p	Szobor, Villanófény, Gondolatbuborékok	-	összes

A módszer célja lezárt tanulási folyamatok vagy projektek kreatív, vizuális módszerrel való értékelése, miközben a tanulóknak a témával, a tanulási folyamattal, a csoporttal kapcsolatos érzelmei kerülnek központba. Olyan munkafázisok végén hasznos, amelyek intenzív, kemény munkát követeltek meg mindenkitől, de sikeresen le tudtunk zárni.

Első lépésként a tanulók – leírásunk alapján – lerajzolják a mi „Phú” figuránkat. Egy példa – ez természetesen igény szerint változtatható:

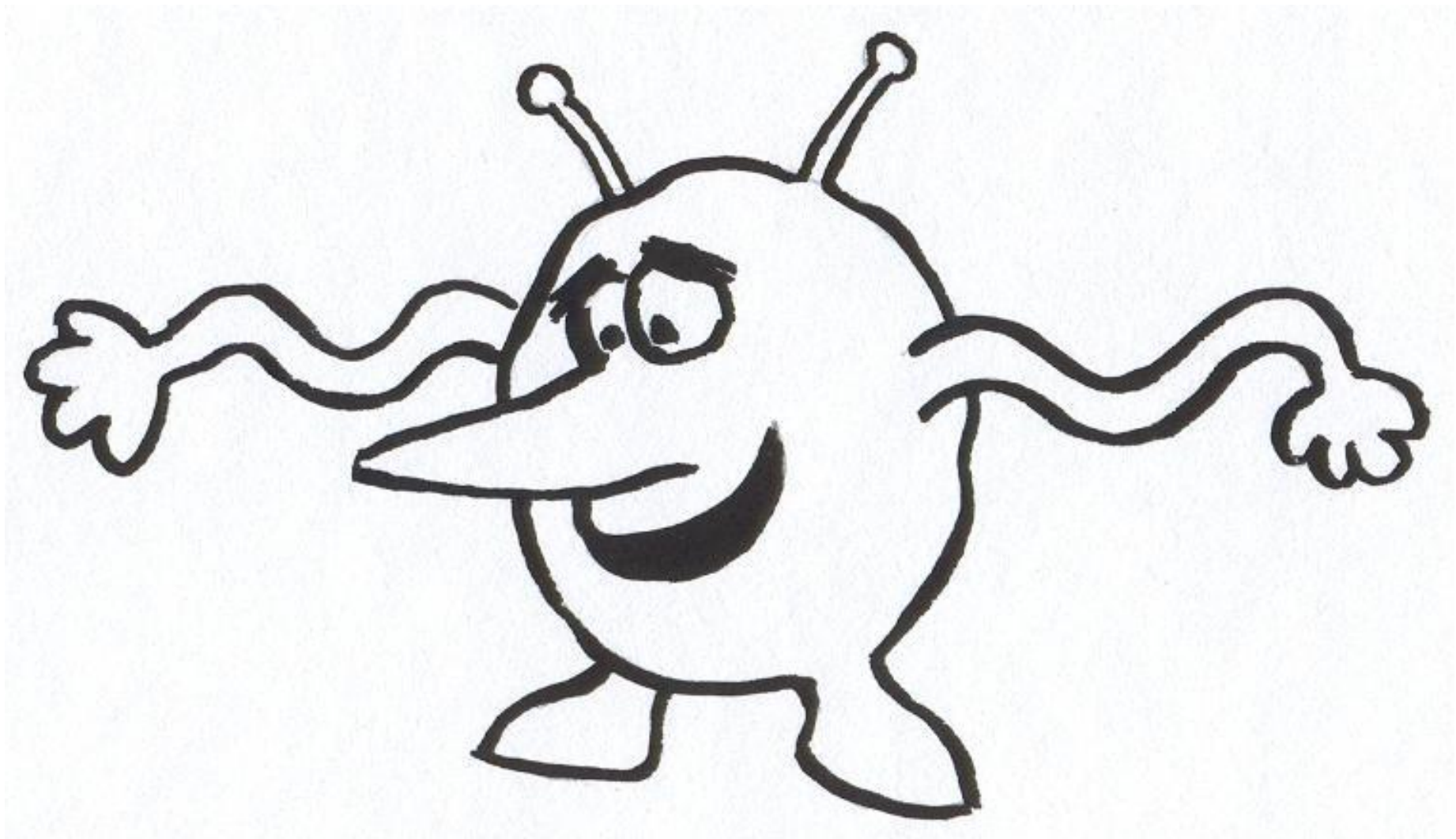
„Mindenkiben lakozik egy „Phú”, aki attól függően változtatja az alakját, színét, méretét, hogy milyen érzések uralkodnak bennünk – ezt befolyásolja, amit épp csináltunk, hallottunk, vagy láttunk, a munka, amit épp lezártunk. Az én „Phú-m” most így néz ki: a törzse olyan formájú, és akkora is, mint egy krumpli, és halványpiros színű. Az arca közepén két tányérforma nagy szeme van, a szája vékony, olyan, mint egy nagy kifli. Az orra zöld, hosszú, mint egy répa, a két keze hosszú és vékony, mint egy spagetti, a tenyere pedig, mint egy tulipán, négy-négy ujjal. A lábai nagyon rövidek, a lábfeje viszonylag nagy, és úgy néz ki, mint két régi vasaló. A fején két hosszú sárga csáp, aminek a végén gombok vannak, olyasfélék, mint amelyeneket a marslakóknak szoktak rajzolni.”

(Idegen nyelv órán a „Phú”-t – ill. UFF-ot / WHEW-t – németül ill. angolul is leírhatjuk, képes tollbamondásként.)

Ha a tanulók kész vannak rajzaikkal, összehasonlítják a „Próba-Phú”-kat egymással, majd megmutathatjuk nekik a saját rajzunkat.

Ezután az a feladatuk, hogy egy új lapra rajzoljanak egy másik „Phú”-t, olyat, ami a befejezett munka után most a saját pillanatnyi hangulatuknak és érzelmeiknek a leginkább megfelel. A tanulók aláírják a műveiket, és kirakják a faliújságra, vagy egy kifeszített ruhaszárító kötélre csiptetik azokat.

Minden tanuló körbejár, megnézi a „Phú”-kat, és beszélgethet azokkal a társakkal, akiknek a rajzait érdekesnek találja, és szeretné megtudni, miért pont úgy néz ki az ő „Phú”-juk.



PIKKELYEK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	egyéni munka → körtélparti	kis cédulák, Tesa- krepp	5+15p	Wanted, Papír- tálca, Csoport- tükör, Címer, Név-scrabble	Partnerinterjú	összes

A játék célja, hogy megkönnyítse a tanulók számára a kapcsolattfelvételt: Minden tanulónak meghatározott instrukciók alapján néhány információt kell elmondania magáról. A bemutatkozást egyéni munka előzi meg, melynek során minden tanuló röviden átgondolhatja, mit mond el magáról. A kapcsolattfelvétel e módja még a kevésbé közlékeny tanulók számára sem okoz nehézséget, mivel nem plénumban, mindenki előtt kell bemutatkozniuk, hanem egy-egy társukkal kerülnek a játék során kapcsolatba. A módszer alkalmazásával a tanulók sok társukat megismerhetik, az impulzusok alapján érdekes első beszélgetések alakulhatnak ki.

A tanulók a táblán / kártyákon levő kérdések közül megválaszolnak néhányat. A válaszokat címszavakban, egyenként kis cédulákra írják (a kérdés nélkül).

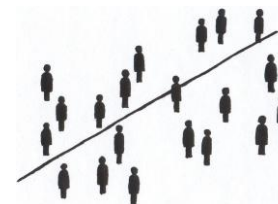
Néhány példa:

- Mi lennék, ha...: ital / virág / fa / autó / bútordarab / könyv / szerszám lennék?
- Mit kezdenék 1 millió forinttal?
- Ki szeretnék lenni, ha én nem én lennék?
- Mit szeretnék az utókorra hagyni?
- Kit szeretnék feltétlenül megismerni?
- Hova szeretnék mindenképpen egyszer eljutni?
- Melyik a kedvenc szavam / mondásom? ...stb.

A cédulákat a tanulók a ruhájukra Tesa-krepp-pel rögzítik, körbejárnak, elolvassák a többiek céduláit, és beszélgetnek a számukra legfontosabb cédulákról, osztálytársakat keresnek, akikkel hasonló álmaik és elképzeléseik vannak.

A játékot nem zárja plénum-beszélgetés. A tanulókat mi is megismerhetjük, ha részt veszünk a játékban.

POZÍCIÓJÁTÉK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
állásfoglalás, kommunikációs készség fejlesztése	plénum		10p	Véleménykigyó, Véleményvonal, Pro-kontra-vita, Quattro-vita, Közlekedési lámpa		összes

A módszer célja vélemény-nyilvánítás, állásfoglalás, döntés gyakorlása – mozgással kombinálva, szavak nélkül. A nehezen megnyilatkozó tanulók számára is előnyös módszer, mert alkalmazása révén őket is állásfoglalásra tudjuk készíteni. A módszer arra is szolgálhat, hogy a tanulók a tényleges vita előtt átgondolják a témáról alkotott véleményüket, ezáltal intenzíven vesznek részt a későbbi beszélgetésben.

Két tanuló, aki a témával kapcsolatban nagyobb előismerettel rendelkezik, a terem két ellentétes sarkába áll, a többi tanuló pedig közöttük helyezkedik el. A feladatuk az, hogy egyikük egy adott tézis mellett, a másik pedig ellene foglaljon állást. (Előző óra végén megbízhatjuk őket, hogy írjanak fel érveket – megbeszélhetjük velük azt is, hogy minimum hányat.) Nagyobb osztályok esetében 2-3 tanuló is lehet mindkét oldalon szónok.

A két szónok felváltva érveket sorakoztat fel, szerepüknek megfelelően a tézis mellett, vagy ellen. Érveiknek ezúttal nem feltétlenül kell egyezni saját véleményükkel. Minden egyes érv elhangzását követően a köztük álló tanulók helyet változtathatnak: ha egyetértenek az érvelővel, egy lépést tesznek feléje, ha nem értenek vele egyet, egy lépést távolodnak tőle.

Az a tény, hogy a tanulók többsége nem vesz részt verbálisan a játékban, azáltal kompenzálódik, hogy mindenki gyakran kifejezheti a véleményét pozíciója megváltoztatásával, és minden tanuló rákényszerül arra, hogy pontosan kövesse az érveléseket.

Az utolsó érv elhangzása után mindenki átgondolja, hogy a mostani pozíciója megfelel-e a témával kapcsolatos általános véleményének, és még egyszer elmozdulhat az egyik vagy a másik pólus irányába, aztán helyet foglal a beszélgető körben. Ezek után plénumban beszámolnak a tanulók, mennyire voltak meggyőzőek a hallott érvek, és közösen megvitatják a problémát. A végén esetleg közös osztály-állásfoglalást is megfogalmazhatnak, amivel a többség egyetért.

PÓKHÁLÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka → plénum	pókháló / feladatlap	5+20p	Hangulatbarométer, Hangulatgörbe, Céltábla		összes

A módszer projektek ill. nagyobb lélegzetű csoportmunka értékelésére alkalmas, a munka- és csoportfolyamatokat helyezve középpontba. Az értékelésben és reflexióban kevésbé jártas csoportokban is könnyen levezethetünk segítségével majdan egy-egy értékelő beszélgetést.

Minden tanulónak fénymásolva kiosztjuk a pókhálót, vagy megmutatjuk az ábrát fólián, és megkérjük őket, rajzoljanak egy hasonló koordináarendszert. A pókhálóban minden tanuló bejelöli, mennyire elégedett a projekttel.

1 = TELJESEN IGAZ → 6 = EGYÁLTALÁN NEM IGAZ

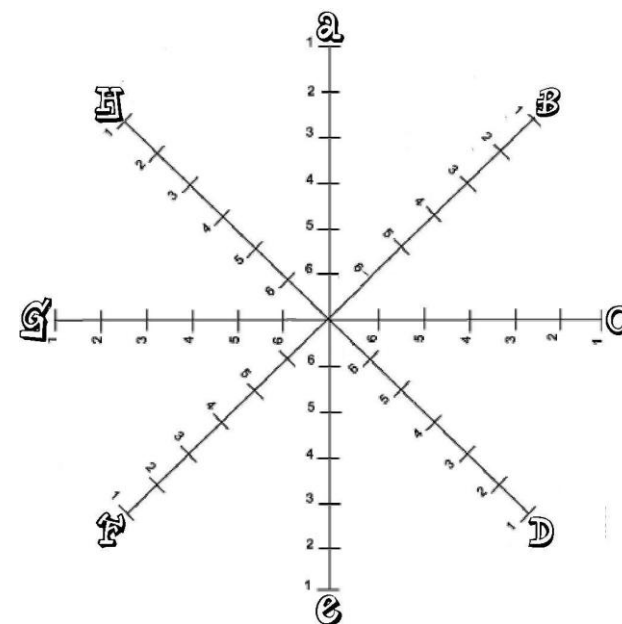
Az egyes koordináták különböző értékelési szempontokat jelölnek:

- A – Elégedett vagyok a termékkel, amit létrehoztunk / az eredménnyel, amit elértünk.
- B – Élveztem a közös munkát.
- C – Jól tudtunk együtt dolgozni a csoportban.
- D – Megérte a befektetett idő és energia.
- E – Az ötleteimet figyelembe vette a csoport.
- F – Sok új ismeretet szereztem, fejleszthettem készségeimet (idegen nyelv esetén: sokat használhattam a nyelvet).
- G – Elégedett vagyok a saját aktivitásommal és a munkámmal.
- H – Önállóan tudtunk dolgozni a csoportban.

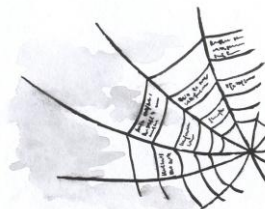
Ha bejelölték a megfelelő pontokat, azokat összekötik – a keletkező felület plasztikus módon ábrázolja a tanulók elégedettségét a projekttel kapcsolatban.

A tanulók ezután az eredeti munkacsoportokban összehasonlítják egymással pókhálóikat, megvitatják, mi az oka a kiugróan magas és a kiugróan alacsony pontoknak, a kisebb-nagyobb eltéréseknek, és javaslatokat gyűjtenek, hogyan tudnának egy következő projekt során jobb eredményt elérni ill. optimalizálni a munkafolyamatokat.

Plénumban ez után a projekt összesítő értékelését végezzük: hogy tetszett a tanulóknak a projektötlet, milyen további ötleteik vannak, mit csinálnának másként?



PÓKHÁLÓ-ELEMZÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	plénum / csoportmunka	A3-as lapok / csomagolópapír	10-15 + 15p	Kérdés-zuhatag		társ. tud., term. tud., magyar
önálló ismeretszerzés	→ plénum					

Egyszerű, formailag szabályozott, de sokféle tartalommal felruházható analitikus módszer, mely alkalmas okok, problémák gyökerének felkutatására, összefüggések ábrázolására.

A tanulók konkrét problémát írnak fel egy A3-as lap közepére, pl.: „Miért van az, hogy nem vigyázunk kellőképpen az egészségünkre?”

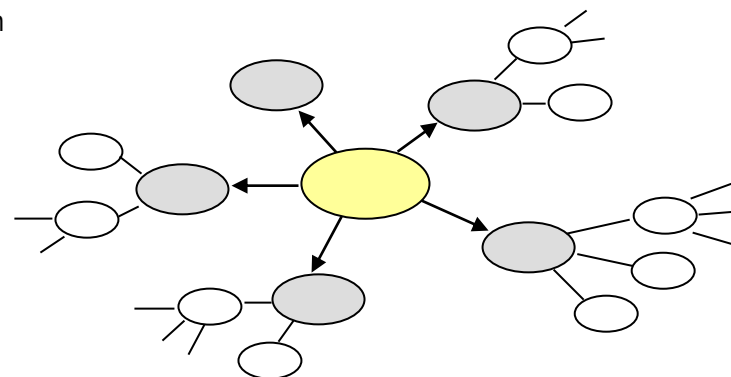
Ezt bekarikázzák, és a probléma körüli buborékokba írják a közvetlen okokat, Pl.: „Mert nem érezzük ennek fontosságát..”

A következő szinten az okok okait gyűjtjük, azaz: „Miért nem foglalkoztat minket ez a kérdés?” → „Mert egészségesek vagyunk, és azt gondoljuk, mindig így lesz.”... Itt nem ér véget az okok felsorolása, és ily módon eljuthatnak egészen a problémánk gyökeréig. Természetesen a számos ok között lehet összefüggés vagy kapcsolat, ezeket a buborékok összekötésével lehet jelölniük a tanulóknak. Így szövődik a pókháló-elemzés.

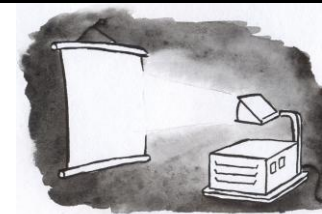
Fontos felhívni a figyelmet, hogy igyekezzenek kerülni az általánosságokat, és próbáljanak a lehető legkonkrétabban fogalmazni. A csoport megegyezhet, hogy mindenki ír a pókhálóba, vagy kinevezhetnek egy jegyzőkönyvvezetőt is, aki felírja a többiek ötleteit.

Plénumban a tanulók vitára bocsátják a probléma gyökereként azonosított okokat, és közösen lehetséges megoldásokat keresnek.

Ha az osztályban először próbáljuk ki a módszert, mutassuk be egy konkrét példán keresztül, ill. végezzük az elemzést közösen, plénumban. Nagy csomagolópapíron vagy a táblán rögzítsük a tanulók hozzászólásait.



PREZENTÁCIÓS ESZKÖZÖK

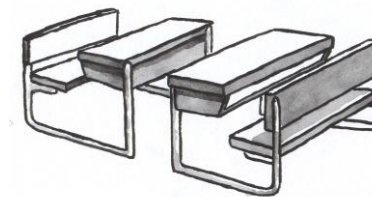


FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	módszerenként különböző	módszerenként különböző	változó			összes

Prezentációra páros vagy csoportban végzett önálló munka után kerülhet sor. Ilyenkor a diákok a legváltozatosabb eszközök segítségével bemutatják munkájuk eredményeit a többiek számára, megosztva velük az általuk szerzett speciális ismereteket. A feladatban eleve megadhatjuk, milyen módon mutassák be a tanulók a munka eredményeit, de ha a csoportok már több módszert ismernek, célszerű, ha ők maguk választják ki az „ízlésüknek” és az közlendőjüknek leginkább megfelelő prezentációs eszközt.

- A *plakát* alkalmas az információk tömör, lényegre törő bemutatására. Magáért kell beszélnie, nem kell felolvasni, kommentárt nem igényel. Elsősorban szöveget, illusztrációs jelleggel pedig képeket és rajzokat is tartalmazhat. → GALÉRIA vagy → VÁSÁRTÉR módszerrel lehet kiértékelni. Speciális plakát a *plusz-mínusz-plakát*: A munka eredményét (tapasztalatok, vélemények, kilátások...) + / - bontásban ábrázolják a tanulók plakát formájában.
- Az *írásvetítő-fólia* a plakátnál kevesebb információt tartalmaz, igényli a szóbeli kiegészítést, mivel jobbra csak címszavakat írnak fel a tanulók, a szövívő előadásának sorrendjében. A fényhatás segít fenntartani a hallgatóság figyelmét. Hasznos módszer a prezentáció során a → SZTRIPTÍZ.
- A → MINDMAP segít áttekinteni a résztémák és az információk közti összefüggéseket. Nagy plakáton vagy fólián is elkészíthető. Rokon eszköz a *fogalom-fa*: a témával kapcsolatos legfőbb fogalmakat / résztémákat kártyákra írják a tanulók, és elhelyezik egy fa-ábrán (törzs, gyökér, ágak, levelek)
- A *diagramm* segítségével szemléletesen lehet sok adatot bemutatni: számítógéppel, vagy kézzel rajzolva is könnyen elkészíthető (ld. melléklet → KÖZVÉLEMÉNYKUTATÁS).
- A *listák* készítését a diákok a mindennapi életben is gyakorolják. Egyszerű, könnyen összehasonlítható prezentációs eszköz. A lista egyes elemeit moderációs kártyákra is írhatják a tanulók, ezeket aztán még könnyebb csoportosítani.
- A *kronologikus áttekintést* és az → IDŐVONALAT történelmi események, folyamatok bemutatására használhatják a tanulók.
- *Táblázatot* tényanyagok mátrix-szerű összefüggéseinek bemutatására lehet jól alkalmazni.
- A *makett* jó szemléltető eszköz, megmutatja, hogyan alkalmazzák a tanulók a megszerzett ismereteket. Készítése viszont anyag és időigényes feladat lehet.
- A *leporelló* összefüggéseket, időbeli fejlődést tud megvilágítani, érdekes, motiváló eszköz – hátránya csak az, hogy méretéből adódóan, egyszerre max. 2-3 tanuló tudja megnézni.
- A *szurkatáblán / parafatáblán, moderációs kártyák segítségével* történő prezentáció gyorsan kivitelezhető, és az előadás közben akár többször is, gyorsan átrendezhető. A kártyákat szöveggel lefelé fordítva előre a helyükre lehet készíteni, a sarkokra kis számokat írva az előadó tudja, milyen sorrendben kell majd őket a prezentáció során egymás után megfordítania. Szurkatábla hiányában ehhez Blu Tacket is lehet használni, ehhez csak szabad fal-, ablak-, ajtófelület szükséges.
- *Szárítókötelet* kifeszítve az osztályban a tanulók könnyen bemutathatnak pl. írott szövegeket. Ezeket könnyű rendezni és rendszerezni. Ezzel a módszerrel a tanulók kisebb rajzait is kiállíthatjuk.

PRO-KONTRA-VITA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	csoportmunka → plénum	újságcikkek, grafikonok, fotók...	15+3+3+ 15-20p	Vélemény-ping-pong, Pozíciójáték		társ. tud., term. tud., magyar

A módszer szerepjáték formájában kínál lehetőséget különböző álláspontok megismertetésére, véleménykülönbségek ütköztetésére, érvek és ellenérvek megvitatására. A téma lehet aktuális vagy „klasszikus” probléma, valódi vagy fiktív, de lehet egy konkrét kérdés is, amelyben a tanulóknak dönteniük kell. A pro-kontra-vita célja a határozott, de tárgyilagos és fair vélemény-ütköztetés.

Első lépésként a tanulók megismerik magát a problémát vagy a kérdésselvetést. Ezt követően kialakítják álláspontjukat, és szavaznak a kérdésről. A szavazás célja csupán egy első állásfoglalás, az eredményét nem rögzítjük, és senkinek sem kell indokolnia a döntését.

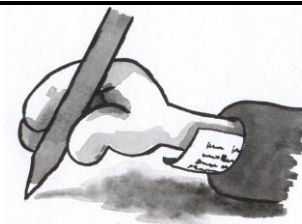
Ezután véletlenszerű csoportokat alakítunk ki a különböző vélemények képviselőire (pl.: különböző színű lapokat húznak a tanulók), ezáltal a vitában a tanulók nem feltétlenül a saját véleményüknek megfelelő csoportba kerülnek. A csoportok feladata, hogy rövid időre próbáljanak meg azonosulni a véletlenszerűen kiosztott állásponttal (szerepjáték). A csoportok különböző információs anyagokat kapnak a vita témájával kapcsolatban, és ezek tanulmányozása után megpróbálnak belehelyezkedni az adott szerepbe, kialakítják álláspontjukat, és megalapozott érveket igyekeznek kidolgozni. Fel kell hívnunk a tanulók figyelmét arra, hogy a másik csoport ellenérveket fog felsorakoztatni, mérlegelniük kell tehát előre, hogy ezek vajon mik lesznek, és hogyan fognak tudni reagálni rájuk. 15 perc után választaniuk kell maguk közül 2-3 szóvivőt.

A nyilvános vita során elől ül a vitát vezető személy (ez lehet a tanár, de egy diák is vállalkozhat rá), két egymással szembe fordított padnál ülnek a csoportok szóvivői, mögöttük pedig a csoportjuk tagjai. A műsorvezető megnyitja a vitát, ismerteti a témát, bemutatja a résztvevőket, és üdvözlöli a nézőket (ők a vitában közvetlenül nem vesznek részt, de megfigyelőként vannak jelen). Ezt követően elmondja a vita lefolytatásának menetét és időbeli határait. A két csoport szóvivői 3-3 percen összefoglalhatják álláspontjaikat, ezt követi az érvek és ellenérvek felsorakoztatása, melyre 15-20 perc áll rendelkezésükre.

Variáció: A szóvivők beszámolója után a csoport többi tagja is bekapcsolódhat a vitába oly módon, hogy a vitaasztalhoz egy szabad széket állítunk, melyen a szót kérő csoporttagok helyet foglalhatnak, mondandójuk befejeztével viszont újra visszatérnek a megfigyelők közé.

A játékot a "megfigyelők" értékelik, akiknek feladata egyrészt az, hogy felsorolják, milyennek találták a két csoport felsorakoztatott érveit, másrészt az, hogy elmondják az összbenyomásukat: mi az, ami leginkább tetszett nekik, és mit nem találtak jónak. Végül ismét meg kell vizsgálnunk, hogyan alakultak az egyéni álláspontok az óra elejéhez képest. Ha különbségek tapasztalhatók, ennek okairól feltétlenül érdemes beszélnünk az osztállyal.

PUSKAÍRÁS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés / ismeretek feldolgozása ismétlés	egyéni munka → pármunka → csoportmunka	(tankönyv)szöveg, A4-es lapok, szöveg- kiemelő filctollak	20p	Mind map, Szövegtérkép		társ. tud., term. tud., magyar

A módszer új anyag önálló feldolgozására, ill. a tartalmak egyszerűsítésére, a lényeg kiemelésére alkalmas.

A tanulók először egyedül elolvassák az új információkat hordozó szöveget (tankönyvrészletet vagy egyéb informatív szöveget), és szövegkiemelő filc segítségével kiemelik a legfontosabb információkat. Ezeket címszavakban, vázaltszerűen átírják egy A4-es lapra.

A tanulók ezután párban összevetik munkáikat, mindkét A4-es lapot átolvassák, és szövegkiemelő filccel kijelölik azokat az információkat, melyeket mindketten lényegesnek tartottak. Ezután elfeleznek egy új A4-es lapot, és az így kapott fél lapra jegyzetelnek. A betűméret maradjon ugyanakkora, amekkora az előző lapon volt.

A jegyzeteket négyes csoportokban összehasonlítják, megbeszélik, és készítenek egy újabb közös, még jobban lerövidített változatot. Ismét kiemelik a leglényegesebb elemeket, majd egy A4-es lap felét is megfeleztve, feljegyzik azokat. Ezt mindaddig kell ismételni, amíg egy A4-es lap 1/8-ának megfelelő méretű puskát nem kapnak. Ideális esetben végül a papíron csak néhány szó szerepel.

Végezetül megpróbálhatjuk a folyamatot visszafordítani: a tanulók feladata, hogy a papíron levő információk segítségével megpróbálják feleleveníteni az összes információt, amit a legelső lapra felírtak, ezáltal mintegy „kicsomagolva” az elraktározott információkat.

Kiscsoportokban az óra végén rendezhetünk próbafelelést is, kisorsolva a felelőt, aki a legutolsó lappal (vagy az utolsó előttivel) összefoglalja a szöveg információit.

QUATTRO-VITA



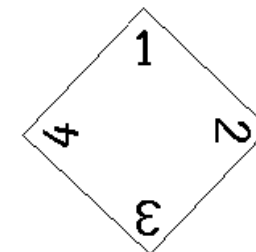
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	plénum	kártyák, írásvetítő, fólia + takarólap / fóliacsíkok vagy papírcsíkok + tábla	20p	Közlekedési lámpa, Pozíció-játék, Vélemény-vonal, X-lapok, Tézis-vita	-	összes

A módszer célja, hogy az új téma tematikus gócpontjait mindenki számára világossá tegye, a tanulóknak megvilágítsa, mennyire komplex – és esetenként nem egyértelműen megítélhető, árnyalt – az aktuális téma, és ezáltal beszélgetést ösztönző kiindulási helyzetet teremtsen. A tanulók átgondolják egy téma különböző aspektusait, és leadják szavazatukat. A módszerrel mindenki számára transzparenssé válik az osztály véleményeinek teljes spektruma, miközben mindenki – még az egyébként keveset és ritkán beszélők is – aktivizálódnak, és véleménynyilvánításra kényszerülnek. A módszer alkalmazásakor a kevésbé aktív tanulók kapnak szót, ezzel a beszélgetés során az egyébként hangadó tanulók kissé háttérbe szoríthatók. A módszer hasonló a → KÖZLEKEDÉSI LÁMPA módszerhez, további előnye viszont, hogy még a határozatlan vagy kényelmes, általában az „arany középút” felé hajló tanulóknak is határozottan állást kell foglalnia, ill. hogy a tanulók egyúttal megtanulják meghallgatni és elfogadni a kisebbség véleményét is.

Előkészítés: A témával kapcsolatos 10-12, sarkosan megfogalmazott tézist fóliára, fóliacsíkokra vagy papírcsíkokra (A4-es vagy A3-as lap keresztbe hajtva) írjuk.

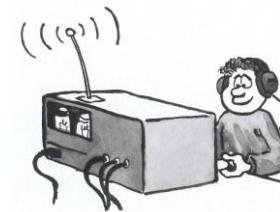
Előkészítjük a szavazócédulákat: Kis négyzeteket vágunk ki (10x10 cm), mindegyik sarkába írunk egy számot (1-4). A számok magyarázatát felírjuk kártyákra / csomagolópapírra / a tábla kihajtható hátsó felére:

1 = egyetértek 2 = nagyjából egyetértek, de... 3 = nem teljesen értek egyet, de... 4 = nem értek egyet



A szabályok ismertetése után megmutatjuk, és hangosan felolvassuk az első tézist. Nagyon rövid gondolkodási idő után minden tanuló felmutatja a szavazócéduláját, úgy, hogy az a szám mutasson felfelé, ami a véleményét kifejezi. Gyors utánaszámolással megállapítjuk, hogy melyik pozíciót képviselő tanulók vannak kisebbségben, és ők kapnak szót, hogy röviden elmondják a véleményüket. Ezután az utánuk következő kisebbség jöhet, stb. Nem cél, hogy a vita során konszenzusra jusson a csoport, ill. hogy egymást meggyőzzék a tanulók!

RÁDIÓS MAGAZINMŰSOR



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	csoportmunka	magnó, kazetta, diktafon, számítógép	45-90 p	„Mai műsorunk vendége: ...”		társ. tud., term. tud., magyar, idegen nyelvek

A rádiós magazinműsor készítése alkalmas az új anyag információinak feldolgozására ill. a csoporteredmények bemutatására. A tanulónak egy rádiós magazinműsor struktúráját követve kell összeállítást készíteniük. A megtervezett „adást” felvehetik hangkazettára, vagy eljátszhatják egy „élő műsor” keretei között is.

Egy magazinműsorban sok minden helyet kap. Műsorvezetés, felszólalások és zene váltják egymást. Az adások felépítése alaposan átgondolt, megtervezett. A műsorban helyet kaphatnak hírek, interjúk, montázsok, rövid hangjátékok, történetek, prezentációk. Általában üdvözléssel kezdődik egy műsor, a műsorra való ráhangolással, ami lehet akár egy hangulatában megfelelő zeneszám is. A műsorvezető áttekintést ad a hallgatónak az elkövetkező témákról.

Egy műsor időbeli lefutását nagyon pontosan, előre meg kell tervezni. A felépítésnél és a műsor dramaturgiájánál fontos figyelembe venni:

- Melyik szöveg, tudósítás jeleníti meg leginkább a műsor céljait? Melyik sikerült legjobban?
- Hová kerüljenek a komolyabb és hová a könnyedebb témák?
- Mely témák érdeklik leginkább a hallgatót, melyek a legaktuálisabbak? (Ezek kerüljenek a műsor elejére vagy a legvégére.)
- Milyen legyen a műsor ritmusa, milyen viszonyban álljon a zene és a szöveg? Mikor van a műsorban szükség szünetre?
- Hogyan lehet könnyeden és frappánsan átkötni az egyes műsordarabokat?

A magazinműsor jellemzőit az osztályban közösen megbeszéljük, és készítünk egy listát, mi mindenre kell figyelni a műsorkészítés során. A tanulók – miután kis csoportban anyagot gyűjtöttek választott témájukhoz – az információkat rádióműsor formájában dolgozzák fel, és fel is veszik kazettára. A műsort lejátszhatják a prezentáció során az osztályban, de esetleg az iskolarádió adásában is leadhatják.

A többi tanuló – a hallgatóság – a műsor meghallgatásához megfigyelési feladatokat kap, amik a tartalomra és a formára is vonatkoznak.

SAROK-RAJZOK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	egyéni munka → csoportmunka (4 fő) → plénum	csomagolópapír, színes filctollak vagy zsírkréta, zene	20p	Asztalterítő, Házfa-kutya, Téma-rajzok, Csoportkép,	Galéria	összes
kooperáció						

A feladat célja, hogy megkönnyítse a tanulók számára a kapcsolatfelvételt, ill., hogy segítsen lépéseket tenni a csapatépítés irányába, az összetartozás érzésének erősítésével.

Minden csoport (4, max. 5 fő, ez esetben azonban módosítani kell a rajzot!) kap egy csomagolópapírt, amire a táblán megadott beosztást lerajzolják.

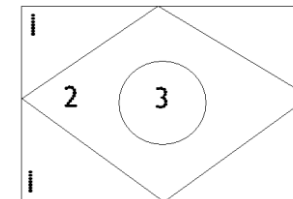
Az első körben mindenki a saját, egyes számmal megjelölt sarkába rajzolhat, bármit, ami a tantárggyal vagy az új témával kapcsolatban számára fontos. Senki sem avatkozhat bele a másik munkájába, és nem is beszélgethetnek egymással a tanulók.

A második körben a kettessel jelölt felületre rajzolhat mindenki, ezen belül kiegészítheti, folytathatja a másik elkezdett rajzát, de továbbra sem beszélgethetnek egymással.

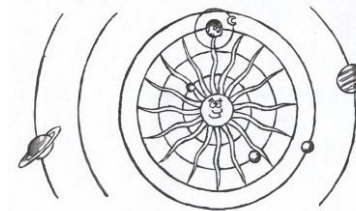
A harmadik körben már szabad beszélgetni: a tanulóknak meg kell egyezniük, mit, és hogyan rajzolnak a középső, hármassal jelölt körbe. Csak az kerülhet oda, amivel mindenki egyetért, és mindenkinek részt vesz a közös kép rajzolásában. Végül mindenki aláírja a művet, és azokat kiállítjuk a teremben.

Későbbi fázisokban is alkalmazhatjuk, akár egy adott téma kreatív bevezetéséeként.

Zene-javaslat: Nyugodt, inspiráló, instrumentális zene (pl. Vivaldi, Bach, Mozart, Jean-Michel Jarre, Mike Oldfield, Vangelis...)



STANDOGRAMM



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	plénum	-	10p	Pozíciójáték, Véleményvonal, Motorellenőrzés		összes
visszajelzés						

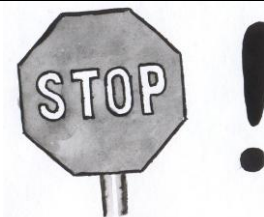
A standogram egyfajta értékelési módszer, amely nem verbális vélemény-kifejezésre alkalmas. A módszer viszonylag nagy helyigényű, ezért tegyük szabaddá a terem közepét.

Egy tanuló beáll a kör közepébe, és elmondja kritikáját, fenntartásait vagy érzéseit az előző munkafolyamattal kapcsolatban. Több kisebb szakaszra bontja a mondanivalóját, és minden tartalmi egység után rövid szünetet tart.

A többiek körben állnak, és azzal fejezhetik ki véleményüket az elhangzottakkal kapcsolatban, hogy a szünetekben eltávolodnak vagy közelednek az értékelést végző tanulóhoz: az egyetértők közelebb húzódnak a kör közepéhez, a semlegesek a helyükön maradnak, akik pedig nem értenek egyet, azok hátrálépnak az eredeti pozíciójukhoz képest.

A tanulók általában igénylik, hogy mást is hallgassanak meg, ekkor szerepcseré történik, és más áll a kör közepébe.

STOP ÉS FOLYTASD!



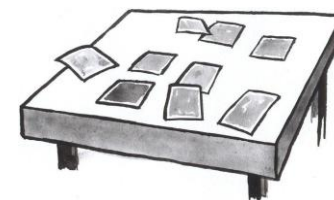
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangelés	frontális→egyéni munka / pár- / csoportmunka → plénum	filmrészlet	20-30p	Szerepjáték, Adáshiba: Képhasza / hanghasza		magyar, idegen nyelv, osztályfőnöki
kommunikációs készség fejlesztése						
konfliktuskezelés						

A módszer célja, hogy tudatosítsa a tanulóknál egyes nem elfogadható viselkedési formákat ill., hozzájáruljon megfelelő viselkedési formák felismeréséhez és begyakorlásához. A filmrészlet megfelelő kiválasztásával alkalmas egy új téma bevezetésére is.

Filmrészlettel vagy rövid szerepjátékkal bemutatunk egy konfliktushelyzetet. A filmet egy előre meghatározott helyen, a konfliktus kialakulásakor vagy a konfliktus csúcspontján megállítjuk. A tanulók feladata, hogy egyedül, párban vagy kis csoportban átgondolják, hogyan reagálnának ők ebben a helyzetben, erről készítsenek feljegyzéseket, vagy szerepjátékkal, spontán folytathatják is a jelenetet.

A feljegyzett vagy eljátszott megoldásokat és reakciókat plénumban megvitatjuk.

SVÉDASZTAL KÉPEKKEL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás önálló ismeretszerzés	plénum → pármunka, csoportmunka	fotók, rajzok, karikatúrák	15-45p	Karika-túra, Elidegenített képek	kutatómunka	összes

A módszer célja egy új téma bevezetése képeken (festményeken, fotókon, rajzokon, karikatúrákon) keresztül. A képkínálat célja, hogy elősegítse mentális modellek létrehozását.

A képek kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy azok ne csak illusztrálják a témát, hanem legyenek alkalmasak a témával kapcsolatos ismeretek közvetítésére is.

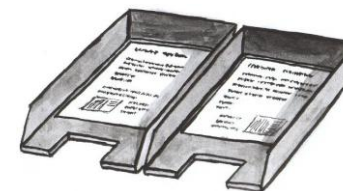
A képeket nagy számban, svédasztalhoz hasonló módon, jól megközelíthető, körbejárható helyen prezentáljuk. Pl. több asztalt a terem közepére tolhatunk, a székekből pedig az asztaltól távolabb 3-4 db-os székcsoportokat hozhatunk létre.

A tanulók egyedül, párban vagy kis csoportban tanulmányozzák a képeket, és megjelölik azokat, melyek számukra a témával kapcsolatban fontosak, ill. amelyeket különösen érdekesnek és tanulmányozandónak találnak. Ezekről a képekről másolatot kapnak – készítsünk elő kellő számút!

Variáció: Ha a képek digitalizált formában is megvannak, a tanulók digitális dossziét kaphatnak.

A csoportok feladata az, hogy a képek alapján gyűjtsék össze a lehető legtöbb ismeretet / információt a témával kapcsolatban. A feladat kiegészíthető internetes, ill. lexikon-kereséssel is. Az eredmények prezentálására alkalmas módszer a → GALÉRIA vagy a → VÁSÁRTÉR (ha plakátokat is csináltak a tanulók), de csoportprezentáció is készülhet vizualizálással (fólia, PPP).

SZABAD MUNKA FELADATBANKKAL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés, gyakorlás	egyéni munka / pármunka	feladatlapok és megoldókulcsok	45p	Tanulóállomások, Feladatrally		összes

A módszer a tanulók számára önálló, céljaiknak, tanulási szokásaiknak és munkatempójuknak megfelelő gyakorlást tesz lehetővé. Meghatározott idő alatt, önálló haladási terv szerint – mit szeretnének gyakorolni? mely témával szeretnének foglalkozni? mely kompetenciát kívánják fejleszteni? – a rendelkezésre álló tananyagokat és eszközöket önállóan használhatják. A haladási terv készítéséhez, a taneszközök és a tananyagok helyes kiválasztásához a tanár igény szerint segítséget nyújthat. Fontos, hogy a tanulók tisztában legyenek a céljaikkal, valamint azzal, hogy ezeket milyen módon érhetik el. A feladatbank előnye a széles terjedelméből, ill. a folyamatosan bővíthető és aktualizálhatóságából fakad.

A diákok feladata a szabad munka során az, hogy a feladatbankból feladatokat válasszanak, és egyéni haladási tempójuknak megfelelően egyedül vagy tanuló párral gyakoroljanak. A tanár eközben tanácsadó, segítő szerepet tölt be. A tanulók saját maguk ellenőrzik megoldásaikat, a szabad munka végén pedig ellenőrzésre bemutatják a munkaterveiket, amin látszik, mely feladatokat tervezték el, és mit hajtottak azok közül végre. Magukat a feladatlapokat nem szükséges bemutatniuk, plénumban pedig csak azt érdemes megbeszélni, mely feladatokat javasolják a többieknek, ill. mely feladatot vagy megoldókulcsot kell szerintük javítani, kiegészíteni.

A feladatbank lehet tantárgy-specifikus, de készíthetünk a kollégákkal közösen évfolyam, ill. tantárgycsoportra bontott feladatbankokat is. A szabad munkát rögzíthetjük órarendszerűen (hetente 1-2 óra), ilyenkor a tanulók saját munkatervüknek megfelelően gyakorolnak – tetszőleges tantárgy témájában –, de rendszeresíthetjük a szabad munkát az egyes tanórák keretében is, pl. a témazárók előtti utolsó 1-2 órára.

- A feladatbank feladatai tegyék lehetővé a tanulók számára az önálló munkavégzést, tartalmazzák, milyen segédeszközöket, a tankönyv, szakirodalom mely részeit kell a feladathoz használni, legyenek áttekinthetők, feleljenek meg a tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségi szintjének, vegyék figyelembe a tanulók érdeklődési körét. Minden feladatlap tartalmazzon egyszerű, rövid és pontos útmutatást a feladatmegoldásra vonatkozólag, a nem túl gyakran használt feladatoknál esetleg egy-egy példával alátámasztva. Legyenek változatosak: készítsenek különböző munkamódszerek alkalmazására (következtetések levonása, összefoglalás, jegyzetelés, elemzés, előadások tartása), a tanulók más-más képességeit és készségeit aktivizálják. Fontos, hogy a tanulónak legyen lehetőségük az önellenőrzésre: a karton hátoldalán (esetleg külön fakkban vagy dossziében) adjuk meg a megoldókulcsot, több megoldás esetén adjunk megoldási javaslatokat. A feladatlap hátlapján adhatunk segítséget a megoldáshoz, a tényleges megoldást ekkor külön kartonon adjuk meg. A megoldás lapok lehetnek más színűek is a könnyebb tájékozódás érdekében. A feladatlapok legyenek tetszetősek, időtállóak, lehetőség szerint karton lapra készítsük, vagy lamináljuk őket.
- A feladatbankban való tájékozódást, ill. a megfelelő feladatok kiválasztását a tartalomjegyzék és az egyes feladatlapokon található fejléc információi segítsék (Téma? Fejlesztési cél? Munkaforma? Nehézségi fok? Időigény? Segédeszközök? Szükséges előismeretek?)
- Az így elkészített feladatbankot egy konkrét helyen őrizzük, amely a diákok számára hozzáférhető (tanteremben nyitott polcon, könyvtárban). A helyiségben legyenek elérhetőek a szükséges segédanyagok: lexikonok, szótárak, hanganyagok, videó- és DVD filmek, lejátszók, barkácsoláshoz szükséges kellékek, stb. A feladatbankot rendszeresen nézzük át, és töltsük fel elegendő számú másolattal azon feladatlapok esetében, melyekre írni is kell a tanulónak. Takarékos megoldás, ha ezeket lamináljuk, és a tanulók lemosható filccel írnak rá.

SZABÓ CSALÁD



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés, lazítás csoportalkotás	plénum	névjegykártyák, zene	5 p	Gyümölcskosár	hosszabb csoportmunka	összes

A módszer célja véletlenszerű (esetleg enyhén manipulált ☺) csoportalkotás és hosszas ülésel járó vagy stresszes feladat, ill. tanóra után az osztály átmozgatása.

A Szabó családdal kialakított csoportok ideális létszáma 4-5 fő. Stabil névjegykártyákat készítünk – célszerű őket laminálni is –, melyeken megadjuk a játékban szereplő személyek nevét, és jelöljük a családokon belüli funkciójukat. Pl. 5 fős csoport esetén: Szabó úr, Szabóné, Szabóék fia, Szabó nagyi, Szabóék kutyája. Annyi családra van szükségünk, ahány csoportot akarunk alakítani. Nyelvtórán a nevek természetesen kapcsolódnak a célnyelvi országokhoz: Vater Lehmann, Mutter Lehmann, Kind Lehmann... ill. Mr. Smith, Mrs. Smith, Baby Smith, stb. Kezdetkor ellenőrizzük, hány tanuló van jelen az órán, és hány családtagot kell esetleg kiszednünk, hogy a végén egyenletesen nagy csoportokat kapjunk!

A teremben annyi széket állítunk fel a „porond” szélén (a sarkokba), ahány családnak van, ezekre jól láthatóan és stabilan rögzítjük a családok vezetéknévét. Minden tanuló kap egy névjegykártyát, amit nem nézhet meg. Elindítjuk a zenét, ami rövid ideig szól, közben mindenki gyorsan mozog a teremben, és takarva (szöveggel lefelé fordítva) folyamatosan csereberéli a névjegykártyáját a többiekkel. Ha vége a zenének, minden tanuló megnézi, hogy milyen kártya van a kezében, „hazarohan”, és a család helyet foglal a széken: Alul a nagypapa, aztán a papa, aztán a mama, aztán a gyerek, aztán legfelül a kutya. Ha mindenki ül, újra zene, és folytatódik a cserebere.

3-4 kör után alakítjuk ki a végleges munkacsoportokat, a legutolsó körben ugyanahhoz a családhoz tartozók fognak a továbbiakban egy csoportban dolgozni. Ne mondjuk meg előre, hány kör lesz, hiszen a játékkal némileg manipulálhatjuk a csoportbeosztást. Figyeljük, kik kerültek egy csoportba, és akkor hagyjuk abba, ha nem látunk nagy összeférhetetlenséget, vagy gyümölcsözőnek ítélik a tanulók keveredése.

Sok nevetéssel és mozgással jár. A tanulóknak általában nem okoz problémát, hogy igen közeli kapcsolatba kerülnek egymással. Ha észrevesszük, hogy egyes tanulók nem szívesen ülnek a családi „kupacra”, és csak jelzés értékűen állnak a szék mellé, ne avatkozzunk be. Ha úgy ítéljük meg, hogy problémás lehet a kupac-megoldás, vagy a tanulók a szabályok ismertetésekor erős nemtetszésüknek adnak hangot, javasoljuk eleve a családi lánc kialakítását a szék mögött, a sorrend viszont maradjon nagypapa – apa – anya – gyerek – kutya.

A SZAKÉRTŐ VÁLASZOL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés	csoporthmunka / plénum → plénum → csoportmunka → plénum	moderációs kártyák / filctollak, csomagolópapír / tábla	20-30p + 45+15 p + plénum	Felderítés, Nyomkeresés	Önálló kutatások munkamegosztásos csoportmunka	összes

A módszer lényege, hogy a tanulók kérdések útján információkat gyűjtsenek. Fontos, hogy a témával kapcsolatban már rendelkezzenek előismeretekkel a tanulók, és így képesek legyenek célzott kérdéseket megfogalmazni. A módszer alkalmas arra, hogy a tanulók gyakorolják a kérdezés technikáját, intenzíven foglalkozzanak, és személyesebb kapcsolatba kerüljenek egy adott témával.

A tanórára meg kell hívnunk valakit, vagy akár több személyt is, akik szakértői az adott témának. Előtte célszerű tisztázni a meghívottal, hogy kb. hány kérdésre számíthat, és mennyi idő áll a rendelkezésére. Kérjük meg, hogy igyekezzen röviden, lényegre törően fogalmazni (és erre akár a megkérdezés során is figyelmeztessük, ha kell).

Az óra elején ismertetjük a témát és a munkamódszert. Ezt követően a tanulók kis csoportokban vagy plénumban kérdéseket gyűjtenek, ezeket kártyákra írják. A kártyákat plénumban összegyűjtjük, kiválogatjuk azokat, melyek mindenkinek tetszenek, és megállapíthatunk prioritási sorrendet is. Megbeszélhetjük azt is, kb. milyen válaszokra számítanak előismereteik alapján. Erre a szakaszra kb. 20-30 perc áll a tanulók rendelkezésére.

A szakértő megérkezése után a tanulók sorra felteszik összegyűjtött kérdéseiket, de engedjünk teret spontán kérdéseknek is. Moderátorként gondoskodjunk arról, hogy a szakértő ne váltsa át kiselőadásszerű monológba. A beszélgetés végén összefoglalhatjuk a válaszokból kapott leglényegesebb információkat, de ezt a feladatot átadhatjuk a tanulóknak is.

A kiértékelés során a tanulóknak kiscsoportban össze kell vetniük a szakértőtől kapott információkat a saját, előzetes elképzeléseikkel és feltételezéseikkel, ekkor még feltehetik tisztázási céllal a még problémás kérdéseket a szakértőnek. Erre kb. 15 perc időt kapnak.

Plénumban beszámolnak, hogy mi volt számukra a legfontosabb hozadéka a szakértői megkérdezésnek, mely témákkal szeretnék a továbbiakban részletesebben foglalkozni, és esetleg meg is alakíthatják a munkacsoportokat.

SZAKÉRTŐI KEREKASZTAL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	munkamegosztásos csoportmunka → plénum	-	20-90p	Kevert csoport, Forgó csoport, Akvárium, Pro-kontra-vita	Mind map	összes
prezentáció						

A módszer célja a munkamegosztásos csoportmunka eredményeinek megvitatása. Előzőleg a tanulók „szakértői” csoportokban a téma egy-egy aspektusával foglalkoztak. A módszer előnye, hogy a prezentáció nem csupán a csoportképviselők beszámolóinak láncolata lesz, hanem a beszélgetés által az egyes témák összefonódásai és a rész témák kapcsolatrendszere is transzparenssé válik. Egyben lehetőséget biztosítunk a vitás kérdések azonnali megbeszélésére is. A hallgatóság sokkal intenzívebben követi a prezentációt, mivel érdekli őket, hogyan tudja a vitában képviselni a csoportjuk véleményét a választott szöveg.

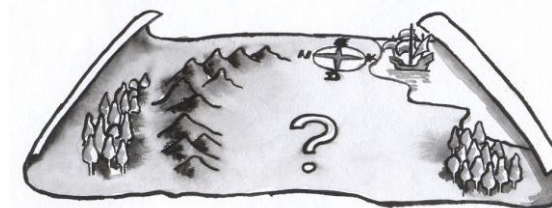
A csoportmunka végén minden csoport választ egy szóvivőt, aki szerintük leginkább tudja képviselni őket szakértőként a kerekasztal-beszélgetés során. A képviselő személyét sorsolással is eldönthetjük, így elősegíthetjük, hogy minden tanuló egyformán intenzíven dolgozzon a csoportmunka során.

Ezután az osztály választ egy tanulót, aki vezeti majd a kerekasztal-beszélgetést.

A kerekasztal résztvevői egy külön asztalnál (esetleg a terem közepén levőnél) ülnek, és körülöttük foglalnak helyet a többiek. A moderátor röviden bevezeti a témát, és átadja a szót a szakértőknek. Megegyezhetünk abban, hogy minden szakértőnek az első körben egy perc ideje van, hogy összefoglalja a csoportja eredményeit. Az első kör után kérdéseket gyűjthet a moderátor a publikum köréből, amit a kérdezők konkrét szakértőkhöz címezhetnek. A második körben a szakértők reagálnak a kérdésekre és egymás megjegyzéseit is kommentálják.

A Szakértői kerekasztalt követheti plenáris beszélgetés a témáról.

SZAVAK MEZEJÉN



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka → pármunka → csoportmunka (→ plénum)	feladatlap	5+5+5p	Fogalomháló		összes
előismeretek mozgósítása						
ismétlés						

A módszer alkalmas olyan témák bevezetésére, mellyel kapcsolatban már rendelkeznek konkrét előismeretekkel a tanulók, de használhatjuk a rögzítési fázisban a tanultak gyors felelevenítésére és ismétlésre is.

Az tanegység témájával kapcsolatban szellősen szavakat, fogalmakat, adatokat írunk egy lapra. Az így létrejött feladatlapot valamilyen layout-ötlettel köthetjük a „mező”-hasonlathoz.

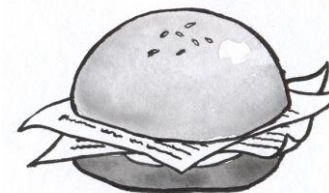
A tanulók tanulmányozzák a feladatlapot, és először önálló munkában, egyedül bejelölik azokat a szavakat, fogalmakat, amiket ismernek, és meg is tudnák magyarázni másoknak.

Ezután pármunkában megpróbálják megtudni a partnertől a számukra ismeretlen vagy homályos szavak jelentését, tisztázni a homályos fogalmak definícióit, a nem ismert adatok / nevek kapcsolatát az adott témához. Ha még ezután is maradtak „fehér foltok”, akkor a következő lépésben ezeket csoportmunkában tisztázhatják.

Plénumra csak akkor van szükség, ha nem lehet konkrét megoldókulcsot készíteni a feladathoz.

Variáció: A témához kapcsolódó fogalmakat kártyákra írjuk, azokat letesszük a földre. A tanulók párban haladnak a „szavak mezején” és igyekeznek megmagyarázni egymásnak a kártyákon lévő szavak / fogalmak jelentését. Ha nem jutnak eredményre, akkor más párok segítségét kérhetik. Ha ez sem segít, akkor elolvashatják a lapok hátulján lévő segítséget, magyarázatot.

SZENDVICS-REFERÁTUM



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
előismeretek mozgósítása	csoporthmunka → frontális m.	feladatlap / tézispapír, fólia / csomagolópapír / moderációs kártyák, filctollak	min. 45p	Impulzus-referátum, Tézis-előadás, Mormolószünet, Méhkas		társ. tud., term. tud., magyar
ismeretszerzés	→ csoportm. → plénum					

A módszer célja a tanulók korábbi ismereteinek bővítése egy adott témával kapcsolatosan. Előnye, hogy váltakoznak azok a fázisok, ahol a tanulók befogadó, ill. aktív szerepben vannak, ezzel megkönnyítjük számukra az elhangzottakra való koncentrációt.

Az első fázisban a tanulók kis csoportokban dolgoznak. Feladatlapot kapnak, melynek segítségével felelevenítik a témával kapcsolatos ismereteiket, pl. kérdéseket gyűjtenek a témával kapcsolatosan, meg kell, hogy állapodjanak egy közös tézisben, el kell dönteniük bizonyos állításokról, hogy egyetértenek-e velük, stb. A beszélgetés eredményét írásban kell rögzíteniük, de nem kell bemutatniuk (kb. 10 perc).

A második fázisban a tanár egy kb. 10-15 perces rövid előadást tart, melynek során a tanulók számára új információk hangzanak el, olyan tények vagy adatok, amelyeket eddig a tanulók nem ismertek, vagy amik új megvilágításba helyezik a problémát. A diákok feladata az, hogy minél több új információt jegyezzenek le az elhangzottakból. Jegyzetelhetnek szabadon vagy egy megkezdett vázlatba, ill. új információkkal egészíthetik ki az első fázisban megkapott feladatlapot.

A harmadik lépésben az a tanulók feladata, hogy egybevevessék az előadás során lejegyzett információkat az első körben megfogalmazott állításaikkal, téziseikkel, ill. hogy megbeszéljék, hogyan változott a véleményük az adott témával kapcsolatban az új információk hatására. Van-e olyan pont, amit át kell értékelniük, vagy esetleg olyan kérdés, amelynek a megválaszolásához még több információra lenne szükségük. Ezeket az eredményeket valamilyen formában meg kell jeleníteniük a munkacsoportoknak: listát, kérdéskatalógust, plakátot készíthetnek, kérdés-kártyákat írhatnak (kb. 15 perc).

Ezeket aztán a csoportok plénumban szóvivői beszámolókkal, → GALÉRIA vagy → VÁSÁRTÉR módszerrel vagy → FORGÓ CSOPORTOKBAN mutatják egymásnak.

SZEREPJÁTÉK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka → csoportmunka → plénum	szerepkártyák	min. 20p	Szimuláció, Stop és folytatás!		társ. tud., magyar, osztályfőnöki
problémamegoldás						
konfliktuskezelés						
kommunikációs készség fejlesztése						

A szerepjáték célja konfliktushelyzetek kezelésének gyakorlása. Általában mindennapi problémás helyzeteket tematizálunk a módszer segítségével, de alkalmas különböző olvasmányok konfliktushelyzeteinek megvitatására is. A tanulók a szerepjáték során mások által meghatározott szerepeket játszanak, mások véleményét képviselik, megjelenítenek egy szituációt, illetve megpróbálnak megoldani egy problémát. A tanulók szerepüket szerepkártyákon kapják meg, kiscsoportokban és plénum előtt is játszhatnak. A tanulóknak a játék során önállóan kell megoldaniuk a valós élethelyzethez hasonló problémát, bepillantást nyerhetnek bizonyos konfliktusok kialakulásába, saját viselkedésükkel kapcsolatos reakciókat figyelhetnek meg, elsajátíthatnak különböző konfliktuskezelő technikákat. A szerepjáték célja, hogy az így felvetett problémák / konfliktusok megoldásait a tanulók később, az életben is tudják alkalmazni, illetve, hogy felfedezzék az egyes magatartási formák kiváltó okait.

A tanulók először is megismerkednek a szerepükkel. A szerepkártya tartalmazza a konfliktushelyzet rövid leírását (a többi szereplővel való kapcsolata, a viszony jellemzői, előzmények, a konfliktushelyzetben képviselt pozíció, a szereplő konkrét céljai ebben a szituációban, stb.); a szereplő nevét; néhány adatot, ami a vele való azonosulást segíti (életkor, foglalkozás, családi állapot, fotó, stb.); és információkat, melyek segítenek megtervezni, hogyan viselkedjen (fontosabb jellemvonások, általános nézetek, tipikus idézet, stb.).

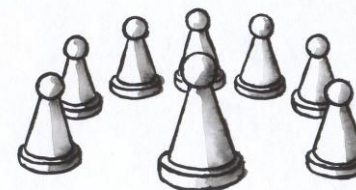
A) Ugyanazt a konfliktushelyzetet játsszák a csoportok:

- A szerepkártya tanulmányozása után egyénileg jegyzeteket készítenek a tanulók, vázolják, hogyan viselkednének, és mit gondolnak, vajon milyen módon reagálna erre a többi szereplő.
- Az azonos szerepkártyát húzó tanulók megbeszélést tarthatnak, és kialakíthatják közös álláspontjukat a szereplő viselkedésével kapcsolatban.
- A szereplők visszatérnek csoportjukba, majd a csoportok párhuzamosan eljátsszák a szituációt.
- Plénumban a csoportok egy-egy képviselője beszámol a szerepjáték végkimeneteléről, ill. arról, hogy sikerült-e, és ha igen, milyen módon kezelni a konfliktust.
- Összehasonlítjuk az egyes csoportok megoldásait.
- Kérésre egyes jeleneteket újra játszunk plénumban, „befagyasztjuk” a játékot a kritikus helyeken, majd megbeszéljük, milyen megoldások kínálóznak a folytatásra.

B) A csoportok különböző konfliktushelyzetet játszanak, vagy más szerepeket kaptak ugyanahhoz a konfliktushoz:

- Mindenki átgondolja a saját szerepét.
- Kiscsoportban megbeszélnek a tanulók, vajon hogyan zajlik le a szituáció, esetleg főpróbát is tartanak, vagy minden megbeszélés nélkül spontán eljátsszák a szituációt.
- Plénum előtt minden csoport egymás után játszik, a többiek megfigyelési feladatot kapnak (pl.: Mely ponton cselekedtek volna másként? Mi vezetett volna a probléma jobb megoldásához?). Ezt követi a megfigyelések megbeszélése plénumban.

SZEREPLŐK TALÁLKOZÓJA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés	egyéni munka → csoportmunka → plénum	filmrészlet / video / DVD // irodalmi szöveg / feladatlap	változó	Szereplők konstellációja, Adás-hiba	egybevetés további részletekkel	magyar, idegen nyelv, történelem

A módszer célja, hogy a tanulók empatikusan közelítsenek meg egy film- vagy irodalmi alakot, és aktívan megjelenítsék a szereplőt, a szereplőről alkotott elképzelésüket egy konkrét, a filmben, vagy a műben szereplő konfliktushelyzetben.

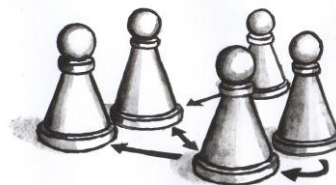
A tanulók a film megtekintése előtt megkaphatják a szerepüket, megfigyelési szempont lehet a szereplő jellemének, cselekedeteinek, kapcsolatrendszerének, céljainak feljegyzése, de elképzelhető az is, hogy a konfliktushelyzet megismerése után választanak maguknak szerepet a tanulók.

Egy drámai helyzet vagy egy éles dialógus után megszakítjuk a filmet. Olvasott szöveg esetében eddig a részletig lemásolt szöveget ismerhetnek meg a tanulók, vagy itt behajtjuk a fény-másolatot. A tanulóknak el kell képzelniük, hogy a szereplők a filmbeli helyszíntől eltérő helyen találkoznak egy megbeszélésre. Ezt egy spontán szerepjátékkal szimuláljuk az osztályban. A megbeszélést egy, a tanulók által javasolt további diák moderálja. A cél a szereplők érdekeinek és célrendszerének figyelembe vételével a konfliktus megoldásának megtalálása. Az osztályban több találkozó is zajlik párhuzamosan, kis csoportokban, végül plénumban referálnak a tanulók a találkozó kimeneteléről és a konfliktus megoldásáról.

Variáció → AKVÁRIUM módszerrel: A tanulók, akik ugyanazt a szereplőt figyelték meg, rövid gondolkodási időt kapnak a filmrészlet megtekintése után. Átgondolják, hogyan érvelnének a találkozón, majd önként jelentkezéssel vagy sorsolással egy képviselőjük vállalja, hogy plénumban eljátssza a szerepet a találkozón. Ebben az esetben úgy alakítsuk ki a termet, hogy középen körben ülhessenek a találkozó résztvevői, körülöttük, egy külső körben pedig a többi tanuló, akik a belső körben levő szabad széken helyet foglalva kérdésekkel részt vehetnek a beszélgetésben, de csak egy-egy kérdés erejéig, utána vissza kell térniük a helyükre.

Megfigyelési szempont a külső körnek: Mindenki arra a szereplőre figyeljen leginkább, akit megfigyelt a filmrészlet során is.

SZEREPLŐK KONSTELLÁCIÓJA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés	csoportmunka → plénum	filmrészlet / video / DVD, irodalmi szöveg / feladatlap	kb. 45p	Szereplők találkozója		magyar, (idegen nyelv), történelem

A módszer célja, hogy a tanulók jellemezzék a film, ill. az irodalmi szöveg szereplői között fennálló viszonyokat.

Csoportokat alakítunk, melyek legalább annyi résztvevőből állnak, ahány szereplő szerepel a filmrészletben / a szövegrészletben. A filmrészlet megtekintése, ill. a szövegrészlet elolvasása előtt a tanulók megkapják a feladatlapot, amelyen a megfigyelési szempontokat tartalmazó táblázatot találják: A csoporton belül a tanulók felosztják egymás közt, ki melyik szereplőt figyeli meg.

Szereplő neve	Szerepe a cselekményben	Fontossági sorrend a film / szöveg elején	Fontossági sorrend a film / szöveg második felében	Fontossági sorrend a film / szöveg végén

A filmrészlet megtekintése, ill. a szövegrészlet elolvasása után a tanulók összehasonlítják jegyzeteiket, és megbeszélik, hogyan tudnák kifejezni állóképként a szereplők közti viszonyokat a film / szöveg elején, közepén, végén. A tanulók a megfigyelt szereplő helyét veszik át az állóképben. Készíthetnek 3 állóképet, de lassú mozgással jelezve az átmenetet át is mozoghatnak egyik állóképből a másikba. Az egyes állapotokat digitális kamerával rögzíthetjük.

Az állóképek kiegészítéseként (főleg, ha nem áll rendelkezésre digitális kamera) le is rajzolhatják a három állapotot, a kapcsolatokat nyilakkal, ellentétes nyilakkal, az egymástól való távolsággal, színekkel, kisebb, ill. nagyobb betűtípussal ábrázolhatják.

A csoportok állóképeinek összehasonlítása után megbeszéljük a szereplők konstellációjának változását. Mit tartottak jól ábrázoltnak a tanulók, és mit kevésbé. A csoport megegyezhet egy, a többség által elfogadott konstellációban, amely további interpretációk alapját képezheti.

A SZÉKEM, A TÉMA ÉS ÉN



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	egyéni munka → plénum	székekből alkotott kör	5-10p	Érzelmek a ka- lapban, Méreg- öröm-torta, Tapasztalat- kígyó, Motor- ellenőrzés		társ. tud., term. tud., magyar, idegen nyelvek
előismeretek / érték- tételek mozgósítása						

A módszer célja, hogy a tanulók kifejezzék egy feldolgozandó témához való viszonyukat, megmutassák, milyen kapcsolatba kerültek eddigi tanulmányaik és tapasztalataik során a témával.

„Egy székekkel sok mindent lehet csinálni, rá lehet ülni, fel lehet dönteni, rá lehet állni...” – pár példa, és ezek demonstrálása után gyűjtjük össze közösen, mi mindent lehet még csinálni egy székekkel.

Ezután magyarázzuk el, hogy a szék most a következő tanegység témáját jelképezi. A tanulók feladata az, hogy a saját székük segítségével mutassák be, hogyan viszonyulnak a témához. Amikor mindenki megoldotta a feladatot, kérjük meg a tanulókat, hogy nézzék meg alaposan egymás „kompozícióit” és válasszák ki a magukéhoz hasonlókat. Ezekkel a társaikkal alakítsanak csoportot, majd beszéljék meg közösen, hogy pontosan mit akartak székükkel kifejezni, miért viszonyulnak az adott módon a témához. A beszélgetést követően a csoport egy tagja plénumban összefoglalja a megbeszélést.

Gyorsabb variáció:

A tanulók négy pozíció közül választhatnak:

1. a szék előtt a földön ül = A téma nyomaszt, túl nehéz, úgy érzem, nem tudok vele megbirkózni.
2. a szék mellett áll = Nem igazán ismerem ki magam a témában, kicsit távolról szemlélem.
3. a széken ül = Már kapcsolatba kerültem a témával, érdekel.
4. a széken áll = Sok tapasztalatom van a témában, igazán értek hozzá.

Ekkor mindenki kommentálhatja a pozíciót, amit választott, beszélgetésnek azonban nem feltétlenül kell kialakulnia.

SZIMULÁCIÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés problémamegoldás	csoporthmunka→ plénum	háttéranyagok, autentikus anyagok	min. 45p	Esettanulmány, Dönts!		társ. tud., term. tud., idegen nyelvek

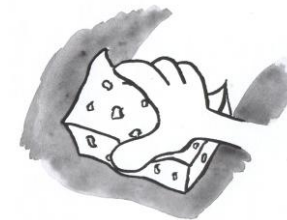
Egy tanulócsoporth döntési mechanizmusait jeleníthetjük meg ezzel a játékkal. A középpontban társadalmi szinten és – esetleg – a tanulók számára is releváns, konkrét, eddig nem kielégítően megoldott problémák és konfliktushelyzetek állnak. A módszer igen intenzív, a háttéranyagok miatt alapos előkészítést igényel.

Csoportokat alakítunk ki. Megismertetjük a résztvevőkkel a legfontosabb játékszabályokat, valamint a játék központi problémáját, amit meg kell oldaniuk a csapatoknak. Ezután minden csoporttag kap egy általános helyzetleírást, és esetleg, ezen kívül minden játékos további specifikus információkat, utasításokat is, amiket egyedül csak ő ismer. Az információk között a problémát megvilágító háttéranyagok szerepelnek, melyek segítik a tanulókat a döntéshozásban.

Példa: A városnak meghatározott összeggel csökkentenie kell a kiadásait. A háttéranyagok azt tartalmazzák, mire mennyit költött a város az utóbbi évben, esetleg összehasonlítást más, nagyságrendben megegyező városokkal. A tanulók feladata, hogy felállítsanak egy rangsort, mely költségvetési tétel(eke)t mennyivel csökkentenék a következő évben. A ranglistát meg kell indokolniuk a csoportoknak. A döntés eredményét a csoportok plakáton / fólián / kártyákon rögzítik.

Az értékelés plénumban történik. A csoportok vitára bocsátják terveiket, majd az osztálynak meg kell egyeznie egy közös cselekvési tervben.

SZIVACS-MEMORITER



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
gyakorlás ismeretszerzés: memorizálás	frontális munka (pármunka)	tábla és szivacs	10-15p	Fuss, figyelj, írd!		irodalom, idegen nyelvek

Ez a módszer különböző, egyébként nehezen megtanulható szövegek (vers, hasznos paneleket tartalmazó idegen nyelvű párbeszéd, esetleg szabályok és hosszabb definíciók, stb.) osztálykeretek közt történő memorizálására szolgál. A feladat fokozatosan nehezedik. A módszer alapelve a gyakori, de a lyukak által érdekesebbé tett ismétlés.

Írjuk fel a megtanulandó szöveget a táblára. A szöveget hangosan felolvassuk, majd plénumban megbeszéljük a legfontosabb tudnivalókat (pl. szünetek, hangsúlyozás, áthajlás a sorok végén, stb.), értelmezzük a szöveget. Idegen nyelvű szöveg esetén megbeszéljük a tanulók számára új szavakat és kifejezéseket. Ezután a tanulók kórusban felolvassák a szöveget, ügyelve az előzőleg megbeszéltekre.

Az első felolvasás után töröljünk minden sorból egy szót, vers esetén ügyelve arra, hogy először ne komplett rímpárok essenek áldozatul. Miután a tanulók fejből rekonstruálva ismét felolvasták a teljes szöveget, töröljünk egy újabb szót minden sorból. Mindezt addig ismételjük, amíg el nem fogynak a szavak, s végül csak a sorok kezdőbetűi lesznek láthatók. Ekkor egy vállalkozó kedvű tanuló egyedül elmondja a verset, ill. két diák előadja a dialógust.

A feladat pármunkában, korrektúrafolyadékkal is elvégezhető.

Variációk:

A tanulók tanulmányozzák az írásban megkapott szöveget, kiválasztják belőle a fontosabb információkat hordozó szavakat, melyek kitalálhatóak a szöveggörnyezet, vagy korábbi tanórák anyagai alapján. Ezeket hibajavítóval lefestik, vagy vastag filccel áthúzzák, és az így elkészített feladatot továbbadják a szomszéd párnak, akik rekonstruálják a szöveget, de a hiányzó szavakat egy másik lapra írják le, a hiányos szövegben pedig újabb szavakat festenek le.

A két tanuló visszaadja a szöveget az előző párnak, akik hasonlóképpen járnak el. A játék addig folyik, amíg az eredeti feladatlapon csak a hibajavító festék nyomai maradnak, az új lapra pedig rákerült már az egész szöveg.

SZOBOR



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	plénum	-	10-15p	Csoport-kép		összes
értékelés						

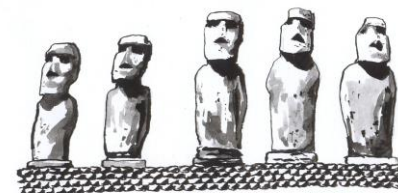
A módszer egy téma vagy probléma rendhagyó feldolgozására alkalmas, segítségével a tanulók felfigyelhetnek a nonverbális kommunikáció jelentőségére.

A tanulókkal együtt meghatározunk egy témát, ami az aktuális óra anyagához kapcsolódik. Ez lesz a szoborcsoport témája. A „szobrász” kiválasztása a tanulók feladata, ő lesz az, akinek az elképzelései alapján el fog készülni a szobor. Ezután a „szobrász” választja ki a résztvevő tanulókat, saját elképzelései alapján. A kiválasztásnál szerepet játszhat a tanulók öltözködése, neme, karaktere, stb. A kívánt pózt, elhelyezkedést, mozdulatokat és mimikát szintén az ő feladata beállítani. A teremben megtalálható berendezési tárgyak, eszközök részei lehetnek a díszletnek.

Mind a kiválasztott tanulók, mind a nézők passzívak a feladat során, senki sem beszélhet.

Az elkészült mű az alkotó jelzésére mozdulatlaná válik egy rövid ideig, ekkor a szoborcsoportban mindenkinek a „szobrász” által megadott módon kell elhelyezkednie. Ezalatt a többi tanuló körbejárja a szobrot, és megpróbálja leírni, hogy a szobor milyen hatást vált ki belőle. A tanulók megbeszélik a szoborral kapcsolatos észrevételeiket, elsőként a nézők mondhatják el, hogy mit látnak, hogyan értelmezik a műalkotást. Ezt követően a résztvevők számolnak be benyomásaikról. Ezután megkérdezzük a „szobrászt”, mi volt a célja, elképzelése, és ez mennyire esett egybe a többi tanuló meglátásaival?

SZOBORCSOPORT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
visszajelzés	plénum	-	5-10p + reflexió	Feedback-interjú, Szociometriai feedback		összes
értékelés						

A módszer célja az, hogy a csoportról, a csoporttagok között kialakult kapcsolatokról helyzetképet kapjunk, és ezzel aztán gyümölcsöző vitát kezdeményezhessünk. A módszer rendkívül alkalmas érzelmek és kapcsolatok nonverbális kifejezésére. Akkor javasolt, ha a tanulók közötti együttműködésben zavarokat észlelünk, amelyeket feltétlenül fel kell oldani, azért, hogy újból hatékonyan tudjon együtt dolgozni a csoport.

A készítendő szobrok témája a közös probléma, az épp lezárt munkafolyamat, egy közösen elért eredmény, és az eközben tapasztalt csoportdinamika. Két-három kiválasztott diák a szobrász szerepébe bújik, a többiek a megmunkálandó „anyagot” testesítik meg, amit a „művészek” közösen a teremben különböző módon **egy** nagy szoborcsoporttá formálnak, a tanulók egymáshoz való helyzete, testhelyzete, mimikája, gesztusai által kifejezve az osztályon / csoporton belüli viszonyokat. A szoborcsoportban mindenkinek részt kell vennie. Ha a szobrászok elkészültek a műveikkel, maguk is beállnak az alakok közé.

Ezután mindenki megfigyeli a kész szoborcsoportot, elmondja, hogy számára mit fejez ki az alkotás. A szobrászok csak akkor mondhatják el, ők hogy értelmezik a szobrot, ill. mi volt az alkotói szándékuk, ha a többiek már interpretálták a csoportképet.

Ezután a szobrok elhagyhatják a helyüket, körbe ülünk, és megvitátjuk, ki hogyan érzékelt a csoportdinamikai folyamatokat, és megoldásokat keresünk a közös munka során felmerült problémákra. A beszélgetés alkalmas lehet arra is, hogy a csoport viselkedési kódexet állítson fel, ill. átgondolja az eddigi szabályrendszer elemeit.

SZOCIOMETRIAI FEEDBACK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	plénum, csoportmunka	kis kiszínezett fóliadarabok, fólia, projektor, fóliafilcek	15-45p	Szoborcsoport, A helyem		összes
visszajelzés						

A módszer célja, hogy a tanulók térbeli elrendezéssel adjanak egymásnak visszajelzést a korábban elvégzett feladatokról, a csoportmunka során tapasztalt együttműködés minőségéről.

A fiúknak négyzet, a lányoknak kör alakú, előzőleg kivágott, kisméretű írásvetítő-fóliát osztunk ki, melyre mindenki filctollal felírja a nevét. Természetesen adhatunk azonos alakú kártyákat is, de a különböző nemű tanulók válaszadásának is lehet jelentősége, pl. kiderülhet, hogy melyik nem milyen szerepet vállalt, a lányok mennyire tudtak együttműködni egymással, illetve a fiúkkal, stb.

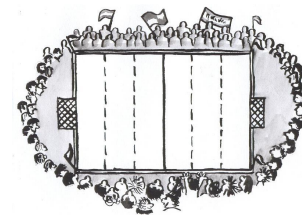
Ezután az írásvetítőre helyezünk egy fóliát, melyre koncentrikus köröket rajzoltunk. Erre helyezheti minden tanuló a fóliadarabkáját. Amennyiben határozottan igennel válaszol a tanári kérdésre, a kör középpontja felé közelítve, ha pedig nemmel, a fólia szélére helyezve el a nevét.

Példák a tanári kérdésekre:

- Aktív voltál az utóbbi órákon?
- Figyeltél a többiekre?
- Sikerült előrébbre vinned a közös munkát?
- Tudtad képviselni a csoportod érdekeit?
- Hátráltattad valamilyen módon a csoportod munkáját?
- Sikerült jó hangulatról gondoskodnod a csoportban? stb.

A kérdéseket egyenként tegyük fel, és minden konstellációt – különös tekintettel az extrém pozíciókra – külön-külön értékeljünk. Jól válasszuk meg a kérdéseket, ne tegyük fel túl sokat. Három - négy után természetesen lankadhat a tanulók érdeklődése.

SZÓFOCI / KÉRDÉSFOCI



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés	plénum: két csapat	mágnestábla + mágnes / tábla + papírkorong v. pingponglabda, Blu Tack / fólia, írásvetítő + érme	tananyagtó l függően, megegyezés szerint	Kvíz, Kérdezz-felelek, Kvíz-mátrix, Kérdéskocka, Kulcskérdések		összes

A módszer használható a tananyag rendszerezésére, dolgozatok játékos előkészítésére. Alkalmas arra, hogy minden tanulót aktívan bevonjon az ismétlésbe.

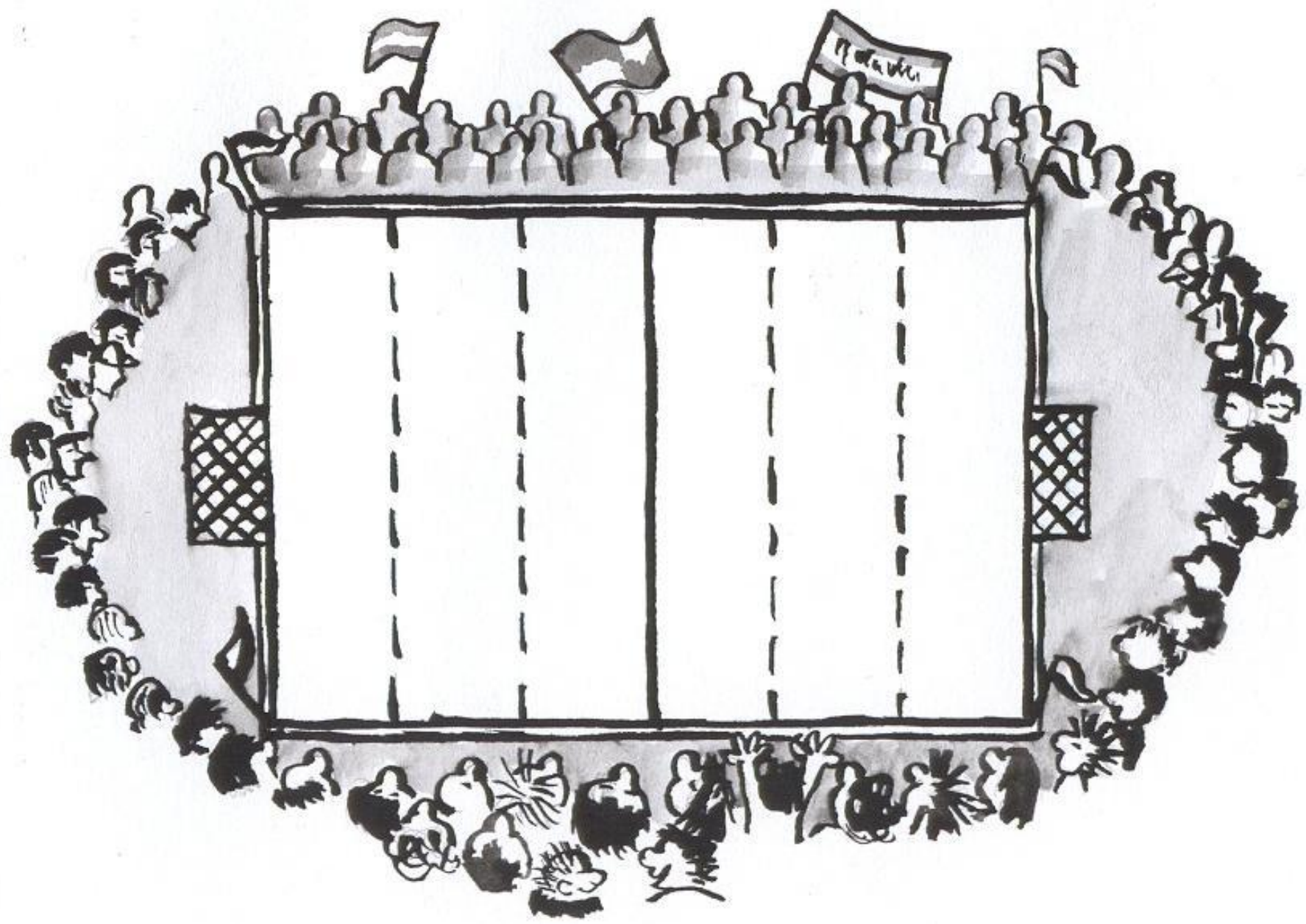
A szófocit / kérdéscocit két csapat játssza. A pályát a táblára rajzoljuk, vagy a mellékelt rajzot fóliára másoljuk. A „labda” egy kör alakú mágnes / Blu Tack-kel a táblára ragasztott papírkorong vagy pingponglabda. Ha írásvetítővel vetítjük ki a pályát, fémpénzt használunk labdaként. A játékvezető feltesz egy röviden és gyorsan megválaszolható kérdést (pl. definícióra, névre, évszámra, idegen nyelv esetén szó jelentésére kérdez rá), és amelyik csapat bekiabálással hamarabb válaszol helyesen a kérdésre, hozzájut a labdához, és középről kezdheti a játékot.

-
- Ezután ennek a csapatnak a tagjai (nevezzük őket A csapatnak) gyorsan megegyeznek egy hasonló feladványban, amit a másik (B) csapatnak kell megválaszolnia. Ha nem sikerül nekik helyesen válaszolni, az A csapat egy mezővel tovább viheti a B csapat kapuja felé a labdát – a labdát egy mezővel előrébb helyezük az ábrán. A labda még mindig az A csapatnál van, újra kérdezhetnek, és három megválaszolatlan, vagy rosszul, esetleg csak részben megválaszolt kérdés esetén gólt lőhetnek. Ekkor 1:0 az állás az A csapat javára, és „középkedéssel” indulhat a B csapat ellentámadása. Ha a B csapat sikeresen válaszolt egy kérdésre, értelemszerűen megakad a támadás az adott mezőben, a B csapat próbálkozhat a kérdésfeltevéssel – és az ellenkező irányba indulhat el.

A feladatok sokfélék lehetnek, a játék előtt gyűjtsük össze a lehetőségeket. Fontos, hogy a kérdésre egy-két szavas választ kelljen adnia a csapatoknak:

- a szó idegen nyelvű megfeleltetését megadni, a szót / fogalmat meghatározni, a definícióhoz megfelelő szót találni,
- ellentétes jelentésű szót adni, hasonló jelentésű szavakat keresni,
- a szóval mondatot alkotni (idegen nyelv),
- adott eseményekhez évszámot rendelni, ki volt XY? Mi történt X helyen? / XXXX-ben? stb.

A játékidőt (két félidő, esetleg szünet a szószedet, a szótárfüzet, a szókétyák vagy a tankönyv átlapozásához) előre ki kell kötni.



SZÖVEGFORGÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció olvasás- / íráskészség- fejlesztés	csoporthmunka → plénum	A3-as lapok	45p	Szövegpuzzle	Galéria	magyar, idegen nyelv társ. tud.

A módszer célja a szövegértés és a szövegalkotás gyakorlása, középpontba helyezve a szövegkohézió eszközeinek alkalmazását. A módszer előnye, hogy a tanulók nem egyedül, hanem közösen dolgoznak, ötleteikkel és tanácsaikkal segíthetik egymást. Előnyös az is, hogy a tanulók nem egész szövegeket, hanem szövegdarabokat írnak, ez csökkentheti a fellépő, szokásos görcsöket, ha egyszerre hosszabb összefüggő szöveget kell írniuk. A módszer végrehajtásához leginkább cselekményes, valamilyen történetet elmesélő szövegek kezdete alkalmas.

A tanulók négy csoportban dolgoznak. Minden csoportnak megadjuk egy szöveg kezdő sorait vagy első bekezdését. A tanulók elolvassák a történetet, majd közösen folytatják azt. Erre kb. 5 perc áll rendelkezésükre. Az idő leteltével jelzést adunk (pl. csengetünk), felszólítjuk a tanulókat, hogy hagyják a lapot az asztalon, és menjenek az óramutató járásával megegyezően a következő asztalhoz. (A kavardás elkerülésének érdekében a szövegeket megszámozhatjuk, ekkor egyszerűbben azonosítható a következő állomás.) Előfordul, hogy problémás a tanteremben a közlekedés, ekkor tovább is adhatják a csoportok a papírokat. A helyzetváltoztatás azonban fontos lehet, ezáltal a tanulók határozottabban váltanak, lezártnak tekintik az előzőleg megírt szövegrészt, és az új szövegre koncentrálnak.

Az új helyen elolvassák az új szöveget, és továbbírják. A folytatásra most 8 perc áll rendelkezésükre, ekkor ugyanis már nem csak a kiinduló szövegrészt, hanem a másik csoport által készített folytatást is át kell olvasniuk. Ennek megfelelően az olvasásra, ill. írásra szánt időt körről körre növeljük. (10 perc, 15 perc)

Amikor a tanulócsoporthmunkák visszakérülnek a saját elkezdett szövegükhöz, azt javíthatják, kiegészíthetik, fokozottan ügyelve a szövegkohéziós elemekre. Kiegészíthetik a művet előre utaló elemekkel, melyeket a munka során értelemszerűen még nem tudtak beépíteni a szerzők. A végén kifüggeszthetjük a kész műveket a faliújságra (→ GALÉRIA).

SZÖVEGPUZZLE



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés gyakorlás: olvasás-készség fejlesztése	egyéni munka → pármunka / csoportmunka → plénum	szövegrészek papírcsíkokon, feladatlap táblázattal, ragacs-cédulák	20-30p	Szövegforgó		összes

A módszer célja szövegek rekonstruálása és a szövegkohézió eszközeinek tudatosítása. Alkalmazásához olyan jól szerkesztett, jól strukturált, logikusan felépített szövegek szükségesek, melyekben határozottan nyomon követhető az időrendiség, az események vagy bizonyos folyamatok lefolyása. A módszer alkalmas arra is, hogy a szövegkohézió eszközeit összegyűjtse a tanulók.

A szöveget szakaszokra bontva szétvágjuk. Az egyes részeket különböző jelekkel (pl. ☹️, 🤔, 🌟, ✂️, 📖, ✉️, 😊...) vagy betűkkel látjuk el. Fontos, hogy ne számozzuk őket, mert a számokra a sorrend megállapításánál lesz szükségünk. A tanulók feladata, hogy értelmes sorrendbe rakják a szövegrészeket, és a sorrend megállapításához a szövegben levő utalásokat, nyomra vezető adatokat keressenek. Táblázattal segíthetjük a tanulók munkáját:

Sorszám	Szövegrész jele	Nyomok a szövegben / Indoklás

A tanulók az eredményüket kis csoportban összehasonlítják, indokolják döntésüket, és megállapodnak egy mindannyiuk számára elfogadható sorrendben. A csoportok megoldását plénumban beszéljük meg. Készítsünk elő ragacs-cédulákat a szövegrészek jelével, mindegyikből min. 2-3 darabot. A táblán készítsünk egy táblázatot:

1	2	3	4
---	---	---	---	-----	-----

A csoportok által az első helyre javasolt szövegrészek jeleit kommentár nélkül ragasszuk az első helyre, majd kérjük meg a csoportokat, indokolják meg a véleményüket a szövegből való idézetekkel. Ha a csoportok az indoklás során változtatnak eredeti döntésükön, vegyük le az általuk előzőleg első helyre javasolt szimbólumot. Mindenki javaslata addig marad fenn a táblán, amíg az adott csoport nem jelzi, hogy változtatni szeretne.

Az első helyek eldöntése esetében meg kell tanulnunk elviselni a „káoszt” és a bizonytalanságot. Bizhatunk viszont abban, hogy egyre inkább tisztul a kép, és a végén egy megoldásunk lesz a táblán. Ekkor a tanulók összehasonlíthatják a megoldást az eredeti szöveggel.

SZÖVEGSZÍNHÁZ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés kommunikációs képesség fejlesztése	csoportmunka → plénum	szövegek	min. 20p	Esettanulmány, Képzelt riport, Olvasórally		társ. tud., magyar

A módszer célja szövegek (újságcikkek, fiktív szövegek) részletes megértésének segítése, a szövegek interpretálása, a központi információk kiemelése. A módszer rendkívül intenzív olvassmányélményeket eredményez, és alkalmas beszélgetések indítására is.

A tanulók az olvasott szöveget különböző módszerekkel jelenítik meg. A szövegszínház alapjául szolgáló szöveget tilos megváltoztatni. Megengedett viszont, hogy a tanulók kiemeljenek vagy lerövidítsenek egyes részleteket, ill. hogy egy rövidebb rész információira támaszkodjanak. A kiválasztott idézetet ez által fel lehet erősíteni, ill. karikírozni is szabad.

Lehetőségek:

- A kiválasztott szavakat, idézeteket monoton, idegen, éneklő, ismételtető, rap-szerű, stb. módon is elő lehet adni.
- Az idézeteket el lehet változtatni azáltal, hogy felszólító, kérdő mondatá alakítják őket a tanulók, hogy ironikus, szarkasztikus, arrogáns, naiv, stb. hanghordozással adják elő.
- Az idézeteket el lehet énekelni, alá lehet támasztani pantomimmal, vizuális elemekkel, dinamizálni lehet őket tánccal.
- A szövegből vett idézeteket testbeszéddel (pl. bólogatással, széles gesztusokkal, nyújtózkodva, meghajolva, különböző testhelyzetekkel: álló, ülő, fekvő, merev, lezszer) is meg lehet erősíteni.
- A játékosok megpróbálhatják utánozni annak a személynek a hanghordozását, akitől az idézet származik.

SZTRIPTÍZ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	frontális	fólia, takarócsíkok / takarólap / speciális takaróelemek, írásvetítő	max. 20p			összes
kommunikációs készség fejlesztése						

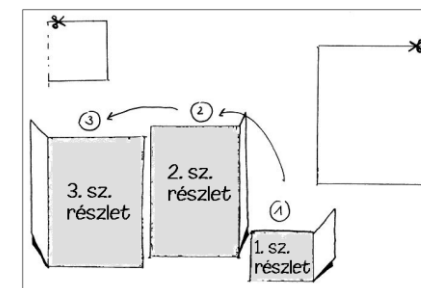
A sztriptíz módszer célja tanári előadások, tanulói referátumok, prezentációk támogatása vizuális elemekkel, miközben ezeket fokozatosan adagolva mutatjuk be a tanulóknak. A fóliát, amin vázlat, ábrák, képek, lista, stb. található, letakarjuk, és az információkat mindig csak akkor mutatjuk meg, amikor konkrétan ezekről van szó az előadásban. Ezzel fókuszálni tudjuk a tanulók figyelmét az adott információra. Ha egészében látják a fóliát, a vizuális (ráadásul fényforrással megerősített) elemre irányuló figyelem mindig nagyobb, mint az akusztikus elemre irányuló. A tanulók gyakran előreolvasnak, és ezzel „szétszúznak” az információk az előadás során. A letakarás előnye az is, hogy a tanulók kíváncsisága is nő (főleg, ha képekről / ábrákról van szó).

Képek esetén szinte az egyetlen módszer, mellyel az összecsoport szintjén autentikus és részletes képleírást / ábraértelmezést érhetünk el. Kihasználva az információhiányt, a tanulók folyamatosan hipotéziseket alkotnak a kép további elemeivel kapcsolatban, ötleteiket azzal indokolva, hogy részletesen leírják azt, amit aktuálisan látnak.

A fóliát letakarhatjuk A4-es lappal, takarócsíkokkal, ill. ábrák és képek esetén speciális, méretre szabott takaróelemekkel. Tegyük ezekre nehezezzékként radírt, tollat, stb., mert néhány írásvetítő hűtőrendszere a kisebbeket könnyen lefújhatja a helyükről. A kisebb, speciális elemeket kevés Blu Tack-kel is rögzíthetjük.

Képek bemutatásánál speciális takaróelem lehet még egy A3-as lap, amibe lyukat vágva mintegy „kulcslyukon át” megnézhetik a tanulók a képek. Kihasználhatjuk az adventi naptár elvét is (*ld. ábra*), amikor a fóliát azonos méretű lappal takarjuk le, és ebbe a megmutatandó képrészletek fölött kis kinyitható ajtókat vágunk. Ebben az esetben mindig a kevésbé fontos és kevésbé egyértelmű részleteket mutassuk be előbb, folyamatosan haladva a kép kulcsfontosságú elemei felé.

Az egyes részletek felfedése közt hagyjunk időt arra, hogy a tanulók megfogalmazhassák a tippjeiket. Ezeket ne kommentáljuk, és lehetőség szerint ne irányítsuk célzott kérdésekkel a folyamatot. Esetenként el kell tudnunk viselni a csendet – ez egyébként sem feltétlenül azt jelenti, hogy a tanulók nem gondolkodnak.



Sztriptíz-módszerrel bemutathatunk verseket is, miközben a kulcsszavakat először még letakarjuk, és a tanulók találgatására bizzuk, vajon mi lehet a takarás alatt.

TABU



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés	csoportmunka → plénum	fóliadarabok (fólia 1/8-a), fóliafilcek, stopper / homokóra, síp v. hasonló, játékmező, Blu Tack	30-45p	Fogalom-pantomim		összes
kommunikációs készség fejlesztése						

A játék az ismert, azonos nevű társasjáték elvén alapszik. Célja játékos módon, csoportban átismételni a tananyag fontos szakkifejezéseit. Nagyobb szakaszok átismétlésére, félévi vagy év végi ismétlésre a legalkalmasabb.

A játékosok feladata, hogy kártyán megadott tabu-szavak említése nélkül, az idő szorításában minél több kifejezést magyarázzanak el csapatuknak.. Az eredeti társasjáték kész kártyákkal dolgozik, de a tanórán célszerűbb, ha a tanulók gyártják le a játékhoz szükséges kártyákat. A tanulók 4 csoportban dolgoznak. 15 olyan kifejezést választanak ki, melyek fontosak számukra az előző hosszabb tanegységből. Ezeket egyenként az előre elkészített kis fóliadarabokra írják, valamint mindegyikhez csatolnak öt tabu-szót is. Tabuként azokat a szavakat célszerű megadni, melyeket a kifejezés elmagyarázásakor a tanulók spontán használnának, ezáltal eredeti meghatározásokra készíthetik egymást. A játékszabály ismertetésekor mutassuk meg, hogy néz ki egy tabu-kártya. (ld. ábra)

A játék menete a következő: Gyűjtsük össze a fóliadarabokat. Állapítsuk meg, melyik csapat fog kezdeni. Keverjük össze a fóliákat. A tabu-kártyákat egyenként, sorban rakjuk majd fel az írásvetítőre. Az első csapat egy képviselője fogja megmagyarázni az első kártya tetején levő szót. Ő és más csapatok tagjai nézhetik a vetített szöveget, míg a saját csapatába tartozó többi tanuló hátat fordít a vetítési felületnek, és társuk magyarázata közben folyamatosan találgat, melyik kifejezés lehet a kártya tetején. Ha kitalálták a kifejezést, gyorsan feltesszük a következő fóliadarabot az írásvetítőre. A cél, hogy 1 perc alatt a magyarázó tanulónak minél több kifejezést sikerüljön elmagyaráznia a csapatának. Ha a csapat nem tudja a kifejezést, passzolhat, ezáltal a magyarázó szintén új lapot kap az írásvetítőre. A többi tanuló feladata eközben, hogy figyeljen arra, hogy a magyarázó ne használja a feladvány-szót ill. a tiltott szavakat. Ha a játékos hibázik, vagy letelt az ideje, a csapatok valamilyen erős hangjelzést adnak – osszunk ki sípot, dudát, gumikacsát...

Ha letelt az idő, vagy hibát vettünk észre, összeszámoljuk, hány kifejezést sikerült megfejtenie a csapatnak, és ennyi pontot írunk fel nekik a táblára. A következő csapat a fenti leírt módon folytatja a játékot. Minden körben más-más tanuló magyaráz a csoportjának, egy óra alatt általában mindenki sorra kerül.

Játszhatjuk a játékot játékmezőn is, ekkor az a cél, hogy minél előbb célba érjen egy csoport. Játszhatjuk a Tabut óra végéig is, vagy addig, amíg valamelyik csapat egy előre meghatározott pontszámot el nem ér.

KIFEJEZÉS, amit el kell magyarázni

1. tabu-szó
2. tabu-szó
3. tabu-szó
4. tabu-szó
5. tabu-szó

TALKSHOW



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	csoportmunka → plénum		előkészület a csoport- ban + min. 45p	Szakértői kerek- asztal, Mai műso- runk vendége:...		társ. tud., term. tud., magyar
prezentáció						

A talkshow-módszer alkalmas aktuális, vitatott témák megbeszélésére. Előnye, hogy a tanulók szerepek mögé bújva mondhatják el véleményüket a kérdésről.

Az osztályt 3-4 csoportra osztjuk. Minden csoport választhat egy, a fő témánkkal kapcsolatos résztémát a felkínáltak közül (pl. környezetvédelem → közlekedés / alternatív energiák / hulladékgazdálkodás / védett fajok, stb.), de választhatnak saját résztémát is, olyat, ami kapcsolódik a fő témához. Az előkészítő szakaszban a csoport tagjai különböző szereplőket keresnek, akiket a résztémával kapcsolatosan meg szeretnének szólaltatni a talkshow során. Ezek lehetnek valóságos vagy kitalált személyek (egyes témák esetében akár történelmi személyek vagy irodalmi alakok is). A csoportok messziről jól olvasható névtáblákat készítenek a szereplőknek, és megbeszélik, melyik szereplő hogyan szól majd hozzá a központi témához.

Ezután kezdődnek a rövid, max. 10-15 perces talkshow-k. A termet rendezzük be úgy, hogy a szereplő vendégek és a moderátor (a tanár vagy egy önként vállalkozó diák) elöl üljenek, az, U-alakban helyet foglaló közönséggel szemben. Beszéljük meg, milyen sorrendben következzenek az egyes talkshow-k, majd az első csoport szereplői foglaljanak helyet elöl, a vendég-székeken.

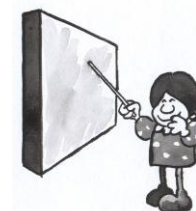
A talkshow vendégei röviden bemutatkoznak, és 1-2 mondatban állást foglalnak a témával kapcsolatban. Ezután indul köztük a beszélgetés, a moderátor rövid kérdésekkel irányítja a beszélgetést, ill. néha felszólíthatja a „nézőket”, hogy kérdezzenek a szereplőktől.

A csoport számára rendelkezésre álló idő lejártá után vezessük át a „műsort” a következő résztémához, és a következő csoport jöjjön a pódiumra, stb...

A talkshow végén mindenki – most már szerepek nélkül – elmondhatja a véleményét az érintett témákkal kapcsolatban.

Variáció: Választhatunk egy, konkrét témát is, ez esetben önként jelentkező csoport házi feladatban felkészül a talkshow-ra. Lehet olyan csoport is az osztályban, akik szakértőnek érzik magukat valamely témával kapcsolatban, ekkor ők készítsék elő a talkshow-t, a többiek pedig közben háttéranyagokat tanulmányozva készüljenek fel a beszélgetésre. Ebben az esetben egy 15 perces talkshow után szerepek nélküli beszélgetéssel folytassuk a munkát.

TANÍTVÁ TANULÁS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés kooperáció	csoporthmunka	prezentációtól függően	min. 45p	Keres-kínál		összes

A tanítva tanulás lényege, hogy az új tananyagot a tanulók – megfelelő felkészülés után – egymásnak „tanítják meg”, vagyis átveszik a tanár szerepét. Az eljárás munkamegosztásos csoportmunkában alkalmazható, osztály szinten. A módszernek sok előnye van: az anyag feldolgozásában a tanulók intenzívebben és aktívabban vesznek részt, mint ha készen kapnák az információkat, összefüggő tanári előadás formájában. Minden diák bevonható a munkába. A tanulók nemcsak új ismereteket sajátítanak el, hanem több kompetenciájuk is (team-munka, együttműködés, tervezés, prezentációtartás, kommunikáció, pontosság, magabiztosság, önbizalom, kreativitás, stb.) fejleszthető a munka folyamán

A tanár az új anyagot rövid, a rendelkezésre álló idő alatt könnyedén feldolgozható részegységekre bontja. Minden csoport (maximum 3 tanuló) megkap egy-egy részt a tananyagból, a hozzá tartozó segédanyagokkal ill. források (könyv + oldalszám, linkek, stb.) megadásával. Az a feladatuk, hogy ezt feldolgozzák, és felkészüljenek arra, hogy társaiknak az új ismereteket átadják, azaz a tananyagot „megtanítsák” nekik.

Az egyes csoportok nemcsak az új ismeretek átadását végezhetik el, hanem ehhez ráhangoló, motiváló, bevezető feladatokat gyűjthetnek össze, az új anyagot különböző munkaformákban dolgoztathatják fel társaikkal, gyakorló feladatokat tervezhetnek, visszajelzéseket gyűjthetnek az anyag elsajátításáról, a megértésről (pl. kérdés-felelet forma, feladatlap, kvíz, rejtvény alkalmazása, stb.), és összefoglalhatják a tanultakat. A felkészülésben a tanár – kérésre – segítséget és ötleteket adhat a csoportoknak.

Problémát jelenthet, hogy a módszer bevezetéséhez és alkalmazásához – mint minden új módszerhez – hosszabb „szoktatási szakasz” szükséges. Fontos, hogy a tanulók megbízzanak magukban, elhiggyék azt, hogy önállóan képesek feldolgozni egy anyagot, és azt a többieknek meg tudják tanítani, ill. hogy a társaiktól képesek lesznek jól tanulni. Jól behatárolt munkamegosztásos csoportmunka, aztán pedig az eredmények kooperatív formában történő (pl. → KEVERT CSOPORT vagy → FORGÓ CSOPORT módszerrel) kiértékelése jó előkészítése lehet ennek a módszernek.

TANPLAKÁT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés prezentáció	egyéni / pármunka / csoportmunka	csomagolópapír, ragasztó, olló, filctollak, képek, fotók...	tartalomtól függően	Faliújság, Mind map	Galéria, Vásártér	összes

Mivel a legtöbb ember vizuális típus, a látás útján felvett információt tudja a legkönnyebben megjegyezni. A tanplakát elkészítésekor a tanulóknak az addig összegyűjtött információkból ki kell szűrniük a legfontosabbakat, majd ezeket kell plakát formájában ábrázolniuk. A tanplakátot egy tanuló vagy egy tanulócsoporthoz készíti egy tanulócsoporthoz vagy egy osztály számára. Célja a tananyag elsajátításának a megkönnyítése, illetve az, hogy információval szolgáljon egy bizonyos anyagrészről.

A tanplakát feltűnő, áttekinthető, könnyen érthető, egyszerűen megfogalmazott, azaz könnyen, jól megjegyezhető. Az a plakát, amit hosszasan kell értelmezni, magyarázni, nem tölti be megfelelően funkcióját. A tanplakát A2-es, vagy még ennél is nagyobb, akár faliújság méretű papírra készüljön.

Tartalmát tekintve megkülönböztetünk anyagorientált ill. folyamatorientált, a felhasználót tekintve személyes és csoportos tanulói posztert. Az anyagorientált plakát meghatározott, jól behatárolható tényeket, információkat közöl. (pl. szavak, kifejezések, évszámok, stb.), a folyamatorientált plakát ezzel szemben egy folyamatot mutat be. A személyes plakát az egyéni tanulást szolgálja, ennél a típusnál az alkotó figyelembe veszi saját tanulási szokásait, és azokat a dolgokat, amelyeket különösen szeret, vagy amit rendkívül nehezen tud csak megjegyezni, stb.. A csoportos tanplakát egy egész tanulócsoporthoz készül, az alkotók igyekeznek megtalálni az adott csoport számára optimális információközlési módot.

A tanplakátokat más kritériumok alapján is megkülönböztethetjük: formátumuk, méretük alapján; az írás-szöveg eloszlása alapján (képes-szöveges plakát, ha több a kép; szöveges-képes plakát, ha több a szöveg); stílus szerint (illusztráló, tipografikus, tényszerű / információközlő); tartalom szerint (szóközlő, jelenetközlő, karakterizáló).

Tipp: Kontúros rajzok, ábrák könnyen plakáttá alakíthatók, ha először fóliára másoljuk azokat, aztán egy megfelelő méretű csomagoló- vagy flipchartpapírra vetítjük írásvetítővel, és a kivett képet vastag filctollal átmásoljuk a plakátra.

A plakátok megtekintésére és kiértékelésére alkalmas módszer a → GALÉRIA és a → VÁSÁRTÉR.

TANULÁSI NAPLÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka / pármunka / csoportmunka	naplóoldal	10-15p			összes

A módszer célja a tanulási folyamat állandó értékelése az egyéni motiváció és az egyéni előrehaladás szempontjából.

A tanulók rendszeresen, nap mint nap, vagy hétről hétre, adott szempontokat (ld. példa) figyelembe véve naplót vezetnek arról, hogy mit csináltak a tanóra(ko)n, mi tetszett, vagy mi nem tetszett nekik az órai munkában és miért. Majd ezeket a feljegyzéseket napló formában összefűzik. Megbízhatunk mindig más tanulót a naplóvezetéssel, lehetőleg önkéntes jelentkezés alapján, vagy felkérhetünk egy 2-3 tanulót, hogy együttes megbeszélés után közösen reflektálják az adott tanórát vagy a tanítási hét óráit, és töltsék ki a tanulási naplót. Lehetőleg, egyszerre mindig több személy reflektálja a tanulási folyamatot, azért, hogy minél szélesebb körű és objektívebb képet kapjunk.

A naplókat közös mappában gyűjthetjük, mely mindenki számára hozzáférhető, vagy kiállíthatjuk őket az osztályteremben. Bizonyos időközönként kezdeményezzünk beszélgetést a napló bejegyzéseiről, pl. év végén, vagy félév végén a tanulókkal közösen értékelhetjük az elkészült naplók alapján az éves / féléves munkát.

A cél az, hogy a tanulók osztályszinten beszélgessenek a naplófeljegyzésekről, ha nem értenek egyet a tartalmukkal, vagy ha ki szeretnék egészíteni azokat.

Tanulási napló 200.....

Ma ezt csináltuk

Ez tetszett

Ez nem (annvira) tetszett

Miért?

Miért?

TANULÁSI SZERZŐDÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
célok meghatározása	egyéni	A4-es papír	10-15p			összes

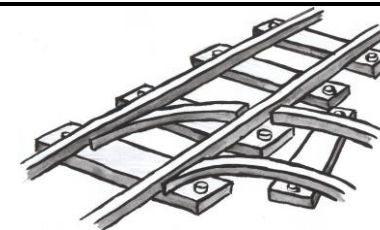
A módszer célja, hogy a tanulók írásban, szerződéses formában egy meghatározott tanulási szakaszra nézve kötelező érvényű tanulási célokat fogalmazzanak meg, Mindezt az után, hogy elemezték tanulási eredményeiket, és tudják, hogy mely kompetenciáik fejlettek, és melyek kevésbé. A szerződést a tanuló a szaktanárával köti, vele egyeztetve rögzíti benne, hogy az adott idő alatt (a következő tanegységben, hónapban, félévben, tanévben) milyen célokat kíván elérni, mikorra, és hogyan. A tanulási szerződéssel a tanulók tudatos felelősséget vállalnak saját tanulási folyamataikért, segítségével lépésről-lépésre ellenőrizni tudják, miben haladtak előre, és mit kell még fejleszteniük.

A tanulási szerződést a tanulók tanórai keretben, értékelő vagy önértékelő fázisok után fogalmazhatják meg. A szerződés megfogalmazása egyéni, de szövegvázlattal ill. címszavak listájával segítséget nyújthatunk a tanulóknak. A kész szerződés tartalmazza a megkötés dátumát, és mind a tanuló, mind a tanár alá kell, hogy írja.

A szerződés lejárta után a teljesítést személyes beszélgetés során értékeljük a tanulóval. Lehetséges az is, hogy minden tanuló egy bizalmas barátjával beszél meg, mit sikerült megvalósítania a szerződésből, mit nem, és mindezeknek mi volt az oka.

Tanulási szerződést köthetünk a közös munka elején egész tanulói csoportokkal is (projektcsoporttal, tanulócsoporttal, egész osztállyal). Ebben az esetben a szerződés tartalmazza a szerződő felek – a tanulók és a tanár – jogait és kötelességeit, valamint a kötelességek elmulasztását követő szankciókat. A közös tanulási szerződést szerződésminták tanulmányozása után a tanulókkal közösen fogalmazzuk meg, és mindannyian alá kell, hogy írjuk.

TANULÓÁLLOMÁSOK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
gyakorlás, ismétlés	pármunka / 3 fős csoportok	állomások jelzőtáblái, feladatlapok, menetlevél	min. 45p (90p)	Szabad munka feladatbankkal, Feladatrally	-	összes
önálló ismeretszerzés						

A Tanulóállomások – tanulókörök az autonóm tanulás és gyakorlás érdekes formái. Az alapötlet az, hogy a tananyagot kisebb tematikus egységekre osztjuk fel, melyekhez önállóan feloldozható és ellenőrizhető feladatokat készítünk. Ezeket – az akadályversenyekhez hasonlóan – állomásokon helyezük el. A módszer előnye, hogy a tanulók saját tempójukban dolgozhatják fel a feladatokat, nem kell igazodniuk a többiekhez. Különböző válfajait ismerjük: ha olyan állomásokat alakítunk ki, melyek zárt, szoros logikai rendszerben épülnek egymásra, zárt „tanulókör”-ről beszélünk, ilyenkor a tanulóknak az összes feladatot meg kell oldaniuk, néha még a sorrend is kötött. A zárt forma új anyag önálló feldolgozására is alkalmas. A „tanulóállomások” elnevezés olyan formát takar, melynél a kínálat nyílt: a tanulók maguk döntenek el, mely állomásokat és milyen sorrendben látogatnak meg, érdeklődésüktől függően. A nyílt formánál a tanulóknak nem kell az összes állomáson levő feladatot megoldaniuk, megegyezünk azonban egy minimumban, amit mindenkinek teljesítenie kell. Ezt a formát általában gyakorlásra és ismétlésre használjuk.

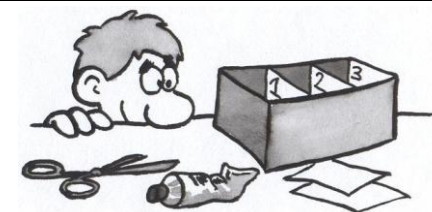
Az állomásokat áttekinthetően kell strukturálnunk. A tanulók az elején megismerik az állomások rendszerét, ezt bemutathatjuk plakáttal, szerencsésebb azonban, ha a tanulók / tanuló párok ún. menetlevelet kapnak, melyen részletesen megismerik a kínálatot, és jelölhetik, mivel vannak már készen. A tanulók állomásról állomásra vándorolnak. Az állomásokat egymástól jól elkülönítve rendezzük be, zászlókkal, táblákkal, a földön elhelyezett színes útjelzőkkel jelölhetjük, melyik hol található. Ha kicsi a helyiség, egyes állomásokat áthelyezhetünk a szomszéd terembe vagy a folyosóra, ilyenkor azonban a menetlevélhez mellékeljük térképet is. Nagy létszámú osztályban egyes állomásokon egyszerre két csoport is dolgozhat, ehhez kellően nagy asztalok szükségesek, ahol nem zavarják egymást túlzottan a csoportok. Ide eleve két példányban helyezzük el a feladatlapokat. Ügyelnünk kell arra is, hogy több állomást készítsünk, mint ahány csoportunk vagy tanuló páruunk van, hogy minden esetben legyen mindenkinek választási lehetősége. (10 pár / csoport számára pl. 10+5 állomás elegendő.)

Az állomások típusai: *Rögzített állomás*: Olyan állomás, amit nem lehet elmozdítani, sok vagy nagy méretű anyagra és eszközre van szükség, pl. a táblára, térképre. *Kihelyezett állomás*: A folyosón, a könyvtárban, a számítógépes laborban, stb. – akkor van rá szükség, ha az adott állomáson technikai eszközöket kell használni, vagy ha ott hangos munka folyik, ami zavarná a többieket (pl. magnóhallgatás). *Párhuzamos állomás*: Olyan állomások, melyeknél ugyanazt a célt követjük, de másfajta megközelítési módokat választottunk. Ezek közül az állomások közül a tanulóknak mindig csak egyet kell választaniuk. *Kontrollállomás*: Itt található a megoldókulcsok és a megoldási javaslatok. *Szervizállomás*: Itt további információs anyagok, segédletek találhatóak (pl. szótárak, lexikonok, kézikönyvek), és itt ül a tanár is - ha kérdésük van a tanulóknak, fel kell keresniük ezt az állomást.

Az állomásokon zárt feladatokat célszerű elhelyezni, melyeknek egyértelmű megoldása van, így az értékelést / ellenőrzést a tanulók megoldókulcsok segítségével saját maguk végezhetik el. Azokat a feladatlapokat, amikre nem kell írniuk a tanulóknak, csak egy példányban készítsük el, lehetőleg masszív kartonból. Mindenképp tegyük tartóssá azokat az anyagokat, amik erős igénybevételnek lesznek kitéve – pl. a puzzle-részeket célszerű kartonra ragasztani és laminálni (vagy széles ragasztószalaggal mindkét oldalon leragasztani.) Laminált feladatlapra a tanulók lemosható filccel írhatnak is, az önellenőrzés után pedig törölhetik a megoldást.

A munka végén „klasszikus”, tartalmi ellenőrzésre nincs szükség.. A módszer alkalmazását követő megbeszélés inkább a munkaformára vonatkozzon, megbeszélhetjük, tetszett-e a forma (kezdetben feltehetőleg sokaknak lesz új), mely feladatok voltak túl nehezek / túl könnyűek / érdekesek / kevésbé érdekesek, milyen feladatokat szeretnének legközelebb, stb.

TANULÓDOBOZ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
gyakorlás, ismétlés	egyéni (gyakorlás: pármunka, csoportmunka)	kártyák, doboz	folytonos	Szókincs-kártya		összes

A tanulódoboz az új anyag memorizálását célzó klasszikus eljárás: egy egyszerű „tanulógép”, melynek segítségével szinte minden információ memorizálható, átismételhető. Segít a rendszerezésben, az ismeretek feldolgozásában, elmélyítésében és az önellenőrzésben. A módszer kiválóan alkalmas arra, hogy a diákok saját tempójuknak, tanulási, haladási ütemüknek megfelelően maguk irányítsák, szabályozzák tanulási folyamataikat. Rendkívül hatékony a jó tanulási technikák megismerésében, kialakításában, elsajátításában. Áttekinthetővé válik használata közben a megtanulandó tananyag, és motivációs szempontból előnyös, hogy az is jól látható, mennyi mindent tud már a doboz gazdája. Problémát jelenthet, hogy fegyelmezett, rendszeres munkát és pontosságot követel – előnye viszont, hogy képes mindezt nevelni is a tanulókat.

A tanulók az elsajátítandó ismereteket (lehet ez idegen szó, fogalom, szabály, képlet, stb.) rövid, tömör formában kártyákra írják. A kártya egyik oldalán a kérdés, a problémafelvetés, vagy a probléma-megnevezés szerepel, a másikon pedig a helyes válasz. Amikor a tanulók memorizálják az információt, a kártyáknak először csak a kérdést tartalmazó oldalát nézik meg, megpróbálnak válaszolni rá, ill. feleleveníteni, mi áll a másik oldalon. A kártyákra nem feltétlenül csak szöveges információk kerülhetnek, lehet rajtuk rajz, kép, valamilyen ábra, diagramm, grafikon, az elsajátítandó tananyagtól függően. Példa tanulási kártyák készítésére: történelem: A kártya egyik oldala: Mikor koronázták meg Nagy Károlyt? → 800.

Matematika: Egyik oldal: Pitagorasz tétele? → $a^2 + b^2 = c^2$

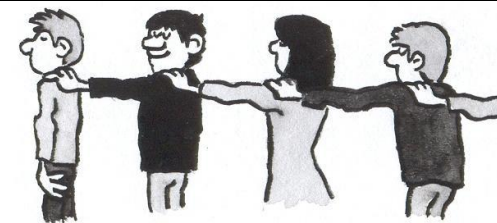
A gyakorlás módja: 1. A tanuló húz egy kártyát. → 2. Elolvassa a rajta lévő kérdést vagy probléma-felvetést. → 3. Átgondolja a választ vagy megoldást. → 4. Megfordítja a kártyát, elolvassa a helyes választ vagy megoldást, és összeveti a saját válaszával, megoldásával. → 5. A kártyát visszarakja a „tanulógép” megfelelő részébe.

A doboz általában 3 részből áll. Az új kártyák – az új tananyag – az elsőbe kerül. Ezeket minden nap át kell ismételni a fentiek szerint. Ha a válasz helyes, a tanuló megjelöli, majd 3 jel után a kártya a második rekeszbe kerül. A második rekeszben található kártyákat hetente egyszer kell ismételni: ha jó a válasz, a tanuló átrakhatja a kártyát a harmadik rekeszbe, ahol ABC-sorrendben vagy tematikusan rendszerezheti a kártyákat. Ha nem jó a válasz, a kártya visszakérül az első rekeszbe. A harmadik rekeszből hetente egyszer véletlenszerűen ellenőriz 5-10 kérdést, ha nem jó a válasza, a kártya innen is az első rekeszbe kerül vissza. Az eljárás akkor eredményes, ha a tanuló rendszeresen használja a tanulódobozt.

A tanulás nemcsak egyénileg, hanem pármunkában is végezhető. Egyik tanuló húz, kérdez, a másik válaszol. Utána értékeli egymás haladását.

A tandoboz egyszerűen, házilag elkészíthető például cipősdobozból, de tanműhelyben fából is könnyen előállítható. Készíthetünk csoport-tandobozt is, melynek segítségével az osztályban gyakorolhatunk, rituálé-szerűen pl. az óra első 2-3 percében, vagy az óra zárásaként. Kihúzzunk 3-5 kártyát, amire minden tanuló egyénileg válaszol, a megoldást közösen ellenőrizzük. A tanulók pontokat is szerezhetnek, melyeket félév végén összesítünk, és a szokásos százalékos skála szerint osztályzattá alakítunk.

TAPASZTALTKÍGYÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás előismeretek mozgósítása	plénum	-	5-10p	A székelem, a téma és én		összes

A módszer segítségével kipuhatolhatjuk a tanulók előismereteit, megtudhatjuk, mennyi tapasztalatuk van az új tanegység témájával, ill. a felhasználandó módszerekkel kapcsolatban.

Kérdést teszünk fel a tanulóknak – l pl.: „Kb. hány filmet láttál már, hány könyvet olvastál, ami az ókori Rómában játszódik?” „Hány oldalt sikerült már elolvasni a kötelező olvasmányból?” A tanulók felállnak egymás mögé, kígyó alakba, úgy, hogy a kígyó „feje” az a tanuló legyen, aki a legtöbb ismerettel ill. tapasztalattal rendelkezik az új témával / problémával kapcsolatban, a végén pedig azok álljanak, akik még kevesebbet tudnak róla. Eközben folyamatosan ellenőrzik a szomszédokkal való rövid információcserével, hogy jó helyen állnak-e, és szükség szerint módosíthatnak a pozíciójukon.

Pár perc után megállítjuk a kígyót, néhány helyen „megbökjük”, és az adott tanuló néhány szóban elmondja, miért ott áll.

Variáció: Mindenki leül a földre – és a saját helyén „levedlik”: vagyis minden tanuló mesél röviden tapasztalatairól.

A tanárnak fontos támpontokkal szolgálhat ez a játék, hiszen a későbbi munkák során használhatja most megszerzett információit. Pl. a sorra következő munkafázishoz csoportokat képezhet úgy, hogy minden csoportba kerüljön egy tapasztaltabb tanuló is.

TÁNCOLÓ KÍGYÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
bemelegítés	plénum	táncolásra alkalmas zeneszám, magnó / CD-lejátszó	max. 5p	Én vagyok a főnök, Atomok mozgásban		(összes) idegen nyelv
koncentráció						
ráhangelés						

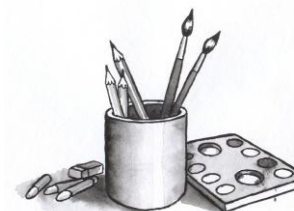
A nap indítására, bemelegítésre és a tanulók testi-szellemi átmozgatására alkalmas játék. Fejleszti a tanulók koncentrációs képességét. A dalszöveg kapcsolódhat a bevezetendő új témánkhoz.

A dalszöveget soronként cédulákra írjuk. Minden tanuló húz egyet, és memorizálja a sort. Idegen nyelv órán elég az is, ha kulcsszavakat írunk ki a dalból.

A tanulók a rendes helyükön / a tervezett ülésrendnek megfelelően ülnek. A dal hallgatása közben, ha hallják a saját sorukat, fel kell állniuk, táncolniuk, ill. később beállnak a táncoló kígyóba, és táncolniuk, amíg a dal tart. Ha nincs kedvük táncolni a tanulóknak, ülőkört alakítunk ki, a dal kezdetekor mindenki középen áll, és ha hallja a saját sorát / kulcsszavát, leül a körbe, sorban, a dalszövegnek megfelelően.

A zeneszám végén a táncoló kígyó megáll, a tanulók összeolvassák a szöveget – ha valahol nem stimmel, helyet cserélnek. Közben megkeressük újra a dal elejét, és ellenőrzésképp újra lejátszunk – ekkor mindenki újra a helyére megy.

TÉMA-RAJZOK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás kooperáció	csoporthmunka → plénum	csomagolópapír, zsírkréta / festék	15+5p / csoport	Sarok rajzok, Csoport-kép	Tématár / kérdés- tár / ötlettár	összes

A feladat célja az, hogy ráhangolja a tanulókat egy új témára. A módszer a → BRAINSTORMING képi változata, a tanulók kreativitására épít, és lehetővé teszi, hogy plasztikusan kifejezzék a témával kapcsolatos gondolataikat és érzelmeiket.

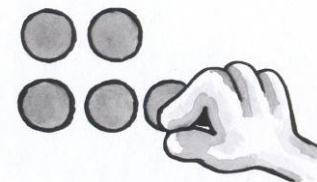
A rajzolás / festés 14-15-évesek körében már nem tartozik a gyakori munkaformák közé, és kezdetben könnyen ellenállást válthat ki. Kedvet ébreszthetünk a munkához szokatlanabb munkaeszközök választásával: használhatunk nagyon vastag ecseteket, ujjfestéket vagy marok-zsírkrétát, ezekkel ráadásul gyorsabban is lehet nagyobb felületeket kitölteni.

A téma megnevezése után a tanulókat 3-5 fős csoportokba osztjuk. Minden csoport kap egy nagy csomagolópapírt és rajzeszközöket.

A csoportnak képet kell rajzolnia vagy festenie a témáról, úgy, hogy ebben minden csoporttagnak aktívan részt kell vennie. A képet aztán plénumban bemutatják. A képekhez tartozó magyarázatokat, az osztály többi tagjának megállapításait a tanár vagy a jegyzőkönyvvezető tanuló csomagolópapírra írja. Ezek adják a téma további feldolgozásának lehetséges súlypontjait.

A módszer játékszabályokkal szigorított változatai a → SAROK-RAJZOK és a → CSOPORT-KÉP.

TÉMATÁR / KÉRDÉSTÁR / ÖTLETTÁR



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ötletek rendszerezése, súlyozása	egyéni munka → plénium	comagolópapír / tábla, jelölőpontok	10-15p	A döntés köre	munkamegosz- tásos csoport- munka / projekt	összes

A módszer célja – pl. projektek indításakor – az ötletgyűjtési fázis lezárása és a következő munkafázis, a tervezés, csoportalakítás elindítása. A módszert alkalmazhatjuk akkor is, ha már előre megszabott lehetőségek (témák, kérdések, ötletek) közül kell a tanulóknak kiválasztaniuk későbbi saját tevékenységi területeiket.

Előzőleg moderációs kártyákon (→ KÁRTYAVÁLASZ) foglalmazták meg a tanulók az ötleteiket, ezeket most listába rendezzük.

Az osztály minden tagja jelölőpontokkal rangsorolhatja ezek közül a témák közül azokat, amelyekkel foglalkozni szeretne a további munka során. A tanulók a döntéseiket azzal nyilvánítják ki, hogy jelölőpontjaikat a választott témák mellé ragasztják. Ez a döntés / választás nagymértékben elősegíti, hogy a tanulók később fokozottan azonosulni tudjanak az általuk választott feladattal.

A tanári kérdés megfogalmazása különböző lehet:

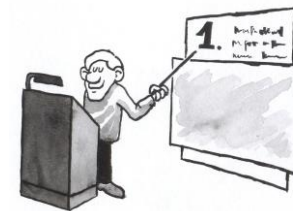
- Melyik feladatot / témát látod legfontosabbnak?
- Melyik kérdés érdekel legjobban?
- Melyik témával szeretnél a továbbiakban intenzíven foglalkozni?

A tanulóknak max. a választásra felkínált témák felével megegyező számú jelölőpontot adunk. Ha túl sok téma közül lehet választaniuk, nem célszerű 10-nél több jelölőpontot adni.

Ha a tanulók az összes jelölőpontot felragasztották, megszámloljuk az egyes kérdések, témák vagy ötletek mellett lévő pontokat, így megkapjuk a rangsort. Ezután a tanulók érdeklődésüknek megfelelő csoportokba szerveződhetnek, és elkezdhetik a munkát. Lehetnek témák, amivel senki, de az is elképzelhető, hogy más témával több csoport is foglalkozik.

Nr	TÉMA	pont	helyezés
1	Kérdés / Téma / Ötlet	... 3	7
2	Kérdés / Téma / Ötlet	. 1	8
3	Kérdés / Téma / Ötlet 8	3
4	Kérdés / Téma / Ötlet	... 7	4
5	Kérdés / Téma / Ötlet	... 6	5
6	Kérdés / Téma / Ötlet 9	2
7	Kérdés / Téma / Ötlet 4	6
8	Kérdés / Téma / Ötlet 10	1
9	Kérdés / Téma / Ötlet	... 6	5

TÉZIS-ELŐADÁS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismeretszerzés	plénum, csoportmunka	handout / fólia, írásvetítő	20-30p	Szendvics-referátum, Impulzus-referátum, Mormolószünet		összes
prezentáció						

A módszer célja új ismeretek közvetítése oly módon, hogy közben az előadó a hallgatóságot tézisek segítségével aktívan bevonja az előadásba, folyamatos reflexióra és együttgondolkodásra készíteti, ezzel elősegítve az új ismeretek feldolgozásának tanórai megkezdését. Az előadó lehet a tanár, de ha már ismerik a tanulók a módszert, tarthatnak így referátumot, vagy a csoportmunka eredményét is bemutathatják a csoportok szóvivői ezzel a módszerrel.

A hagyományos előadással ellentétben az előadó néhány röviden kommentált tézis segítségével jól elkülöníthető szakaszokra tagolja a közvetítendő anyagot, és minden szakasz után megszakítja az előadást.

A tézisek tömören, sarkítva tartalmazzák a legfontosabb gondolatokat. A téziseket az előadás kezdetekor minden tanuló megkapja nyomtatott formában is. Az előadó először csak egy tézist ismertet és fejt ki röviden. A tézis kommentálása előtt az előadó jól érthetően felolvassa a tézist, kis szünetet tart, ami a feldolgozást segíti, majd elkezd a tézis tárgyalását. Aztán megszakítja az előadást, és a hallgatóság az elhangzottakat kiscsoportban megbeszéli, majd ezt követően kérdéseket tehet fel az előadónak. Az megválaszolja a feltett kérdéseket, majd a következő tézis ismertetésével folytatja az előadást.

Variáció: Feladatlap helyett a téziseket fóliára is írhatja az előadó. Ez hasznos lehet, ha a tanulók hajlamosak arra, hogy elkalandozzon a figyelmük. A fóliát az előadó letakarja egy lappal, és mindig csak az aktuálisan tárgyalt tézist mutatja be (→ SZTRIPTÍZ).

TÉZIS-VITA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	egyéni munka → pármunka → csoportmunka → plénum	téziskártyák	10+35p	Quattro-vita, Hógolyó, Interjú három lépésben	Tématár / kérdéstár / ötlettár	összes

A módszer célja az, hogy az új téma tematikus gócpontjait mindenki számára világossá tegye, a tanulók számára megvilágítsa, mennyire komplex, esetenként vitatható az aktuális téma, és beszélgetést ösztönző kezdő helyzetet teremtsen. A tanulók átgondolják a téma egy-egy konkrét aspektusát, tanulópárral, majd kis csoportokban ütköztetik véleményeiket. A tézis-vita előnye, hogy még az egyébként keveset és ritkán beszélők is aktivitásra és vélemény-nyilvánításra kényszerülnek. A tanulók közben megtanulják meghallgatni és elfogadni társaik véleményét, és kialakítani egy, a csoport minden tagja által közösen vállalható álláspontot, úgy, hogy közben tudatában vannak a véleménykülönbségeiknek is.

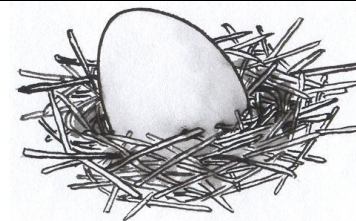
A csoport méretétől függően 5-6 különböző téziskártyát készítünk, rajtuk a téma főbb aspektusait érintő sarkítottan megfogalmazott tézisekkel. A kártya indoklást, magyarázatot nem tartalmaz. A téziseket négy (nagy osztálylétszám esetén hat) példányban készítjük el, és 1A, 1A, 1B, 1B (6 példány esetén + 1C, 1C) betűjellel jelöljük meg.

Minden tanuló kap egy téziskártyát és 5 percet, hogy címszavakban rögzítse magának a tézissel kapcsolatos véleményét. A második körben párban dolgoznak a tanulók (1A az 1A-val, 1B az 1B-vel, 2A a 2A-val stb.). A feladatuk megvizsgálni, miben értenek egyet, miben tér el a véleményük, és címszavakban rögzíteni azt, amivel mindketten egyetértenek. A harmadik körben az összes azonos számú tézis gazdája, 4 ill. 6 tanuló feladata ugyanez: kialakítani egy közös állásfoglalást. Azzal kapcsolatban, amiben nem volt egyetértés a csoportban, vita-kérdéseket fogalmaznak meg a plénumbeszélgetés számára. A csoportoknak választaniuk kell egy szóvivőt is.

Plénumban az első csoport szóvivője felolvassa a tézisüket, majd ismerteti a csoport közös véleményét, és azokat a kérdéseket, amiről szeretnének plénumban tovább vitázni. Minden téziseről sorra közvetlen vitát indítunk, maximalizálva az időt, hogy feltétlen sor kerüljön az órán minden téma megbeszélésére. Ugyanígy járunk el a további számú tézisekkel is.

A csoport számára fontos nyitott kérdéseket, amihez további információra van szükség, → KÉRDÉSTÁRBAN rögzíthetjük, a tanulóknak pedig el kell döntenie, milyen formában járnak utána ezeknek. (Önálló kutatás munkamegosztásos csoportmunkában? → SZAKÉRTŐI INTERJÚ? OLVASÁS-RALLY?)

TOJÁSTESZT



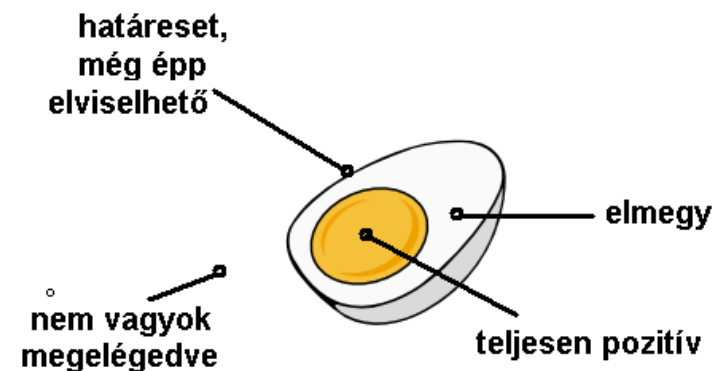
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka	tábla, kréta	5-10p	Motorellenőrzés, Villanófény, Kézráttétel		összes

A feladat célja hosszabb lezárt tanegységek / tanulási folyamatok értékelése. Egy téma lezárása után a tanulók mérleghelhetik, hogyan viszonyulnak ahhoz, és hogyan a közös munkához.

A táblára rajzolunk egy kis méretű, félbevágott kemény tojást a megfelelő magyarázatokkal ellátva (ld. ábra), és egy jóval nagyobb méretű tojást, magyarázatok nélkül.

A tanulók a nagy tojásban vagy a tojás körül X-szel bejelölik, hogyan értékelik a lezárt munkafolyamatot. X helyett a tanulók odaírhatják a monogramjukat is.

Ha az értékelés után rossz összkép alakul ki, közösen át kell gondolni, mit kell a következő alkalommal másként csinálni.



TORONYÉPÍTÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
problémamegoldás	csoportmunka	1 olló, 1 ragasztó, 1 vonalzó, 1 ceruza, 8 db A4-es lap	15p	Hídépítés, Négyzetek, Építőköc-kajáték		összes
kooperáció						

A módszer célja, hogy a tanulók egy probléma megoldásakor (adott eszközökkel és anyagokból tornyot építeni) átéljék, majd reflektálják a közös munka során zajló, ill. lezajlott folyamatokat. A diákoknak a torony építése közben lehetőség szerint érvényesíteni kell saját elképzeléseiket, ugyanakkor tekintettel kell lenniük mások elképzeléseire. Különösen a kooperatív munkamódszerekhez kevésbé szokott tanulócsoportokban ajánljuk a módszert.

4-5 fős csapatokat alkotunk. A tanulók megismerik a feladatot, mely szerint 15 perc alatt a rendelkezésre álló anyagok segítségével a lehető legmagasabb tornyot kell felépíteniük. Az a csapat nyer, amelyik a legmagasabb tornyot építette. A szépség nem számít, csak a magasság, a stabilitás, és az, hogy kizárólag a kapott anyagokat lehet felhasználni (az olló és a ragasztó, a vonalzó és a ceruza csak munkaeszközként használható). A munka végén a tanulók lemérik a tornyokat, a legmagasabb tornyot építő csapat díjat kap.

Végül a csapatok értékelő lapot kapnak (ld. → HÍDÉPÍTÉS melléklet), melyen irányított kérdések segítségével reflektálják a közös munkát. A tanulók átgondolják, hogy ők maguk és/vagy a többiek mit csináltak jól, rosszul, hogyan érvényesült a tevékenység során az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel, a munkamegosztás, az egymásrautaltság, megfelelő volt-e a csoportban a kooperáció. A tanulók először egyedül töltik ki az értékelő lapjaikat, majd egymás között összehasonlítják és megbeszélik azokat.

A csoportos elemzések után plénum megbeszélés következik, ahol a csapatok megvitatják a munka egyes szituációit, és végül együtt fogalmazzák meg a kooperáció, a közös munka alapelveit, szabályait, melyek a tanév során mindenki számára kötelezőek lesznek. A főbb szabályokat, alapelveket (ne legyen 4-5-nél több) felírják egy plakátra és kiragasztják a falra.

TORTAALÁTÉT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
visszajelzés	koztélparti	tortaalátét / kör alakú kartonlap, ruhasipesz / Tesa-krepp, filctollak, zene	10+5p	Csak így tovább! Feedback-levél		összes

A módszer célja, hogy a tanulók rövid, személyes visszajelzést adhassanak egymás munkájáról egy hosszabb munkafázis lezárásakor. Hozzájárulhat a jó záró hangulat kialakításához. A módszer visszajelzéshez szokott csoportokban jól működik, problémát jelenthet azonban, ha a tanulók nem képesek kulturált módon visszajelzést adni egymásnak – ebben az esetben a módszer nem javasolt.

A tortaalátéteket vagy a kör alakúra vágott, kb. 25 cm átmérőjű kartonlapokat egymás hátára erősítik a tanulók. Körbejárnak, és a társaik hátán lévő papírokra felírják a véleményüket a közös munkáról, arról, hogy milyenek látták a társukat, mit akarnak közölni vele a teljesítményéről, arról, mit tud már jól, min kell még dolgoznia, a csoportban való viselkedéséről. Természetesen egyidejűleg azt is vállalják, hogy a saját tortaalátétükre is rákerül a társak véleménye. Dicséretet, kritikát stb. fogalmazznak meg a tanulók, az üzeneteket alá is írhatják.

Lehetséges feladat-meghatározás:

„Gondoljátok át, mi minden történt az előző X órán / a projektnapon / projekthéten. 10 percig körbejárhattok a teremben. Írjatok valamit egymás lapjára, ami a munka során tetszett, vagy épp nem tetszett nektek a másokban a közös munkával kapcsolatban. Ne spóroljatok a dicsérettel, kritikus megjegyzéseknél pedig legyetek minél konkrétabbak.”

Folytatás: A tanulók tanulmányozzák saját tortaalátétjüket, esetleg odamehetnek a társaikhoz, és megkérdezhetik, mire gondoltak pontosan az egyes kommentárok esetében. Mivel személyes visszajelzésről van szó, nincs szükség záró megbeszélésre plénumban.

TÜKÖRKÉP



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	plénum	-	10-15p	Vidám Vili	-	összes

Játékos módszer egymás megismeréséhez, egymás neveinek megtanulásához. Előnye, hogy gyors, a tanulók úgy mutatkoznak be, hogy nem kell beszélniük, mégis kapnak egy első benyomást a társaikról.

A résztvevők körbeállnak, és a tanár bemutatja a játékot. A kör közepére áll, tesz egy önmagára jellemző gesztust, mozdulatot. és bemutatkozik:
„Ági néni vagyok, és ezt gyakran csinálom:...” (pl. kötést / síelést / biciklizést / fűnyírást, stb. utánoz).

A körben állók valamennyien tesznek felé egy lépést, s nevéen szólítva az általa bemutatott gesztussal üdvözlők. (Csókolom, Ági néni! + kötés, síelés, stb.)

A játék során egymás után valamennyi tanuló bemutatkozik, a körben állók pedig, mint a tükörkép, mindig utánozzák őt.

ÚJSÁGÁLLAT



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	csoportmunka (4-5 fő)	1 újságlap csoportonként	5p + reflexió	Hídépítés, Ház- fa-kutya, Ember- gép, Torony- építés, Formák vakon		összes
bemelegítés						

A módszer célja, hogy a tanulók megtapasztalják, hogyan gazdagíthatják a csoport munkáját saját ötleteikkel, és hogyan fejleszthetik tovább társaik ötleteit a közös munka sikerének érdekében.

A tanár a tanulókat véletlenszerűen 4 fős csoportokra osztja. Nyomatékosan felhívja a csoportok figyelmét arra, hogy a munka során a csoporttagok nem beszélhetnek egymással, nem írhatnak egymásnak utasításokat, és nem is mutogathatják el, milyen ötletük van.

Minden csoport kap egy egész újságlapot. A feladatuk az, hogy az újságlapot körbeadva tépés-technikával alakítsanak ki egy állatot. Javítani csak addig lehet, amíg a papírból van, mert új lapot nem kaphatnak. Egyikük elkezd kialakítani a figurát, majd viszonylag hamar tovább kell, hogy adja annak a társának, aki az asztalra koppantással jelzi, hogy folytatni szeretné a munkát. Fontos, hogy mindenki sorra kerüljön egyszer, mielőtt valaki másodsorra is kérné a lapot.

Szemponatok, melyekről a reflexió során beszélhetünk (nyelvórán is magyarul!):

- Milyen állatra gondoltak az első játékosok?
- Mikor lett egyértelmű, hogy az az állat készül, amit végül elkészítettek?
- Kitől származik az ötlet?
- Milyen gyorsan jöttek rá a csoporttagok, hogy ez az állat készül?
- Volt-e valaki, aki a saját ötletét mindenáron keresztül akarta vinni?
- Hogyan élték meg a többiek, ha valaki nem tudta / nem akarta elfogadni, mit készít a csoport?
- Érezkelhetők voltak-e „hatalmi harcok”?

X-LAPOK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ráhangolás	csoporthmunka → plénum	A4-es lapok, filctollak	15-30p	Közlekedési lámpa, Quattro- vita		összes

A módszer célja, hogy a csoport véleménye mindenki számára transzparenssé váljon, rávilágítsunk a csoporton belüli véleménygócokra és trendekre, ezzel előkészítve a talajt egy későbbi komolyabb beszélgetéshez.

A tanulók kis csoportokban készítenek egy táblázatos formátumú értékelő lapot a téma egyes részterületeivel kapcsolatban. Az első oszlopba az értékelendő témákat / területeket írják a csoportok, a többi oszlopba pedig az értékelési szempontokat. Példa:

Téma	Érdekel?		
	😊	😐	☹️

Fontos, hogy felhívjuk a tanulók figyelmét arra, hogy az értékelő lapot úgy készítsék el, hogy legyen elég hely a jelöléshez.

A feladatlapokat a tanulók kifüggesztik az osztályban, első körben kihúzzák a többször előforduló témákat (a tanulók egyezzenek meg, kinek a lapján hagyják meg a témát), majd körbejárva X-szel jelölik a lapokon a véleményüket. A végén minden csoport összesíti a saját lapjának eredményeit – diagrammok, listák formájában.

VAKVEZETÉS



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kooperáció	pármunka →	-	5+5+10 p (reflexió)	Ház-fa-kutya		összes
konfliktuskezelés	plénium					

Bizalomjáték, amely alkalmas a látens, ki nem beszélt, ám jól érzékelhető, a közös munkát zavaró konfliktusok felszínre hozására és tematizálására.

Elő kell készíteni a termet, a tanulóknak szabadon kell tudni mozogniuk, de építsünk be néhány akadályt (székeket, asztalokat, szurkatáblát, stb.).

Két tanuló dolgozik együtt, az első körben az egyik tanuló vezeti a másikat, akinek a szemét előzőleg szorosan beköti a társa, vagy ő maga szorosan becsukja a szemét. Ő lesz az, akit az első körben vezetni fognak. Kezdekör többször megforgatja a saját tengelye körül, hogy elveszítse a tájékozódási képességét, aztán óvatosan átvezeti a termen úgy, hogy ne menjen neki semminek és senkinek, és ne essen el.

Közben különböző módon segíti:

1. fogja a kezét, de beszélni nem szabad hozzá.
2. csak a mutatóujjával hozzáérve vezeti, beszélni most sem szabad
3. hangjelzést ad neki, (fütyül, csettint, köhécsel, dudorászik...), viszont most sehogyan sem érhet hozzá.

Hogy mikor kell váltani a különböző vezetési módok közt, hangjelzéssel, pl. tapással / sípjellel jelezzük. Ha a tanulók mindhárom módon vezették már a társukat, szerepet cserélnek.

Amikor már mindketten voltak vezetők és vezetettek is, a tanulók párokban megbeszélik a gyakorlat alatt szerzett tapasztalataikat:

- Mit éreztél közben?
- Melyik volt kellemesebb érzés, vezetni vagy vezetve lenni? Miért?
- Melyik vezetési mód volt a legkellemesebb / legrosszabb?

A párok ezután a tapasztalatokról plénumban is beszámolnak.

Fontos: Nem avatkozhatunk bele közvetlenül, ki kivel kerül párba. A párok alakítását bízhatjuk a véletlenre, de bevezetésként egyszerűen meg is kérhetjük a tanulókat, hogy olyan tanulóval dolgozzanak, akivel egyébként ritkán szoktak egy párt alkotni. Ilyenkor nagy eséllyel olyan tanulók kerülnek össze, akik egyébként valamilyen okból kerülnek egymás társaságát.

VÁLLONVEREGETÉS



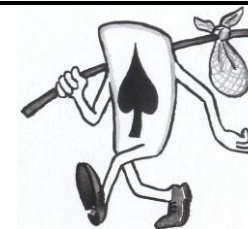
FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
visszajelzés, lezárás	koktélparti, plénum / állókör	-	5p	Diadalív	-	összes

A módszert egy munkafázis lezárásaként használhatjuk. Célja, hogy a tanulók megdicséressék egymást, ill. dicséretet kapjanak a sikeres munkáért.

A tanulók körbejárnak, és egymás vállát veregetik, és mondanak egymásnak valami általános („Jók voltunk!”, „Ezt klasszul csináltuk!”), vagy konkrétan a feladatra vonatkozó dicséretet.

Variáció:
Kollektív dicséret: a tanulók körbeállnak, elfordulnak úgy, hogy az előttük álló hátát lássák, és mindenki az előtte álló vállát veregeti, és mond egy általános vagy konkrét dicséretet. Utána megfordul, és ugyanezt teszi a másik szomszédal is.

VÁNDORKÁRTYÁK



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	egyéni munka → plénum	kártyák, filctollak, 4 szék vagy doboz	5+15p	Kézrátétel, Graffiti	-	összes

Hosszabb tanulási folyamatok értékelésére alkalmas módszer. Az átgondoláshoz biztosított idő, a világos struktúra és az anonimitás biztosítása segít abban, hogy visszajelzés adására szoktassuk a tanulókat. A saját vélemény vállalása is cél: a név nélküli cédulák felolvasásával minden tanuló véleményét megismeri a csoport, a megjegyzés / kritika szerzőjének azonban nem kell nyilatkoznia.

Tanulónként előkészítünk három kártyát (egy-egy + / - / ? –et, lehetőség szerint három színben, hogy ne okozzunk keveredést.) Mindegyik kártya más-más kommentárnak fog megfelelni. Hogy a tanulók kommentárjai inkább a tartalomra, ill. a módszerekre vonatkozzanak, ne csak a keretfeltételekre, részletesen magyarázzuk el, mi mindent jelenthet a +, a –, ill. a ?:

- +** – tetszett, pozitívan értékelem, segítette a tanulást, jól tudom alkalmazni, könnyű volt, hasznosnak és fontosnak tartom...
- – nem tetszett, nem segített, zavart, túl nehéz volt, fölöslegesnek, kevésbé hasznosnak tartom...
- ?** – nem értem, nem világos, számomra még mindig nyitott kérdés

A tanulók a kártyákra felírhatják az ahhoz az aspektushoz kapcsolódó kommentárjaikat a lezárt tanulási folyamattal kapcsolatban. Itt is utaljunk arra, hogy közérthetően fogalmazzanak, ill. hogy olvashatóan írjanak, mivel más valakinek fel kell olvasnia majd, amit írtak. Egy kártyára ezúttal több kommentár kerül.

A kártyákat három dobozban ill. három széken gyűjtjük, összekeverjük, majd újra szétosztjuk őket, és először kommentár nélkül felolvassuk a + jelű kártyákat. A + kártyákat követik a –, aztán pedig a ?-kártyák. A kommentár nélküli felolvasás után körönként kezdeményezzünk beszélgetést, mely során főként a tanulók kommentálhatják az elhangzottakat. Ezzel egyrészt elérhetjük, hogy a tanulók összképet kaphassanak, és a legtöbbször megnevezett, ill. a legextrémebb kritikára reagálhassanak ők is, és tanárként mi is. Lehetőség nyílik arra is, hogy együtt terveket fogalmazzunk meg a további munkafolyamatokkal kapcsolatban, mind a tartalmakra, mind az alkalmazott módszerekre vonatkozólag.

Vigyázat: A – jelű kártyáknál nagy a kísértés, hogy tanárként „magyarázzuk a bizonyítványunkat”, s ezzel védekező szerepbe csúszunk. Vegyük komolyan a kritikát, térjünk ki arra, milyen lehetőséget látunk a probléma megoldására (a tanári és a tanulói oldalon egyaránt).

Változat: Körben ülünk, a tanulók az első típusú kártyákat balra folyamatosan továbbadják, mindaddig, amíg a tanár vagy egy tanuló nem állítja meg a kört. Ekkor mindenki felolvassa azt a kártyát, ami a kezében van. Így járunk el a két másik típusú kártyával is.

VÁSÁRTÉR



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
prezentáció	plénum	plakát, modellek... (+ esetleg feladatlap)	a vásártér berendezése + 2x15-20p	Galéria, Faliújság		összes

A vásártér módszer csoporteredmények bemutatását szolgálja. A prezentáció intenzívebb, mint a hagyományos csoportképviselői beszámolók esetében, mivel mindegyik tanulónak be kell tudnia mutatni a csoportja eredményeit, és igyekeznie kell lekötöni a hallgatóságot, különben – amint ezt a szabályok lehetővé teszik – az továbbáll, és mások bemutatóját hallgatja.

A tanulócsoportok, akik az előző fázisban együtt dolgoztak, plakátokból, feladatlapokból, képekből, stb. berendeznek egy vásári standot. A csoportok tagjainak fele vásárlátogató lesz, és megnézi a többi csoport standját, a másik fele a saját standnál maradva a többi látogató rendelkezésére áll információival, bemutatva a csoportja eredményeit. A második körben a tanulók szerepét cserélnék.

Körönként kb. 15-20 perccel számolhatunk – ez az idő természetesen a bemutatott információmennyiségtől függően lehet hosszabb is.

Mi is körbejárhatunk, és nem túl részletesen kommentálhatjuk a standok anyagát, különösen hangsúlyozva a dicsérendő elemeket.

A munkát még intenzívebbé tehetjük, ha előtte minden tanuló információgyűjtésre vonatkozó feladatot, esetleg feladatlapot kap, ill. ha megmondjuk, hogy a megszerzett információk alapján a prezentációt csoport-kvíz fogja követni. Az eredmények bemutatása után egy plakátot helyezhetünk ki a teremben, amin a tanulók felírhatják, mely kiállított dokumentumokról szeretnének fénymásolatot kapni.

Plénumban nem beszéljük meg a standok tartalmát, de a tanulók elmondhatják, milyen ötleteket kaptak és kommentárokat hallottak, amit beépítenének munkájukba.

VÉLEMÉNYKÍGYÓ



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése ráhangolás	koztélparti → plénum	széksor, tézisek A3-as lapon	15+10p	Pozíciójáték, Véleményvonal / vitavonal		összes

A módszer alkalmas vitatott, gyakran sematikus, feketén-fehéren ábrázolt témák intenzív megközelítésére, ill. annak tudatosítására, hogy a fekete és a fehér közt rengeteg árnyalat létezik, és minden embernek más-más véleménye van, melyek részleteikben, még ha finoman is, de eltérnek egymástól. Alkalmas a „lusta” csoportok megmozdítására, ahol gyakran hangzik el kifogásként, hogy „csatlakozom az előttem szólóhoz”, „én is pont ezt akartam mondani”.

A témával kapcsolatban két szélsőséges véleményt fogalmazzunk meg, és különböző színnel felírjuk azokat egy-egy A3-as lapra. A terem közepén szabad beszélgető területet alakítunk ki.

A tanulók megismerik a két véleményt (hangosan olvassuk fel, vagy kérjük meg egy-egy tanulót, hogy ők olvassák fel azokat). Ezután mindenki körbejár a teremben, és lehetőleg minden társával beszél. Elmondják, ők hol helyezkednek el a két pólus közt, milyen érveik vannak. Eközben folyamatosan figyelniük kell azt is, hol helyezkednek el a véleményükkel az osztályban. Hívjuk fel a figyelmüket, hogy a beszélgetés közben – a többiektől hallott érvek alapján – természetesen módosíthatnak eredeti véleményükön.

Ha már mindenki beszélt mindenkivel, alakítsunk ki együtt egy félkört a székekből (ahány tanuló, annyi szék). Ragasszuk ki a két tézist a félkör két végére, ne a székre, hanem a szék előtt a földre vagy a szék fölött a falra, mindenki számára jól láthatóan. A tanulókat kérjük meg, hogy a beszélgetések alapján döntsék el, hol helyezkednek el a véleményükkel, és adott jelre foglaljanak helyet ennek megfelelően a félkörben. Egy széken csak egy tanuló ülhet. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy aki a szélső székeket elfoglalja, az nem feltétlenül kell, hogy teljesen egyetértson a két megfogalmazott tézissel, elegendő, ha úgy érzi, ő van a legközelebb ehhez a pólushoz.

A székekért való „harc” esetén a tanulók ütköztessék véleményüket röviden egymás közt, és foglaljanak végül helyet, még akkor is, ha egyelőre nem elégedettek a pillanatnyi pozíciójukkal.

Plénum: Minden tanuló röviden, 2-3 mondatban elmondja a véleményét a témával kapcsolatban. 2-3 tanulónként döntsön a csoport, hogy eddig jó sorrendben ülnek-e a tanulók, és szükség esetén tegyen javaslatot a helyváltoztatásra.

VÉLEMÉNYPINGPONG

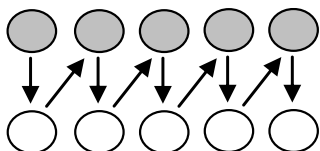


FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	csoportmunka → plénum	jegyzetek (feladatlap) puska	10+15p	Pro-kontra-vita, Visszhang		társ. tud., term. tud., magyar, idegen nyelv

A véleménypingpong szerepjáték segítségével fejleszti a tanulók vitakultúráját, begyakoroltat hasznos beszédpaneleket, melyek segíthetik a véleményük megfogalmazását, ill. a beszélgetés strukturálását.

1. Tartalmi előkészítés: Meghatározzuk a beszédtemát: nonszensz vagy félig-meddig valószínűtlen témát válasszunk, ami nem érinti közvetlenül a tanulókat, (Pl.: Az iskolai menzára mindenkinek magának kell hozni evőeszközt. / A nyári szünet rövidebb lesz egy hónappal, a téli viszont ugyanennyivel hosszabb. A partneriskola látogatása idejére mindenkinek népviseletben kell járnia iskolába, stb.). Létrehozunk két frakciót (pro-kontra). Egyszerűen osszuk szét az osztályt középen két részre. A csoportoknak érveket kell felsorakoztatniuk annak megfelelően, hogy melyik oldalon állnak. Célserű, ha a közösen gyűjtött érveket címszavakban mindenki felírja magának.

2. Nyelvi előkészítés: A tanulók közösen → BRAINSTORMING módszerrel kifejezéseket gyűjtenek („véleményem szerint”, „ezzel egyáltalán nem értek egyet”, „ha jól meggondolom”, stb.), melyekkel a főbb beszédscándékokat ki tudják fejezni, vagy pármunkában, feladatlapmal dolgozva adott kifejezéseket a megadott beszédscándékhoz rendelnek hozzá. Minden tanuló kiválaszt magának minden egyes beszédscándékhoz két olyan kifejezést, amit nem, vagy csak nagyon ritkán használ, és ezeket felírja a „puskájára”.

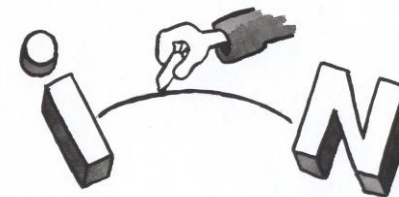


3. Játékszabályok tisztázása: „Zipp-zár elv” (ld. rajz): Egyszerre csak az egyik oldal meghatározott tagja beszélhet – legalábbis az első körben. A „pro”-csoport első tagja kezdi a vitát, majd ezt követően átadja a szót az „kontrák” első tagjának. Ha ő is befejezte érvelését, a „pro”-csoport második tagja következik, és így tovább. Minden felszólalónak figyelembe kell vennie az előtte szóló véleményét és állásfoglalásával kapcsolódnia kell hozzá. Használniuk kell a „puskán” lévő kifejezéseket, akkor is, ha ez kissé lassítja is a vitát.

4. Vita: Az első egy-két körben vegyük szigorúan a szabályokat, később bárki elmondhatja a véleményét, ha jelentkezik.

Vélemény-nyilvánítás: 1.
2.
A vélemény megerősítése: 1.
2.
Kitérő válasz: 1.
2.
Egyetértés: 1.
2.
Elutasítás: 1.
2.
Megegyezés: 1.
2.

VÉLEMÉNYVONAL / VITAVONAL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	plénum → csoportmunka	ragasztócsík / kréta-vonal (10-12 m)	20p	Pozíciójáték, Véleménykígyó, Quattro-vita, Közlekedési I.		társ. tud., term. tud., magyar

A módszer alkalmas vélemény kifejezésére, bemutatja a résztvevők pozícióját a vitatott témával kapcsolatban, a megvitátást és érvelést követően pedig újfent informál az esetleges véleményváltozásról. Jól használható vitatott, gyakran túl sematikus, feketén-fehéren ábrázolt témák intenzív megközelítésére, annak tudatosítására, hogy a fekete és a fehér közt rengeteg árnyalat létezik, minden embernek más-más véleménye van, melyek részleteikben eltérnek egymástól. A vélemény-vonal alkalmas a „lusta” csoportok megmozdítására, ahol gyakran hangzik el kifogásként, hogy „csatlakozom az előttem szólóhoz”, „én is pont ezt akartam mondani”.

Felteszünk az osztályban az aktuális témánkkal kapcsolatban egy olyan eldöntendő kérdést, melyről vitát vagy véleményegyeztető beszélgetést lehet folytatni, vagy megfogalmazunk két szélsőséges pozíciót az adott kérdéssel kapcsolatban. A tanterem közepén, a folyosón vagy az aulában a padlóra ragasztócsíkot ragasztunk, húzunk krétával egy vonalat, vagy kifeszítünk egy hosszú kötelet. A vonal egyik vége jelenti az IGEN, a másik a NEM pozíciót, megjelöljük a vonal közepét is – ez lesz a „döntetlen” pozíció. A vonal mentén fognak a tanulók véleményüktől függően elhelyezkedni. A tanulók a vonal mentén megkeresik azt a helyet, amelyik leginkább kifejezi álláspontjukat. Moderátorként segíthetünk a kialakult kép értelmezésében (pl. „az osztály kb. negyede úgy véli, hogy...”). Ha már mindenki helyet foglalt, a tanulók röviden megindokolhatják, miért pont azt a helyet választották, ahol állnak. Általában igénylik a tanulók, hogy elmondhassák a véleményüket a tézissel kapcsolatban, hiszen azzal, hogy „állást foglaltak”, már megtették az első lépést.

A vita lezárását követően a tanulók újfent felsorakoznak a véleményvonal mentén. Azok a tanulók, akiknek megváltozott a véleményük a vita közben elhangzott érvek hatására, most helyet változtathatnak a véleményvonalon. Természetesen az is előfordulhat, hogy megmaradtak az eredeti álláspontjuk mellett, sőt megerősödött az elkötelezettségük, ekkor még közelebb kell állniuk a megfelelő végponthoz.

Variáció: Az egymáshoz közel álló tanulók röviden megbeszélnek egymás közt, vagy kiemelt, gócpont jellegű csoportok hangosan, hogy a többiek is hallják. Ezután jön a következő két, szélsőségesen megfogalmazott vélemény... stb.

A módszerrel értékelhetünk lezárt tanulási folyamatokat is. Előnye, hogy a tanulónak nem kell mindenki előtt beszélniük, mégis folyamatosan állást kell foglalniuk. Ebben az esetben a vonal két végén + /- jelet, vagy ☺ / ☹ jelet helyezünk el, és egymás után felolvassuk az értékelési kérdéseket. Kérdésenként 1-2 percre van szükség, mert néha fontos lehet, hogy a tanulók kommentálják is, miért az adott pozíciót foglalták el. Dokumentációs célokra fotót is készíthetünk.

VIDÁM VILI



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	plénum	-	15-20p	Név-scrabble, Bolondokháza, Koktélparti, Tükörkép		összes

A módszer használható a 9. osztályban, amikor a tanulók még nem ismerik egymást. A sokcsatornás tanulást kihasználva a tanulók könnyen és hatékonyan meg tudják tanulni egymás keresztnévét. A tanulók nem csak a nevükkel mutatkoznak be, hanem több információt is meg kell jegyezniük egymásról, mégis könnyebben megy mindez, mintha csak a neveket kéne megtanulniuk. A név absztrakt információ, nem könnyű megjegyezni – a játék során ezt konkrét elemekkel egészítjük ki, támpontokat adva a memorizáláshoz a sokcsatornás tanulás elvére építve. A játék fejleszti a tanulók memóriáját is. 20 főnél nagyobb csoportban már nehéz lehet!

Minden tanuló keres egy, a keresztnéve kezdőbetűjével kezdődő jelzót, ez lehet rá jellemző tulajdonság, vagy épp nyilvánvalóan nem hozzá illő jelző (pl.: KICSI KATA lehet valójában kosaras termetű, DAGI DANI sovány, stb.) Ezután mindenki kitalál egy olyan mozdulatot, ami ezt a jelzót pantomimszerűen ábrázolja.

A csoport körben ül, hogy mindenki jól lássa egymást. A tanár mutatkozik be először: „Én vagyok a VIDÁM VILI BÁCSI” – közben a két kezével széles mosolyt mutat az arca előtt, majd átadja a szót a mellette ülőnek, aki először bemutatja a tanárát (jelzővel, névvel, gesztussal), aztán saját magát. A következő tanulók eztán rendre bemutatják az eddigi résztvevőket, majd saját magukat. Ha valaki elakad, az egész csoport segíthet, de csak a pantomim-jellel szabad, a nevet vagy a jelzót mondani tilos.

Általában meglepően ügyesek a tanulók! Minél viccesebb, ill. minél inkább nem illik a jelző a bemutatott szereplőre, minél szélesebb és érdekesebb a mozdulat, annál könnyebben megjegyzi a tanulók a hozzá tartozó nevet. Számítsunk rá, hogy a végén a tanulók kiprovokálják, hogy ismételjük meg mi is az összes nevet, a játék során mi is „gyakoroljunk” némán a mindenkori játékosal együtt.

Folytatás: A végén rákérdezhetünk, ki ül Kata mellett, kik a szomszédjai Máténak... stb.

VILLANÓFÉNY



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
értékelés	plénum – ülő / állókör	-	30 sec / tanuló	Gondolat-buborék, Tojásteszt, Phú!		összes

A módszer célja a tanulók pillanatnyi gondolatainak, lelkiállapotának, érzéseinek gyors felmérése. Alkalmas tanórák lezárására vagy gyors köztes értékelésre a projektmunka fixpontjain.

A módszer lényege, hogy a munkafolyamattal kapcsolatban megfogalmazott világos és egyértelmű kérdésre minden tanuló kevés szóval / 1-2 mondattal reagáljon. pl: Hogy érzed magad most?, Mire gondolsz?, Minek örülsz most a legjobban?

A következő szabályok érvényesek (ezeket akár plakátra is írhatjuk):

- Nem „mi”, hanem „én”: mindenki saját magáról beszél és egyes szám első személyben fogalmaz.
- Mindenki rövid, személyes válaszokat ad a kérdésre.
- Nincs vita vagy állásfoglalás a többiek kijelentéseivel kapcsolatban.

Variáns: A rövid kommentárt időjárás jelentésként is megfogalmazhatják a tanulók: „Reggel köd, aztán kicsit tisztult, délben zivatar készülődött, de most kellemes az idő.”

VISSZHANG



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs képesség fejlesztése	plénum	-	5-10p	Golyóscsapágy, Vélemény-ping- pong, Nagyhan- gúak és csen- desek		összes

Gyakori probléma, hogy az osztályban nem tud kialakulni igazi beszélgetés, mivel a tanulók csak egymás mellé állítják, és nem ütköztetik véleményeiket, nem reagálnak az elhangzottakra, csak elmondják a saját nézeteiket. A visszhang módszer célja a tanulók vitakultúrájának fejlesztése, az egymásra figyelés szükségességének tudatosítása. A visszhangot alkalmazhatjuk önálló beszélgetésként (egocentrikusan vitázó csoportokban önálló tréningként), de spontán is átválthatunk visszhangos beszélgetésekre olyan viták közben, amik kezdenek szétcsúszni, mert elbeszélnek egymás mellett a tanulók.

A módszer lényege, hogy a tanulóknak a vitába való bekapcsolódásukkor feltétlen csatlakozniuk kell a közvetlenül vagy korábban előttük szóló(k)hoz, oly módon, hogy megnevezik, kinek a megszólalásához kapcsolódnak, és röviden összefoglalják, mi volt annak a megszólalásnak a lényege. Csak ezek után szabad a saját mondandójukkal azt kiegészíteni, pontosítani, ill. a véleményüket azzal szembehelyezni..

Az idézett / hivatkozott személynek jeleznie kell, egyetért-e az összefoglalással, és valóban ebben a szellemben nyilatkozott-e. Ha nem, röviden pontosíthatja az összefoglalást.

VITA CSOPORTTÁMOGATÁSSAL



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
kommunikációs készség fejlesztése	csoportmunka → plénum	-	10+15-20p	Golyóscsapágy Akvárium, Nagyhangúak és csendesek		magyar, idegen nyelv, társ. tud.
kooperáció						

A módszer célja egy komplex téma megvitatása, és az egyébként inkább visszahúzódó, keveset szereplő tanulók kommunikatív kompetenciájának és vitakultúrájának fejlesztése. Ezen túl fejleszti a módszer a többi tanuló vitakészségét és szociális kompetenciáját is. Csoportdinamikailag jól kihasználható helyzetet teremt azáltal, hogy minden tanuló felelősséget érez a saját támogatottja iránt, igyekszik hozzájárulni, hogy sikeresen szerepeljen a vitában.

Kiválasztjuk a beszélgetésben résztvevő tanulókat, akik általában nem aktívak plénumbeszélgetések és viták során (4-5 fő). Ezek a tanulók támogató csoportot választhatnak maguk mellé. A támogató csoportok legyenek közel azonos nagyságúak. A munka első szakaszában a tanulók ebben a kis csoportban megvitatják az adott témát, a támogatók „edzőként” próbálják segíteni a vitában résztvevő tanulót, érveket sorolnak fel, próbálják árnyaltan vizsgálni a problémát, átgondolják, milyen lehetséges ellenérvek hangozhatnak el, konkrét példákat és eseteket gyűjtenek össze, melyek támogathatják az érvelést. A vitában részt vevő tanuló közben jegyzeteket készít.

A vitához közösen átrendezzük a termet: középen ülnek a vitában részt vevő tanulók, közvetlenül mögöttük pedig a támogató csoportjaik. A vita során a támogató csoport kulcsszavakat / ötleteket súghat a vitázójuknak, de épp csak annyit, hogy ne zavarják a koncentrálásban. Félidőnél kis szünetet tarthatunk, amikor a vitázók tanácskozhatnak a támogató csoportjukkal.

Az értékelésnél feltétlenül a vitában részt vevők (a támogatott tanulók) kapjanak először szót.

WANTED



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
egymás megismerése	egyéni munka → koktélparti	feladatlap, filctollak (fotó / digitális kamera + számítógép, nyomtató)	20p	Csoporttükör, Névtáblakollázs, Koktélparti, Közös bennünk, Papírtálca, Név- scrabble, Címer	Galéria	összes

A módszert a 9. évfolyam első tanítási óráin célszerű használni, ill. ha valamely tantárgy keretében teljesen új csoportösszetételben tanulnak a tanulók, és nem ismerik még egymást. Célja, hogy a tanulók megtanulják egymás nevét, és megtudjanak néhány információt egymásról. Előnye a gyakori plénum bemutatkozásokkal szemben, ahol a tanulók hirtelen nem tudják, mit és mennyit mondjanak el magukról, hogy itt konkrét kérdésekre adnak választ, valamint felkészülési időt is kapnak. Alkalmas arra, hogy az egyébként zárkózottabb tanulók is kapcsolatot teremtsenek a többiekkel. Segíti a tanulók beilleszkedését az új közösségbe, mivel gyorsan társakat találhatnak a megtalált közös jegyek alapján.

Minden tanuló előre elkészített feladatlapon néhány szóban bemutatkozik megadott szempontok alapján. Olyan címszavakat válasszunk, amiről úgy gondoljuk, érdeklik a csoportot. Javaslatok: Nevem / Szeretném, ha így hívnátok / Lakóhelyem / Születésnapom / Csillagjegyem / Amit szeretek / Amit nem szeretek / Amit ezen az órán feltétlenül szeretnék / Amit itt nem szeretnék / A mottóm / Kedvenc színem... stb.

A lap közepén a vadnyugati „wanted” plakátokhoz hasonlóan hagyjunk helyet fényképnek: ha lehet, készítsünk fényképet a tanulókról, miközben bejönnek a terembe, és mialatt dolgoznak, nyomtassuk ki ezeket. Fénymásolhatjuk közben az igazolványképüket is, de ha ez sem megvalósítható, minden tanuló rajolja le magát erre a helyre.

A kitöltött lapokat → GALÉRIAKÉNT kiragasztjuk az osztály falára, úgy, hogy a tanulók jól hozzáférjenek. A tanulók megnézik egymás bemutatkozó lapjait, és az a feladatuk, hogy keressenek legalább 3-4 olyan osztálytársat, akikkel valami összeköti őket. Ezekkel a tanulókkal beszélgessenek kicsit, nem feltétlenül csak azokról a témákról, amik a lapon szerepelnek, és próbáljanak néhány dolgot megtudni róluk.

Ha a tanulók egy része már ismeri a módszert, ne dolgozzunk kész feladatlappal, hanem gyűjtsünk az osztályban olyan kérdéseket, amit szeretnének megtudni az új osztálytársaikról. Ezeket minden tanulónak fel kell írnia, és aztán – ezen kérdések megválaszolása után – egyéni módon alakíthatja ki a bemutatkozó lapját.

WESTMINSTER



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
ismétlés kommunikációs képesség fejlesztése	plénum / csoportmunka	(tankönyv)szöveg, A4-es lapok	szövegfel- dolgozás + 15p	Puskaírás, Gombolyag		társ. tud., magyar, term. tud.

A módszer használható kommunikációs és kooperációs készség fejlesztésére, olvasott informatív szöveg (akár tankönyvrészlet) tartalmának összefoglalására.

Minden tanuló elolvassa az új anyagot bemutató szöveget, és átgondolja, ill. bejelöli a legfontosabb információkat.

Közben a kiválasztott szöveg kulcsszavait (kb. 16-20 db-ot) hosszában kettéhajtott A4-es lapokra írjuk, és a szöveg logikáját követve megszámozzuk. A páratlan és a páros számú kártyákat külön kupacba gyűjtjük, és háztetőszerűen egymás tetejére rakjuk őket, úgy hogy a legkisebb számú lap legyen legfelül, a legnagyobb legalul (ill. legbelül).

Ezután az osztályt két csapatra osztjuk, akik – mint az angol parlamentben – leülnek egymással szemben. A két csoport közé rakunk egy asztalt, amire felállítjuk az összehajtott lapokat, úgy, hogy minden csapat csak az egyik oldalukat, és egyszerre mindig csak a legfelső kártyát lássa. Leülünk az asztalhoz, és egy kérdéssel elindítjuk a szöveg összefoglalását.

Az egyik csapat képviselője beszélni kezd a témáról, úgy, hogy felhasználja az összefoglalásában a legfelső kártyájukon levő szót (akár többször is). Ha a másik csapat egy tagja úgy érzi, a saját információjával folytatni tudja az összefoglalást, szót kér. Először meg kell nevezniük, szerintük melyik szó szerepelt az előző csapat kártyáján (ha sikerül, pontot kapnak), majd az egyik csapattag folytathatja az összefoglalást. A mi feladatunk pedig annyi, hogy sorra felfedjük a csapatok számára a következő kártyát, ha sikeresen beépítették az összefoglalásba a legfelső kártyán szereplő kulcsszót.

Végig felváltva beszélhetnek a csapatok. Minden csapattagnak sorra kell kerülnie, de a többiek is kiegészíthetik az összefoglalást, ill. kérdésekkel segíthetik csapattársukat.

Az a csapat nyer, aki a másik csapat több kulcsszavára jön rá.



ZSEBREVÁGVA



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK
önálló ismeretszerzés	egyéni munka → körtélpárti	papírcsíkok	10-15p	A és B	Csoportmunka, Plakát, Internet- tudástár	összes

A módszer célja a tanulók ismeretanyagának bővítése. A tanulók aktívan sajátítják el az új témával kapcsolatos legfontosabb információkat. A módszer felkelti a tanulók kíváncsiságát, azáltal, hogy fokozatosan össze kell gyűjteni a témával kapcsolatos legfontosabb információdarabkákat.

Minden tanuló kap egy cédulát, amely egy mondatban közöl valamilyen, a témával kapcsolatos információt (tényt, adatot). Elolvassa, minden részletét megjegyzi, és a papírcsíkot zsebre teszi.

Ezután a tanulók körbejárnak, és váltakozó partnerrel találkozáva elmondják egymásnak azt az információt, amit a saját cédulájukon olvastak és megjegyeztek, valamint természetesen meghallgatják a társaik által megtudott információkat is. Beszélgetnek, kérdezik egymást, de a zsebre tett papírcsíkot közben nem veszik elő. A cél az, hogy a tanulók viszonylag rövid idő alatt minél több információt gyűjtsenek össze és jegyezzenek meg a témával kapcsolatban. A kapott információkat nem kell feljegyezniük, igyekezniük kell minél több információt fejben tartani.

Végezetül 4-6 fős csoportokban plakáton, strukturált listán, térképen vagy táblázatban – egymást segítve, kiegészítve – rendszerezik a „begyűjtött” információkat. A plakátokat kiragasztjuk a falra, és a tanulók közösen áttekinthetik. Az osztály a végén eldöntheti, melyik plakát a leginformatívabb, a legjobban rendszerezett, a legjobban megfogalmazott, a legfigyelemfelkeltőbb, stb.



FUNKCIÓ	MUNKAFORMA	ANYAGOK / ESZKÖZÖK	IDŐ	ROKON MÓDSZEREK	FOLYTATÁS	TANTÁRGYAK

--

EGYMÁS MEGISMERÉSE

A MÓDSZER NEVE	Egymás megismerése															
	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Asztalterítő	X	X			X											
Bolondokháza	X															
Címer	X					X										
Csoporttükör	X															
Eleven statisztika	X	X														
Gombolyag	X	X				X		X						X		
Jelszó	X															
Jóslás	X															
Keress valakit, aki...	X	X														
Két szó – egy szám	X															
Koktélparti	X	X				X										
Közös bennünk	X							X								
Leglegleg	X							X								
Mesélő tárgyak	X															
Nekünk fontos	X	X		X												
Négy sarok	X	X				X										
Névjegykártyák	X															
Név-scrabble	X															
Névtábla-kollázs	X															
Papírtálca	X															
Partnerinterjú	X	X														
Pikkelyek	X															
Sarok-rajzok	X							X								
Tükörkép	X															
Vidám Vili	X															
Wanted	X															

BEMELEGÍTÉS

A MÓDSZER NEVE	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció.	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
	Amnéziaparti		X					X									X
Angyali telefon		X										X					
Atomok mozgásban		X						X		X							
Az állatok konferenciája		X										X					
Én vagyok a főnök		X															
Gordiuszi csomó		X								X	X						
Gyümölcskosár		X						X									
Hetes számolós		X										X					
Jurta		X								X		X					
Lóverseny		X										X					
Szabó család		X						X									
Táncoló kígyó		X	X									X					
Újságállat		X								X							

RÁHANGOLÁS

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
ABC-módszer			X	X													X
Asszociációs lánc			X	X											X		
Asztalterítő	X		X			X											
Azonosulás			X	X													
Brainstorming			X	X		X											
Brainstorming írásban			X	X		X											
Döntés-torta			X		X												
Eleven statisztika	X		X														
Elidegenített képek			X														
Elvárások fája			X	X	X												
Elvárások plakátja			X		X												
Érzelmek a kalapban			X	X													
Fejzetőre állítva			X								X						
Fogalompantomim			X				X								X		
Golyóscsapágó			X	X			X									X	X
Gombolyag	X		X				X			X					X		
Graffiti			X	X												X	
Halmazok – részhalmazok			X	X													
Horgony-ötletek			X	X													
Hógolyó			X			X	X										
Információs sarkok			X											X			
Infószőnyeg			X	X										X			
Interjú három lépésben			X	X			X								X		
Karika-túra			X	X										X			
Kártyaválasz			X	X		X											
Keress valakit, aki...	X		X														
Kérdésfa / ötletfa			X	X		X											
Kérdéscsörgő			X	X		X											
Koktélparti	X		X				X										
Körlevél			X	X							X						
Közlekedési lámpa			X														
Lánc			X												X		
Malom			X	X												X	
Metafora			X														
Méhkas			X			X											
Méreg-öröm-torta			X	X													
Nekünk fontos	X		X		X												
Négy sarok	X		X				X										
Partnerinterjú	X		X														
Pókhálóelemzés			X											X			

RÁHANGOLÁS

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Viszajelzés
Stop és folytasd!			X				X					X					
Svédasztal képekkel			X											X			
Szavak mezején			X	X												X	
Szerepjáték			X				X			X	X						
A székem, a téma és én			X	X													
Szobor			X														X
Tapasztalatkígyó			X	X													
Táncoló kígyó		X	X									X					
Téma-rajzok			X						X								
X-lapok			X														
Véleménykígyó			X				X										

ELŐISMERETEK MOZGÓSÍTÁSA

A MÓDSZER NEVE	A módszer jellemzői																
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl.	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
ABC-módszer			X	X													X
Asszociációs lánc			X	X											X		
Azonosulás			X	X													
Beszélgetés írásban				X											X	X	
Brainstorming			X	X		X											
Brainstorming írásban			X	X		X											
Csoport-kép				X					X								
Elvárások fája			X	X	X												
Érzelmek a kalapban			X	X													
Fogalomháló				X											X		
Golyóscsapagy			X	X			X									X	X
Graffiti			X	X												X	
Halmazok – részhalmazok			X	X													
Horgony-ötletek			X	X													
Infószőnyeg			X	X								X					
Interjú három lépésben			X	X			X								X		
Karika-túra			X	X									X				
Kártyaválasz			X	X		X											
Kérdésfa / ötletfa			X	X		X											
Kérdésforgó			X	X		X											
Körlevél			X	X						X							
Malom			X	X												X	
Méreg-öröm-torta			X	X													
Quattro-vita				X			X										
Szavak mezején			X	X											X		
Szendvics-referátum				X									X				
A székem, a téma és én			X	X													
Tapasztalatkigyó			X	X													

CÉLOK MEGFOGALMAZÁSA

A MÓDSZER NEVE	CÉLOK																
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Döntés-torta			X		X												
Elvárások fája			X	X	X												
Elvárások plakátja			X		X												
Kompetencia-kereszt					X												X
Levél a jövőbe					X											X	
Most-hamarosan-később					X	X											
Nekünk fontos	X		X		X												
Tanulási szerződés					X												

ÖTLETEK GYŪJTÉSE

A MÓDSZER NEVE	A módszer jellemzői																	
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl.	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Viszajelzés	
Asztalterítő	X		X			X												
Beszélőkő						X	X											
Brainstorming			X	X		X												
Brainstorming írásban			X	X		X												
Cetlilavina						X												
Cluster						X												
Döntés köre						X												
Ha-akkor plakát						X												
Hógolyó			X			X	X											
Kártyaválasz			X	X		X												
Kérdésfa / ötletfa			X	X		X												
Kérdésforgó			X	X		X												
Méhkas			X			X												
Mind map						X		X					X	X				
Most-hamarosan-később					X	X												
Munkaterv-plakát						X												
Ötlet- és panaszfal						X											X	
Ötletfesztivál						X												
Öletmix						X				X								
Ölet sprint						X												
Tématár / kérdéstár / ötlettár						X												

KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE

A MÓDSZER NEVE	Kommunikációs készség fejl.															
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
A és B						X							X			
Adáshiba: képhiba/hanghiba						X							X			
Akvárium						X	X								X	
Amnéziaparti		X				X								X		
Beszélőkő					X	X										
Címer	X					X										
Dönts!						X			X							
Fogalompantomim			X			X								X		
Formák vakon						X		X	X							
Golyóscsapágó			X	X		X									X	X
Gombolyag	X		X			X		X						X		
Háromszög, ami összeköt						X										
Hógolyó			X		X	X										
Interjú három lépésben			X	X		X								X		
Koktélparti	X		X			X										
Közvélemény-kutatás						X						X				
Nagyhangúak és csendesek						X		X								X
Négy sarok	X		X			X										
Ördögös székrony						X		X								
Pozíciójáték						X										
Pro-kontra-vita						X										
Quattro-vita				X		X										
Stop és folytasd!			X			X				X						
Szakértői kerekasztal						X	X									
Szerepjáték			X			X			X	X						
Szövegforgó						X		X								
Szövegszínáz						X						X				
Sztriptíz						X	X									
Tabu						X								X		
Talkshow						X	X									
Tézis-vita						X										
Véleménykígyó			X			X										
Véleménypingpong						X										
Véleményvonal / vitavonal						X										
Visszhang						X										
Vita csoporttámogatással						X		X								
Westminster						X								X		

CSOPORTALKOTÁS

A MÓDSZER NEVE	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Viszajelzés
	Atomok mozgásban		X					X		X							
Gyümölcskosár		X					X										
Kiszámoló							X										
Kulcs és zár							X										
Pár-madzag							X										
Szabó család		X					X										

PREZENTÁCIÓ

A MÓDSZER NEVE	Készség-csoportok																
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Viszajelzés
Akvárium							X	X									X
Csoportbeszámoló másféleképpen								X									
Faliújság								X							X		
Forgó csoport								X									
Galéria								X									
Kevert csoport								X									
Mai műsorunk vendége								X					X				
Mind map						X		X					X	X			
Prezentációs eszközök								X									
Rádiós magazinműsor								X					X				
Szakértői kerekasztal							X	X									
Sztriptíz							X	X									
Talkshow							X	X									
Tanplakát								X					X				
Tézis-előadás								X					X				
Vásártér								X									

KOOPERÁCIÓ

A MÓDSZER NEVE	KOOPERÁCIÓ																
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl.	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Atomok mozgásban		X						X	X								
Csoport-kép				X					X								
Csoport-rally									X					X			
Ember-gép									X								
Építőköcka-játék									X								
Feedback-levél									X								X
Feladatrally									X				X	X			
Formák vakon							X		X	X							
Gombolyag	X		X				X		X					X			
Gordiuszi csomó		X							X	X							
Ház-fa-kutya									X	X							
A helyem									X						X	X	
Hídépítés									X	X							
Jurta		X							X			X					
Kapcsolat-játékok									X								
Közös bennünk	X								X								
Leglegleg	X								X								
Nagyhangúak és csendeselek							X		X								X
Négyzetek									X	X							
Olvasórally									X				X				
Olyan vagyok, mint te...									X								X
Ördögös széktronny							X		X								
Sarok-rajzok	X								X								
Szövegforgó							X		X								
Tanítva tanulás									X				X				
Téma-rajzok			X						X								
Toronyépítés									X	X							
Újságállat		X							X								
Vakvezetés									X		X						
Vita csoporttámogatással							X		X								

PROBLÉMAMEGOLDÁS

A MÓDSZER NEVE	A MÓDSZER NEVE																
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Viszajelzés
Dönts!						X				X							
Esettanulmány										X			X				
Fejtetőre állítva			X							X							
Formák vakon						X			X	X							
Gordiuszi csomó		X							X	X							
Háromszög-módszer										X	X						
Ház-fa-kutya									X	X							
Hídépítés									X	X							
Intervízió										X	X						
Kérdészuhatag										X							
Körlevél			X	X						X							
Négyzetek									X	X							
Ötletmix						X				X							
Szerepjáték			X			X				X	X						
Szimuláció										X			X				
Toronyépítés									X	X							

KONFLIKTUSKEZELÉS

A MÓDSZER NEVE	KONFLIKTUSKEZELÉS																
	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Viszajelzés
Háromszög-módszer											X	X					
Intervízió											X	X					
Stop és folytasd!			X			X					X	X					
Szerepjáték			X			X					X	X					
Vakvezetés									X		X	X					

KONCENTRÁCIÓ

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl.	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Angyali telefon		X											X				
Az állatok konferenciája		X											X				
Hetes számolós		X											X				
Izomlazító gyakorlatok													X				
Jurta		X							X				X				
Lóverseny		X											X				
Táncoló kígyó		X	X										X				

ISMERETSZERZÉS

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
A és B							X							X			
Adáshiba: képhiba/hanghiba							X							X			
Esettanulmány										X				X			
Feladatrally									X					X	X		
Felderítés														X			
Idővonal														X	X		
Impulzusreferátum														X			
Információs sarkok			X											X			
Infóstand														X			
Infószőnyeg			X	X										X			
Internet-rally														X			
Internet-tudástár														X			
Karika-túra			X	X										X			
Keres – kínál														X	X		
Képzelt riport														X			
Kérdezz - felelek														X	X		
Közvélemény-kutatás							X							X			
Mai műsorunk vendége									X					X			
Mind map						X			X					X	X		
Mormoló-szünet														X			
Nyomkeresés														X			
Olvásórally										X				X			
Pókhálóelemzés			X											X			
Puskairás														X	X		
Rádiós magazinműsor									X					X			
Svédasztal képekkel			X											X			
A szakértő válaszol														X			
Szendvics-referátum				X										X			
Szereplők konstellációja														X			
Szereplők találkozója														X			
Szimuláció											X			X			
Szivacs-memoriter														X	X		
Szövegpuzzle														X	X		
Szövegshírház							X							X			
Tanítva tanulás										X				X			
Tanplakát									X					X			
Tanulóállomások - tanulókör														X	X		
Tézis-előadás									X					X			
Zsebrekvágyva														X			

ISMÉTLÉS

A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
Akadályverseny															X		
Amnéziaparti		X					X								X		
Asszociációs lánc			X	X											X		
Beszélgetés írásban				X											X	X	
Csoport-rally										X					X		
Faliújság								X							X		
Feladatrally									X				X		X		
Fogalomháló				X											X		
Fogalompantomim			X				X								X		
Fuss, figyelj, írj!															X		
Gombolyag	X		X				X			X					X		
Hiba-árverés															X		
Idővonal													X		X		
Interjú három lépésben			X	X			X							X	X		
Keres – kínál													X		X		
Kérdezz - felelek													X		X		
Kérdéskocka															X		
Kulcskérdések															X		
Kvízmátrix															X		
Lánc			X												X		
Mind map					X			X						X	X		
Puskaírás														X	X		
Szabadmunka feladatbankkal															X		
Szavak mezején			X	X											X		
Szivacs-memoriter													X		X		
Szófoci – kérdésfoci															X		
Szövegpuzzle													X		X		
Tabu							X								X		
Tanulóállomások - tanuló kör													X		X		
Tanulódoboz															X		
Westminster							X								X		

ÉRTÉKELÉS

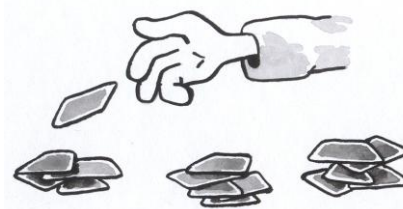
A MÓDSZER NEVE

	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangelés	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció.	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Visszajelzés
ABC-módszer			X	X												X	
Akvárium							X		X							X	
Beszélgetés írásban				X											X	X	
Buktatók																X	
Céltábla																X	
Emésztés																X	
Golyóscsapágó			X	X			X									X	X
Gondolat-buborék																X	
Graffiti			X	X												X	
Halászháló és halastó																X	
Hangulatbarométer																X	
Hangulatgörbe																X	
A helyem										X						X	X
Iskolatáska – szemetesvödör																X	
Kézzrátétel																X	
Kincsesláda																X	
Levél a barátomnak																X	
Levél a jövőbe						X										X	
Malom			X	X												X	
Motorellenőrzés																X	
Négyzetrács																X	
Néma párbeszéd																X	
Ötlet- és panaszfal						X										X	
Phú!																X	
Pókháló																X	
Standogramm																X	X
Szobor			X													X	
Szoborcsoport																X	X
Szociometriai feedback																X	X
Tanulási napló																X	
Tojásteszt																X	
Vándorkártyák																X	
Villanófény																X	

VISSZAJELZÉS

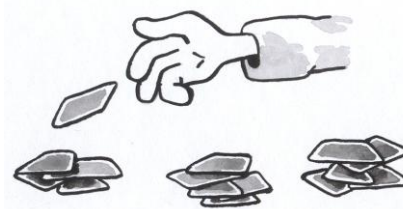
A MÓDSZER NEVE	Egymás megismerése	Bemelegítés	Ráhangolás	Előismeretek mozgósítása	Célok megfogalmazása	Ötletek, döntés	Kommunikációs készség fejl	Csoportalkotás	Prezentáció.	Kooperáció	Problémamegoldás	Konfliktuskezelés	Koncentráció	Ismeretszerzés	Ismétlés	Értékelés	Vi
																	sszajelzés
Csak így tovább!																	X
Diadalív																	X
Feedback-levél										X							X
Golyócsapág			X	X			X									X	X
A helyem										X						X	X
Ideál-lista																	X
Kompetencia-kereszt					X												X
Nagyhangúak és csendesek							X			X							X
Olyan vagyok, mint te...										X							X
Standogramm																X	X
Szoborcsop																X	X
Szociometriai feedback																X	X
Tortaalátét																	X
Vállonveretés																	X

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



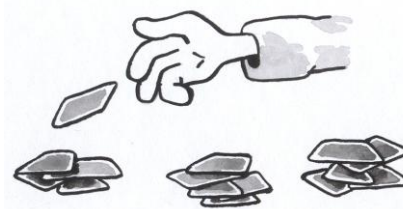
MAGYAR	NÉMET	ANGOL
A és B	Wechselspiel, Trennwandspiel	Barrier Exercise
ABC-módszer	ABC-Methode	
Adáshiba: képhiba / hanghiba	Bildausfall und Tonausfall	Silent viewing - Split viewing - Sound only
Akadályverseny	Schnitzeljagd	Scavenger hunt
Akvárium	Aquarium	Fish-Bowl
Amnéziaparti	Amnesia	Who am I?
Angyali telefon	Engel-Telefon	
Asszociációs lánc	Assoziationsketten	Association chain
Asztalterítő	Tischset	Placemat
Atomok mozgásban	Atome, Moleküle	Spots in Movement
Az állatok konferenciája	Konferenz der Tiere	
Azonosulás	Identifikationsübungen	
Beszélgetés írásban	Schreibgespräch, Zetteltausch	
Beszélőkő	Sprechstein	
Bolondokháza	Irrenhaus	
Brainstorming	Brainstorming	Brainstorming
Brainstorming írásban	Brainwriting-Pool	Brainwriting-Pool
Buktatók	Stolpersteine	
Cetlilavina	Blätterlawine	Round Robin
Céltábla	Evaluationsscheibe	Target
Címer	Persönlichkeitswappen	
Cluster	Cluster	Card Cluster
Csak így tovább!	Mach weiter so / Ermutigung	
Csoportbeszámolók másként	Gruppenberichte	Alternative Group Reports
Csoport-kép	Gruppenbild	Group Picture
Csoport-rally	Gruppenrallye, Teamtourier	Team-Games-Tournament

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



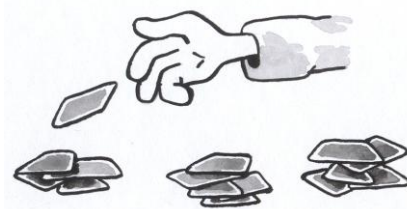
MAGYAR	NÉMET	ANGOL
Csoporttükör	Gruppenspiegel	Group mirror
Diadalív	Triumphbogen	Triumphal Arch
A döntés köre	Entscheidungskreis	
Döntés-torta	Entscheidungstorte	
Dönts!	Entscheidungsspiel	
Eleven statisztika	Lebendige Statistik	(Birthday) Line Up / Group order
Elidegenített képek	Bildverfremdung	
Elvárások fája	Baum der Erwartungen	Tree of expectations
Elvárások plakátja	Erwartungsplakat	
Ember-gép	Die menschliche Maschine	
Emésztés	Speise-Verdauung	
Esettanulmány	Fallstudie	Case study
Én vagyok a főnök	Ich bin hier der Chef!	Do What I Do / Follow the Leader
Építőkocka-játék	Bauklötzenspiel	
Érzelmek a kalapban	Gefühle im Hut	Fear in a Hat
Faliújság	Wandzeitung	Wallpaper-Task
Feedback-levél	Feedback-Brief	Letter across the class
Fejtetőre állítva	Kopfstandmethode	Upside down / Reversals Technique
Feladatrally	Aufgabenrallye / Lernstraße	Task rally
Felderítés	Erkundung / Ortserkundung	
Fogalomháló	Netzwerk	Clustering
Fogalom pantomim	Begriffspantomime	Charade
Forgó csoport	Wirbelgruppe	Rotating groups
Formák vakon	Seilquadrat / Blinde Formen	Blind polygon
Fuss, figyelj, írj!	Laufdiktat	Dictation race
Galéria	Galeriegang	Gallery walk / Gallery tour

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



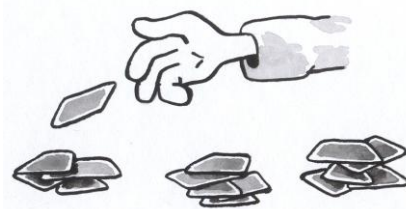
MAGYAR	NÉMET	ANGOL
Golyóscsapágó	Kugellager, Innenkreis-Außenkreis	Double circle / Inside – outside circle / Share-pair circle
Gombolyag	Wolffadenspiel	
Gondolat-buborék	Gedankenblasen	Thought bubbles
Gordiuszi csomó	Gordischer Knoten	Human knot
Graffiti	Satzanfänge / Graffiti	Graffiti Walls
Gyümölcskosár	Obstkorb	Changing places / Fruit salad
Ha-akkor-plakát	Wenn-dann-Plakat	Cause and Effect Chart
Halászháló és halastó	Fischernetz und Teich	
Halmazok – részhalmazok	Schnittmengen	
Hangulatbarométer	Stimmungsbarometer / Ein-Punkt-Abfrage	
Hangulatgörbe	Stimmungskurve	
Háromszög, ami összeköt	Dreieck der Gemeinsamkeiten	
Háromszögmódszer	Dreiecksmethode	
Ház-fa-kutya	Haus-Baum-Hund / Zu zweit ein Bild malen	
A helyem	Mein Platz	My place
Hetes számolás	Siebener-Übung, Plitsch-platsch, Bim-bum-bam	Fizz / Buzz
Hiba-árverés	Fehlerversteigerung	Auction
Hídépítés	Brücken bauen	Bridge building
Horgony-ötletek	Anker-Ideen	Advance organizers
Hógolyó	Schneeball, Wachsende Gruppe, Lawinengespräche	Think pair square share / Snowball / Pyramid discussion
Ideál-lista	Stärken-Schwächen-Profil	
Idővonal	Chronologien	
Impulzusreferátum	Impulsreferat	
Információs sarkok	Info-Ecken	Learning Centers
Infóstand	Info-Stand-Arbeit	Learning Posts
Infószőnyeg	Info-Teppich / Wörterteppich	

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



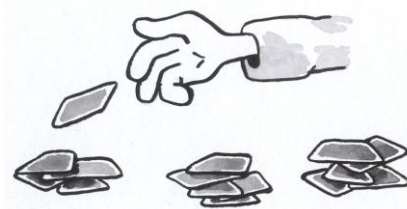
MAGYAR	NÉMET	ANGOL
Interjú három lépésben	Drei-Schritt-Interview	Three Step Interview
Internet-rally	Internet-rallye	Web-Quest
Internet-tudástár	Internet-Wissensdepot	Bookmarks
Intervízió	Intervision	
Iskolatáska – szemetesvödör	Schultasche - Mülleimer	Trash or treasure
Izomlazító gyakorlatok	Isometrische Übungen	Relaxation exercises
Jelszó	Passwort	Get to Know You Sociometric Questions
Jóslás	Wahrsagen	
Jurta	Zeltbau, Jurtenkreis	
Kapcsolat-játékok	Kontaktspiele	
Karika-túra	Karika-tour	
Kártyaválasz	Kartenabfrage	Card survey / Card question
Keres – kínál	Tauschbörse	
Keress valakit, aki...	Finde jemanden, der/die	Find someone, who knows...
Kevert csoport	Mix-Gruppe, Gruppenpuzzle	Jigsaw / Mixed group
Képzelt riport	Fiktives Interview	Fictitious Interview
Kérdezz – felelek	Fragen und Antworte	Question and Answer
Kérdésfa / ötletfa	Fragenbaum / Planungsbaum	
Kérdéscsergő	Fragen-Karussell	Carousel Brainstorming
Kérdéskocka	Fragewürfel	
Kérdészuhatag	Fragenkaskade	
Két szó – egy szám	Zwei Wörter – eine Zahl	
Kézrátétel	Stinkefinger / Du hast es in der Hand / 5-Finger-Reflexion	
Kincses láda	Schatzkiste	Treasure chest
Kiszámló	Durchzählen	Numbered Heads ??
Koktélparti	Kaltes Büfett	Sherry-Party / Cocktail party

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



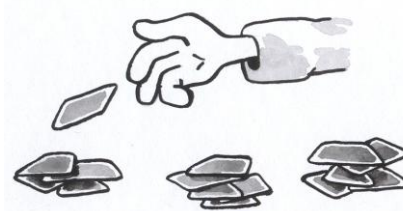
MAGYAR	NÉMET	ANGOL
Kompetencia-kereszt	Kompetenzenkreuz	
Körlevél	Kreisbrief	Send a problem
Közlekedési lámpa	Ampelspiel	Traffic light
Közös bennünk	Wir haben es gemeinsam	Things we have in common
Közvélemény-kutatás	Befragung	Survey
Kulcs és zár	Schlüssel und Schloss	
Kulcskérdések	Schlüsselfragen	
Kvízmatrix	Quiz-Matrix	
Lánc	Kettenübung	Chain
Leglegleg	Superlativ -	Records
Levél a barátomnak	Brief an den Freund	A letter to a friend
Levél a jövőbe	Brief in die Zukunft	Letter to self later
Lóverseny	Pferderennen	Races
Mai műsorunk vendége	Zu Gast in der heutigen Sendung	Today's guest
Malom	Sprechmühle -	
Mesélő tárgyak	Mein ... über mich	
Metafora	Metapher	Metaphor
Méhkas	Bienenkörbe, Methode 66	Buzz groups
Méreg-öröm-torta	Ärger-Freude-Kuchen	
Mind map	Mind map	Mind mapping
Mormoló-szünet	Murmelpause	
Most-hamarosan-később	Jetzt –bald – später-Matrix	
Motorellenőrzés	Motorinspektion	
Munkaterv-plakát	Handlungsplakat	
Nagyhangúak és csendesek	Vielredner-Wenigredner	
Nekünk fontos	Uns ist wichtig	

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



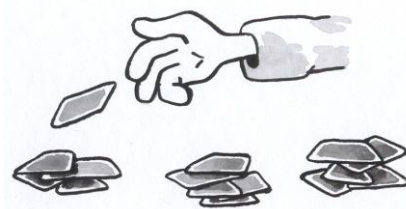
MAGYAR	NÉMET	ANGOL
Négy sarok	Vier Ecken / Kurzthemengruppen / Meinungsviereck	Corners
Négyzetek	Quadratspiel	
Négyzetrács	Quadrat	
Néma párbeszéd	Stummer Dialog	Silent discussion
Névjegykártyák	Visitenkarten	Businesscards
Név-scrabble	Namen-Scrabble	Name-scrabble
Névtábla-kollázs	Visitenkartencollage	
Nyomkeresés	Spuren suchen	Oral history
Olvasórally	Leserallye	CIR (Cooperative Integrated Reading)
Olyan vagyok, mint te, más vagyok mint te	Ich bin wie du – ich bin anders als du	
Ördögös székitorony	Das verflixte Stuhlbauspiel	
Ötlet- és panaszfal	Ideen- und Klagemauer	Wonder wall
Ötletfesztivál	Ideenfestival	
Ötletmix	Ideensalat	
Ötletsprint	Ideensprint	
Papírtálca	Würstchenteller-Test	
Partnerinterjú	Partnerinterview	Introduce another
Pár-madzag	Partnerschnur	
Phú!	„Uff“	
Pikkelyek	Schuppen	
Pozíciójáték	Positionsspiel	Agree / Disagree Line Up / Walk the line
Pókháló	Spinnweben	
Pókhálóelemzés	Spinnweb-Analyse	
Prezentációs eszközök	Gruppenergebnisse präsentieren-	
Pro-kontra-vita	Pro-Kontra-Diskussion / Streitgespräch	Debate
Puskaírás	Spickzettel schreiben	Cheat-sheet writing

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



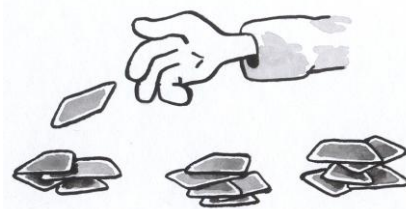
MAGYAR	NÉMET	ANGOL
Quattro-vita	Quattro-Diskussion	
Rádiós magazinműsor	Magazinsendung	
Sarok-rajzok	Ecken-Malerei	
Standogramm	Standogramm	Agreement Circle
Stop és folytasd!	Szene-Stopp-Reaktion -	
Svédasztal képekkel	Bilderbuffet	
Szabad munka feladatbankkal	Freiarbeit	Task workshop
Szabó család	Familie Lehmann	
A szakértő válaszol	Sachverständigenbefragung	Hearing / Outside Experts
Szakértői kerekasztal	Expertenpodium, Podiumsdiskussion	
Szavak mezején	Wörterwiese	
Szendvics-referátum	Sandwich-Referat	
Szerepjáték	Rollenspiel	Role play
Szereplők konstellációja	Figuren-Konstellation	Constellation of characters
Szereplők találkozója	Figuren-Konferenz	Cast meeting
A székem, a téma és én	Mein Stuhl – das Thema und ich	
Szimuláció	Planspiel	
Szivacs-memoriter	Progressives Auswischen	
Szobor	Standbild bauen	Group sculpture, Freeze frame
Szoborcsoport	Gruppenplastik-Feedback	
Szociometriai feedback	Soziometrisches Feedback	
Szófoci – kérdésfoci	Vokabelfussball	
Szövegforgó	Schreibkarrussell	Cooperative storytelling
Szövegpuzzle	Text- / Streifenpuzzle	Text puzzle
Szövegszínház	Texttheater / Zeitungstheater	Reader's Theater
Sztriptíz	Sukzessives Aufdecken	Striptease

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



MAGYAR	NÉMET	ANGOL
Tabu	Tabu	Tabu
Talkshow	Talkshow	Talkshow
Tanítva tanulás	Lernen durch Lehren	Learning through teaching
Tanplakát	Lernplakat / Lernposter	Learning poster
Tanulási napló	Lerntagebuch / Tagesprotokoll	Journal
Tanulási szerződés	Lernvertrag	Learning Contract
Tanulóállomások - tanulókör	Stationenlernen / Stationentraining - Lernzirkel	Learning Stations
Tanulódoboz	Lernkartei	
Tapasztalatkígyó	Erfahrungsschlange	
Táncoló kígyó	Tanzende Schlange	
Téma-rajzok	Bilder malen	
Tématár / kérdéstár / ötlettár	Themespeicher, Fragenspeicher, Ideenspeicher	Topic memory
Tézis-előadás	Thesenvortrag	
Tézis-vita	Thesendiskussion	
Tojásteszt	Votum-Ei	
Toronyépítés	Kooperativer Turmbau	
Tortaalátét	Tortendeckel	
Tükörkép	Gespiegelte Vorstellung	
Újságállat	Tiere reißen	
X-lapok	Ankreuzblätter / In-Out-Liste	
Vakvezetés	Blinde führen	Leading the blind
Vállonveregetés	Schulterklopfen	
Vándorkártyák	Wanderzettel	
Vásártér	Messe / Marktplatz	
Véleménykígyó	Meinungsschlange	
Véleménypingpong	Meinungspingpong	

A MÓDSZEREK ELNEVEZÉSE



MAGYAR	NÉMET	ANGOL
Véleményvonal / vitavonal	Positionslinie - Streitlinie	Values continuum
Vidám Vili	Alliteration / „Wilder Werner”	Sensuous Sam & Inquiring Ida
Villanófény	Blitzlicht	Flashlight / A round
Visszhang	Echo	
Vita csoporttámogatással	Diskussion mit Gruppenschutz	Supported discussion
Wanted	Steckbrief	
Westminster	Westminster	Westminster
Zsebrevágva	Infostreifen	

IRODALOM



Bagdy, E. / Telkes, J. (1996): Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
Kagan, S. (2001): Kooperatív tanulás. Budapest: Önkonet.
Nissen, P. / Iden, U. (1999): Moderátoriskola. Kézikönyv a moderációs módszer iskolai alkalmazásához. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.
Szekszárdi J. (1995): Utak és módok. Pedagógiai kézikönyv a konfliktuskezelésről. Budapest: Iskolafejlesztési Alapítvány-Magyar Encore.
Baer, U. (1994): 666 Spiele: für jede Gruppe, für alle Situationen. Kallmeyer
Brinker, G. / Brinker, K. (2005) : Fundgrube I. für alle Fächer. Berlin: Cornelsen-Scriptor.
Brunsemann, C. / Stange, W. / Tiemann, D. (1997): Mitreden - mitplanen - mitmachen. - Deutsches Kinderhilfswerk / Aktion Schleswig-Holstein - Land für Kinder / Schleswig-Holsteinischer Landkreistag / Städteverband Schleswig-Holstein. Berlin und Kiel.
Geissler, K. A. (2000): Schlussituationen. Die Suche nach dem guten Ende. Weinheim / Basel: Beltz.
Geissler, K. A. (2000): Anfangssituationen. Was man tun und besser lassen sollte. Weinheim / Basel: Beltz.
Gugel, G. (1999): <i>Methoden-Manual I : "Neues Lernen". Tausend Praxisvorschläge für Schule und Lehrerbildung.</i> Weinheim / Basel: Beltz.
Gugel, G. (1999): <i>Methoden-Manual II : "Neues Lernen". Tausend Praxisvorschläge für Schule Und Lehrerbildung.</i> Weinheim / Basel: Beltz.
Höper, C.-J. / Kutzleb, U. / Stobbe, A. / Weber, B. (1990): Die spielende Gruppe. 115 Vorschläge für soziales Lernen in Gruppen, München: J. Pfeiffer.
Kalnins, M. / Röschmann, D. (2000): Icebreaker. Wege bahnen für Lernprozesse. Ein Logbuch für Trainer. Hamburg: Windmühle.
Knoll, J. (2003): Kurs- und Seminarmethoden. Ein Trainingsbuch zur Gestaltung von Kursen und Seminaren, Arbeits- und Gesprächskreisen. Weinheim / Basel: Beltz.
Knoll, J. (1997): Kleingruppenmethoden. Effektive Gruppenarbeit in Kursen, Seminaren, Training und Tagungen, Weinheim, Basel: Beltz.
König, S. (2002): Warming-up in Seminar und Training. Übungen und Projekte zur Unterstützung von Lernprozessen. Weinheim / Basel: Beltz.
Lahniger, P. (1998): Leiten, präsentieren, moderieren. Münster: Ökotoxia.
Maaß, E. / Ritschl, Ch. (1997): Teamgeist. Junfermann.
Methoden von A bis Z: http://www.learn-line.nrw.de/angebote/uekontaktschulen/medio/Methoden/dat_met/a_z/in_az.htm
Methodenkiste, Bundeszentrale für politische Bildung, http://www.bpb.de/files/KGE30N.pdf

IRODALOM



Methodenkoffer, Bundeszentrale für politische Bildung,
<http://www.bpb.de/methodik/5JRHMH,0,0,Methodensuche.html>x

Methodenkoffer,
<http://www.verbraucherbildung.de/projekt01/d/www.verbraucherbildung.de/methodenkoffer/index.html>

Rabenstein, R. (1996): Lernen kann Spaß machen! Einstieg, Aktivierung, Reflexion: Themen bearbeiten in Gruppen. Münster: Ökotopia.

Rabenstein, R. / Reichel, R. / Thanhoffer, M. (2001): Das Methoden-Set.
Münster: Ökotopia.

Rabenstein, R. / Reichel, R. / Thanhoffer, M. (2001): Reflektieren / hrsg. von: Arbeitsgemeinschaft für Gruppenberatung (AGB). Münster.

Röschmann, D. (1998): Arbeitskatalog der Übungen und Spiele. Ein Verzeichnis von über 400 Gruppenübungen und Rollenspielen. Band 2. Hamburg: Windmühle.

Wallenwein, G. F. (2001): Spiele: Der Punkt auf dem i.
Weinheim / Basel: Beltz.

Weber, H. (1996): Arbeitskatalog der Übungen und Spiele. Ein Verzeichnis von über 800 Gruppenübungen und Rollenspielen. Band 1. Hamburg: Windmühle.

Weidenmann, B. (2003): 100 Tipps & Tricks für Pinnwand und Flipchart.
Weinheim / Basel: Beltz.